ISSN 2229-547X VIDEHA

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑓓𑓖𑓓 𑒧 𑒁𑓀𑒏 𑓐𑓑 𑒤𑒩𑒫𑒩𑒲 𑓒𑓐𑓒𑓓 (𑒫𑒩𑓂𑒭 𑓑𑓖 𑒧𑒰𑒮 𑓑𑓘𑓒 𑒁𑓀𑒏 𑓓𑓖𑓓)

(𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 www.videha.co.in)

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒂𑒢𑓂𑒠𑒼𑒪𑒢: 𑒧𑒰𑒢𑒳𑒭𑒲𑒧𑒱𑒯 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒵𑒞𑒰𑒧𑓂

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯- 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒣𑒰𑒏𑓂𑒭𑒱𑒏 𑒄-𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰

𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏: 𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩।

(c)२०००- २०२३. विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004). सम्पादक: गजेन्द्र ठाकुर। Editor: Gajendra Thakur.

কাপীৰাগহ্ট ৰচনাকাৰ/ সংগ্ৰহকৰ্ত্তাক নগমে ছন্থি ঋা জত**ই** ৰচনাকাৰ/ সংগ্ৰহকৰ্ত্তাক নাম নৈ ঋছি তত**ই** ড্ৰ সংপাদকাধীন ঋছি। সম্পাদক: ৰিদেহ ড্ৰ-প্ৰকাশিত ৰচনাক ৰেৰ্ঁ-ঋাৰ্কাগৰ/ থীম-ঋাধাৰিত ৰেৰ্ঁ-ঋাৰ্কাগৰক নিৰ্মাণক ঋধিকাৰ, ঐ সভ ঋাৰ্কাগৰক ঋন্বৰাদ ঋা নিপ্যংতৰণ ঋা তকৰো ৰেৰ্ঁ-ঋাৰ্কাগৰক নিৰ্মাণক ঋধিকাৰ; ঋা ঐ সভ ঋাৰ্কাগৰক ড্ৰ-প্ৰকাশন/ প্ৰিংহ্ট-প্ৰকাশনক ঋধিকাৰ ৰখৈত ছথি। ঐ সভ নেন কোনো ৰাযন্হী/ পাৰিশ্ৰমিকক প্ৰাৰধান নৈ ছৈ, সে ৰাযন্হী/ পাৰিশ্ৰমিকক গহ্কুক ৰচনাকাৰ/ সংগ্ৰহকৰ্ত্তা ৰিদেহসঁ নৈ জ্বড়থু। ৰিদেহ ড্ৰ পত্ৰিকাক মাসমে দূ হা ঋংক নিকনৈত ঋছি জে মাসক ০১ ঋা ১৯ তিথিকেঁ www.videha.co.in পৰ ড্ৰ প্ৰকাশিত কএন জাগত ঋছি।

Videha e-Journal: Issue No. 363 at www.videha.co.in

সমানান্তৰ পৰম্পৰাক রিদ্যাপতি- *ঠিত্র িদেহ সম্মানসঁ সম্মানিত শ্রী পনকনান মণ্ডন দ্বাৰা*

মৌথিনী ভাষা জগজ্জননী সীতাযাঃ ভাষা খ্যসী৺। হন্মমন্তঃ ঙক্তরান- মান্মষীমিহ সংস্কৃতাম্।

খক্ষৰ খম্ভা (খাখৰ খাম্হ)

তি৭খন খেত্ত়হি কাঞি তস্ব কিত্ত়িরলি পসৰেগ। স্কৰ খম্ভাৰম্ভ জঙ মণ্টো রঁম্বি ন দেগ।। *(কীর্তিনতা প্রথমঃ পল্লৱঃ পহিন দোহা।)*

মানে খাখৰ ৰূপী খাম্হ নির্মাণ ক**ই** ওগপৰ (*গদ্য-পদ্য ৰূপী*) মংঠ জঁ নৈ রাঁহ্নন জায তঁ ঐ ত্রিভুরনৰূপী ক্ষেত্রমে ওকৰ কীর্তিৰূপী নত্ত়ী কেনা পসৰত।

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant.
-Robert Louis Stevenson

...

𑒁𑒢𑒳𑒏𑓂𑒩𑒧

𑒌 𑒁𑓀𑒏𑒧𑒹 𑒁𑒕𑒱:-

২.৬.আচার্য ৰামানংদ মংডন- মৈথিলী সাহিত্য মে যোটানা

২.৭.আচার্য ৰামানংদ মংডন- ২ টা কথা

২.৮.যোগেন্দ্ৰ পাঠক 'রিযোগী'- ওঁ তৎ সৎ একম্ এর অদ্বিতীযম্

২.৯.সংতোষ কুমাৰ ৰায 'ৰঁটৌহী'- মংগৰৌনা (উপন্যাস- খেপ ১০)

২.১০.জগদীশ প্রসাদ মণ্ডল- ভংগতৰাহ করি

২.১১.জগদীশ প্রসাদ মণ্ডল- মোড়পৰ (ধাৰারাহিক উপন্যাস আঠম পড়ার)

২.১২.ৰবীন্দ্ৰ নাৰাযণ মিশ্র- মাতৃভূমি (উপন্যাস)- ২০ ম খেপ

২.১৩.ডা কিশন কাৰীগৰ- মৈথিলী সাহিত্য মে মোনকন সাহিত্যকাৰ সবঁ কে অসনিযত

২.১৪.দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা- কথা-১ জগপৰ সম্পাদকীয সমীক্ষা অংগ্রেজীমে সম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

২.১৫.দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা- কথা-২ জগপৰ সম্পাদকীয় সমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ

২.১৬.দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা- কথা-৩ জগপৰ সম্পাদকীয় সমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ

২.১৭.দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা- কথা-৪ জগপৰ সম্পাদকীয় সমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ

২.১৮.দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা- কথা ৫ জগপৰ সম্পাদকীয় সমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ

২.১৯.গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ- নানদাসক মিথিলা ৰামায়ণ মে কুণ্ডলিয়া আ সম্পাদক ৰাঁ প্ৰূফৰীডৰক অজ্ঞানতাৰশ ওতমে ছন্দোভঙ্গ

৩.পদ্য খণ্ড

৩.১.ৰাজ কিশোৰ মিশ্ৰ- চাতৰ

৩.২.কল্পনা ঝা- মাযক আঁচৰ

৪. বিদেহ সূচনা সংপৰ্ক অন্বেষণ

𑒁𑒢𑓂𑒞𑒩𑓂𑒧𑒢𑒏: 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒠 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒂 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓀𑒑

𑓑.𑓑.𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩- 𑒢𑒴𑒞𑒢 𑒁𑓀𑒏 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏𑒲𑒨

𑓑.𑓒.𑒁𑓀𑒏 𑓓𑓖𑓒 𑒣𑒩 𑒙𑒱𑒣𑓂𑒣𑒝𑒲

১.১.গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ- নূতন অংক সম্পাদকীয

১

(পছিলা অংকসঁ আগাঁ)

মৈথিলীমে ছন্দ সমীক্ষা আ কমলানন্দ ঝা প্রসঙ্গ

কমলানন্দ ঝাক পোথী "মৈথিলী উপন্যাস: সময সমাজ আ সরোকার" (২০২১) ক শীর্ষক ভ্রামক অছি। এ লেখকৰ কিছু সবর্ণ উপন্যাসকাৰপৰ কিছু সিণ্ডিকেটেড কথিত সমীক্ষাত্মক আলেখক সংগ্রহ অছি, ২৩২ পন্নাক এ পোথী হার্ডবাউণ্ডমে লাইব্রেৰীকেঁ মাত্র বেচল জা সকত, জতই এ সড়ি জাযত, অমেজনসঁ হম এ চাৰি সয পাঁচ টাকামে কিনলৌঁ মুদা ঐমে পাঁচো পাইক সামিগ্রী নৈ অছি।

এতই একটা ভূল সুধাৰ অছি, একটা গএৰ সবর্ণ লেখক সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱক উপন্যাস 'গুলো'কেঁ বিঁম্ব পঢ়লে ও দূ পাঁতি লিখলন্হি আ নিপটা দেলন্হি, ও দুনূ পাঁতি হম এতই অহাঁক মনোৰংজনার্থ প্রস্তুত কই ৰহল ছী। অহাঁ গুলো পঢ়লহিযে হএব, জঁ নৈ পঢ়লে ছী তঁ পহিলে পঢ়ি লিঅ, কাৰণ তখন বেশী মনোৰংজক অনুভব হএত, গুলো সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক অনুমতি সঁ উপলব্ধ অছি বিদেহ আর্কাইবপৰ ঐ http://videha.co.in/pothi.htm লিংকপৰ।

"উপন্যাসক কমজোৰী অছি লেখকক ৰাজনীতিক পূর্বাগ্রহ।

ৰাজনীতি ৱিশেষক পক্ষধৰতা ৰচনাক সঁগ ন্যায নহি কই পৰৈত অছি।"

জগ উপন্যাসমে ৰাজনীতি দূৰ-দূৰ ধৰি নৈ ছৈ ওতই 'ৰাজনৈতিক পূৰ্বাগ্ৰহ' আ 'ৰাজনীতি ৱিশেষক পক্ষধৰতা'ক তঁ প্ৰশ্নে নৈ ছৈ। ৰাজনীতিক পূৰ্বাগ্ৰহ ৱাঁ পক্ষধৰতাক যোঁঙৰ ধূমকেতু আ যাত্ৰী প্ৰযুক্ত কেনহি। সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক 'ভোট' জে ২০২২মে আযল জে সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক অনুমতি সঁ উপলব্ধ অছি ৱিদেহ আৰ্কাইৱপৰ ঐ http://videha.co.in/pothi.htm লিংকপৰ, যে ৰাজনীতিপৰ অছি মুদা ওতহুও সুভাষজীক ভগতা শৈলীকেঁ ৰাজনীতিক পূৰ্বাগ্ৰহ ৱাঁ পক্ষধৰতাক যোঁঙৰক আৱশ্যকতা নৈ পড়লৈ। পঠু হমৰ পোথী 'নিত নৱল সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ' জে উপলব্ধ অছি ঐ http://videha.co.in/pothi.htm লিংকপৰ।

কমলানন্দ ঝাক ৱিনু পড়নে সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱক ৱিৰুদ্ধ ব্ৰাহ্মণৱাদী জাতিগত পূৰ্বাগ্ৰহ একটা খতৰাক ঘন্টী অছি। জগ হিসাবেঁ ব্ৰাহ্মণৱাদকেঁ আগাঁ ৱঁঢ়ৱৈলে কমলানন্দ ঝা ৱামপংথক যোঁঙৰ পকড়ৈ ছথি আ সামাজিক ন্যাযক ৱঁলি চঢ়ৱঁই চাহৈ ছথি, তকৰ প্ৰতি সমানান্তৰ ধাৰা সচেত অছি। এ অপন ৱাঁযোডাটামে গএৰ সৱৰ্ণসঁ চীনি কই, সমানান্তৰ ধাৰাক লোকক হককেঁ মাৰি কই লেল সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিল অনুৱাদ অসাইনমেণ্টক গৰ্ৱসঁ চৰ্চা কৰৈত ছথি। আ এ অসাইনমেণ্ট হিনকা মেৰিটসঁ নৈ জাতিগত টাইটিলসঁ ভেটল ছন্হি, অহী সভ কিৰদানীক এৱজমে ভেটল ছন্হি। হিনকা সন লোক লেল মৈথিলী ৱাঁযোডেটাক একটা পাঁতি অছি, সমানান্তৰ ধাৰা লেল জীৱন-মৰণক প্ৰশ্ন।

কমনানন্দ ঝাকেঁ হম কিএ ছদ্ম সমীক্ষক কহনিযনি? কাৰণ ও ছদ্ম সমীক্ষক ছথি। ও নিখৈ ছথি- "মৌথিনী ডপন্যাস-যাত্ৰাক নগভগ সয ৰর্ষক ৰাঁদ মৌথিন খন্তৰজাতীয ৰিৰাহক সপনা, সংঘর্ষ খা ৰিডম্বনা পৰ গৰিমাযুক্ত ডপন্যাস নিখৰাঁক শ্ৰেয গৌৰীনাথকেঁ জাগত ছনি।" তঁ কী কমনানন্দ ঝা স্বশীনসঁ ঞ্জ শ্ৰেয ছীনি নেননি? কী ঞ্জ ঈনকৰ ব্ৰাহ্মণৰাদী সংস্কাৰক খহংকাৰ- জে হম ককৰো চড়া সকৈ ছিঐ খা ককৰো ডতাৰি সকৈ ছিঐ- কেৰ পৰাকাষ্ঠা থীক, খাকি ঈনকৰ খধ্যযনক খভাৰক প্ৰমাণ? চনূ খহাঁকেঁ ন**হ** চনী কমনানন্দ ঝা কেৰ স্বার্থী দ্বনিযাঁসঁ দূৰ, ছন-ছদ্মসঁ দূৰ স্বশীনক জাদূৰঁনা সাহিত্যক নিশ্ছন দ্বনিযাঁমে।খহাঁক স্বাগত খছি স্বশীনক সাহিত্যক দ্বনিযাঁমে। প্ৰস্তুত খছি স্বশীনক 'গামৰাঁনী' (১৯৫২) জে খাৰঁ ডপনব্ধ খছি ৰিদেহ খার্কাগৰমে নিংক http://videha.co.in/pothi.htm পৰ। পহিনে পাঁতীমে ডপন্যাস খাৰম্ভসঁ পহিনহিযে 'গামৰাঁনী' ডপন্যাসক সম্বন্ধমে স্বশীন নিখৈ ছথি- "ৰিধৰা ৰিৰাহ খা খন্তর্জাতীয ৰিৰাহক সমর্থনমে।" খা ডপন্যাস খাৰম্ভ। *গামৰাঁনীক মৃত্যু খা তখনে সমেনা, গামৰাঁনীক দাহ সংস্কাৰ কে কৰতৈ? ব্ৰাহ্মণ সমাজ কি জাদৰ সমাজ?*

দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰক 'দ্বগ পাষ্টন কে ৰীচ মে' কোসী নদীক ঐতিহাসিক খাত্মেকথা থীক, ও মিথিনাক খান ধাৰ সভক ঐতিহাসিক খাত্মেকথা সেহো নিখনে ছথি জেনা ৰঁন্দিনী মহানন্দা, ৰাঁগমতী কী সদ্গতি!, দ্বগ পাষ্টন কে ৰীচ মেং.. (কোসী নদী কী কহানী), ন ঘাষ্ট ন ঘৰ, ৰঁগাৰত পৰ মজৰূঁৰ মিথিনা কী কমনা নদী, ভুতহী নদী ঔৰ তকনীকী ঝাড়-ফূঁক, The Kamla River and People On Collision Course, Bhutahi Balan- Story

of a ghost river and engineering witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments। সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামৰ্শদাত্ৰী সমিতিক সদস্য পংকজ ঝা পৰাশৰ দ্বাৰা হিনকৰ পোথী সভসঁ পৈৰাক পৈৰা মৈথিলী অনুৱাদ কই অপনা নামে উপন্যাস ছপৰাঁওন গেন অছি, জকৰা ছদ্ম সমীক্ষক কমনানন্দ ঝা ঐ চোৰ নেখকক ৰিসৰ্ঠ কহৈ ছথি! এতই স্পষ্ট কই দী জে ও্র চোৰ নেখক আ ছদ্ম সমীক্ষক দনূ অনীগঢ় মুস্লিম রিদ্যানযক হিন্দী রিভাগমে ছথি। ও্র ৰিসৰ্ঠ দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰক থীক, জে আগ.আগ.টী. খড়গপুৰসঁ সিরিন গন্জীনিযৰিঙ মে ৰী. টেক. ১৯৬৫মে আ স্ট্ৰক্চৰন গন্জীনিযৰিঙমে এম.টেক. ১৯৭০মে কেনে ছথি, আ ওগ ৰিসৰ্ঠ নেন ক্লানিফাগড ছথি। জখন কোনো রিষযমে নামাংকন নৈ হোগ ছৈ তখন নোক হাৰি-থাকি হিন্দীমে নামাংকন নগএ, নৈ তঁ কমনানন্দ ঝা কেঁ ৰুঁঝই মে আৰিঁ জগতহি জে ও্র ৰিসৰ্ঠ কোনো সিরিন গন্জীনিযৰেক ভই সকৈত অছি, ভই সকৈএ ৰুঁঝনো হোগহ। হিন্দী মূন আ মৈথিলীক স্ক্ৰীনশাট আঁগা সংলগ্ন অছি।

দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰ মিথিনাক নৈ ছথি মুদা মিথিনাক সভ ধাৰক কথা ও নিখনে ছথি, হম সভ হুনকা প্রতি কৃতজ্ঞ ছী আ হুনকৰ ঋণসঁ মিথিনাৰাসী কহিযো উঋণ নৈ ভই সকতা, মুদা মূনধাৰাক পুৰস্কাৰ আ পাগ নোলুপ নোকসঁ কৃতঘ্নতে ভেটৈত সে ফেৰ সিদ্ধ ভেন। ঐ নেখককেঁ দস ৰাঁৰহ ৰৰ্খ পহিনে মেহো তাৰানন্দ রিযোগী উদ্ধাৰক ভেটন ছনাখিন্হ জে নিখনে ৰহথিন্হ জে ও করিতামে প্রভারিত ভই অনাযাসে অপন ৰচনামে দোসৰক সামিগ্রী চোৰি কই নগ ছথি, এহনে সন। আৰঁ ঐ কমনানন্দ ঝা ক আশ্রয তকনন্হি মুদা দুর্ভাগ্য! জগ হিসাৰেঁ ব্ৰাহ্মণরাদকেঁ আগাঁ ৰঢ়ৰৈনে

কমলানন্দ ঝা রামপংথক মোঙৰ পকড়ৈ ছথি আ সামাজিক ন্যাযক ৰঁনি চঢ়ৰঁ**ই** চাহৈ ছথি, তকৰ প্রতি সমানান্তৰ ধাৰা সচেত আছি। সীনিংগসঁ ৰঁচৰঁা নেন জমীন-জৎথোৰঁনা নোক কম্যুনিস্ট ৰঁননা আ আৰঁ ব্রাহ্মণরাদ ৰঁচেৰঁানেন রামপংথক শৰণ, এহেন নোক সভসঁ কম্যুনিজ্মকেঁ ৰঁহুত নুকসান ভেন ছৈ।

দিনেশ কুমাৰ মিশ্রক সভটা পোথী আৰঁ হুনকৰ অনুমতিসঁ উপনৰ্ক্ষ আছি রিদেহ আৰ্কাগরমেঃ

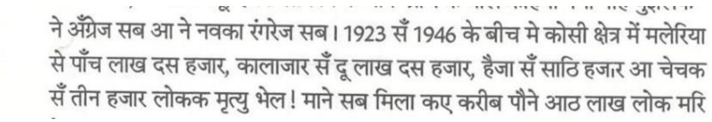
http://videha.co.in/pothi.htm

এত**ই** একটা গপ মোন পাড়ি দী জে জখন রিঁন গেট্সকেঁ পূছন গেনহি জে কী ও একম ৰঁাকম ভাৰতমে পাগৰেশীক উৰসঁ দেৰীসঁ আনি ৰহন ছথি? তঁ হুনকৰ উত্তৰ ৰহনহি জে মাগক্রোসাফ্ট পাগৰেশীক উৰে কোনো উৎপাদ দেৰীসঁ নৈ উতাৰনে আছি। সে রিদেহ পেটাৰমে হম সভ ঐ তৰহক রিষ্ক ৰহিতো একৰা আৰ সমৃদ্ধ কৰৈত ৰহৰঁ, কাৰণ সমানান্তৰ ধাৰামে সড়ন মাঁছ দ্বাৰে পোখৰিক সভ মাঁছ নৈ সড়ৈএ, এত্তক্কা মনাহ গোট-গোট ক**ই** সড়ন মাঁছ নিকানৈত ৰহন ছথি, নিকানৈত ৰহতা।

সিগ্নীকেটেড সমীক্ষাপৰ অন্তিম প্রহাৰ।

মূন দিনেশ কুমাৰ মিশ্র (দ্বগ পাইন কে ৰীচ মেঁ... ২00৩): যহ ধ্যান দেনে কী ৰঁাত হৈ কি 1923 সে 1946 কে ৰীচ কোসী ক্ষেত্র মেঁ মনেৰিযা সে 5,10,000, কানাজাৰ সে 2,10,000, হৈজে সে 60,000 তথা চেচক সে 3,000 মৌতেঁ (কুন 7,83,000) হুঁই। **ঢোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিনী পৰামর্শদাত্রী**

সমিতিক সদস্য) [জনপ্রা◌ংতৰ ২০১৭ (পৃ. ১০৩)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

মূন দিনেশ কুমাৰ মিশ্র (দুগ পাষ্টন কে ৰীঠ মেঁ... ২০০৬): ভাৰতবৰ্ষ মেঁ বিঁহাৰ মেঁ কোসী নদী কো ৰাঁধনে কা কাম 12ৱীঁ শতাব্দী মেঁ কিসী ৰাজা নখমণ দ্বিতীয নে কৰৱাযা থা ঔৰ গস কাম কে নিএ উসনে প্রজা সে 'ৰীৰ' কী উপাধি পাঞ্জ ঔৰ নদী কা তটৰঁ ্ধ 'ৰীৰ ৰাঁধ' কহনাযা। গস তটৰঁক্ক কে খৱশেষ খভী ভী সুপৌন জিনে মেঁ ভীম নগৰ সে কোঞ্জ 5 কিনোমীটৰ দক্ষিণ মেঁ দিখাঞ্জ পড়তে হেঁ। ডা. ফ্রাঁসিস ৱুঁকানন (1810-11) কা খনুমান থা কি যহ ৰাঁধ কিসী কিনে কী সুৰক্ষা কে নিএ ৰঁনী ৰাঁহৰী দীৱাৰ ৰহা হোগা ক্যোঁকি যহ ৰাঁধ ধৌস নদী কে পশ্চিমী কিনাৰে পৰ তিনযুগা সে উসকে সংগম তক 32 কিনোমীটৰ কী দূৰী মেঁ ফৈনা হুখা থা। ডা. ডৱ্নূ.ডৱ্নূ. হন্টৰ (1877) ৱুঁকানন কে গস তৰ্ক কে সাথ সহমত নহীঁ থে কি যহ ৰাঁধ কিসী কিনে কী সুৰক্ষা দীৱাৰ থা। স্থানীয নোগোঁ কে হৱানে সে হন্টৰ কা মাননা থ কি খধিকাংশ নোগ গসে কিনে কী দীৱাৰ নহীঁ মানতে ঔৰ উনকে হিসাৰঁ সে যহ কুছ ঔৰ হী চীজ থী মগৰ ৱহ নিশ্চিত ৰূপ সে কুছ কহনে কী স্থিতি মেঁ নহীঁ থে। ফিৰ ভী জো খাম ধাৰণা ৰঁনতী হৈ ৱহ যহ হৈ কি যহ কোসী নদী কে কিনাৰে ৰঁনা কোঞ্জ তটৰঁক্ক ৰহা হোগা জিসসে নদী কী ধাৰা কো পশ্চিম কী ওৰ খি কনে সে ৰোকা জা সকে। নোগোঁ কা যহ ভী কহনা থা কি ঐসা নগতা থা কি গস তটৰঁক্ক কা নিৰ্মাণ কাৰ্য একাএক ৰোক দিযা গযা হোগা।

𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒞𑒼𑒩 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒣𑒲𑒘 𑒘𑒼𑒏𑒥𑒿, 𑒠𑒹𑒐𑒴 𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒅𑒠𑓂𑒎𑒵𑒞 𑒞𑒼𑒩 𑒣𑓀𑒏𑒖 𑒗𑒰 𑒣𑒩𑒰𑒬𑒩 (𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮, 𑒮𑒧𑒨, 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒂 𑒮𑒫𑒰𑒪 𑒣𑒵. 𑓒𑓕𑓗-𑓒𑓕𑓘):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर' (2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

ঢোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামৰ্শদাত্ৰী সমিতিক সদস্য) [জলপ্ৰাংতৰ ২০১৭ (পৃ. ३১)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप कें आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा कें लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनें छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवत: कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुन्नियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन ? लोक कें बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका कें आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि !

जलप्रांतर / 31

মূল দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰ (দ্বগ পাটন কে বীচ মেং... ২০০৩): কোসী কে প্ৰবাহ কি ভযাৱহতা কী এক ঝলকফিৰোজশাহ তুগলক কী ফৌজ কে সন্ 1354 মেং বঁগাল সে দিল্লী লৌটনে কে সময মিলতী হৈ। বঁতাযা জাতা হৈ কি জৰ্ব সুলতান কী ফৌজেং কোসী কে কিনাৰে পহুঁচীং তো দেখা কি নদী কে দূসৰে কিনাৰে পৰ হাজী শমসুদ্দীন ইলিযাস কী ফৌজেং মুকাবঁলে কে লিএ তৈযাৰ খড়ী হৈং। যহ বহী হাজী শমসুদ্দীন থে জিন্হোংনে হাজীপুৰ তথা সমস্তীপুৰ শহৰ বঁসাযে থে। ফিৰোজ কী ফৌজেং শাযদ কুৰসেলা কে আস-

পাস কিসী জগহ পৰ কোসী কে কিনাৰে মোচ মেং পড় গঞাঁ। নদী কী ৰফ্তাৰ উন্হেং আগে বঢ়নে সে ৰোক ৰহী থী। আখিৰকাৰ ফৈসলা হুআ কি নদী কে সাথ-সাথ উত্তৰ কী ওৰ বঢ়া জায ঔৰ জহাঁ নদী পাৰ কৰনে লাযক হো জায বহাঁ পানী কী থাহ লী জাযে। সুল্তান কী ফৌজেং প্রাযঃ সৌ কোস ঊপৰ গঞাঁ ঔৰ জিযাৰন কে পাস, জো কি উসী স্থান পৰ অৱস্থিত থা জহাঁ নদী পহাড়োং সে মৈদানোং মেং উতৰতী থী, নদী কো পাৰ কিযা। নদী কী ধাৰা তো যহাঁ পতলী জৰূৰ থী পৰ প্রৱাহ ইতনা তেজ থা কি পাঁচ-পাঁচ সৌ মন কে ভাৰী পত্থৰ নদী মেং তিনকোং কী তৰহ বহ ৰহে থে। জহাঁ নদী কো পাৰ কৰনা মুমকিন লগা উসকে দোনোং ওৰ সুল্তান নে হাথিযোং কী কতাৰ খড়ী কৰ দী ঔৰ নীচে বালী কতাৰ মেং ৰস্সে লটকাযে গযে জিসসে কি যদি কোঈ আদমী বহতা হুআ হো তো উস ৰস্সোং কী মদদ সে উসে বচাযা জা সকে। শমসুদ্দীন নে কভী সোচা ভী ন থা কি সুল্তান কী ফৌজেং কোসী কো পাৰ কৰ লেংগী ঔৰ জব উস কো ইস বাত কা পতা লগা কি সুলতান কী ফৌজোং নে কোসী কো পাৰ কৰনে মেং কামযাবী পা লী হৈ তো বহ ভাগ নিকলা।

ডোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামর্শদাত্ৰী সমিতিক সদস্য) [জনপ্রান্তৰ ২০১৭ (পৃ. ১০৯)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनैं रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कैं नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनैं कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनैं शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कैं जतय नदी पार करब कनैं आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कैं ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनैं छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कैं पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(... শীঘ্র ঋহী নিঁকপৰ ঋাৱ স্ক্ৰীনশাট ঋপডেট কএল জাযত।)

(ঋগিলা ঋংকমে জাৰী..)

২

ৰিদেহ "সাহিত্যিক ভ্ৰষ্টাচাৰ ৰিশেষাংক" লেল নিম্নলিখিত ৰিষযপৰ ঋালেখ ঙা-মেল editorial.staff.videha@gmail.com পৰ ঋামংত্রিত ঋছি।

১. সাহিত্য, কলা ঋা সৰকাৰী ঋকাদমীঃ-

(ক) পুৰস্কাৰক ৰাজনীতি

(খ) সৰকাৰী ঋকাদেমীমে পৈসৰ্বাক গএৰ-লোকতাংত্রিক ৰিধান

(গ) সত্তাগ্রষ্ট ঋা ঋকাদমী কেৰ কাজ কৰৰ্বাক তৰীকা

(ঘ) সৰকাৰী সত্তাক ছদ্ম রিৰোধমে উপজন তাৎকালিক সমানাঁতৰ সত্তাক কাৰ্যপদ্ধতি

(ঙ) অকাদেমী পুৰস্কাৰমে পাগ ফৈক্‌টৰঃ মিথক রাঁ যথাৰ্থ

২. র্যক্তিগত সাহিত্য সংম্মান আ পুৰস্কাৰক ৰাজনীতি

৩. প্রকাশন জগতমে পসৰল ভ্রষ্টাচাৰ আ নেখক

৪. মৈথিনীক ছদ্ম নেখক সংগঠন আ ওকৰ পদাধিকাৰী সরঁহক আচৰণ

৫. স্কুল-কানেজক মৈথিনী রিভাগমে পসৰল সাহিত্যিক ভ্রষ্টাচাৰক রিরিধ ৰূপ-

(ক) পাঠ্যক্রম

(খ) অধ্যয়ন-অধ্যাপন

(গ) নিযুক্তি

৬. সাহিত্যিক পত্রকাৰিতা, ৰিব্যু, মংচ-মানা-মাগক আ নোকাৰ্পণক খেন-তমাশা

৭. নেখক সরঁহক জন্ম-মৰণ শতাব্দী কেৰ চুনার , কৈনেংডৰবাদ আ তকৰা পাছুক ৰাজনীতি

৮. দনিত এরং নেখিকা সরঁহক সংগে ভেদ-ভার আ ওকৰ শোষণক রিরিধ তৰীকা

৯. কোনো আন রিষয়।

-গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, সম্পাদক রিদেহ, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

৩

আরঁ অহাঁ পুছরঁ জে তকৰ প্রতিকাৰ সমানান্তৰ ধাৰা কেনা কেনক, ও তঁ কল্লাৰোহৈ নৈ কৰৈএ, তঁ তকৰ উত্তৰ অছি হমৰ ২ টা পোথী জে ১১১ম সগৰ ৰাতি দীপ জৰয মে লোকার্পিত ভেল ২১ দিসম্বৰ ২০২২ কেঁ, রএহ সগৰ ৰাতি দীপ জৰয জকৰা সাহিত্য অকাদেমী গত দস ৰঁর্খসঁ গীড়ি নেৰাঁক প্রযাস কৰ রহল অছি। অহাঁসঁ ঐ তীনু পোথীপৰ টিপ্পণী ঙ্ৰ-পত্র সঙ্কেত editorial.staff.videha@gmail.com পৰ আমংত্রিত অছি। পহিল দূ পোথী মে ৰাজদেৱ মণ্ডল আ সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱক সাহিত্যক সমীক্ষা অছি জে হমৰ তেসৰ পোথী মৈথিলী সমীক্ষাশাস্ত্ৰক সিদ্ধাংতক আধাৰপৰ কএল গেল অছি।

তীনু পোথীক লিংক নীচাঁ দেল গেল অছি।

Rajdeo Mandal- Maithili Writer (Now with Supplement I & II)

নিত নৱল সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ

নিত নৱল সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ (মিথিলাক্ষৰ)

মৈথিলী সমীক্ষাশাস্ত্ৰ

মৈথিলী সমীক্ষাশাস্ত্ৰ (তিৰহুতা)

সংগমে পঠু কমলানন্দ ঝা ক ব্ৰাহ্মণৱাদপৰ প্ৰহাৰ:

দূষণ পঞ্জী- The Black Book

দূষণ পঞ্জী- The Black Book (মিথিলাক্ষৰ)

৪

Parallel Literature in Maithili and Videha Maithili Literature Movement

𑒠𑒳𑒩𑓂𑒑𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒧𑒝𑓂𑒛𑒪𑒏 𑒣𑒰𑒿𑒔𑒙𑒰 𑒪𑒒𑒳𑒏𑒟𑒰𑒣𑒩 𑒯𑒧𑒩 𑒙𑒱𑒣𑓂𑒣𑒝𑒲

Five Short Stories by Sh. Durganand Mandal

Sh Durganand Mandal has adjudged the following five short stories as his best:

1.The Red Sister-in-Law (Lal Bhauji)

2.Dr Karaveer (Doctor Karmveer)

3.The Birthday of Lord Krishna (Kishna Mutthi)

4.The Simpleton (Baklel)

5.The First Wedding Anniversary (Biyahak Pahil Salgirah)

In Mithila, there is a tradition to call a sister-in-law by adding a prefix symbolising the colour Red or by adding the prefix New or Old or by adding a prefix of her father's village. The Red Sister-in-Law begins with a description of the winter season, the red sister-in-law is nowhere to be seen in the first half. It tells the story of an old couple. The second half describes the relationship between a newlywed woman and her brother-in-law in the backdrop of the Holi festival. The strength of the story is not in its plot but in the

description of surroundings and relationships.

The second short story Dr Karmveer begins with excitement relating to social work and change and ends with disappointment whether all these were for personal achievement.

The Birthday of Lord Krishna is a story of a baby Marni. The economy of a poor family, how they survive, and the economy based on nature all are intricately woven in style. The festival on the occasion of the birthday of Lord Krishna is going to be held, the baby thinks of it not only for herself but for her siblings also. The mother comes to know about the money she got by selling wild grain, and the innocent reply of the baby wins hearts.

The Simpleton is a story about Radha and Mohan, the newlyweds. Radha goes to her father's place and Mohan is dying to see her. The simple things have been dealt with, with dexterity and in a humorous way.

The First Wedding Anniversary is a story of a celebration resulting in death.

- Gajendra Thakur, editor, Videha (Be part of Videha www.videha.co.in -send your WhatsApp no to +919560960721 so that it can be added to the Videha WhatsApp Broadcast list.)

অপন মন্তব্য editorial.staff.videha@gmail.com পৰ পঠাউ।

১.২.অংক ২৩২ পৰ টিপ্পণী

অংক ২৩২ পৰ টিপ্পণী

আশীষ অনচিন্হাৰ

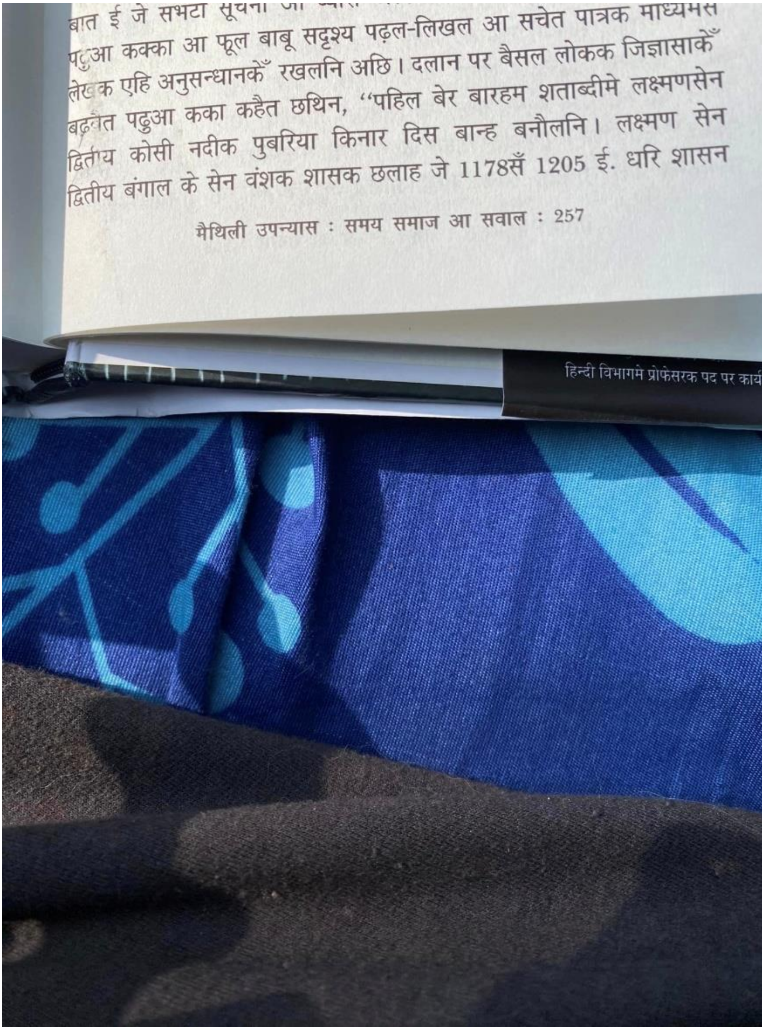
কুমাৰ মনোজ কশ্যপ জী নগাতাৰ আবিঁ ৰহল ছথি সে নীক সংকেত অছি। মুদা হিনক লঘুকথা "ট্রেংড" কোনো প্রভাৱ নহি ছোড়লক। ই বস্তুতঃ সোশল মীডিয়ামে ভাগৰল ভেল চুটকুলা কেৰ মৈথিলীকৰণ অছি। উম্মেদ অছি জে মনোজজী এহিপৰ ধ্যান দেতাহ। কিশন কাৰীগৰ কেৰ ৰচনা পঢ়ল মুদা ই হাস্য-কটাক্ষ কেৰ বিধা নৈ অছি। একৰা মাত্র কটাক্ষ কহল জেতৈ। মহাকান্ত প্রসাদ কেৰ বীহনি কথা প্রভাৱিত কেলক।

কল্পনা ঝা, দিল্লী

আভাৰ অশেষ। মৱিপক্ষঁ ৱিদেহ পেটাৰ স্বচ্ছা পেটাৰ থিক। তাৎপর্য জে ভানুমতিক পেটাৰ আ তেহনে উত্তমোত্তম পত্ৰিকা।এতেক ৱাস মজনতৰ্ঁ পাৰিঁ নেহান ছী।

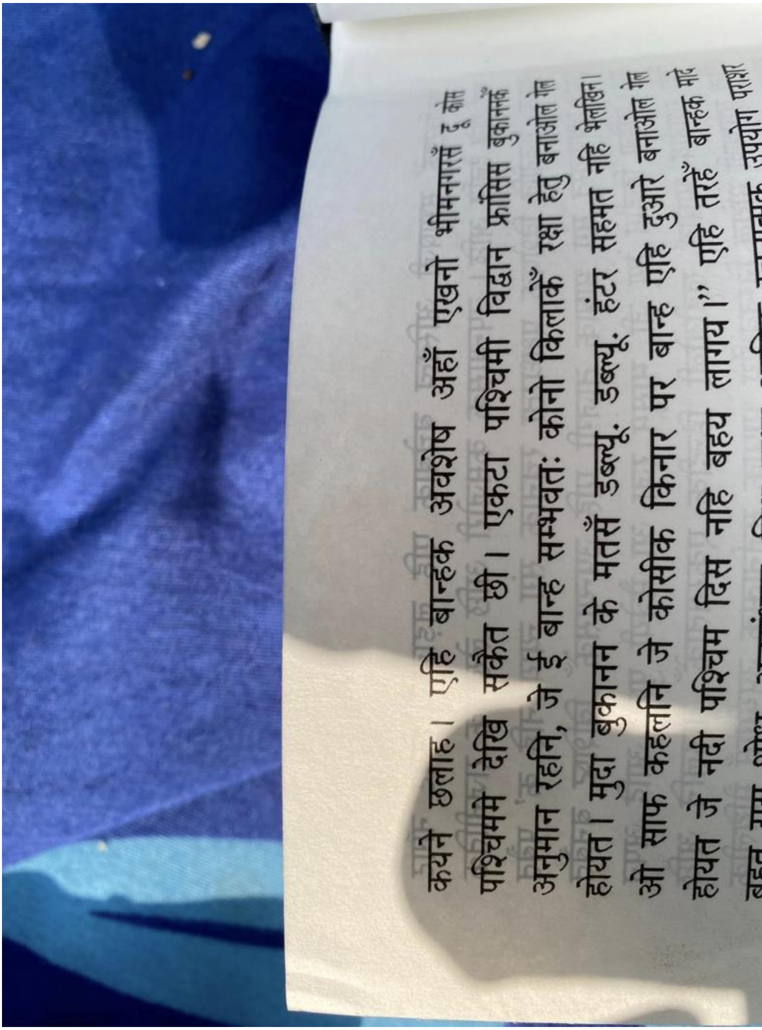
অপন মংতৱ্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

ৱিদেহ: প্ৰথম মৈথিলী পাক্ষিক ঈ-পত্ৰিকা ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004). http://videha.co.in/ **অংক ৩৬২ ক ৱিপোর্ট পৰ টিপ্পণী**

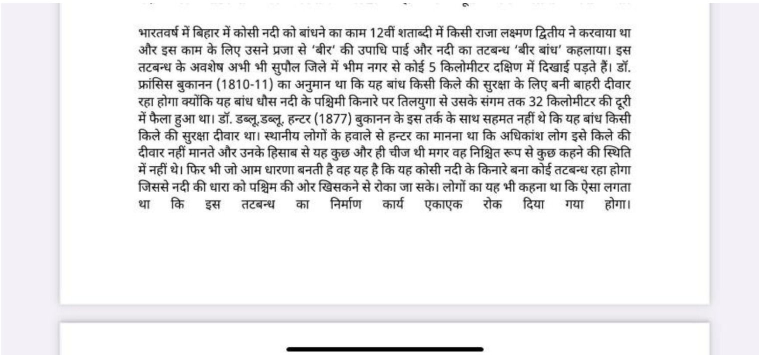

बात ई जे सभटा सूचना आ
पढुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ
लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ
बढ़बैत पढुआ कका कहैत छथिन, “पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन
द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन
द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयनें छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ ८ कोस
पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ
अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल
होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन।
ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल
होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक [illegible]
बहुत रास शोध, अनुसंधान [illegible] उपयोग पराशर

भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम 12वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई 5 किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ. फ्रांसिस बुकानन (1810-11) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक 32 किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ. डब्लू.डब्लू. हन्टर (1877) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। फिर भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

....

ঙপন্যাসকাৰ কে ছথি, পংকজ পৰাশৰ (জন প্রা◌ংতৰ ঙপন্যাস)

দ্খদ

RabindraChaudhary

....

ৱঁড দ্ৰ্ভাগ্যপূৰ্ণ, আপত্তিজনক আ আপৰাধিক কৃত্য..

KumarManojKashyap

....

ঞ্ৰসভ পঢ়ি ৱঁদ্দত চিঁতিত ছী।

R N Mishra

....

দ্ৰ্ভাগ্যপূৰ্ণ

Kalpna JhaPatna

....

আহিৰেৱাঁ..! ফেৰ ঞ্র কে ছৈথ?

পংকজ পৰাশৰ (জন প্রা◌ংতৰ ঙপন্যাস)

হে ভগৱান..! এ ঠীকে চোৰে ছৈথ।

Umesh Mandal

....

Gaurinath:

নীক। এহন চোৰ কেৰ দেখাৰ কৰৱ জৰুৰী

পংকজ পৰাশৰ (জন প্রাংতৰ উপন্যাস)

ওকৰ ত লেখকীয জীৱনে চোৰী পৰ টিকল ছৈ আ তকৰা প্রশ্রয দেৰ'ৱানা সেহো মৈথিলী মে কম নহি।

....

এহনে চোৰ লোক সভ মৈথিলী আৰ মিথিলা কে অহিত কৰয মে সদৈৱ আগূ ৰহৈত ছথি

JhaPrasanna

....

একৰা কোর্ট মে নই জেৰাক চাহী

য়োগেন্দ্ৰ পাঠক বিয়োগী

+91 98310 37532

....

SubhashChandraYadav: I condemn it. The thief must be exposed.

....

অতি দুখদ, নিন্দনীয

ManojPathak

....

সাদৰ আভাৰ।

কোর্ট কৰ সকৈত হতন। পৰংতু শ্রোত কে চর্চা কৰনাএ আৱশ্যক

হযান ত সাহিত্যিক চোৰী মানল জাযত।

RamanandMandal

....

ধন্যবাদ।

VidehaKeshavBhardwajDelhi

....

Nabo Narayan Mishra

দুর্ভাগ্যপূর্ণ স্থিতি

....

Mukund Mayank

Oh

....

প্রদীপ পুষ্প

ৰঁদ্দত খৰাপ ৰাঁত।

....

Abhilash Thakur

ঘৃণিত কার্য! নজ্জা জোগ

....

Ajit Kumar Jha

পতা নহি নাজো নহি নগৈত ছন্হি এহন প্রবৃতি রানা মহান্মভার সরঁ কেঁ। এহন নোগ সরঁ কেঁ নেন সেহো খনগ সঁ পুৰস্কাৰক ঘোষণা হোযরাঁক চাহী। পর্দাফাশ কৰরাঁক নেন খপনে কেঁ সাধু রাদ ।

....

Ramesh Kumar Sharma

পুৰস্কাৰ পারেঁ কে জন্দরাঁজী হেতৈ

....

Kunal

ঙপন্যাস ঋা তকৰ লেখকক নাম ঘোষিত কৰু

....

Ashish Anchinhar

Kunal জী, জঁ কোনো সমান্য পাঠক ঞ্জ প্রশ্ন পুছনে ৰহিতথি তখন হমৰা নীক নাগৈত।

প্রবুঁদ্ধ পাঠক ও লেখক রর্গসঁ ঞ্জ প্রশ্ন এরঁাক মতনরঁ ছৈ জে স্থিতি গংভীৰ ভ২ গেল ছৈ। ওনা জখন পুছিযে দেলহুঁ ঋছি তখন একৰ ঙত্তৰ ঋছি- পোথী, জনপ্রাংতৰ, পংকজ পৰাশৰ। এহি পোথীক গদগদী ঋালোচক, কমনানংদ ঝা।

....

Kunal

Ashish Anchinhar ধন্যৱাদ ।

এনা সার্বভৌম জকাং ছগ জে রেঁস গংভীৰ ঋাৰোপ নগাওন জাগ ছগ মুদা নাম নগ লেল জাগ ছগ।এনা হমৰা হাগপোক্রেসী ক চৰম নগগএ। ঞ্জ ঋনসোহাংত ছী ।.........

ঋারঁ নাম ন গেল ছগ। ত হমৰা নগগএ জে পংকজ পৰাসৰ (ঙপন্যাসকাৰ) ঋা কমনানংদ ঝা (ঋালোচক) কে রঁাজক চাহী ।

....

Lakshman Jha Sagar

এহেন চোৰক সামাজিক রঁহিধ্কাৰ হেরঁাক চাহী।ঋাগি পানি ড়াগর্ঠ দেরঁাক চাহী।মুঁহ মে কাৰী চুন লেপি কে গদহা পৰ সৱেঋাম ঘুৰেরঁাক চাহী।এহেন ত্দশা কয দেরঁাক চাহী জে ফেৰ ক্যো এহেন

ঘৃণিত কাজ নৈ কৰয।

....

Chitragupta Chitragupta

অত্যন্ত দুখদ

..

জগদানন্দ ঝা 'মনু'

মিথিলা মৈথিলীমে সাহিত্যিক চোৰী জগজাহিৰ অছি। মুদা আব সাহিত্য অকাদমী সন ওকৰ লেকক দ্বাৰা.... অত্যংত নিংদনীয কাজ, এহেন এহেন লোককেঁ অৱশ্য দেখাৰ কৰবাক চাহী

....

শ্ৰীধৰম

ই পংকজ পৰাসৰ, হম ত' পঢ়বাক আৱশ্যকতা নহি বুঝলীঁ। প্রতিভাক নাম পৰ মাত্র জুগাড় ছনি হিনকা লগ।

....

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

VIDEHA (since 2004). http://videha.co.in/ अंक २३-७० क रिपोर्ट पर टिप्पणी

....

kellner@ucla.edu"

Dear Gajendra, thanks for the detective work. was there a response? best regards,

Douglas Kellner, Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education, University of California-Los Angeles, Box 951521, 3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax 310 206 6293, Phone 310 825 0977 http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

....

dear Gajendraji, apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi.**- Rajiv K Verma**

....

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been

receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country. Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had traslated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar's duplicay. Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had traslated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo-- intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more. -**VIJAY DEO JHA**

....

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi. **-shridharam**

....

অহাঁ কেঁ সূচনার্থ পঠেনে ছী (কিছু ঘৃণিত কাজ পংকজ পৰাশৰক) জে পংকজ পহিনেহো গ সৰঁ কাজ কৰৈত ৰহয ছনৈএ।- **aavinash**

....

Dear Gajendra g, You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com realy a adventureous collection. I will also find some time to learm the article published through the videha. Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head. jai Maithili jai Mithila- **Sunil Mallick**, President, MINAP, Janakpur

....

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.- **shyamanand choudhary**

....

Namaskar. Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.- **Dr. Ramanand Jha' Raman'**

....

প্রিয গজেন্দ্ৰ জী , চেতনা সমিতি হিনকা সম্মানিত কএনক ঋছি সেহো হমৰা জ্ঞাত নহিঁ | যদ্যপি হমহূ চেতনা ক ষ্বাগ্র সদস্য | জে হো. মৃদা নিঁদাষ্পদ ঘটনা তঁ গ্র থিকে তেঁ দ্বখী কযনক | কতিপয নর মৈথিন-প্রতিভাক ঋাকনন-মূন্যানকনক হমৰ ঋপন ষ্নেগ্রহী ষ্বভার, এহি দূর্ঘটনাক বাঁদ তঁ ঋারঁ ঠিঁতা মে ধ' দেনকয| দেখী, হম ঋপনে রিষ্মিত ভেনহুঁ| রঁহূত দ্ব:খদ দৃশ্য | সৃজন রিৰূষ্ক সাহিত্যিক সন্দর্ভ মে গ্র ঘটনা ঋাধুনিক মৈথিনীক রঁহূত ণৃৰূপ প্রসঁগ ক' ক' ষ্মৰণ কৈন জাযত- সষ্নেহ,- **গঁগেশ গুঁজন**.

....

PRIYA MAITHILJAN, APPAN BHASHA- SANSKAR-SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. ESWAR KE SAKCHI MANI - DIL PAR HATH RAKHI AA KULDEVI KE ASMARAN K-K YAD KARU KI SACHHAI KE KATEK KARIB CHHI.NIK BATAK LEL MANCH KE UPYOG KARI TA UTTAM. DHANYABAD.SAPREM- **PK CHOUDHARY**

....

Gajendra babu, pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke

seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.- **subhash Chandra Yadav**

....

প্ৰিয় ঠাকুৰজী! (মাননীয় সংপাদক), "ৱিদেহ ঞ্র-পত্ৰিকা" [মৈথিলী], এখন ধৰিক ঙপনক্ষঁ সাক্ষ্যক ঋাধাৰ পৰ হম ঋপনহিক সংগ জাএৰঁ পয়িন্ন কৰৰঁ।- **শংভু কুমাৰ সিংহ**

....

Dear Gajendraji,

I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.

হাঁ ঋপন মেন মেঁ নিখনে ছী জে ৱিদেহ ঋার্কাগর মে সংৰঁধিত নেখক'ক সৰঁষ্টা ৰচনা হষ্টা নেন জাযত। ঋহি মে ঋার্কাগর সং ঞ্র প্ৰসংগ মেহো, একৰ সাক্ষ্য মেহো মেষ্টা জাযত। হমৰ মত ঞ্র জা সাক্ষ্যৰঁ ৰহৰাঁক চাহী নিক ঋা ঋধনাহ দণ্ড তৰহক কাজ'ক। ঋহাঁ ঋপ্পমন কামেংষ্ট ঋা নিৰ্ণয মেহো ঋার্কাগর মে জা কে সংৰঁধিত ৰচনা কে পোস্ট্টা-স্ক্ৰিৱাপ্টৰ কে ৰূপ মে ভৱিষ্য্যা'ক পাঠক'ক নেন সুৰক্ষিত ৰাখি মকৈত ছিযন্হি। ঞ্র দোহৰেৰাঁক ৰঁদ্দাত ঔচিত্যক নহি জে ৱিদেহ নিক নাগি ৰহনে ঋছি ঋা ঋহাঁক পৰিশ্ৰম একদম দেখা ৰহনে ঋছি। ঞ্রতি,মদন।- **Sadan Jha**

....

Thank you.- **Nishikant Thakur**

....

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole. I feel proud for the person like you who shows the courrage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean. Thanx for enlightening me on the subject. Regards- **Bhalchandra Jha**.

....

পংকজ পৰাশৰকেৰ এহন কার্য পৰ স্মৰণ খৰৈত খচ্ছি কৰীৰঁ ৰীস-পঠীস সান পহিন্বক ঘটৈনা, জহিযা খাকাশৰাণী দৰভংগাসঁ ম,ম,ডা, সৰ গংগানাথ ঝাক একমাত্র মৈথিনীক কাৰুণিক পদকেঁ এক গোষ্ট করি দ্বাৰা খপন কহি প্রসাৰিত কএ দেন গেন ছন, জে ৰাঁদমে (সজগ শ্রোতা দ্বাৰা সূচনা দেনাক ৰাঁদ) খাজন্ম ৰৈন কএ দেন গেনাহ । কহৰাঁক তাৎপর্য জে জঁ হম মৈথিন দৰভেগা- মধুৰনীমে গংগানাথ ৰাঁৰূঁক পদকেঁ খপন কহি সকৈত ছী তঁ ঞ্র কোন ৰড়কা গপ। নিশ্চযে এহন ৰচনাকাৰকেৰ সঞ্জ কড়গৰ ডেগ ঙঠাএৰ্ঁ খাৰশ্যক ।- **ajit mishra**

…………………………………….

Dear Gajendrajee, We should take strong step to prevent such intellectual cheats. My support is always with you.- **K N Jha**

……………………………………………….

This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,- **Prof. Udaya Narayana Singh**

……………………………………………………….

প্রিযরৰ ঠাকুৰ জী, মৈথিন সাহিত্যকাৰ খারঁ সাগরঁৰ ঞ্রাগম সেহো ক ৰহন ছথি, ঞ্র জানি খপাৰ প্রসন্নতা ভেন | পংকজ পৰাশৰ কে নকাৰাত্মেক ৰূঁক্ষিক পূর্ণ ঙপযোগ কৰৰাঁক নেন হম নোৰেঁন প্রাগজ সা সম্মানিত কৰায চাহৈত ছী |- **ৰূঁক্ষিনাথ মিশ্র**

………………………………………………..

Sampadak Mahoday, Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak achhi, Sadar- **SHIV KUMAR JHA**

…………………………………………………

গজেন্দ্ৰ ভাঞ্জা, নমস্কাৰ ! মৈথিলী মে এহি তৰহক কাজ লগাতাৰ ভ' ৰহল অছি I কিছু ব্যক্তি এহি ধঁধা মে অগ্ৰসৰ ছথি I মৈথিলীক সম্পাদক লোকনিক অনভিজ��এতাক ফাযদা কতেকো অংগ্ৰেজী পঢ়নিহাৰ তথাকথিত সাহিত্যকাৰ লোকনি উঠা ৰহল ছথি I পংকজ জীক পহল মে ছপল লেখ কে হম সেহো পঢ়লে ৰ্হী আ কিছুএ দিনক বাঁদ হম লেষ্ট পৰ মূল লেখকক আলেখ কে সেহো পঢ়লহু I হমৰা ত' আশ্চৰ্য লাগল ছল জে পংকজ জী আলেখক কম স কম শীৰ্ষক ত' বঁদলি লৈতথি মুদা হুনকা এতেক জ্ঞান ৰহিতনি তখন কী ছল I এতবেঁ নহি , হিনক বঁহুত বাস করিতো অংগ্ৰেজী সাহিত্য স' হেৰ-ফেৰ কয়ল গেল অছি I খৈৰ ! জে কৰথি ... I মুদা এহি বেঁৰ কহাবঁত ঠীক হোবাঁক চাহী " সৌ সোনাৰ কে ত' এক লোহাৰ কে " I প্ৰকাশন মে জে ভী কিযো ব্যক্তি গলতী ক' ৰহল ছথি হুনকা গংভীৰ ক্ৰিমিনল বুঁঝবাঁক চাহী I ধন্যবাদ এহি লেল অহাঁ কে জে এতেক জোৰদাৰ তৰীকা স' এহি গপ্প কে উঠৌলহু I- অহাঁক- প্ৰকাশ চন্দ্ৰ (**প্ৰকাশ ঝা**, মৈলোৰংগ)

....

pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal. - **kamini**

....

Gajendr jee, maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otabe svaahaa hetai. হমৰ মনতবঁ এতবেঁ, জে এক বেঁৰ অহাঁ দেখাৰ ক দেলহুঁ, আবঁ ছোড়ি দেল জাও. হিন্দীযো

মে এহিনা ভ ৰহন ছৈ. ৰেঁৰ ৰেঁৰ আ খৰাৰ্ঁ ভাষা মে নিখন মোন কে দ্ৱখী কৰৈত অছি. ফেৰ নাগৈত অছি জে অহি মে সময কিযৈক নষ্ঠ কৰী? হিন্দুস্তান মে জাতি আ সেহো মৌথিনী সে জাতি নযি জাএত. হম একৰা নযি মানৈত ছনদ্দাঁ মদ্ৱা আৰ্ঁ 30 ৰ্ঁৰখ সে মৌথিনী মে নিখনাক ৰ্ঁাদ আৰ্ঁ দেখন জে এক ওৰ 1 মৌথিনী সাহিত্য মে নিনী জী, ঙষা জী আ শেফনিকা জী কে ৰ্ঁাদ যদি কিও নাম নৈত অছি ত হমৰ. 2 এখনো কোনো পত্ৰিকা ৰেঁ ছৈ ত হমৰা নেন ৰচনাক আগ্ৰহ হোগতে ছৈ. 3 এখনো হম ওতৰেঁ সক্ৰিয ছী আ নিৰংতৰ নিখি ৰহন ছী. 4 দ্ৱখদ জে হমৰা ৰ্ঁাদ (স্বস্থিতা পাঠক আ জ্যোত্স্না মিনন কে হম অপনে ত্তৱিযা ৰ্ঁুঝৈত ছী) কে ৰ্ঁাদ এহেন কোনো সশক্ত কোন, মহিনা নেখনে নযি আএনএ. 5 ঙ্ৰ স্থিতি ৰহনাক ৰ্ঁাদো, আৰ্ঁ জহন হম দেখৈ ছী, ত পাৰেঁ ছী জে হমৰা পৰ, হমৰ ৰচনা যাত্ৰা অথৰ হমৰ ৰচনা পৰ কিছু নযি নিখন গেনএ, চাহে ও মোহন ভাৰদ্বাজ ৰহথু অথৰা আন কিও. জহন হমৰ দশক কেৰ চৰ্চ হোগত ছৈ, তীন চাৰিটা নাম পৰ সৰিস্তাৰ চৰ্চা হোগত ছৈ, জাহি মে হমৰ নাম নযি ৰহৈত ছৈ. হমৰ নাম মাত্ৰ সন্দৰ্ভ নেন জোডি দেন জাগত ছৈ. 6 এতেক দিন মে মাত্ৰ ৰমণ জী হমৰা পৰ এক গোষ্ট নেখ নিখনন্হি. হম ওকৰা প্ৱন: টাগপ কৰৰ্ঁা কে অহাঁ নগ পঠাযৰ্ঁ. 7 জাতি পাতি ধৰ্ম আ দ্ৱেষ পৰ কহিযো ধ্যান নযি দেনাক কাৰণে ত কহী হমৰ ঙ্ৰ স্থিতি নযি ছৈ, আৰ্ঁ হমৰা ঙ্ৰ সোচৰ্ঁা মে আৰিঁ ৰহন অছি. 8 হমৰ শিক্ষক, জে স্বযং হিন্দী কে খ্যাতিনৰ্ঁ কথাকাৰ ছথি, হমৰা ৰ্ঁুঝেনে ৰহনাহ জে হম মৌথিনী মে নিখৰ্ঁ ৰ্ঁন্ন ক; দী, কিযৈক ত হম গৈৰ মৌথিন (জাতি ৰিশেষ) সে নযি ছী, তেঁ হমৰ নেখন কে কহিযো মৌথিন সভ নযি নোটিস কৰতাহ, কহিযো কিছু নযি কৰতা.. অপন

ভাষাক প্ৰতি প্ৰেম কে আগৰহ কাৰণে হম হুনকৰ বাঁত নহি মানলিয়ৈ, লিখৈত গেলহুঁ, মুদা আৰঁ লাগি ৰহলেথএ জে হুনকৰ কহৰী সহী ছলহি কী? 9 এখনো কী হান ছৈ মৈথিলী মে, দেখিয়ো. ওকৰা বিৰুদ্ধ কিছু কৰিয়ু. মৈথিলী মে জে পৈঘ পৈঘ সংস্থা চাগ, চেতনা সমিতি সনক, সভ বেঁৰ বিদ্যাপতি পৰ্ব মনবৈত ছথি. লাখো খৰ্চ কৰৈ ছথি, মুদা লীক লেখক কেৰ পোথী সভ বেঁৰ 5-7 টা নিকালৈথু, সে নহি হোবৈত ছন্হি. 10 হমৰা ভেটৈল জানকাৰী কে মোতাবিঁক বিদ্যাপতি হান কিৰাযা পৰ চটৈ ছৈ. তকৰা মে কোনো আপত্তি নহি, যদো ওকৰা সে কিছু আয হোবৈ. মুদা ওকৰা মৈথিলীক কাজ অথৰা নাটক আদি লেল মাঁগল জাএত, ত; নহি ভেটৈ ছৈ. যদি ওকৰ শুল্ক চুকা দী, তহন ত কিৰাযাকে ৰূপ মে কিছু ন' সকি ছৈ. একৰা সভ কে উজাগৰ কৰী. 11 ব্যক্তি সে সংস্থা পৈঘ হোগত ছৈ. জতেক সংস্থা সভ ছৈ, তকৰা পৰ লিখী, সাহিত্য অকাদমীক মৈথিলী বিভাগ সহিত. 12 নিনী বেক সভটা ৰচনাক অনুবাদ অধিকাৰ হমৰা দেলে ছথি. হুনক সাহিত্য অকাদমী পুৰস্কাৰ প্ৰাপ্ত পোথী 'মৰীচিকা' কেৰ হিন্দী অনুবাদ লেল পিছলা 2-3 সাল সে হম লিখি ৰহল ছী. সাহিত্য অকাদমীক পত্ৰিকা 'সমকালীন ভাৰতীয সাহিত্য" মে হম পিছলা 25 সাল সে অনুবাদ সহিত ছপি ৰহল ছী. মুদা হমৰা সে অনুবাদক নমূনা মাঁগল গেল. ওহি কুৰ্সী পৰ জে সুনাম ধন্য বৈসল ছথি, হুনকা হমৰা মাদে নহি বুঁঝল ত কোনো মৈথিল সাহিত্যকাৰ সে পূছি সকৈত ছলাহ. এ তহিলে ভেলৈ, জেনা এক বেঁৰ এক গোষ্ঠ ঠৈলল ঋষিকেশ মুখৰ্জী সে হুনকৰ বাঁযোডাটা মংগলে ছল আ এখনি পঢল সমাচাৰক অনুসাৰে আ. জানকী বল্লভ শাস্ত্ৰী সে হুনকৰ বাঁযোডাটা পদ্মশ্ৰী লেল মাঁঅগল গেলৈয. 13 অপন বিনম্ৰতা দৰ্শাবৈত হম নিনী জীক

দূ তীন টা কথাক হিন্দী অনুৱাদ হম পঠা দেনিযহি. তৈযো অগ্রা পৰ কোনো বিচাৰ নহি. নিখনা কে ৰাঁদ হমৰা কহনে গেন জে হম নিনী জী সে সাহিত্য অকাদমী কে অনুৱাদক অধিকাৰ দিযাৰেঁ মে মদদি কৰী. আৰে ভাগ্র, অহাঁ কে অনুৱাদ সে মতনবঁ অছি নে, আ জহন হম অনুৱাদ ক; কে দেবঁ' নেন তৈযাৰ ছী তহন অকাদমী কে কিঅযৈক অধিকাৰ চাহী? অগ্র নেন জে অকাদমী অপন পত্ৰীনক আদমী কে অনুৱাদ নেন দ; সকয. এখনি ধৰি ওকৰা পৰ নিপটাৰা নহি ভেনৈযে. অকাদমী সে ফেৰ কোনো পত্ৰ নহি আএন অছে. অনুৱাদ তৈযাৰ ৰাখন ছৈ. নিনী জী আৰঁ ৰ৭ত বুঁজ্বৰ্গ ভ; গেন ছথি. ৭নক মাত্র গযৈহ গচ্ছা ছৈ (আ ৰ৭ত স্বাভাৱিক) জে ৭নকৰ পোথী সভ ৭নকা সোঝা মে প্রকাশিত ভ; জাএ. 14 নিনী জী কে পোথী হিন্দী মে আনৰাঁক শ্রেয হমৰে অছি, গ্র মনিত৭ঁ ওকৰা ৰেকার্ড কেনাএ মৈথিন সমীক্ষক আৱশ্যক নহি বুঁঝৈত ছথি. একৰা পৰ নচূ. 15 মৈথিনী কে ভাৰতীয জ্ঞানপীঠ সে পুস্তক প্রকাশন নেন হমহী আগাঁ এন৭ঁ আ প্রভাস জী আ নিনী জী কে পোথী ৰঁহাৰ ভেনৈ.ভাৰতীয জ্ঞানপীঠ সে মৈথিনী পুস্তক প্রকাশন কে শ্রেয হমৰে ছন্হি, গ্রহো মনৈত ওকৰা ৰেকার্ড কেনাএ মৈথিন সমীক্ষক আৱশ্যক নহি বুঁঝৈত ছথি. একৰা পৰ নচূ. গজেন্দ্ৰ জী, মৈথিনীক গ্র সভ মানসিকতা পৰ আন্দোনন কৰী জাহি সে ৰচনাকাৰ আ ৰৰিষ্ঠ ৰচনাকাৰ সভ কে অপমানিত নহি হোৰঁ' পডৈ. অহাঁ চাহী ত' একৰা ৱিদেহ পৰ দ' সকৈ ছী. হম দোসৰ ৰাঁত সেহো নিখি কে পঠাযবঁ. মুদা হম ফেৰ কহবঁ, জে হম ৱ্যক্তি কে নহি সংস্থা আ ৱ্যক্তি কে মানসিকতা কে দোষ দেবঁন্হি. নোক পঢথু আ পূচাথু গ্র স্বনামধন্য সভ সে জে জকৰা সে অহাঁ কে গোনৌঁসী অছে, তকৰা পৰ অহাঁ নিখবঁ আ জকৰা সে নহি অছে, জে মৌন

ভারে নিখি ৰহনএ কোনো রিরিখাদ মে পডন ৰঁগৈৰ, ৗনকা নেন ঞ্র র্যরহাৰ? -**রিভা ৰানী**.

....

Shri gajendraji, good work. Anha sa ehina neer khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat. chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi. Saadhuvaad.- **manoj pathak**.

....

We should be greatful to Pankaj Parashar that he did not lay claim on the magnum opus of Kavi Vidyapati. I know him very well and his group as well. They have no love for Maithili in fact they are the moles planted by vested Hindi writers to damage maithili. Parashar and likes are the distructive lots and they are the culprits for agonising senior writers of Maithili those who dedicated their life for Maithili language and literature. I have no sympathy for him. I cant say, even, God bless them. - **Chitra Mishra**

....

তাৰানন্দ ৰিয়োগী: (মিথিলা সৃজন: জূন-জ্বনাৱা ২০১০, ৰর্ষ-১, অংক-২): অনক (পংকজ পৰাশৰক) অনেক ৰচনা এহনো ছনি জকৰ জন্ম দোসৰক কাব্য ৰচনা পঢ়লাক অনন্তৰ ভেলনি অছি। কৰিতা ও পৰিপূর্ণতঃ অনকে থিকনি মুদা কিছু গোষ্টেকেঁ ও কহৰাঁক অৱসৰ ভেষ্টি গেলনি জে ও পংকজ চোৰ-কৰি থিকাহ। হম দেখৈত ছী জে চোৰ সমীক্ষক ভলে ও হোথু, চোৰ-কৰি ও কদাপি নহি ছথি। মুদা এনা কিএক ভেল? এহি দ্বখাৰে ভেল জে আনক ৰচনা পঢ়ি কই অপন অনুভূতিমে উতৰৈত কান ও আনক আভামংডলসঁ তেনা আক্ৰান্ত ছলাহ জে তকৰ ছাপ কৰিতাক দৃশ্যমে দেখাৰ পড়ি গেল। ও ৰস্তুতঃ সিদ্ধতাক কমী থিক, জকৰা ক্যো ৰচনাকাৰ ৰচিতে-ৰচিতে সিদ্ধ কই সকৈত অছি।

....

গৌৰীনাথ (অনলকান্ত)- সম্পাদকীয় অংতিকা অক্টূৰঁৰ-দিসংৰঁৰ, 2009- জনৰৰী-মার্চ, 2010- পংকজ পৰাশৰ প্ৰসংগমে- হঁ, দংদ-ফংদ কৰৈৰনা কিছু লোক সৰঁ ঠাম পহঁচি জাগ ছৈ আ তেহন লোক এতহঁ অপন ধূর্ততা আ চোৰি কলা দেখবৈ ছথি। মুদা তকৰো অসনিযত উজাগৰ কৰৰঁ অসংভৱ নঙ ৰহল। "ৰিদেহ"ক গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ এহন এক "যুৰা" (পংকজ ঝা উর্ফ পংকজ পৰাশৰ) ক অসলী চেহৰা হানে মে দেখোলনি।

....

ও পংকজ ঝা পৰাশৰ পহিলহিযেসঁ এহি সভমে সংলগ্ন অছি, হৰেকৃষ্ণ ঝাক কৰিতাকেঁ হিন্দীমে, ৰিঁনা অনুমতিক, ছপবৈ ছথি; ও গপ

ঋাৰ পৃঞ্চ্ট হোগত ঋছি কাৰণ রিদ্যানন্দ ঝা জীক করিতা সেহো ঞ্র পংকজ ঝা পৰাশৰ একটা হিন্দী পত্রিকামে রিঁনা ঋনুমতিক ছপৰঁওনক (ঞ্র সূচনা হৰেণ্পৃঞ্চ ঝা জী দ্বাৰা প্রাপ্ত ভেন, জে রিদেহমে ছপনাক ৰাঁদ পংকজ ঝা পৰাশৰ হ্নকা ফোন কই কয টঠৰ কেনকন্হি জ'খন ও ৰীমাৰ ৰহথি। হৰেণ্পৃঞ্চ ঝা জী ফোন দ্বাৰা সেহো সূচিত কেনন্হি, হম কহনিযন্হি জে কী ঞ্র সূচনা রিদেহসঁ হটা দী? তঁ **হৰেণ্পৃঞ্চ ঝা** জী কহনেন্হি, ৰহই দিযৌ, সত্য জে ছৈ, সে ঞ্রএহ ছিঐ- সম্পাদক)। ঞ্র পংকজ ঝা পৰাশৰ কএক ৰেঁৰ, কেনক মুদা ঐ ৰেঁৰ তঁ ও ঋপনে নামে দোসৰাক ৰচনা ছপৰাঁ নেনক, ঋনুরাদক ৰূপমে নৈ।-সম্পাদক)

ৰমেশক ঋানেখ-ৰঁহস-পংকজ পৰাশৰক সাহিত্যিক চোৰি মৈথিনী সাহিত্যক কাৰী ঋধ্যায থিক- পৰ কিছু পাঠকক রিচাৰ:

SHIV KUMAR JHA TILLOO JAMSHEDPUR said...

Ramesh jee ken dhanyavad,satya gapp bajwak saahas "MITHILA" me aabi rahal achhi neek laagal,chhadma lokpriyatak khatir lok kichu ka sakait achhi..Pankaj Parasharak..aab charch karab seho nahi sohay laagi rahal..jatek ninda kayal jay kum parat.Muda RAMESH BABU HU APNE SABH NINDA KARAY CHHEE AA KICHU LOK KAHAIT CHHATHI PANKAJ JEE JUG-JUG JIWATHU,ONA HAMHU HUNAK DIRGHA JEEVANAK

KAAMNA KARAIT CHHEE,PARANCH SABHAK JE JUG-JUG JIWAK KAAMNA KAYAL JAY MATRA PANKAJ PARASHARAK LEL NAHI.."SARBE BHAWANTU SUKHINAH", RAMESH BABU APAN LEKHANI KEN GATI NIRANTAR RAKHAL JAY...

Rama Jha said...

ehi vyakti pankaj parasharak ekta ehane ghrinit message ekta mahila je hamar mitra chathi, ke bhetal chhai, etek ghrinit je etay nai likhi sakai chhi, apan rachna ke dosar bhasha me mool kahi prakashit kaenai chori te nai bhelai, muda okara svayam dvara anoodit kahi prakashit karebak chahe, mool maithili se dosar bhasha (hindi aadi me), va dosar bhasha (hindi aadi se) maithili me.

আশীষ অনচিন্হাৰ said...

জহাঁ ধৰি পৰাশৰ- ঘটনা অছি ওহি জতেক খিধ্ধাশং কএন জাএ ততেক কম। মুদা ৰমেশ ভাগ ৰিভাৰানীক কোন ভাষা মে সমীক্ষা কএন জাএ হিদীং মে কী মৈথিনী মে । হমৰা হিসাৱেঁ একৈ ৰচনা কে দূ- তীন ভাষা মে মূন কহি প্ৰকাশিত কৰৰ সেহো চোৰি ভেন। এহৃ পৰ ধেআন দেন জাএ।

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

ৰমেশ

ৰঁহস্য-পংকজ পৰাশৰক সাহিত্যিক চোৰি মৈথিলী সাহিত্যক কাৰী অধ্যায থিক

ৰিদেহ-সদেহ ২ (২০০৯-১০) সঁ পংকজ পৰাশৰক সাহিত্যিক চোৰি আ সাগৰঁৰ অপৰাধক পাপক ঘৈনক মহা-ৰিস্ফোট ভেল অছি। এ পৈঘ শ্ৰেয পত্ৰিকাক সম্পাদক শ্ৰী গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰকেঁ জাগত ছনি। আনকৰ অপৰাধ পকড়ৰাঁক চেতনা কেৰ জতেক প্ৰশংসা কযন জায, কম হোযত। “ৰিদেহ”ক মৈথিলী প্ৰৱন্ধ-সমালোচনা-অংক, অগ পোন-খোন নেন কএক যুগ ধৰি ৰিনষ্টিত ভ**ই** ক**ই** নিৰন্ধ ৰহত, সে “সময কেঁ অকানৈত” কহৰ কঠিন অছি।

সাহিত্যোমে চৌৰ্যকনাক উদাহৰণ পহিনহुँ অৰৈত ৰহন অছি গোষ্টপগৰা। মুদা এক ৰেঁৰক চোৰি পকড়া গেনাক ৰাঁদ প্ৰাযঃ চোৰিক আৰোপী সাহিত্যকাৰ মৌন-ব্ৰত ধাৰণ কৰৈত ৰহনাহ অছি আ মামিনা ঠংঢ়াগত ৰহন অছি।

মুদা তাহি পৰম্পৰাক ৰিপৰীত অগ ৰেঁৰক চোৰ ’সিদ্ধা চোৰ’ নিকনন অছি আ ৰিগত এক দশকসঁ নিৰন্তৰ চোৰি কৰৈত জা ৰহন অছি- সেহ কাষ্টিক**ই**। আ তেহেন মহাচোৰকেঁ মৈথিলীক সাহিত্যকাৰ আ সংস্থা সভ তৰহত্থীপৰ উঠা-উঠা ক**ই** পুৰস্কৃত কেনক অছি আ সমীক্ষাক চাসনীমে চোৰাযন কৰিতা সৰঁকেঁ ৰোঁৰি দেন গেন অছি।

ৰিদেহ-সদেহ-২ প্ৰমাণ-পুৰস্থৰ অভিযোগে টা নহি নগৌনক, অপিতু এহেন মহত্বাকাংক্ষী অসামাজিক তত্বক ৰিৰুদ্ধ সাহিত্যিক দণ্ড

আৰোপিত কই অপন “ৰোঁন্‌ডনেস” সেহো প্রদর্শিত কেনেক অছি। এক দশকমে তীন রেঁৰ পকড়াযল চোৰ প্রাযঃ “ডেযৰ ডেভিল” হোগত অছি আ অপন অন্মচিত। সীমাহীন মহত্ত্বাকাংক্ষাক পূর্তি নেল অপন ৰৱীয সংরগীয ব্যক্তিকেঁ সীঢ়ীক ৰূপমে উপযোগ কৰৈত অছি আ স্বার্থ-সিদ্ধিক উপৰান্ত অপন পযৰ সঁ ওহী সীঢ়ীকেঁ নিচাঁ খসা দৈত অছি। ফেৰ ওকৰা অপন ট্ৰিটৰ-ফেসবুক-নেট রা পত্রিকামে গাৰিক নিকৃষ্টতম স্তৰপৰ উতৰই মে কনিযোঁ দেৰী নহি হোগত ছৈ। ও নাম রঁদনি-রঁদনি কই গাৰি পঢ়ৈত অছি আ অপন প্রশংসামে জে.এন.যূ.ক ছাত্র-ছাত্রাক পোস্টকার্ড নিখেৰাঁমে অপস্যাঁত ভই জাগত অছি। ও হিন্দীক কোনো রঁড়কা সাহিত্যকাৰক রেঁটীক সংগ অপন নাম জোড়ি রিরাহক রা প্রেম-প্রসংগক খিস্সা ৰস নই নই কই প্রচাৰিত কৰৈত অছি। এহেন প্রবৃত্তি কএটা আওৰ তিকড়মরাঁজমে দেখল গেল অছি জে হিন্দীক পৈঘ-পৈঘ নামক মালা জপি কই মঠোমাঠ হোঅয চাহৈত অছি। রস্তুতঃ ই চিন্তাজনক তথ্য থিক জে মৈথিলীক নর-তূৰকেঁ হিন্দীক পৈঘ-পৈঘ নামক রৈশাখীক এতেক জৰুৰতি কিঐক হোগত ছনি?

“রিদেহক” “গনক্কাযৰীক রিরৰণ” পঢ়ি কই ৰোগযাঁ ঠাঢ় ভই জাগত অছি। পহল-৮৩ আ আৰম্ভ-২২ মে জে পোন খূজল ছল, অগ তথাকথিত সাহিত্যকাৰক, তকৰা রাঁদে মৈথিলী সাহিত্যসঁ রাঁৰি দেল জেরাক চাহৈত ছল। মুদা রিডম্বনা দেখূ জে চেতনা সমিতি সম্মানিত কই দেনক। “মৈথিল ব্রাহ্মণ সমাজ”, ৰহিকা (মধুরঁনী) সন খাঁখিগৰ সংস্থাকেঁ চকচোন্ধী নাগি গেল, জখনকি সংস্থামে রিখ্যাত সাহিত্যকাৰ উদযচন্দ্ৰ ঝা “রিনোদ” আ পঢ়াকূ প্রোফেসৰগণ ছথি। ই সংশযরিহীন অছি জে পুৰস্কৃত কৰেরাঁমে রিনোদজীক মহত্বপূর্ণ

ভূমিকা ৰহন হৈত। “রিদেহ” দ্বাৰা ৰহস্যোদ্‌ঘাটন কেনাক ৰাঁরজূদ এখন ধৰি চেতনা সমিতি অখরা মৈথিন ব্রাঁহ্মণ সমাজ, ৰহিকাকেঁ অপন পুৰস্কাৰ আপস কৰেরাক রা আনে কোনোটা কার্ৰরাগ্র কৰরাক রেঁগৰতা নহি রূঁঝা ৰহন ছৈ আ সর্দ গ্ৰম্মী নধনে অছি। এহেন “জড়-সংস্থা” সভ মৈথিনী সাহিত্যক উপকাৰ কৰৈত অছি রা অপকাৰ? গ্র কেনা মানন জায জে পহন-৫৬ রা আৰম্ভ-২३ অগ দন্‌ূ সংস্থাক কোনো অধিকাৰী রা সাহিত্যকাৰকেঁ পড়ন নহি ছননি?

গ্র আশ্চর্যজনক সত্য থিক জে মৈথিনীক কএটা পৈঘ সাহিত্যকাৰ পংকজ পৰাশৰক কৃত্রিম কাব্য আ আযাতিত শৱাঁরনীমে ফঁসি গেনাহ অছি। “রিনষ্ঁিত কএক যুগ মে নিরঁষ্ক” ক ভূমিকামে অনেৰো রিদেশী সাহিত্যকাৰগণক তীস-চানিস টা নাম ওহিনা নহি গনাওন গেন অছি, অপন করিতা কেঁ রিশ্বস্তৰীয প্রমাণিত কৰরাঁক নেন আঁখিগৰ চোৰে এনা কই সকৈত অছি। সম্ভারনা রঁনৈত অছি জে উগনস কেননৰ জকাঁ ওকৃ সভ করিক ৰচনাক ভারভূমিক রা শৱাঁরনীক চোৰিক প্রমাণ এহী কাব্য-পোথীমে ভেটিঁ জায। অংততঃ মি. হাগডক কোন ঠেকান? মৈথিনীমে তঁ নোক রিশ্ব-সাহিত্য কম পঢ়ৈত অছি। তকৰ নাজাযজ ফাযদা কোনো র্‌নৈকমেনৰ কিঐক নহি উঠাওত? আখিৰ টেক্লো-পোনিষ্টিক্ম কী থিক- টেকনিকন পোনিষ্টিক্ম থিক, সৈহ কিনে? একৰা রঁদৌনত ঝাঁসা দই কই পাকিস্তানোক যাত্রা কযন জা সকৈত অছি। “টেক্লো-পোনিষ্টিক্মক” রঁদৌনত কিৰণ-যাত্রী পুৰস্কাৰ, রৈদেহী-মাহেশ্বৰী সিংহ “মহেশ” পুৰস্কাৰ, এতেক ধৰি জে রিদিতজীক অকাদমীযোক পুৰস্কাৰ নেন জা সকৈত অছি। প্রদীপ রিঁহাৰীক স্বপ্নত্রক ভাতিজ-ককা সম্বঁন্ধক মর্যাদাক অতিক্রমণ কযন জা

মকৈত অছি। প্রো. অৰুণ কমনক “নযে গনাকে মেঁ” মেঁধমাৰী কই কই “মময কেঁ অকানন” জা মকৈত অছি। আৰ তঁ আৰ, অগ টেকনিকন পানিষ্টিকমক ৰঁদৌনত জীৰকান্তজী মন মহাৰথী মাহিত্যকাৰমঁ “ৰিনম্বিত কএক যুগ...” পোথীক মমীক্ষা নিখৰাঁ কই “মিথিনা দর্শন” (৯) মন পত্রিকামে ছপৰা কই স্থাপিত আ অমৰ ভেন জা মকৈত ঠছি। মৈথিনী মাহিত্যক মভমঁ পৈঘ মফন ঔজাৰ থিক “টেক্নো পোনিষ্টিকম”!

এ মানন জা মকৈত অছি জে মিথিনা দর্শনক মম্পাদককেঁ আৰম্ভ-২৩ আ পহন-৫৩ কোনকাতামে নহি ভেটৈন হোগষ্টি। মুদা জীৰকান্তজী নহি পঢ়নে হেতাহ মে মাননৰাঁমে আমৌকর্য ভই ৰহন অছি। জীৰকান্ত জী তঁ প্রযাগ শুক্লক “চন্দ্ৰভাগা মেঁ মূর্যোদয” আ এহী শীর্ষকক নাৰাযণজীক কৰিতা (চন্দ্ৰভাগামে মূর্যোদয) মেহো পঢ়নে হেতাহ জে ছপন অছি মৈথিনীমে। তখন পংকজ পৰাশৰক মমুদ্রমঁ অমংখ্য প্রশ্ন পূছইৰনা কৰিতাক ভাৰার্থ কিঐক নহি নগননি জে মমীক্ষামে কনম তোড়ি প্রশংমা কৰই পড়ননি ৰা কৰা গেননি? একৰা “প্রাযোজিত মমীক্ষা” কিঐক নহি মানন জায? কী প্রযাগ শুক্ল ৰা নাৰাযণজীক মমুদ্র ৰিষযক কৰিতামঁ ৰেশী মৌনিকতা পংকজ পৰাশৰক কৰিতামে ভেটৈননি জীৰকান্তজীকেঁ? ওগ মভ কৰিতাক কনিযোঁ “ছাযা”ক শংকো নহি ভেননি মমীক্ষককেঁ? “মভ্যতাক মভষ্টা মর্মান্তক পুকাৰ”ক নোটিম নেৰঁইৰনা মমীক্ষককেঁ মাহিত্যিক চোৰি অমভ্য আ মর্মান্তক পীড়াদাযক নহি নগননি? আৰঁ জীৰকান্তজী মন মমীক্ষকক “পোজীশন ফান্স” ভই জেতনি মে অন্দাজ তঁ মিথিনা দর্শনক মম্পাদককেঁ নহিযেঁ ৰহনি, উদয চন্দ্ৰ ঝা “ৰিনোদ” কেঁ মেহো নহি

ৰহনি। এ়া অভিজ্ঞান তঁ পংকজে পৰাশৰ হাঁকেঁ ৰহন হেতনি? ৱেঁচাৰে "পৰাশৰ" মুনিক আত্মো স্বৰ্গমে কনৈত হেতনি আ পংকসঁ জনমন জতেক কমন অছি সবঁ অৱিশ্বসনীয যথাৰ্থক সামনা কৰৈত হেতাহ। পৰাশৰ গোত্ৰী ভ**ই** ক**ই** তীন ৱেঁৰ চোৰি কেনাগ "পৰাশৰ" মহাকাব্যক ৰচযিতা স্ব. কিৰণজীকেঁ মেহো কনৱৈত হেতনি। আখিৰ জীৱকান্তজী সাহিত্যিক চোৰিক নোটিস কিএ নে নেননি, জখনকি হুনকা ৱিচাৰেঁ "মৈথিলীক সমীক্ষক প্ৰাযঃ মূৰ্খতা পীবিঁক**ই** ৱিষৱমন কৰৈত অছি"(ৱিদেহ-সদেহ-২-২০০৯-১০)/ ৱিনীত উৎপল-সাক্ষাত্কাৰ আ জীৱকান্তজী স্বযং পংকজ পৰাশৰক চোৰিৱলা কৱিতা-পোথীক সমীক্ষক ছথি, অপিতু চৌৰ্যকলা প্ৰৱীণ কৱিক ঘোৰ প্ৰশংসক ছথি। তখন অগ সমীক্ষা-আলেখমে অন্তৰ্নিহিত অসীম-প্ৰশংসা সাকাংক্ষ-পাঠককেঁ "ৱিষ-ৱমন" কোনা নে নগৌক? হুনকা সন "পঢ়াকূ" সমীক্ষক-পাঠককেঁ "ফাল্স পোজীশন"মে অননিহাৰ "একমপটি আ হৈৱিঁচূএটেড" সাহিত্য-চোৰসঁ প্ৰশংসা আ পুৰস্কাৰ দুনূ পাবিঁ জায তঁ মৈথিলী-কাব্যক এ়া উত্কৰ্ষ থিক ৱা দুৰ্ভাগ্য? অংততঃ ৱিদেহ-সদেহ টা কিঐক নিন্দা কেনক এহি ঘটনাক? আন কোনো পত্ৰিকা কিঐক নহি কেনক? ডা. ৰমানন্দ ঝা "ৰমণ" গনটৰনেটপৰ নিন্দা কৰৈত ছথি তঁ ঘৰ-ৱাঁহৰ পত্ৰিকামে কিঐক নহি জকৰ ও সম্পাদক ছথি? চেতনা সমিতি, পটনা সম্মানিত কৰৈত অছি এহনে-এহনে সাহিত্যকাৰকেঁ তখন অপনে পত্ৰিকামে কোনা নিন্দা কৰত, জখনকি পুৰস্কাৰ আপসো নহি নৈত অছি, জানকাৰী ভেলোক ৱা সাকাংক্ষ সাহিত্যকাৰক অনুৰোধ প্ৰাপ্ত ভেলোক ৱাঁদো? নচিকেতাজী নেটপৰ নিন্দা কৰতাহ আ "ৱিদেহ"মে ছপত তঁ "মিথিলা দৰ্শন"মে কিঐক নহি নিন্দা ৱা সূচনা ছপন? কাৰণ স্পষ্ট অছি- জীৱকান্তক সমীক্ষা

পংকজ পৰাশৰক কাব্য-পোথীপৰ ছপত, তখন ওহী পোথীক চোৰি কয়ল করিতাক নিন্দা কোনা ছপত? চাৰু ভাগ সাহিত্যিক আদর্শ, মর্যাদা আ নৈতিকতাক ধ্বজী উড়ি ৰহল অছি- পিতামহ আ আচার্যগণক সমক্ষ আ (অনজানে মে সহী) অনকো লোকনিক দ্বাৰা। মৈথিল ব্রাহ্মণ সমাজ, ৰহিকা; চেতনা সমিতি, পটনা আ সাহিত্য অকাদেমী, নৱ দিল্লীমে অন্ততঃ কোন অন্তৰ অছি বা ৰহল? এহেন নামী পুৰস্কাৰক সংচালক আ চয়নকর্তা মহাৰথী সভকেঁ নব লোককেঁ পঢ়ৱাঁক বেঁগৰতা কিঐক নহি বুঁঝাগত ছনি? বিঁনা পঢ়নে পুৰস্কাৰক নির্ণয় বা সমীক্ষাক নির্ণয় কতেক উচিত, জখন কি ও চোৰি তেসৰ বেঁৰক চোৰি থিক আ সে ছপি-কই ভণ্ডাফোড় ভেল অছি। একৰা বৰেণ্য আ বৰীয সাহিত্যকাৰগণ দ্বাৰা কাব্য-চোৰি, আলেখ-চোৰিকেঁ প্রশ্রয দেল জাযবঁ কিঐক নহি মানল জায, জখনকি আৰম্ভ, মৈথিল-জন, পহল আ বিদেহ-সদেহ পহিলহি ছাপি চুকল ছল? কী সাহিত্যিক চোৰিকেঁ প্রশ্রয দেবঁ, দলাল বর্গকেঁ প্রশ্রয দেবঁ নহি থিক? এহেন সম্ভাৱনাযুক্ত নব কবিকেঁ প্রশ্রয দেবঁ মৈথিলী সাহিত্য লেল ঘাতক অছি বা কল্যাণকাৰী, জকৰা মৌলিকতাপৰ তীন বেঁৰ প্রশ্ন চেন্হ লাগল হোএক? কী পোথীক আকর্ষক গত্তা দেখি বা বিদেশী কবিগণক নামাৱলী (ভূমিকামে) পঢ়ি কই সমীক্ষা লিখল জাগত অছি বা পুৰস্কাৰক নির্ণয লেল জাগত অছি? জঁ সে ভেল হো তঁ সবঁ কিছু "ঠিক্কে ছৈ ভাগ"?

অগ সবঁসঁ তঁ জীৱকান্তজীক বাঁত সত্য বুঁঝাগত অছি জে সমীক্ষকগণ দাৰু পীবিঁ কই বা পৈসা পীবিঁ কই বা মূর্খতা পীবিঁ কই সমীক্ষা লিখৈত ছথি। উগলস কেললৰক "ষ্টেক্লোপোলিষ্টিকস" তঁ ছপি গেল "পহল"মে চোৰা কই। আবঁ জীৱকান্তজী, জ্ঞান

ৰঁজনজী অথৱা হিন্দী জগতক আন সাহিত্যকাৰ-সম্পাদকসঁ পুছথু জে নোম চোমস্কীরনা ৰচনা কতয গেল, কী ভেল, কোন নামেঁ ছপল? পংকজ পৰাশৰক নামেঁ কি পদীপ রিঁহাৰীজীক সুপুত্রক নামেঁ (অনুরাদ ৰূপমে)। এ ৱিষয এখন নহি ভেল তঁ ভৱিষ্যমে পুনঃ একটা সাহিত্যিক চোৰিক পোল খুজত? অংততঃ একটা মাঁছকেঁ কএটা পোখৰিকেঁ প্রদূষিত কৰএ দেল জায আ সে কএ ৰেঁব? উদয-কান্ত ৰঁমি কই গারি পঢ়বাক আদতি তঁ পুৰান ছনি ডা. মহাচোৰ কেঁ। ককৰো “সৰীসৃপ” কহি সকৈত ছথি (মৈথিল-জন) আ কোনো পৰিৱাৰমে ঘোঁসিযা কই রিষ রমন কই সকৈত ছথি। আক্টোপসক সভ গুণসঁ পৰিপূর্ণ ডা. পাল ৰাঁৰাঁকেঁ চোৰিক ভৱিষ্যৱাণী কৰৱাক ৰঁড়কা গুণ ছনি তেঁ হিনকা নামী ফুটবাঁল টীম দ্বাৰা পোসল জাগত অছি, জাহিসঁ “রিশ্ব-কপ”কেঁ দৌৰান অগ “অমোঘ অস্ত্ৰক” উপযোগ অপনা হিসারেঁ কয়ল জা সকয।

সহৰসা-কথাগোষ্ঠীমে পঠিত হিনকৰ পহিল কথাক শীর্ষক ছল-হম পাগল নহি ছী। এ উদ্‌ঘোষণা কৰৱাক কী ৰেঁগৰতা ৰহৈক-সে আগ লোককেঁ বুঁঝা ৰহল ছৈক। অৱিনাশ আ পংকজ পৰাশৰক মামাজী তহিযা হিনকৰ কথাকেঁ “টিপ্পণীক”ক্রমমে মৈথিলী-কথাক “টর্নিং প্রাগন্ট” মানলে ছলাহ। আগ ও “টর্নিং প্রাগন্ট” ঠীকে এক হিসারেঁ “টর্নিং প্রাগন্ট” প্রমাণিত ভেল, কাৰণ কথাক ওহি শীর্ষকমে সঁ “নহি” হটি গেল অছি, হিনকৰ তেৰাঁৰা চোৰিসঁ। হিনকৰ পহিল চোৰি (অৰুণ কমলক করিতা- নএ গলোকে মেঁ) ক নিন্দা প্রস্তারমে “মামাজী” আ ডা. মহেন্দ্ৰকেঁ ছোড়ি, সহৰসাক শেষ সভ সাহিত্যকাৰ হস্তাক্ষৰ কই “আৰম্ভ”কেঁ পঠৌলে ছলাহ। আগ ও হস্তাক্ষৰ নহি কেলিহাৰ সভ কন্ছী কাটি কই

বাম-দহিন তাক-ঝাঁক কৰবাক লেল বাধ্য ছথি। দ্বৈধ-চৰিত্ৰ আ দোহৰা মানদণ্ডক পৰিণাম সেহ হোইত অছি। অবিনাশ তখন তঁ দেখাৰ ভঽ জাইত ছথি জখন ও বিদেহ-সদেহ-২ মে লিখৈত ছথি জে "একৰা সাৰ্বজনিক নহি কৰবৈ"। এহন কঽ সূচনা দেবাক কোন বেগৰতা? পংকজ পৰাশৰসঁ সম্বন্ধ খৰাব হেবাক ডৰ বা কোনো "গেঁক্লোপোলিটিক্স"(?) কেৰ চিন্তা?

বিদেহ-সদেহ-২ ক পাঠকক সংদেশ তঁ কএটা সাহিত্যকাৰকেঁ দেখাৰ কঽ দৈত অছি। জতয ৰাজীব কুমাৰ বৰ্মা, শ্ৰীধৰম, সুনীল মল্লিক, শ্যামানন্দ চৌধৰী, গংগেশ গুংজন, পী.কে.চৌধৰী, সুভাষ চন্দ্ৰ যাদব, শম্ভু কুমাৰ সিংহ, বিজযদেব ঝা, ভানচন্দ্ৰ ঝা, অজিত মিশ্ৰ, কে.এন.ঝা, প্ৰো.নচিকেতা, বুদ্ধিনাথ মিশ্ৰ, শিব কুমাৰ ঝা, প্ৰকাশ চন্দ্ৰ ঝা, কামিনী, মনোজ পাঠক আদি অপন মুখৰ ভাষামে প্ৰখৰতাপূৰ্বক নিন্দনীয ঘটনাক নিন্দা কেলনি অছি, ততহি অবিনাশ, ডা. ৰমানন্দ ঝা "ৰমণ", বিভাৰানীক ঝাঁপন-তোপন শব্দ আশ্চৰ্য-ভাবক উদ্ৰেক কৰৈত অছি। মুদা সংতোষক বাত ই অছি জে পাঠকক "প্ৰবৰ্তন ভাব-ভংগিমা" সাহিত্যকাৰোক "সেঁহাযন আৰাজ"ক কোনো চিন্তা নহি কৰৈত অছি। বিভাৰানী তঁ কমালে কঽ দেলনি। এহি ঠাম মৈথিলী ভাষা-সাহিত্যক এক সয সমস্যা গনেবাক উচিত স্থান নহি ছল। ই ওনাঠ কান খোনাঠ আ মহাদেবক বিবাহ কালক নগনী ভঽ গেল। কোনো চোৰ বেৰ-বেৰ অপন কু-কৃত্যক পৰিচয দঽ ৰহল অছি আ হুনকা সময নষ্ট কৰবা বুঝা ৰহল ছনি আ চোৰকেঁ দেখাৰ কেনাসঁ দুঃখ ভঽ ৰহল ছনি? ও অপন প্ৰতিক্ৰিযামে কতেক আত্মে শ্লাঘা আ হীন-ভাবনা ব্যক্ত কেলনি অছি জে অপনে পত্ৰ অপনে ঠংঢ়া ভঽ কঽ পঢ়ি কঽ

বূঝি সকৈত ছথি। হিন্দীযোমে এহিনা ভঽ ৰহন ঋছি, তেঁ মৈথিলীমে মাফ কঽ দেন জায? ঋাৰঁ হিন্দীসঁ পূছি-পূছি কঽ মৈথিলীমে কোনো কাজ হোযত? ৰিভাৰানী জ্যোত্স্না চন্দ্ৰমকেঁ জ্যোত্স্না মিনন কেনা কহৈত ছথি? হুনকৰ উপেক্ষা কোনা মানন জায? ও সভ সাহিত্যিক কাৰ্যক্ৰমমে নোতন জাগত ছথি, সম্মান ঋা পুৰস্কাৰ পৰৈত ছথি, পাঠক দ্বাৰা পঠিত ঋা চৰ্চিত হোগত ছথি। সমীক্ষাক শিকাগত কী উচ্চৰৰ্ণীয (?) সাহিত্যকাৰকেঁ মৈথিলীমে নহি ছনি? সমীক্ষাক দুঃস্থিতি সভ জাতিক মৈথিলী সাহিত্যকাৰ নেন একে ৰঁগ ৰিষম ঋছি। ওগ মে জাতিগত ৰিভেদ এনা ভেনএ জে ব্ৰাহ্মণ-সমীক্ষক, ঋাৰক্ষণক দৃষ্টিকোণেঁ নিম্ন জাতি (?)ক সাহিত্যকাৰক কিছু বেঁশীএ সমীক্ষা (সেহো সকাৰাত্মক ৰূপেঁ) কেননি ঋছি। সমীক্ষা ঋা ঋানোচনাক ৰিষম স্থিতিক কাৰণেঁ জঁ নৈৰাশ্যক শিকাৰ ভঽ জায নেখক, তঁ নেখকীয প্ৰতিবদ্ধতাক কী ঋৰ্থ ৰহি জাযত? ৰিভাজীকেঁ বূঝনে নহি ছনি জে হুনকা নোকনিক বাঁদ মৈথিলী মহিনা নেখনমে কামিনী, নূতন চন্দ্ৰ ঝা, ৰন্দনা ঝা, মানা ঝা ঋাদি ঋপন তেৰৰক সঁগ পদাৰ্পণ কঽ চুকন ছথি। হুনকা নে কামিনীক কৱিতা সঁগ্ৰহ পঢ়ন ছনি ঋা নে "গজোড়িযাক ঋটৈঠী মোড়"। হুনকা ঋপন গুৰুদেৱক বাঁত মানি হিন্দীমে জাগসঁ কে কহিযা ৰোকনকনি? ও গেনো ছথি হিন্দীমে। মাতৃভাষাক প্ৰেৰণা ঋদ্বিতীয হোগত ছৈ। মৈথিলীক জড় সঁস্থা ঋথৱা সমীক্ষক সভপৰ প্ৰহাৰ কৰবাঁমে হমৰা কোনো ঋাপত্তি নহি, মুদা ঋৰ্থানাভ তঁ এতয নগণ্য ঋছিএ। সামাজিক সম্মান ৰিভাজীকেঁ ঋৱশ্য ভেটৈনেনি ঋছি। সমাজমে "জড়"নোক ছৈ তঁ "চেতন" নোক সেহো ছৈক। হুনকাসঁ মৈথিলী ভাষা-সাহিত্য ঋা মিথিলা-সমাজকেঁ পৈঘ ঋাশা ছৈ, হীনভাৱ ৰা ঋাত্মশ্লাঘাসঁ উপৰ

ভঠি কাজ করবাক রেঁগবতা ঠৈক। যক্ষম ছথি ও। হনকা শ্রেয নেবাক হোড়মঁ রঁঠবাক চাহী। অন্যথা সাহিত্য অকাদেমী প্রতিনিধি, দিরানিযাপন কেব শিকাব জূবীগণ আ মৈথিনীক যক্ষম সাহিত্যকাবমে কী কী অন্তব বহি জাযত? রিভাৱানীক রিঠনেনক দিশা হমবা ঠিন্তিত আ ব্যথিত কবৈত অছি। ও দমগব নেখিকা ছথি, সশক্ত বঠনা কেননি অছি, আগ নে কান্হি সমীক্ষকগণ কনেম ভঠেরাঁপব রাঁধ্য হেরেঁ কবতাহ। সমীক্ষকক কর্তব্যহীনতাসঁ কতৌ নেখক নিবাশ হো?

পংকজ পৱাশবক শৃংখনারঁক্ষ সাহিত্যিক চোৰিপব সার্থক প্রতিক্রিযা দেরঁ কোনো সাহিত্যকাব নেন অন্যঠিত নহি অছি কতহুসঁ। সাহিত্যকাব নেন সাহিত্যিক মূন্যক প্রতি ওকব প্রতিরঁক্ষতা মুখ্য কাবক হোগত অছি আ হেরাকো চাহী আ তকবা দেখাব কববাক "রোঁনাডনেযো" হেবাক চাহী। "চাহী"বনা পক্ষ সাহিত্যমে রেঁশীএ হোগত অছি। এহেন-এহেন গম্ভীব রিষযপব সাহিত্য আ সমাজক "ঠুপ্পী" এহেন ঘটনাকেঁ প্রোত্সাহিত কবৈত অছি আ জবঁদাহ জড়তাকেঁ রঁঢ়রৈত অছি, ভাষা-সাহিত্যকেঁ রঁদনাম তঁ কবিতে অছি। জাধৰি পংকজ পৱাশবক চোৰি-কার্যক সমীক্ষা নিখন জাগত বহত, রিভাৱানীক মূন-বঠনাক সমীক্ষা কে নিখত? ককবা জৰুবী বুঁঝেতৈক? রিভাৱানী অপনে তঁ সমীক্ষা প্রাযোজিত নহি কবওতী? যক্ষম নেখকক ব্যরহাৱোক অপন স্তব হোগত ঠৈ। তেঁ সংগঠিত ভই চোৰিক ভর্ত্সনা হেরাক চাহী।

বাজকমন চৌধবী আ আন নেখকক বঠনাক চোৰি পংকজ পৱাশব প্রসংগ

পংকজ পৰাশৰ ডর্ফ শ্বরুণ কমন ডর্ফ ডগনস কেননৰ ডর্ফ ডদযকান্ত ডর্ফ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 ডর্ফ.....

ParasharsIntellectualTheft

পাঠকক সূচনাক রাঁদ ঞ্জ পতা চনন শ্বছি (শ্বা ওকৰ সত্যাপন কএন গেন) জে এহি নেখকক ঞ্জ এহি তৰহক পহিন শ্ন্য নহি শ্বছি। ঞ্জ নেখক পহিনে সেহো Douglas Kellner ক Technopolitics ক পংক্তিশঃ শ্বনুরাদ মূন নেখকক ৰূপমে নামসঁ জ্ঞানৰংজনক হিন্দী পত্রিকা "পহন"মে ধোখাসঁ চপরাঁওনক। তকৰ পতা চননাক রাঁদ "পহন"মে এহি নেখকক ৰচনাক প্রকাশন রন্দ ভই গেন। এহি সম্বন্ধমে রিস্তৃত শ্বানেখ রিদেহক শ্বগনা শ্বংকক সম্পাদকীযমে দেন জাএত।

২.এহি সভ ঘটনাক রাঁদ পংকজ পৰাশৰকেঁ রিদেহসঁ রৈন কএন জা ৰহন শ্বছি। রিদেহ শ্বার্কাগরসঁ "রিনম্বিত কগক যুগমে নিরন্ধ" পোথীকেঁ হটাওন জা ৰহন শ্বছি শ্বা একটা গনন্ক্বাযৰী দ্বাৰা এহি পোথীক (ডগনস কেননৰ রনা ঘটনাক্রমক রাঁদ) জাঁচ কিছু চুনন নেখক-পাঠক দ্বাৰা কএন জএরাঁ ধৰি ৰহত। প্রকাশককেঁ সেহো ডচিত পুনিসিযা কার্যরাহী (যদি শ্বারশ্যক হ্রশ্বএ তঁ) নেন এহি সমস্ত ঘটনাক্রমক সূচনা দই দেন গেন শ্বছি।

৩.পাঠক ডগনস কেননৰসঁ ঞ্জ-মেন kellner@gseis.ucla.edu পৰ "পহন" পত্রিকা রা তকৰ সম্পাদক শ্রী জ্ঞানৰংজনসঁ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in রা info@deshkaal.com পৰ শ্বা দৈনিক জাগৰণসঁ

nishikant@jagran.com, response@jagran.com, mailbox@jagran.com, delhi@nda.jagran.com পৰ সম্পর্ক কএ রিস্তৃত জানকারী নই সকৈত ছথি। ডগনস কেনেনৰক শ্বাষ্টিকন গৃগন সর্চপৰ technopolitics ষ্টাগপ কএ তাকি সকৈ ছী শ্বা পঢ়ি সকৈ ছী। পহন পত্রিকাক রেৱঁসাগষ্ট www.deshkaal.com পৰ সেহো পহন পত্রিকাক পৃৰান শ্বংক সভ শ্বাস্তে-শ্বাস্তে দেৱাঁক প্রাৰম্ভ ভেন শ্বছি।

রিস্তৃত জানকারীক নেন সুধী পাঠকগণ শ্বহাঁক ধন্যরাদ। ভরিষ্যমে সেহো এহি ঘটনাক পৃনৰারৃত্তি নহি হ্এ তাহি নেন শ্বহাঁক পারখী নজৰিক শ্বাস শ্বাগাঁ সেহো ৰহত। এহি তৰহক কোনো ঘটনাক জানকারী হমৰ ঙ্র-পত্র ggajendra@gmail.com পৰ শ্বরশ্য পঠারী।

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

শ্বন্তর্জানপৰ ব্ৰ্নৈকমেনিংগ রিৰুদ্ধ গৃগন, চিষ্টাজগত শ্বা ব্ৰ্নোগরানীকেঁ সূচিত কৰু, সাগৰৰ গ্রাগম শ্বা ব্ৰ্নৈকমেনিংগ ৰোকৰাঁ নেন সেহো ঠেৰ ৰাস প্রাৰধান ছৈ, রিশেষ জানকারী ggajendra@gmail.com পৰ সম্পর্ক কৰু। শ্বহাঁসঁ পত্রকাৰ, ন্যূজপেপৰ, পত্রিকা শ্বা হিন্দীক গণমান্য নেখকগণ/ প্রোফেসৰ/ রিশ্বরিদ্যানয শ্বাদিকেঁ এহি ঘটনাসঁ সূচিত কৰেৰাঁক শ্বনুৰোধ শ্বছি। রিশেষ জানকারী নেৰাঁক শ্বা দেৰাঁক নেন ggajendra@gmail.com পৰ সূচিত কৰু।

Reply 01/26/2010 at 01:56 PM

2

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

you may also brought this episode before sanjay@jagran.com

Thanks readers.

Reply 01/26/2010 at 12:25 AM

3

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj Parashar pparasharjnu@gmail.com

Reply 01/25/2010 at 09:48 PM

4

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP ISP address 220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243 and has been forwarded for taking Police action immediately.

Reply 01/25/2010 at 09:45 PM

5

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

Professor Kellner has thanked me for this detective work, but it all your efforts dear reader.

Reply 01/25/2010 at 08:21 PM

6

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

pahal=- 86, aarambh -23 aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.

Reply 01/25/2010 at 08:16 PM

7

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed253a/newDK/intell.htm ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-86 ke page 125-131 par achhi- soochnak lel

dhanyad pathakgan.

Reply 01/24/2010 at 08:16 PM

8

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake Me" hoinh aa Aarambh (ank 23, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March 2000) me prakashist maithili kavita "Sanjh Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi- Dhanyavad.

Reply 01/24/2010 at 08:02 PM

9

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.

Reply 01/23/2010 at 11:40 PM

10

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ৱিদেহক পাঠকক সূচনাক বাঁদ ওা পতা চলল অছি (আ ওকৰ সত্যাপন কএল গেল) জে এহি লেখকক ওা এহি তৰহক পহিল কৃত্য নহি অছি। ওা লেখক পহিনে সেহো Douglas Kellner ক Technopolitics ক পংক্তিশঃ অনুৱাদ মূল লেখকক ৰূপমে নামসঁ জ্ঞানৰংজনক হিন্দী পত্রিকা "পহল"মে ধোখাসঁ ছপৰঁওলক, প্রদীপ ৱিঁহাৰীক বেঁটা প্রণৱ ৱিঁহাৰীসঁ অনুৱাদ কৰবেঁলক আ কহলকৈ জে অনুৱাদ ছপৰাঁ দেবঁ মুদা অপনা নামসঁ ছপৰাঁ লেলক, প্রণৱকেঁ কহলকৈ জে অনুৱাদ ৰিজেক্ট ভই গেল আ ফেৰ হেৰা গেল । তকৰ পতা চললাক বাঁদ "পহল"মে এহি লেখকক ৰচনাক প্রকাশন বন্দ ভই গেল। এহি সম্বন্ধমে ৱিস্তৃত আলেখ ৱিদেহক অগিলা অংকক সম্পাদকীয়মে দেল জাএত।

২.এহি সভ ঘটনাক বাঁদ পংকজ পৰাশৰকেঁ ৱিদেহসঁ বৈন কএল জা ৰহল অছি। ৱিদেহ আৰ্কাইৱসঁ "ৱিলম্বিত কইক যুগমে নিবদ্ধ" পোথীকেঁ হটাওল জা ৰহল অছি আ একটা গলক্কাযৰী দ্বাৰা এহি পোথীক (ডগলস কেলনৰ ৱলা ঘটনাক্রমক বাঁদ) জাঁচ কিছু চুনল লেখক-পাঠক দ্বাৰা কএল জএবাঁ ধৰি ৰহত। প্রকাশককেঁ সেহো উচিত পুলিসিযা কাৰ্যৱাহী (যদি আৱশ্যক হুঅএ তঁ) লেল এহি সমস্ত ঘটনাক্রমক সূচনা দই দেল গেল অছি।

৩.পাঠক ডগলস কেলনৰসঁ ওা-মেল kellner@gseis.ucla.edu পৰ "পহল" পত্রিকা ৱা তকৰ সম্পাদক শ্রী জ্ঞানৰংজনসঁ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in ৱা info@deshkaal.com পৰ আ দৈনিক জাগৰণসঁ nishikant@jagran.com, response@jagran.com, mailbox@jagran.com, delhi@nda.jagran.com পৰ সম্পর্ক

কএ রিস্তৃত জানকাৰী নই ঘকৈত ছথি। ডগনেঘ কেনেনৰক ঋাষ্টিকন গৃগন ঘঠপৰ technopolitics ষ্টাগপ কএ তাকি ঘকৈ ছী ঋা পঢ়ি ঘকৈ ছী। পহন পত্রিকাক রেৰ্ঁঘাগষ্ট www.deshkaal.com পৰ ঘেহো পহন পত্রিকাক পৃৰান ঋংক ঘভ ঋাস্তে-ঋাস্তে দেৰাঁক প্রাৰম্ভ ভেন ঋছি।

রিস্তৃত জানকাৰীক নেন স্বধী পাঠকগণ ঋহাঁক ধন্যরাদ। ভরিষ্যমে ঘেহো এহি ঘষ্টনাক পৃনৰাবৃত্তি নহি হঋএ তাহি নেন ঋহাঁক পাৰখী নজৰিক ঋাঘ ঋাগাঁ ঘেহো ৰহত। এহি তৰহক কোনো ঘষ্টনাক জানকাৰী হমৰ ঞ্জ-পত্র ggajendra@gmail.com পৰ ঋরশ্য পঠারী।

Reply 01/22/2010 at 12:03 PM

11

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.

Reply 01/21/2010 at 10:00 PM

12

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

the htpps host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com

Reply 01/21/2010 at 08:50 PM

13

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, Process to file complaint against Cyber Crime Act is being initiated and the organisation being taken into confidence.

Reply 01/21/2010 at 06:13 PM

14

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa

blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address 220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243 aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.

Reply 01/18/2010 at 11:19 PM

15

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi

Reply 01/18/2010 at 09:27 PM

16

স্ৱৰোঁধকাঁত said...

ঋৰিনাশকেঁ মেহো 220.227.174.243 ঋাগ.এম.পী.মঁ এহি প্ৰকাৰক ঞ্ৰা-পত্ৰ ঋৰৈত ৰহৈ ম্ৱদা ও মামিনা খতম কs দেনে ৰহথিন। ও ইঁপ্পণী মভ এতেক ঘৃণিত ঢৈক তৈযো এতএ দেন জা ৰহন ঋচ্ছি।

পংকজ পৰাশৰ ঔর্ফ.....ডগনম কেনেনৰ ঔর্ফ ঋৰুণ কমন ঔর্ফ...

ডগনম কেনেনৰক নীচাঁক ঋানেখকক পংকজ পৰাশৰ দ্ৱাৰা চোৰি মিক্ষ কএনক জে এক দশক পহিনে এহি নেখক দ্ৱাৰা ঋৰুণ

কমনেক চোৰি সঁ ত্মাগ ধৰি হ্ননকামে কোনো তৰহক পৰিৰর্তন নহি ত্মাএল ছন্হি। হঁ, ত্মাৰ ও পটনা ৰিশ্বৰিদ্যালযক প্রোফেসৰক ৰচনা চোৰেৰাঁসঁ ত্মাগাঁ ৰঢ়ি গেল ছথি ত্মা কৈলিফোর্নিযা ৰি.ৰি.ক প্রোফেসৰক ৰচনা চোৰাৰএ লাগল ছথি। এহি সন্দর্ভমে হমৰা একটা খিস্সা মোন পড়ৈত ত্মছি। ২০-২২ ৰৰখ পূৰাল সত্য কথা। দৰভংগামে ৰহৈত ৰহী, ছতপৰ হম ত্মা হমৰ একটা পিসিযৌত ভাগ সাঁঝমে ঠাঢ় ৰহী। সোঝাঁমে সৰৰলজীক ঘৰক ৰাঁত্মড়ীমে ত্মূৰ্ ললাম ফড়ল ছলন্হি। হমৰ পিসিযৌত ভাগ হ্ননকা গপ্পাৰা দ২ কহলখিন্হ জে দস টা ললাম ত্মানূ। ও ৰেঁচাৰে দসটা ললাম তোড়লন্হি ত্মা ত্মাৰিঁ ৰহল ছলাহ ত্মাকি ৰস্তামে হমসভ দেখলহুँ জে একটা ছোট ৰঁচা সংগ হ্ননকা কিছু গপ ভেলন্হি ত্মা ও পাঁচটা ললাম ওহি ৰঁচাকেঁ দ২ দেলখিন্হ। জখন সৰৰল জী ত্মএলাহ তঁ কহলন্হি জে ও ৰঁচা হ্ননকা ভৌযা কহি সম্বোধিত কএলকন্হি ত্মা পাঁচটা ললাম মঁগলকন্হি- সে কোনা নহিঁ দিতিযৈক- সৰৰলজীক কহৰ্ ছলন্হি। ত্মাৰ পংকজ পৰাশৰ প্রসংগমে কী ভেল সে দেখী। প্রদীপ ৰিঁহাৰীজীক ৰেঁটা প্রণৰকেঁ পংকজ পৰাশৰ লোম চোমস্কী ত্মা ডগলস কেললৰক ৰচনা দৈত ছথিন্হ ত্মা তকৰ ত্মনুৰাদ কৰৰাঁ লেল কহৈ ছথিন্হ। ৰেঁচাৰা জান লগা ক২ ত্মনুৰাদ ক২ দৈত ছন্হি, ও সোচি জে জিনকা ও ঠঠা কহৈ ছথি- জে ক্রান্তিকাৰী ৰিচাৰক ছথি (মার্ক্সৰাদী!!!) সে কোনো নীক পত্রিকামে ও ত্মনুৰাদ ছপৰাঁ দেথিন্হ। মুদা ছহ মাসক ৰাঁদ ঠঠাজী কহৈ ছথিন্হ জে লোম চোমস্কী ৰঁলা ৰচনা হেৰা গেল ত্মা ডগলস কেললৰ ৰঁলা ৰচনাক ত্মনুৰাদ নহিঁ নীক ৰহএ সে ৰিজেক্ট ভ২ গেল। মুদা ক্রান্তিকাৰী কৰি (চোৰুক্কা সেহো ৰিৰৰণ নীচাঁমে ত্মছি) দুনূ ৰচনা পহল পত্রিকামে পঠা দৈ ছথি- পহল-৮৩ মে ডগলস কেললৰ ৰঁলা ৰচনা ছপিতো

ছন্হি (আ সে অন্বরাদক ৰূপমে নহি রৰন্ মূন নেখকক ৰূপমে) আ ও রৈঁন মেহো কই দেন জাগ ছথি। হমৰ সৰরন জী একটা রঁঠা দ্বাৰা ভৈযা কহনাপৰ পাঁচটা নতাম ওকৰা দই দৈ ছথিন্হ মুদা হমৰ পৰাশৰজী ভাতিজোক পাঁচটা নতাম নির্নজ্জতাসঁ ছীনি নৈত ছথি।

আ হম ম্ানকৰ খিজরীন তখন কৰৈ ছী জখন ও রিদেহমে আগডেন্ট্টী রঁদনি হমৰা গাৰি পঢ়ৈত ছথি- ম্ানকৰ ৰিযন আগডেন্ট্টী নাওটং কৰৈ ছী। ফেৰ সভসঁ গপ কৰৈ ছী আ পাঠকক সহযোগসঁ আৰম্ভ, পহনে ক প্ৰৱান অংক ভেটই জাগত আছি জতএ হিনকৰ ঋগ্রুন্য ছন্হি॥

Douglas Kellner

Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education

University of California-Los Angeles, Box 951521, 3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax 310 206 6293

Phone 310 825 0977, http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life. ....

অৰুণ কমল

Arun lives in Patna where he teaches English at the Science College of Patna University.

নএ ইলাকে মেঁ

জহাঁ ৰোজ বঁন ৰহে নযে নযে মকান

মেঁ অকসৰ ৰাস্তা ভূল জাতা হূঁ

খোজতা হূঁ তাকতা পীপল কা পেড়

খোজতা হূঁ ঠহা হুখা ঘৰ

ঔৰ ज़মীন কা খালী টুকড়া জহাঁ সে ৰাঁধেং

মুড়না থা মুঝে

ফিৰ দো মকান ৰাঁদ ৰিঁনা ৰংগ রানে লোহে কে ফাটক কা

ঘৰ থা একমংজিলা

চল দেতা হূঁ

যা দো ঘৰ খাগে ঠকমকাতা

ৰোজ কুছ ঘট ৰহা হৈ

যহাঁ স্মৃতি কা ভৰোসা নহীং

এক হী দিন মেং পুৰানী পড় জাতী হৈ দুনিয়া

জৈসে ৰসংত কা গয়া পতঝড় কো লৌটা হূঁ

জৈসে ৰৈশাখ কা গয়া ভাদো কো লৌটা হূঁ

ঔৰ পূছো -

ক্যা যহী হৈ ৰো ঘৰ?

খা চলা পানী ঠহা খা ৰহা খকাস

শাযদ পুকাৰ লে কোঈ পহচানা উপৰ সে দেখ কৰ

মৈথিলী ভাষা-সাহিত্য কে পাঠক আ লেখক বৃন্দ কেঁ কী এহি প্রশ্ন সবহক উত্তৰ অৱশ্য জানবাক চাহী। পংকজ ঝা পৰাশৰ উর্ফ পংকজ পৰাশৰ উর্ফ অৰুণ কমল উর্ফ ডগলস কেলনৰ উর্ফ উদযকান্ত উর্ফ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 উর্ফ..... নামক এহি ব্যক্তিক বর্ত্তমান বাস কত্তা ছিন্হা –জেনা এম.এ.মে প্রথম শ্রেণীমে সর্বোচ্চ স্থান?? পত্রকাৰিতাক কোর্স?? ঃ সভ নৰ্টৱৰলালক তর্জপৰ!! জে.এন.যূ.ক লড়কীসঁ হিন্দী অনুবাদ কৰাএব জে এহিসঁ নোকৰী ভেটি জএতৈক আ ফেৰ তকৰা অপনা নামসঁ ছপবা লেব, প্রণবসঁ ডগলস কেলনৰক আ নোম চোম্স্কীক অনুবাদ কৰবাএব আ অপনা নামসঁ ছপবা লেব, অৰুণ কমল, শ্রীকান্ত বর্মা, গলোৰানী সিংহ, গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ আদিক ৰচনা চোৰি কৰব। ঃ সভ লেখক সভসঁ হুনকৰ পৰিবাৰজনসঁ কহৈ ছথি জে অনুবাদ লেল কথা-কবিতা দিঅ আ ফেৰ তকৰা চোৰা কঃ অপনা নামসঁ ছপবা লৈত অছি। হিন্দীমে বৈন ভেলাক বাদ মৈথিলীক সেবা! গৌৰীনাথকেঁ পহিলে গাৰি পঢ়ৈ ছথি আ ফেৰ লিখিত মাফী মঁগৈ অছি। পংকজ ঝা পৰাশৰ উর্ফ পংকজ পৰাশৰ ক ঃ হাল ছৈ জে ৰমণ কুমাৰ সিংহকেঁ ওকৰাপৰ কবিতা লিখৈ পঢ়ৈ ছথি ..ককৰাসঁ কী চোৰেলে ছী জে অনিদ্রা পৌসি গেল? অবিনাশ কেঁ গাৰি , শ্রীধৰম আ অললকান্ত কেঁ গাৰি , ৰামদেব

ঝা কেঁ গাৰি , ৰাজমোহন ঝা আ ৰাজনন্দন লাল দাস কেঁ গাৰি , সুভাষচন্দ্ৰযাদৱ-কেদাৰ কানন- তাৰানন্দ ঝা তৰুণ- প্ৰোফেসৰ মহেন্দ্ৰ- ৰমেশ সভকেঁ গাৰি- মৈথিলী সর্জনামে ৰামদেৱ ঝাকেঁ গাৰি পঢ়ৈত সহৰসা ঠিষ্ঠী আ সহৰসা সভক সাহিত্যকাৰকেঁ গাৰি পঢ়ৈত ৰামদেৱ ঝাকেঁ ঠিষ্ঠী, ও দুনূ ঠিষ্ঠী সংগে ছপল!! চোৰক সীমা জোড়ৰাঁক এহিসঁ নীক উদাহৰণ ভেষ্টৰঁ মোশ্কিল।

পংকজ ঝা পৰাশৰ উর্ফ পংকজ পৰাশৰ উর্ফ অৰুণ কমল উর্ফ ডগলস কেলনৰ উর্ফ উদযকান্ত উর্ফ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 উর্ফ.....ক যথার্থ। # আখিৰী সফ়ৰ পৰ নিকললে তক / # পৃৰস্কাৰোত্সুকী আত্মোএঁ / # ৰঁড্ড ৰাঁজাৰ # মৰণ জল / # ৰাত্রি সে ৰাত্রি তক # সালা সৰঁ হুঁসকৰ নিকল জাতা হৈ অপুন কো অকেলা ঠীখ়তা ছোড়কৰ / # হস্ত চিহ্ন / উর্ফ শ্বান ৰূপ সংসাৰ হৈ ভূঁকনা দে ঝখ মাৰ উর্ফ কুফ্র কুছ চাহিএ ...কী ৰৌনক কে নিএ উর্ফ গোযৰঁন্স উর্ফ কাৰেল চাপেক উর্ফ অপন কাৰী মুঁহ উর্ফ মোহলো লাগৱ উর্ফ পতনকাল উর্ফ উদয প্ৰকাশ উর্ফ পহলে উর্ফ ৰৱি ভূষণ উর্ফ নিৰালা উর্ফ ৰঠুঅন স্লেস।

পংকজ পৰাশৰ উর্ফ অৰুণ কমল উর্ফ ডগলস কেলনৰ উর্ফ উদযকান্ত উর্ফ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 উর্ফ..... হিনকৰ ৰিযল আগডেন্টিষ্টী হম লাওটে কৰৈ ছী আ ও আৰঁ অভিশপ্ত ছথি অপন শেষ জীৱন মিস্টৰ হাওড ৰহি অপন কুকৃত্যক সজা ভুগতৰাঁক লেল।

এহি ৰ্নৈকমেলৰক ডা. জেকীল আ মিস্টৰ হাওড ৰঁলা চৰিত্র

মৈথিন সর্জনাক রিৰোধমে মৈথিন-জন পত্রিকামে এক দশক পহিনে উজাগৰ ভই গেন ছন মুদা নোক হিনকা পোসৈত ৰহন।

আৰম্ভমে সেহো ও একটা চিট্ঠী মৈথিনীক সম্পাদকক রিৰোধমে দেনহি জে ছপি গেন আ ওকৰ ঘৃণিত ভাষাক কাৰণ ভাগ সাহেবঁ ৰাজমোহন ঝাকেঁ মাফী মাঁগএ পড়নহি আ ফেৰ ও মিস্টৰ হাওড সেহো ওহি সম্পাদকসঁ নিখিতমে মাফী মঁগনহি।

একটা আগ্রহ আ আহ্বান: সুভেশ কর্ণ আ সমস্ত মৈথিনী-প্রেমী-গণ- এহি মিস্টৰ হাওডক রঁ্নৈকমেনিং আ এরঁ্যুজক দ্বাৰে অহাঁ সভকেঁ মৈথিনী ছোড়ি কই জএবাঁক আৱশ্যকতা নহি অছি, কাৰণ পাপক ঘৈনা ভৰি গেনাক বাঁদ ও আবঁ অভিশপ্ত ছথি অপন শেষ জীরন মিস্টৰ হাওড বহি অপন কৃতঘ্নতাক সজা ভুগতবাঁক নেন।

জে.এন.য়ু.মে ছাত্র-ছাত্রা সভসঁ পোস্টকার্ড পৰ সাগন নই ওহিপৰ অপন ৰচনা নেন প্রশংসা-পত্র পঠবৈত ঘুমৈত অপস্যাঁত কথিত গোল্ড মেডেনিস্ট(!!!)। পহিন কথা গোষ্ঠীমে জখন ও সহৰসামে সভসঁ পুছনে ফিৰৈ ছথি জে সাহিত্যকাৰ বঁনবাসঁ কী-কী সভ ফাএদা ছৈ তখন ও একটা পাগ আ পুৰস্কাৰক নেন অপস্যাঁত মৈথিন যুৱা-পীঢ়ীক প্রতিনিধিত্ব কৰৈ ছথি, জে ৰাজমোহন ঝা জীক শব্দমে মৈথিনীসঁ প্রেম নঞি কৰৈত অছি। ও মিস্টৰ হাওড সেহো ওহি সম্পাদকসঁ নিখিতমে মাফী মঁগনহি আ জখন ও মাফ কই দেনখিন্হ তখন ফেৰ হুনকা গাৰি পঢ়ব শুরু কই দেনহি। হমৰাসঁ নিখিত মেন-মাফী অস্বীকাৰ ভেনাক বাঁদ মিস্টৰ হাওডক মাথ নোচব স্বাভাৱিকে। জে সৰকাৰী নোকৰী বা গন্‌কম-টৈক্স, কস্টমমে ও বঁনৈকমেনৰ ৰহিতএ তঁ দেশ জৰুৰ বেঁচি দৈতএ।

পংকজ পৰাশৰ ঙৰ্ফ খৰুণ কমন ঙৰ্ফ ডগনস কেননৰ ঙৰ্ফ ঙদযকান্ত ঙৰ্ফ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 ঙৰ্ফ ৰাজকমন চৌধৰী.....ঙৰ্ফ...

কতেক ঙৰ্ফ এহি নেখকক ৰঁনত নহি জানি... ৰাজকমন চৌধৰীক খপ্ৰকাশিত পদ্য (খাৰঁ ৰিদেহ মৈথিনী পদ্য ২০০৯-১০ মে প্ৰকাশিত পৃ.ঽ৯-৪০) “ৰঁহী-খাতা”ক এহি ধূৰ্ততা, চোৰি কনা খা দঁদ-ফঁদ কৰৈৰনা পংকজ পৰাশৰ..ঙৰ্ফ..ঙৰ্ফ.. [গৌৰীনাথ (খননকান্ত)ক এহি চোৰ নেখকক নেন প্ৰযুক্ত শব্দ- সম্পাদকীয খঁতিকা খক্টূৰঁৰ-দিসংৰঁৰ, 2009- জনৱৰী-মাৰ্চ, 2010- পংকজ পৰাশৰ প্ৰসংগমে-] দ্বাৰা “হিসাৰঁ” নামসঁ চপৰাঁওন গেন- দেখূ

ৰাজকমন চৌধৰী

ৰঁহী-খাতা

এহি খাতাপৰ হম ঘমৈত চী

সংসাৰক সভষ্টা হিসাৰঁ

...

...

হমৰ সভষ্টা খপৰাধ, জ্ঞান...সঁ নীপন পোতন

খছি এক্কৰ সভষ্টা পাতা

ঞ হম্মৰ নানৰঁহী থিক জীৱন-খাতা

জীৱন-খাতা

পংকজ পৰাশৰ ঙর্ফে অৰুণ কমন ঙর্ফে ডগনেম কেননৰ ঙর্ফে ঙদযকান্ত ঙর্ফে ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 ঙর্ফে ৰাজকমন চৌধৰী.....ঙর্ফে...

দ্বাৰা একৰা অপনা নামসঁ এহি তৰহেঁ চোৰাওন গেন

হিস্যাৰ্ঁ

হিস্যাৰ্ঁ কহিতে দেৰী ঠোৰ পৰ

ঙতানে ভেন ৰহৈত অছি

কিতাৰ্ঁ

জে ভৰি জিনগী নগৰৈত ছথি

ৰাগ-ৰাগ কে হিস্যাৰ্ঁ-

দুনিযা-জহান সঁ ফৰাক ৰঁনন

অংততঃ ৰঁনি কই ৰহি জাগত ছথি

হিস্যাৰ্ঁক কিতাৰ্ঁ।

২০০৩

এহি নেখকক খোঁঝা কই অপশব্দক প্রযোগ ৰঁন্ন নহি ভেন অছি আ গ্র নাম ৰঁদনি-ৰঁদনি এখনো এহি সভ কার্যমে নিপ্ত অছি, আৰঁ গ্র অপন ধংধা-চাকৰী সেহো ৰঁদনি নেনে অছি। স্পষ্ট অছি জে

একৰা রিৰুদ্ধ কড়গৰ ডেগ উঠাওন জএরাঁক খারশ্যকতা খছি। উপৰকা সমস্ত জানকাৰী খহাঁ গৃগন, ঠিষ্টা জগতকেঁ দী সে খাগ্রহ খা তকৰা নীচাঁ ড্র-পত্রপৰ সেহো খগ্রসাৰিত কৰী সেহো খনুৰোধ।

vc.appointments@amu.ac.in, bisaria.ajay@gmail.com, vedprakas_s@yahoo.co.in, tasneem.Suhail@gmail.com, rajivshukla_hindi@yahoo.co.in, merajhindi@gmail.com, ashutosh_1966@yahoo.co.in, ashiqbalaut@yahoo.in, abdulalim_dr@rediffmail.com, zubairifarah@gmail.com, RameshHindi@gmail.com

পংকজ পৰাশৰ উৰ্ফ খৰুণ কমন উৰ্ফ উগনাস কেননৰ উৰ্ফ উদযকান্ত উৰ্ফ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 উৰ্ফ.....

DO YOU KNOW "Fake Sahityakar" PANKAJ KUMAR JHA ALIAS PANKAJ PARASHAR.DO YOU KNOW WHAT THIS FAKE GOLD MEDALIST DID AT VASANT MAHILA COLLEGE, KADAMBINI, DAINIK BHASKAR AND DAINIK JAGRAN ? DO YOU KNOW WHAT HE DID WITH HIS FAMILY, FRINDS AND COLLEAGUES.
READ the following to believe it. this mentally corrupt should be treated in the same manner...

pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com besides other fake emails used by Pankaj Parashar on ISP ***220.227.174.243" See his***

level.

অহাঁ কেঁ সূচনার্থ পঠেনে ছী জে পংকজ পহিনেহো এ সবঁ কাজ কৰৈত ৰহয ছনৈএ।- **aavinash**

এহি চোৰ লেখক পংকজ পৰাশৰক দিমাগী হালতিক অসলী ৰূপ এতই সেহো ভেটৈত জতএ ও নাম বঁদলি-বঁদলি অপন পৱনা মানিকক কম্প্যূটৰসঁ ঘৃণিত পোস্ট কৰৈ ছল (সাভাৰ-অৱিনাশ)।

Search Comments *220.227.174.243*

All

Pending (0)

Approved

Spam (0)

Search Comments: 220.227.174.243 Search Comments

Apply

Filter

Author	Comment	In Response To
ranvijay ranvijay@rediff.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/09/02 at 5:07pm ক্যূঁ রেঁ মাদৰচোদ, ৰংডী কী ঔনাদ জিসকা gauravshaali এতিহাস হোগা রহী শ্রেশ্ঠ কী রাঁত করেগা ন মাদৰচোদ....তূ সানে খ্রাদিরাসী মাদৰচোদ ক্যা রাঁত করেগা শ্রেশ্ঠ কী, সানে vanmaanush খ্রপনী শকন দেখি হৈ কিতনী ঞ্ৰূপ নগতী হৈ তেৰে সূখ্রৰ সাথী খ্ররিনাশ কী তৰহ, মাদৰচোদ....bhaunkna রঁ কৰ....	In Response To
ranvijay ranvijay@rediff.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/09/02 at 5:11pm খ্ররেঁ মাদৰচোদ jagdeeshsvar চত্তুর্বেদী, উর্ফ় ৰংডী কী ঔনাদ, মাদচোদ কিস naali মেং পৈদা হুখ্রা থা সিরায খ্রানোচনা ঔৰ রঁকচোদী কে তুম্মে ঞ্চ্ছ খ্রাতা হৈ মকে নোঁডে.....ঞ্চ্ছ কাম কৰ জিসসে সরঁকা ভনা হো মাদৰচোদ যা তো নযা নযা কংপ্যূটৈৰ চনানা সীখা হৈ যা খ্রপনে রঁনাত্কোৰী দোস্ত avinaash কে সাথ milkar চূদাঞ্জ কা ধংধা চনা ৰহা হৈ এসীনিএ এতনা ভোঁ ৰহা হৈ মাকে নোঁডে...	জনসত্তা কে রাঁৰে মেং খ্রর্ধসত্যো় সে রঁচো 22#
চার্ৱাক সত্য binmst@yahoo.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/31 at 3:42pm জো খ্রাদমী হৰ মর্জ কী দরা জাতি কো হী সমঝতা হো, জাতিরাদ কে ধংধে মেং হী গনে-গনে তক ডূরাঁ হো উসকা ক্যা শেষ ঞ্চ্ছ রঁচা ৰহ গযা হৈ ক্যা? ঐসে ৰংগে সিযারোঁ কো কম সে কম প্রভাষ জোশী ঔৰ খ্রানোক তোমৰ জৈসে সম্মানিত ঔৰ রিদ্বান পত্রকাৰ কী খ্রানোচনা কৰনে কা কোঞ্জ নৈতিক খ্রধিকাৰ নহীং হৈ। নফৰত ঔৰ জহৰবুঁঝী ভাষা সে এস কথিত নেখক কী মংশা সমঝী জা সকতী হৈ।	খ্রানোক তোমৰ জী, কহাং সে খ্রাতী হৈ যহ ভাষা? 8#
চার্ৱাক সত্য binmst@yahoo.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/29 at 4:59pm প্রভাষ জী কী খ্রানোচনা সে যা খ্রানোক তোমৰ কী খ্রানোচনা সে ঞ্চ্ছ হাসিন নহীং হোনেরানা হৈ. এসসে হিংদী সমাজ কা ক্যা ভনা হো ৰহা হৈ? এস তৰহ খ্রারোপ-প্রত্যারোপ সে পাঠকোং কা ক্যা নেনা-দে ়া হৈ? রঁহস কো এক মুকাম পৰ পহুঁচাকৰ, খ্রগনী যাত্রা পৰ নিকন জানা চাহিএ.	কৌন হৈ যে মরানিযোং কী ভাষা রোঁননে রানা খ্রানোক তোমৰ? 21#

Author	Comment	In Response To
Pankaj Parashar pkjpp@yahoo.co.in 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/28 at 6:21pm মৃত্যুঞ্জয়, কন লিখী মেৰী প্ৰতিক্ৰিয়া কী অংতিম পংক্তিয়াঁ হৈং- হাঁ, এক তকনীকী বাঁত যহ হো সকতী হৈ কি গৈন নোগোঁ কো সামান্য কোটে মে ৰঁহান কিয়া গয হো। মেঁনে যহ অনভিজ্ঞতা জাহিৰ কী, কি হো সকতা ৈ উনকী নিযুক্তি সামান্য শ্ৰেণী মেঁ হুত্ৰা হো, জিসকী কোত্ৰ সূচনা মুঝে নহীঁ হৈ. গসমেঁ ন তো কিসী কথিত প্ৰাৰ্বলেম শব্দ কা জিক্ৰ কহীঁ হৈ ঔৰ ন মেৰে চেতন যা অৱচেতন মেঁ রহ বাঁতে হৈং, জো ব্যাখ্যা কী পোলিমিক্স কে তহত আপ কহ ৰহে হৈং। মনচাহী ব্যাখ্যা ঔৰ অনচাহী সলাহ সে বঁচনা চাহিএ. গস সঁদৰ্ভ মেঁ অনাযাস মনমানী ব্যাখ্যা কা বিৰোধ কৰতী সুসন সোঁটেগ কী 1966 মেঁ প্ৰকাশিত পুস্তক Against Interpretation and Other Essays. কী যাদ আ গত্ৰী। খুদা খৈৰ কৰে.	জেএনয়ু কা সচ : হোতা হৈ শৰোঁ-ৰোজ় তমাশা মেৰে আগে 16#
Pankaj Parashar pkjpp@yahoo.co.in 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/27 at 6:34pm বাঁকী মেংৰ্স ঔৰ ম্লন কী সূচনাওঁ সে ফিলৰক্ত মেঁ অপডেট নহীঁ হূঁ, ক্যোঁকি কেঁপস গএ হুএ মহীনোঁ গুজৰ জাতে হৈং। পৰ ভাৰতীয ভাষা কেঁদ্ৰ সে তো বা িফ হূঁ. সূচী মেঁ দিখাযা গযা হৈ কি অনুসূচিত জাতি সে এক ভী এসোশিএট প্ৰোফেসৰ নহীঁ হৈং, জবঁকি পী-এচ.ডী মেঁ মেৰে শোধ নিৰ্দেশক ৰহে ডা.গোবিংদ প্ৰসাদ অনুসূচি জাতি সে হৈং ঔৰ বে বাঁকাযদা ৰীডৰ হৈং। দূসৰী ওৰ সূচী মেঁ দিখাযা গযা হৈ কি এক ভী ওবীসী অসিস্টেংট প্ৰোফেসৰ নহীঁ হৈং, জবঁকি ৰূসী কেংদ্ৰ মেঁ হমাৰে এক সাথী হৈং। মেৰা খ্যান হৈ কি ঐসে নাম ঔৰ ভী কত্ৰ হৈং জো সূচী কী ত্ৰুটিযোঁ কো সাফ-সাফ উজাগৰ কৰতে হৈং। হাঁ, এক তকনীকী বাঁত যহ হো সকতী হৈ কি গৈন নোগোঁ কো সামান্য কোটে মে ৰঁহান কিয়া গযা হো।	জেএনয়ু কা সচ : হোতা হৈ শৰোঁ-ৰোজ় তমাশা মেৰে আগে 16#
Rafugar jinita@yahoo.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/25 at 5:35pm যাৰ মামলা ব্যক্তিগত হোতা জা ৰহা হৈ . বঁহস কহাঁ সে কহাঁ জা ৰহী হৈ? ব্ৰাহ্মণোঁ, হজ্জামোঁ, ঠাকুৰোঁ....যানী জাতিবাদ হী সত্য হৈ ...মহজ যহী তো ভাৰত কা সত্য নহীঁ হৈ.	প্ৰভাষ জী কী মতি ভ্ৰষ্ট হো গযী হৈ, আপ সৱঁ ৰহম কৰেং 53#

	Author	Comment	In Response To
	michal chandan chandan25s@gmail.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/20 at 4:18pm ভাগ্র নোগ, খাপ মৰঁ মানে যা না মানে পৰন্ত গম মত্য কো খাপ খৰঁ স্বীকাৰ কৰে কী প্ৰভাত জোশী নাম কে ৰহ মহান পত্ৰকাৰ-মংপাদক-ঠিঁতক খৰঁ পূৰী তৰহ মে মঠিযা গএ হৈ। পূৰাগ্ৰহ মে গ্ৰমিত হোকৰ খাজকন ডনকা ডজূন-ফিজূন নিখনা, কভী কিমী খখৰাঁৰ ঔৰ ডনকে মানিকোঁ কো টাৰগেট কৰ খানোচনা কৰনা, কভী ঝাৰখঁড কে এক খখৰাঁৰ কে ৰাঁৰে মেঁ কমীদে নিখনা ঔৰ খৰঁ খপনে মন্ৰৱাদী ভদ্দে চেহৰে কো মৰঁকে মামনে পেশ কৰ ঠঠা মেঁ ৰঁনে ৰহনা গনকে মঠিযেপন কী নিশানী নহীঁ হৈ তো ক্যা হৈ।	প্ৰভাষজী কে ৰিচাৰ মানৰতাৰিৰোধী হৈঁ 30#

Apply

মৈথিন খাৰ মিথিনা ৰ্নাগ মাডেৰেটৰ- ডপৰকা মূচনাক খতিৰিক্ত চোৰিক ৰচনা জে হম একটা ৰ্নাগমে...মে পকৰনৌ তকৰ ৰাঁদ ও ধূৰ্ত নেখক এডিট কয ওকৰা ৰঁদমূৰত কৰিতাক শৰ্ক দ দেনক, মম্পাদক হমৰ প্ৰমাণ কে ডৰা দেনক খা খপন জাতিৰাদী হেৰাঁক ফেৰ প্ৰমাণ দেনক খা খাৰঁ ৰঁশীৰ ৰঁদ্ৰ কে একটা কৰিতা জাতিৰাদী নোকনি দ্ৱাৰা চোৰা কয খপনা নাম কৰৰাঁক মূচনা খাযন খছি, ও খপন গন্তি স্বীকৰত ৰা ফেৰ খপন ৰচনা এডিট কৰত দেখা চাহী হম হাজিৰ হোযৰঁ খহঁক মমক্ষ শীঘ্ৰ... জাতিৰাদী মোচ কে মাৰয টা পৰত মিথিনাক ৰিকাম নেন. জাৰঁশীৰ ৰঁদ্ৰ কে কৰিতা জাতিৰাদী নোকনি দ্ৱাৰা চোৰা কয খপনা নাম কৰৰাঁক মূচনা খাযন চনে খা হম কহনে ৰহী জে ও খপন গন্তি স্বীকৰত ৰা ফেৰ খপন ৰচনা এডিট কৰত দেখা চাহী হম হাজিৰ ভেন ছী খহঁক মমক্ষ, চোৰ মহাৰাজক টটকা ৰচনাপৰ চোৰ মহাৰাজক মৌমেৰা ভাগক কমেঁট খাযন খছি জাহি মে ৱা মিষ্ক ভেন জে ও

গপ্পাৰা বুঁঝি গেল জে ওকৰো চোৰি পকড়া গেলৈক। একৰে কহএ ছৈ
চোৰ-চোৰ মৌসেৰা ভাগ।- মৈথিল খাৰ মিথিলা ৰ্ত্নাগ সঁ পংকজ পৰাশৰকেঁ নিকালল জা ৰহল অছি।- মৈথিল খাৰ মিথিলা ৰ্ত্নাগ মাড়েৰেষ্টৰ

Recently Some Maithil Brahmin Samaj Organisation has started selling prizes in the name of Yatri (Vaidyanath Mishra, Nagarjun) and Kiran (Kanchinath Jha) . There has been trend recently to grant these prizes to those intellectual thiefs who are basically opposed to the ideology's of Kiran and Yatri (Nagarjun). The caste based organisations are killing the spirit of Yatriji and Kiranji, recently the fraud Pankaj Jha alias Pankaj Kumar Jha alias Pankaj Parashar alias Dr. Pankaj Parashar) was stage managed to get this casteist award, The lecturer of Hindi at Aligarh Muslim University, just appointed as adhoc staff, will teach now how to lift verbatim articles of Noam Chomsky and Douglas Kellner and poems of Illarani Singh, Rajkamal Chaudhary, Gajendra Thakur and Arun Kamal to his students. His Samay ke akanait (সময় কেঁ অকানৈত) is lifted from Magadh of Srikant Verma (শ্ৰীকান্ত ৱৰ্মা- মগধ) and his Vilambit Kaik Yug me Nibaddha (ৱিলম্বিত কএক যুগ মে নিৱঁদ্ধ) is collection of pirated poems of Illarani Singh,

Rajkamal Choudhary, Gajendra Thakur, Srikant Verma and others.এ সংগ্ৰহ শেফালিকা বর্মা, শ্ৰীকান্ত বৰ্মা, গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, ৰাজকমল চৌধৰী আদি কৰিক পংকজ পৰাশৰ দ্বাৰা চোৰাএল ৰচনাক কাৰণ বৈন কএ দেল গেল। "ৰচনা"পত্ৰিকাক কথিত অতিথি সম্পাদকক ৰূপমে পংকজ পৰাশৰ দ্বাৰা কৰি-কহানীকাৰ সভসঁ ৰচনা সেহো মঁগৱাওল গেল আ তকৰা অপনা নামসঁ ছপৱাওল গেল। এ ছদ্ম সাহিত্যকাৰ পৰাশৰ গোত্ৰক (!!)পংকজ কুমাৰ ঝা উর্ফ পংকজ পৰাশৰ বঁচলো লেখকক অপ্ৰকাশিত ৰচনা অনুবাদ কৰবা লেল সেহো লেলক আ অপনা নামেঁ ছপৱা লেলক। পাঠকক আগ্ৰহপৰ আৰ্কাইবমে এ তথ্য ৰাখল জা ৰহল অছি।– **সম্পাদক, বিদেহ** **অপন মংতব্য** editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.গদ্য খণ্ড

২.১.নিত নৱল দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰ (লেখক গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ)

২.২.নিত নৱল সুশীল (লেখক গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ)

২.३.আশীষ অনচিন্হাৰ- নিৰপেক্ষ-গপ্ট-নিৰপেক্ষ

২.৪.প্ৰেমশংকৰ ঝা 'পৱন'- মৈথিলী ফকৰা (লোকোক্তি) সংকলন

২.৬.কুমাৰ মনোজ কশ্যপ- বৈনিক ছাগৰ

যমীক্ষা ঋংগ্রেজীমে যম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

২.১৬.দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ টা কথা- কথা-৩ জগপৰ যম্পাদকীয যমীক্ষা ঋংগ্রেজীমে যম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

২.১৭.দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ টা কথা- কথা-৪ জগপৰ যম্পাদকীয যমীক্ষা ঋংগ্রেজীমে যম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

২.১৮.দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ টা কথা- কথা ৯ জগপৰ যম্পাদকীয যমীক্ষা ঋংগ্রেজীমে যম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

২.১৯.গজেন্দ্ৰ ঠাণ্ড্ৰ- নানদাযক মিথিনা ৰামাযণ মে ণ্ডণ্ডনিযা ঋা যম্পাদক ৰাঁ প্রূফৰীডৰক ঋজ্ঞানতারশ ওগমে ঢন্দোভঙ্গ

২.১.নিত নরন দিনেশ ণ্ডমাৰ মিশ্র (নেখক গজেন্দ্ৰ ঠাণ্ড্ৰ)

নিত নরন দিনেশ ণ্ডমাৰ মিশ্র (নেখক গজেন্দ্ৰ ঠাণ্ড্ৰ)

দিনেশ ৎমাৰ মিশ্র, মিথিলাক রাঁঢ়ি, ধাৰ ঋা ওগপৰ রনাওন ছহৰ/ রাঁন্হ, সন্দর্ভ ঽনকৰ রন্দিনী মহানন্দা, রাঁগমতীক সদ্গতি!, দ্বগ পাটনক রীচ.. (কোসী ধাৰক কথা), নে ঘাট নে ঘৰ, রঁগারত পৰ মজরূঁৰ মিথিলাক কমলা ধাৰ, ভুতহী ধাৰ ঋা তকনীকী ঝাড়া-ফূঁকী।

মৌথিলীমে ছদ্ম সমীক্ষা ঋা কমনানন্দ ঝা প্রসঙ

কমনানন্দ ঝাক পোথী "মৌথিনী ঙপন্যাস: সময সমাজ ঋা সরান" (২০২১) ক শীর্ষক ভ্রামক ঋছি। ঞ্র ঽনকৰ কিছু সরণ ঙপন্যাসকাৰপৰ কিছু সিণ্ডিকেটেড কথিত সমীক্ষাত্মেক ঋালেখক সংগ্রহ ঋছি, ২৩৯ পন্নাক ঞ্র পোথী হার্ডরাঁঙণ্ডমে নাগর্রেৰীকেঁ মাত্র রেঁচন জা সকত, জত**ই** ঞ্র সড়ি জাযত, ঋমেজনসঁ হম ঞ্র চাৰি সয পাঁচ টাকামে কিননৌঁ মূদা ঐমে পাঁচো পাগক সামিগ্রী নৌ ঋছি। ঞ্র ঋপন রাঁযোডাটামে গএৰ সরণসঁ চীনি ক**ই**, সমানান্তৰ

ধাৰাক লোকক হককেঁ মাৰি কই লেল সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিল অনুৱাদ অসাগনমেণ্টক গর্বসঁ চর্চা কৰৈত ছথি। আ এ অসাগনমেণ্ট হিনকা মেৰিটসঁ নৈ জাতিগত টাগটিনসঁ ভেটৈন ছন্হি, অহী সভ কিৰদানীক এরজমে ভেটৈন ছন্হি। হিনকা সন লোক লেল মৈথিলী রাঁযোডেটাক একটা পাঁতি অছি, সমানান্তৰ ধাৰা লেল জীরন-মৰণক প্রশ্ন।

দিনেশ কুমাৰ মিশ্রক 'দগ পাটৈন কে রীঠ মে' কোসী নদীক ঐতিহাসিক আত্মকথা থীক, ও মিথিলাক আন ধাৰ সভক ঐতিহাসিক আত্মকথা সেহো লিখনে ছথি জেনা রন্দিনী মহানন্দা, রাঁগমতী কী সন্নতি!, দগ পাটৈন কে রীঠ মেঁ.. (কোসী নদী কী কহানী), ন ঘাট ন ঘৰ, রঁগারত পৰ মজবূৰ মিথিলা কী কমলা নদী, ভুতহী নদী ঔৰ তকনীকী ঝাড়-ফূঁক, The Kamla River and People On Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a ghost river and engineering witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments। সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামর্শদাত্রী সমিতিক সদস্য পংকজ ঝা পৰাশৰ দ্বাৰা হিনকৰ পোথী সভসঁ পৈৰাক পৈৰা মৈথিলী অনুৱাদ কই অপনা নামে উপন্যাস ছপরাঁওন গেল অছি, জকৰা ছদ্ম সমীক্ষক কমলানন্দ ঝা ঐ চোৰ লেখকক ৰিসঠ কহৈ ছথি! এতই স্পষ্ট কই দী জে এ চোৰ লেখক আ ছদ্ম সমীক্ষক দনূ অলীগঢ় মুস্লিম রিদ্যালযক হিন্দী রিভাগমে ছথি। এ ৰিসঠ দিনেশ কুমাৰ মিশ্রক থীক, জে আগ.আগ.টী. খড়গপুৰসঁ সিরিল গন্জীনিযৰিঙ মে রী. টেক. ১৯৬৮মে আ সট্বৰক্চৰল গন্জীনিযৰিঙমে এম.টেক. ১৯৭০মে কেনে ছথি, আ ওগ ৰিসঠ লেল ক্বালিফাগড ছথি। জখন কোনো রিষযমে নামাংকন

𑒢𑒻 𑒯𑒼𑒃 𑒕𑒻 𑒞𑒐𑒢 𑒪𑒼𑒏 𑒯𑒰𑒩𑒱-𑒟𑒰𑒏𑒱 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒲𑒧𑒹 𑒢𑒰𑒧𑒰𑓀𑒏𑒢 𑒪𑒃𑒋, 𑒢𑒻 𑒞𑒿 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒴𑒗𑒃 𑒧𑒹 𑒂𑒥𑒱𑒿 𑒖𑒃𑒞𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒖𑒹 𑒍 𑒫𑒱𑒭𑒨 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒱𑒫𑒱𑒪 𑒃𑒢𑓂𑒖𑒲𑒢𑒱𑒨𑒩𑒹𑒏 𑒦𑒃 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒦𑒃 𑒮𑒏𑒻𑒋 𑒥𑒴𑒗𑒪𑒼 𑒯𑒼𑒃𑒢𑓂𑒯। 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒲 𑒧𑒴𑒪 𑒂 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒏 𑒮𑓂𑒏𑓂𑒩𑒲𑒢𑒬𑒰𑒙 𑒂𑒿𑒑𑒰 𑒮𑓀𑒪𑒑𑓂𑒢 𑒁𑒕𑒱।

𑒠𑒱𑒢𑒹𑒬 𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒢𑒻 𑒕𑒟𑒱 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒮𑒦 𑒡𑒰𑒩𑒏 𑒏𑒟𑒰 𑒍 𑒪𑒱𑒐𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱, 𑒯𑒧 𑒮𑒦 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒏𑒵𑒞𑒖𑓂𑒘 𑒕𑒲 𑒂 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒇𑒝𑒮𑒿 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒫𑒰𑒮𑒲 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒼 𑒅𑒇𑒝 𑒢𑒻 𑒦𑒃 𑒮𑒏𑒞𑒰, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒧𑒴𑒪𑒡𑒰𑒩𑒰𑒏 𑒣𑒳𑒩𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒂 𑒣𑒰𑒑 𑒪𑒼𑒪𑒳𑒣 𑒪𑒼𑒏𑒮𑒿 𑒏𑒵𑒞𑒒𑓂𑒢𑒞𑒹 𑒦𑒹𑒙𑒻𑒞 𑒮𑒹 𑒤𑒹𑒩 𑒮𑒱𑒠𑓂𑒡 𑒦𑒹𑒪। 𑒌 𑒪𑒹𑒐𑒏𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒮 𑒥𑒰𑒩𑒯 𑒥𑒩𑓂𑒐 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒞𑒰𑒩𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒫𑒱𑒨𑒼𑒑𑒲 𑒅𑒠𑓂𑒡𑒰𑒩𑒏 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒪𑒐𑒱𑒢𑓂𑒯 𑒖𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒢𑒹 𑒩𑒯𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯 𑒖𑒹 𑒍 𑒏𑒫𑒱𑒞𑒰𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫𑒱𑒞 𑒦𑒃 𑒁𑒢𑒰𑒨𑒰𑒮𑒹 𑒁𑒣𑒢 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒧𑒹 𑒠𑒼𑒮𑒩𑒏 𑒮𑒰𑒧𑒱𑒑𑓂𑒩𑒲 𑒔𑒼𑒩𑒱 𑒏𑒃 𑒪𑒃 𑒕𑒟𑒱, 𑒋𑒯𑒢𑒹 𑒮𑒢। 𑒂𑒥 𑒌 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒏 𑒂𑒬𑓂𑒩𑒨 𑒞𑒏𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒠𑒳𑒩𑓂𑒦𑒰𑒑𑓂𑒨! 𑒖𑒃 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹𑒿 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠𑒏𑒹𑒿 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒥𑒜𑓃𑒥𑒻𑒪𑒹 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒫𑒰𑒧𑒣𑓀𑒟𑒏 𑒮𑒼𑒓𑒩 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒻 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒖𑒱𑒏 𑒢𑓂𑒨𑒰𑒨𑒏 𑒥𑒪𑒱 𑒔𑒜𑓃𑒥𑒃 𑒔𑒰𑒯𑒻 𑒕𑒟𑒱, 𑒞𑒏𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰 𑒮𑒔𑒹𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒲𑒪𑒱𑓀𑒑𑒮𑒿 𑒥𑒔𑒥𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒧𑒲𑒢-𑒖𑒞𑓂𑒟𑒼𑒥𑒪𑒰 𑒪𑒼𑒏 𑒏𑒧𑓂𑒨𑒳𑒢𑒱𑒮𑓂𑒙 𑒥𑒢𑒪𑒰 𑒂 𑒂𑒥 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠 𑒥𑒔𑒹𑒥𑒰𑒪𑒹𑒪 𑒫𑒰𑒧𑒣𑓀𑒟𑒏 𑒬𑒩𑒝, 𑒋𑒯𑒹𑒢 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦𑒮𑒿 𑒏𑒧𑓂𑒨𑒳𑒢𑒱𑒖𑓂𑒧𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒢𑒳𑒏𑒮𑒰𑒢 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒻।

𑒠𑒱𑒢𑒹𑒬 𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩𑒏 𑒮𑒦𑒙𑒰 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒂𑒥 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒞𑒱𑒮𑒿 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒧𑒹𑓁

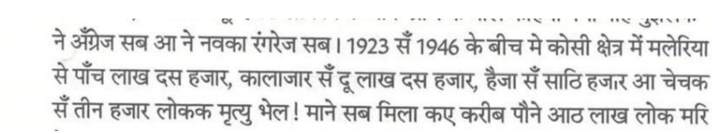
http://videha.co.in/pothi.htm

𑒋𑒞𑒃 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒑𑒣 𑒧𑒼𑒢 𑒣𑒰𑒛𑓃𑒱 𑒠𑒲 𑒖𑒹 𑒖𑒐𑒢 𑒥𑒱𑒪 𑒑𑒹𑒙𑓂𑒮𑒏𑒹𑒿

প��ছন গেনন্হি জে কী ও একম ৰাঁকম ভাৰতমে পাগৰেশীক ডৰসঁ দেৰীসঁ খানি ৰহন ছথি? তঁ ঘনকৰ উত্তৰ ৰহন্হি জে মাগক্রোসাফ্ট পাগৰেশীক ডৰে কোনো উৎপাদ দেৰীসঁ নৈ উতাৰনে খছি। সে ৰিদেহ পেষ্টাৰমে হম সভ ঐ তৰহক ৰিষ্ক ৰহিতো একৰা খাৰ সমৃদ্ধ কৰৈত ৰহৰঁ, কাৰণ সমানান্তৰ ধাৰামে সড়ন মাঁছ দ্বাৰে পোখৰিক সভ মাঁছ নৈ সড়ৈএ, এত্তুক্কা মনাহ গোষ্ট-গোষ্ট কই সড়ন মাঁছ নিকানৈত ৰহন ছথি, নিকানৈত ৰহতা।

মিঙ্গীকেষ্টেড সমীক্ষাপৰ খন্তিম প্ৰহাৰ।

মূন দিনেশ ঙ্কমাৰ মিশ্র (দ্বগ পাষ্টন কে ৰীঠ মেঁ... ২০০৩): যহ ধ্যান দেনে কী ৰাঁত হৈ কি 1923 সে 1946 কে ৰীঠ কোসী ক্ষেত্র মেঁ মনেৰিযা সে 5,10,000, কানাজাৰ সে 2,10,000, হৈজে সে 60,000 তথা চেচক সে 3,000 মৌতেঁ (ঙ্কন 7,83,000) হুঙ্ৰাঁ। **চোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (সাহিত্য খকাদেমীক মৈথিনী পৰামৰ্শদাত্রী সমিতিক সদস্য) [জনপ্রা◌ংতৰ ২০১৭ (পৃ. ১০২)]:**

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

মূন দিনেশ ঙ্কমাৰ মিশ্র (দ্বগ পাষ্টন কে ৰীঠ মেঁ... ২০০৩): ভাৰতৰর্ষ মেঁ ৰিঁহাৰ মেঁ কোসী নদী কো ৰাঁধনে কা কাম 12ৰীঁ শতাব্দী মেঁ কিসী ৰাজা নক্ষমণ দ্বিতীয নে কৰৱাযা থা ঔৰ গস কাম কে নিএ উসনে প্রজা সে 'ৰীৰ' কী উপাধি পাগ্রা ঔৰ নদী কা তষ্টৰঁন্ধ 'ৰীৰ ৰাঁধ' কহনোযা। গস তষ্টৰঁন্ধ কে খৱশেষ খভী ভী স্বপৌন জিনে মেঁ ভীম নগৰ সে কোগ্রা 5 কিনোমীষ্টৰ দক্ষিণ মেঁ দিখাগ্রা পড়তে

হৈঁ। ডা. ফ্রাঁসিস রুঁকানন (1810-11) কা অনুমান থা কি যহ রাঁধ কিসী কিনে কী সুৰক্ষা কে নিএ রঁনী রাঁহৰী দীরাৰ ৰহা হোগা ক্যোঁকি যহ রাঁধ ধৌস নদী কে পশ্চিমী কিনাৰে পৰ তিনযুগা স উসকে সংগম তক 32 কিনোমীটৰ কী দূৰী মেং ফৈনা হুআ থা। ডা. ডর্‌নূ.ডর্‌নূ. হন্টৰ (1877) রুঁকানন কে গস তৰ্ কে সাথ সহমত নহীং থে কি যহ রাঁধ কিসী কিনে কী সুৰক্ষা দীরাৰ থা। স্থানীয নোগোং কে হরানে সে হন্টৰ কা মাননা থা কি অধিকাংশ নোগ গসে কিনে কী দীরাৰ নহীং মানতে ঔৰ উনকে হিসারঁ স যহ কুছ ঔৰ হী চীজ থী মগৰ রহ নিশ্চিত ৰূপ সে কুছ কহনে কী স্থিতি মেং নহীং থে। ফিৰ ভী জো আম ধাৰণা রঁনতী হৈ রহ যহ হৈ কি যহ কোসী নদী কে কিনাৰে রঁনা কোঞ্র তটৰঁন্ধ ৰহা হোগা জিসসে নদী কী ধাৰা কো পশ্চিম কী ওৰ খিসকনে সে ৰোকা জা সকে। নোগোং কা যহ ভী কহনা থা কি ঐসা নগতা থা কি গস তটৰঁন্ধ কা নির্মাণ কার্য একাএক ৰোক দিয়া গয়া হোগা।

চন্দ্ৰ সমীক্ষক কমনানন্দ ঝা দ্বাৰা চোৰ উপন্যাসকাৰক পীঠ ঠোকরঁ, দেখূ চন্দ্ৰ সমীক্ষক কমনানন্দ ঝা দ্বাৰা উদ্ধৃত চোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (মৌথিনী উপন্যাস, সময, সমাজ আ সরান পৃ. ২৯৭-২৯৮):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

ঢোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামৰ্শদাত্ৰী সমিতিক সদস্য) [জলপ্ৰাংতৰ ২০১৭ (পৃ. ३১)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप कँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा कँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनँ छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवत: कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक कँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका कँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

মূন দিনেশ ক্ৰমাৰ মিশ্র (দ্বগ পাটন কে ৰীঠ মেং... ২০০৬): কোসী কে প্রবাহ কি ভযারহতা কী এক ঝনকফিৰোজশাহ তুগনক কী ফৌজ কে সন্ 1354 মেং বঁগান সে দিলী লৌটনে কে সময মিনতী হৈ। বতাযা জাতা হৈ কি জব সুনতান কী ফৌজেং কোসী কে কিনাৰে পহুঁচীং তো দেখা কি নদী কে দূসৰে কিনাৰে পৰ হাজী শমসুদ্দীন ইনিযাস কী ফৌজেং মুকাবনে কে নিএ তৈযাৰ খড়ী হৈং। যহ বহী হাজী শমসুদ্দীন থে জিন্হোংনে হাজীপুৰ তথা সমস্তীপুৰ শহৰ বসাযে থে। ফিৰোজ কী ফৌজেং শাযদ কুৰসেনা কে আস-পাস কিসী জগহ পৰ কোসী কে কিনাৰে মোঠ মেং পড় গইং। নদী কী ৰফ্তাৰ উন্হেং আগে বঢ়নে সে ৰোক ৰহী থী। আখিৰকাৰ

ফৈসলা ম্ভখা কি নদী কে সাথ-সাথ উত্তৰ কী ওৰ বঢ়া জায ঔৰ জহাঁ নদী পাৰ কৰনে লাযক হো জায বহাঁ পানী কী থাহ লী জাযে। স্বন্‌তান কী ফৌজেং প্ৰাযঃ সৌ কোস উপৰ গঞা ঔৰ জিযাৰন কে পাস, জো কি উসী স্থান পৰ অৱস্থিত থা জহাঁ নদী পহাড়োং সে মৈদানোং মেং উতৰতী থী, নদী কো পাৰ কিযা। নদী কী ধাৰা তো যহাঁ পতলী জৰূৰ থী পৰ প্ৰৱাহ ইতনা তেজ থা কি পাঁচ-পাঁচ সৌ মন কে ভাৰী পত্থৰ নদী মেং তিনকোং কী তৰহ বহ ৰহে থে। জহাঁ নদী কো পাৰ কৰনা মুমকিন লগা উসকে দোনোং ��ৰ স্বন্‌তান নে হাথিযোং কী কতাৰ খড়ী কৰ দী ঔৰ নীচে বালী কতাৰ মেং ৰস্সে লটকাযে গযে জিসসে কি যদি কোঈ আদমী বহতা ম্ভখা হো তো ইস ৰস্সোং কী মদদ সে উসে বচাযা জা সকে। শমস্বদ্দীন নে কভী সোচা ভী ন থা কি স্বন্‌তান কী ফৌজেং কোসী কো পাৰ কৰ লেংগী ঔৰ জব উস কো ইস বাত কা পতা লগা কি স্বনতান কী ফৌজোং নে কোসী কো পাৰ কৰনে মেং কামযাবী পা লী হৈ তো বহ ভাগ নিকলা।

ঢোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামৰ্শদাত্ৰী সমিতিক সদস্য) [জনপ্ৰা◌ংতৰ ২০১৭ (পৃ. ১০৯)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनैं रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवत: कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना केँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंतत: तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनैं कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनैं शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति केँ जतय नदी पार करब कनैं आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी केँ ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनैं छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन केँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(… 𑒬𑒲𑒒𑓂𑒩 𑒁𑒯𑒲 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩 𑒂𑒩 𑒮𑓂𑒏𑓂𑒩𑒲𑒢𑒬𑒰𑒙 𑒁𑒣𑒛𑒹𑒙 𑒏𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒨𑒞।)

𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒡𑒩𑒞𑒲 𑒥𑒰𑒜𑓃𑒱𑒏 𑒫𑒱𑒦𑒲𑒭𑒱𑒏𑒰𑒮𑒿 𑒖𑒳𑒗𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒏𑒳𑒬𑒹𑒬𑓂𑒫𑒩𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒠𑒱𑒮𑒳𑒏𑒰 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩 𑒞𑒿 𑒥𑒱𑒢 𑒥𑒰𑒜𑓃𑒱𑒏, 𑒥𑒩𑒐𑒰𑒏 𑒮𑒧𑒨𑒧𑒹 𑒛𑒴𑒧𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒄 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱 𑓑𑓙𑓗𑓘-𑓗𑓙 𑒏𑒹𑒩 𑒥𑒰𑒠𑒏 𑒕𑒲। 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒍 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒩𑒴𑒣𑒮𑒿 𑒅𑒣𑒖𑒰𑒅 𑒕𑒪, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒧𑒹 𑒞𑒙𑒥𑒢𑓂𑒡𑒏 𑒁𑒢𑒱𑒨𑒢𑓂𑒞𑓂𑒩𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒣𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒖𑒧𑒰𑒫 𑒍𑒞𑒋 𑒬𑒳𑒩𑒴 𑒦𑒋 𑒑𑒹𑒪। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍𑒃 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩𑒏 𑒥𑒰𑒜𑓃𑒱𑒏 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒧𑒰𑒔𑒰𑒩 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒼 𑒢𑒻 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒼 𑒁𑒥𑒱𑒞𑒼 𑒩𑒯𑒨 𑒞𑒿 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒄 𑒠𑒳𑒭𑓂𑒣𑓂𑒩𑒔𑒰𑒩 𑒖𑒹 𑒄 𑒮𑒦𑒙𑒰 𑒣𑒰𑒢𑒱 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪𑒮𑒿 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒣𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒖𑒧𑒰𑒫 𑒁𑒕𑒱। 𑒏𑒳𑒬𑒹𑒬𑓂𑒫𑒩𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒠𑒱𑒮𑒳𑒏𑒰 𑒪𑒼𑒏 𑒁 𑒢𑒫 𑒮𑓀𑒏𑒙𑒮𑒿 𑒪𑒛𑓃𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒪𑒰 𑒮𑒲𑒐𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒰। 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒼𑒢 𑒁𑒕𑒱 𑒍 𑒠𑒵𑒬𑓂𑒨 𑒖𑒐𑒢 𑒏𑒳𑒬𑒹𑒬𑓂𑒫𑒩𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒮𑒿 𑒧𑒯𑒱𑒭𑒲 𑒅𑒑𑓂𑒩𑒞𑒰𑒩𑒰𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒏

নেন হমৰা ৰাঁঢ়িক যমযমে এৰাঁ নেন কহন গেন ছন কাৰণ ওগ যমযমে নাওযঁ গেনাগ যৰন ঋছি, ঞ্জ কহন গেন। ৰুখ যমযমে খত্তা-ঠভছামে নাও নৈ ঠনি পৰৈত ঋছি ঋা যড়কক হান তঁ পৃছ্র জ্বনি। ফযিনেক স্বৰূপমে পৰিৱৰ্তন ভেন, মছেয-পানেন জেনা তেনা ক**ই** ক**ই** ঞ্জ ক্ষেত্ৰ জৰ্ৰৰদস্তীক একষ্টা জীৱন-কনা যিখনক। কৌশিকী মহাৰানীক ২০০৮ ঞ্জ.ক প্ৰকোপ ওগ দ্বধপ্ৰছাৰকেঁ খতম ক**ই** যকন। পহিনে হমৰা যভ ঞ্জ দেখী জে কোশী ঋা গংডকপৰ জে দূ ষ্টা ৰৈৰাজ নেপানমে ঋছি ওকৰ নিযন্ত্ৰণ ককৰা নগ ঋছি? ঞ্জ নিযন্ত্ৰণ ঋছি ৰিঁহাৰ যৰকাৰক জন যংসাধন ৰিভাগক নগ ঋা এত**ই** ৰিঁহাৰ যৰকাৰক ঋভিযন্তাগণক নিযন্ত্ৰণ ছন্থি। পানি ছোড়ৰাঁক নিৰ্ণয ৰিঁহাৰ যৰকাৰক জন যংসাধন ৰিভাগক হাথমে ঋছি। নেপানক হাথমে পানি ছোড়ৰাঁক ঋধিকাৰ তখন ঐত জখন ওত্তুক্কা ঋান ধাৰ পৰ ৰাঁন্থ/ ছহৰ ৰঁনত, মুদা যে ৯০ যানযঁ ভুপৰ ভেনাক ৰাঁদো দ্বনূ দেশক ৰীঠমে কোনো যহমতিক ঋছৈত যম্ভৱ নৈ ভ**ই** যকন। কিএ? কোশীপৰ ভীমনগৰ ৰৈৰেজ, ৠশহা, নেপানমে ঋছি। ১৯৬৮ মে ৰঁনন ঐ ছহৰক জীৱন ३০ ৰৰখ নিৰ্ধাৰিত ছন, জে ১৯৮৮ মে খতম ভ**ই** গেন। দ্বনূ দেশক ৰীঠমে কোনো যহমতি কিএ নৈ ৰঁনি পাওন? ছহৰক ৰীঠমে জে ৰেত জমা ভ**ই** জাগত ঋছি, তকৰা যভ যান হষ্টাওন জাগত ঋছি। কাৰণ ঞ্জ নৈ কেনাযঁ ওকৰ ৰীঠমে ভুঁঠাঞ্জ ৰঠৈত জাগএ, তখন যভ যান ৰাঁন্থক ভুঁঠাঞ্জ ৰঢ়াৰৈএ পড়ত। জগ যান ঞ্জ কাৰ্য যমযযঁ নৈ শ্ৰৃ হোগএ ওগ যান প্ৰনয ঋৰৈএ। যএহ ৰঁভন ২০০৮ মে, ফেৰ শ্ৰূ ভেন ৰৰখা, ১৮ ঋগস্তকেঁ কোশী ৰাঁন্থমে ২ মীষ্টৰ দৰাৰি ঋাৰিঁ গেন। ১৯৮৭ ঞ্জ.ক ৰাঁঢ়ি হম ঋপন ঋাঁখিযঁ দেখনে ছী। ঝঁঝাৰপুৰ ৰাঁন্থ নগ পানি ঝঝা দেনক, ওৰৰঞ্জো

ভ**ই** গেনৈ এক ঠামসঁ, আ আঁখিক সোমাঁ হম দেখনৌঁ জে কেনা তকৰ বাঁদ ১ মীটৰক কটাৰ কিনোমীটৰমে বাঁদনি জাগত অছি। ২৭-২৮ অগস্ত ২০০৮ ধৰি ভীমনগৰ বৈঁৰেজক ও কটাৰ ২ কিনোমীটৰ ভ**ই** গেন ছন। আ ও কাৰণ ভেন কোশীক অপন মুখ্য ধাৰসঁ হটি ক**ই** একটা নৱ ধাৰ পকড়বাঁক আ নেপানক মিথিনাংচনক সঁগ বিঁহাৰক মিথিনাংচনকেঁ তহস নহস কৰবাঁক। নাসাক ৮ অগস্ত ২০০৮ আ ২৪ অগস্ত ২০০৮ কেৰ চিত্ৰ কৌশিকীক নৱ আ পুৰান ধাৰক বীচ ২০০ কিনোমীটৰক দূৰী দেখা ৰহন ছন। ভীমনগৰ বৈঁৰেজ আৰ কোশীক একটা সহাযক ধাৰক উপৰ বঁনন বৈঁৰেজ বঁনি গেন ৰহয। জগ ৰাজ্যমে আপদা অবৈত অছি, সে কেন্দ্ৰসঁ সহাযতাক আগ্ৰহ কৰৈত অছি। কেন্দ্ৰীয মংত্ৰীক টীম ওগ ৰাজ্যক দৌড়া কৰৈত অছি আ অপন ৰিপোৰ্ট দৈত অছি জগপৰ কেন্দ্ৰীয মংত্ৰীক একটা দোসৰ টীম নিৰ্ণয কৰৈত অছি, আ ও টীম নিৰ্ণয কৰৈত অছি জে ও আপদা ৰাষ্ট্ৰীয আপদা অছি বা নৈ। বিঁহাৰক ৰাজনীতিজ্ঞ অপন পচাস সানক ৰিফনতা বিঁসৰি জখন এক দোসৰাক উপৰ আক্ষেপমে নাগন ছনা, মনমোহন সিঁহ মংত্ৰীক প্ৰধানক ৰূপমে দৌড়া ক**ই** একৰা ৰাষ্ট্ৰীয আপদা ঘোষিত কেনন্হি। কাৰণ ও নেৰন-তেন কেৰ আপদা ছন আ ও সম্বন্ধিত ৰাজ্যক নেন অসগৰে- নহিযে বিত্তক নিহাজসঁ আ নহিযে ৰাহতক ব্যৱস্থাক সক্ষমতাক হিসাবঁসঁ- পাৰ পাযব সংভৱ নৈ ছন। তখন ৰাষ্ট্ৰীয আকস্মিক আপদা কোষসঁ সহাযতা দেন গেন, কিসানক ঋণ-মাফী সেহো ভেন। কুশেশ্বৰ স্থানক আপদা সভ-সান অবৈএ, সে সভ ওকৰা বিঁসৰিযে জকাঁ গেন। দামোদৰ ঘাটীক আ মযূৰক্ষী পৰিযোজনা জকাঁ কাৰ্য কোশী, কমনা, ভুতহী বঁনান, গংডক, বূঁঢ়ী গংডক আ বাঁগমতীপৰ কিএ সম্ভৱ নৈ ভেন? ৰিশ্লেশ্বৰৈয্যাক

𑒫𑒵𑒢𑓂𑒠𑒰𑒫𑒢 𑒡𑒩𑒱 𑒏𑒱𑒋 𑒮𑒤𑒪 𑒁𑒕𑒱? 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪 𑒮𑒩𑒏𑒰𑒩𑒣𑒩 𑒠𑒼𑒭𑒰𑒩𑒼𑒣𑒝 𑒏𑒋 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒮𑒦 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒰 𑒡𑒩𑒱 𑒖𑒢𑒞𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒚𑒏𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒥? 𑒋𑒏𑒩 𑒋𑒏𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒅𑒣𑒰𑒨 𑒁𑒕𑒱 𑒥𑒛𑓃𑒏𑒰 𑒨𑓀𑒞𑓂𑒩𑒮𑒿 𑒏𑒧𑒪𑒰-𑒥𑒪𑒰𑒢𑒏 𑒂𑒠𑒱𑒏 𑒆𑒣𑒩 𑒖𑒹 𑒧𑒰𑒙𑒱𑒏 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒞𑒏𑒩𑒰 𑒞𑒼𑒛𑓃𑒱 𑒏𑒋 𑒯𑒙𑒰𑒅 𑒂 𑒏𑒚𑒰 𑒢𑒯𑒩𑒱𑒏 𑒥𑒠𑒪𑒰 𑒣𑒏𑓂𑒏𑒰 𑒢𑒯𑒩𑒱𑒏 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝 𑒏𑒩𑒴। 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪 𑒮𑒩𑒏𑒰𑒩𑒮𑒿 𑒫𑒰𑒩𑓂𑒞𑒰 𑒏𑒋 𑒂 𑒞𑓂𑒫𑒩𑒱𑒞 𑒮𑒧𑒰𑒡𑒰𑒢 𑒞𑒰𑒏𑒟𑒳। 𑒂 𑒖𑒰𑒡𑒩𑒱 𑒄 𑒢𑒻 𑒯𑒼𑒋𑒞 𑒞𑒰𑒥𑒞 𑒖𑒹 𑒁𑒪𑓂𑒣𑒏𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒅𑒣𑒰𑒨 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒹 𑒏𑒩𑒥, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒥𑒩𑒐𑒰 𑒂𑒥𑒋𑒮𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒏 𑒥𑒲𑒔𑒏 𑒩𑒹𑒞𑒏𑒹𑒿 𑒯𑒙𑒰𑒅, 𑒥𑒩𑒐𑒰 𑒋𑒥𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒙 𑒞𑒏𑒥𑒰𑒏 𑒥𑒠𑒪𑒰 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒏 𑒧𑒩𑒧𑓂𑒧𑒞𑒱𑒏 𑒏𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒏𑒩𑒴, 𑒂 𑒌 𑒮𑒦𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒏 𑒧𑒯𑒞𑓂𑒫𑒰𑒏𑒰𑓀𑒏𑓂𑒭𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒴𑒩 𑒩𑒰𑒐𑒴। 𑒏𑒼𑒬𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒣𑒟𑒣𑒩 𑒁𑒢𑒥𑒰 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒏𑒋𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯 𑒥𑒢𑒰𑒥𑒋 𑒣𑒛𑓃𑒞 𑒂 𑒍 𑒮𑒦 𑒋𑒏𑒩 𑒮𑒧𑒰𑒡𑒰𑒢 𑒏𑒯𑒱𑒍 𑒢𑒻 𑒥𑒢𑒱 𑒮𑒏𑒞। 𑒏𑒧𑒪𑒰 𑒡𑒰𑒩𑒏 𑒢𑒯𑒩𑒱𑒮𑒿 𑒦𑒹𑒪 𑒪𑒰𑒦 𑒯𑒰𑒢𑒱𑒮𑒿 𑒮𑒲𑒐𑒴। 𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒏𑒚𑒲 𑒢𑒯𑒩𑒱 𑒂 𑒞𑒋𑒣𑒩 𑒧𑒴𑒪𑒦𑒴𑒞 𑒛𑒱𑒖𑒰𑒃𑒢𑒏 𑒮𑒧𑒮𑓂𑒨𑒰, 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒅𑒠𑒰𑒯𑒩𑒝 𑒣𑒩𑓂𑒨𑒰𑒣𑓂𑒞 𑒯𑒋𑒞 𑒖𑒹𑒢𑒰-𑒞𑒹𑒢𑒰 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒣𑒩𑒱𑒨𑒼𑒖𑒢𑒰 𑒮𑒦𑒏। 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒏 𑒡𑒰𑒩𑒮𑒿 𑒢𑒱𑒏𑒰𑒪𑒪 𑒣𑒕𑒥𑒰𑒩𑒲 𑒏𑒰𑒞𑒏 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨 𑒢𑒯𑒩𑒱 𑒖𑒨𑒢𑒑𑒩𑒮𑒿 𑒅𑒧𑒑𑒰𑒿𑒫- 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒮𑒿 𑒣𑒕𑒥𑒰𑒩𑒲 𑒠𑒱𑒬𑒰𑒧𑒹 𑒁𑒕𑒱। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍𑒞𑒋 𑒡𑒩𑒞𑒲𑒏 𑒜𑒪𑒰𑒢 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒮𑒿 𑒠𑒏𑓂𑒭𑒱𑒝 𑒠𑒱𑒬𑒰𑒧𑒹 𑒁𑒕𑒱। 𑒥𑒩𑒐𑒰𑒏 𑒮𑒧𑒨𑒧𑒹 𑒋𑒏𑒩 𑒣𑒩𑒱𑒝𑒰𑒧 𑒏𑒲 𑒯𑒋𑒞 𑒂𑒏𑒱 𑒏𑒲 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱? 𑒄 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯 𑒥𑒢𑒱 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒋𑒏𑒩 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒧𑒹 𑒣𑒰𑒢𑒱 𑒟𑒏𑒧𑒏𑒰 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒦 𑒮𑒰𑒪 𑒌 𑒢𑒯𑒩 𑒩𑒴𑒣𑒲 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒮𑒿 𑒣𑒖𑒾𑒢𑒲 𑒞𑒰𑒏𑒟𑒳 𑒫𑒰 𑒢𑒻 𑒋𑒏𑒩 𑒅𑒞𑒩𑒥𑒩𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒰𑒞𑒏 𑒤𑒮𑒱𑒪 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒔𑒱𑒞 𑒩𑒴𑒣𑒹 𑒛𑒴𑒧𑒥𑒹 𑒙𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒤𑒪𑒢𑒰 𑒑𑒰𑒿𑒫𑒏 𑒖𑒧𑒲𑒢 𑒢𑒯𑒩𑒱𑒧𑒹 𑒢𑒻 𑒔𑒪𑒱 𑒖𑒰𑒨, 𑒮𑒹 𑒢𑒯𑒩𑒱𑒏 𑒠𑒱𑒬𑒰 𑒥𑒠𑒪𑒱 𑒠𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱 ! 𑒏𑒧𑒪𑒰 𑒢𑒠𑒲𑒣𑒩 𑓑𑓙𑓖𑓐 𑒄. 𑒧𑒹 𑒖𑒨𑒢𑒑𑒩𑒮𑒿 𑒗𑓀𑒗𑒰𑒩𑒣𑒳𑒩 𑒡𑒩𑒱 𑒞𑒙𑒥𑒢𑓂𑒡𑒏 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝 𑒦𑒹𑒪 𑒂 𑒌𑒮𑒿 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩𑒏 𑒫𑒱𑒢𑒰𑒬𑒪𑒲𑒪𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒩𑒧𑓂𑒦 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒦𑒋 𑒑𑒹𑒪। 𑒗𑓀𑒗𑒰𑒩𑒣𑒳𑒩𑒮𑒿 𑒂𑒑𑒰𑒿𑒏 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩𑒏

কী হান ভেন যে তঁ কুশেশ্বৰক ৰর্ণনসঁ স্পষ্ট খছি। মধেপুৰ, ঘনশ্যামপুৰ, সিঁঘিয়া ঐ যভক খিস্রা কুশেশ্বৰসঁ ভিন্ন নৈ খছি। কমনা-ৰঁনানক দ্বনূ চহৰক ৰীচ জেনা-জেনা ৰেত ভৰৈত গেন, তগ কাৰণেঁ ঐ তষ্টৰঁন্ধক নির্মাণক ৰীস যানক ভীতৰ যভ কিছু তহস-নহস ভই গেন। কমনা ধাৰ জে ৰঁনানমে পিপৰাঘাষ্ট নগ ১৯৯৪ মে- মিনি গেনী, হিমানয়সঁ ৰঁহি কই কোনো পৈঘ নক্কড়ক খৱৰোধক কাৰণ। খাৰঁ হান ওা খছি জে দস ঘণ্টামে পানিক জনস্তৰ ঐ ধাৰমে ২ মীষ্টৰসঁ ৰেঁশী ৰঁঢ়ি জাগত খছি। ১৯৩৯ ওা.সঁ ৰাঁন্থ/ চহৰক ৰীচমে ৰেত এতেক ভৰি গেন জে একৰ ভুঁচাগ ৰঁঢ়েৰাঁক খাৰশ্যকতা ভই গেন খা ওা মাঁগ শুৰু ভই গেন জে ৰাঁন্থ/ চহৰকেঁ তোড়ি দেন জায! কোশীক পানি মাউনষ্ট এৱেৰেস্ট, কঁচনজংঘা খা গৌৰী-শংকৰ শিখৰ খা মকানূ পর্ৱতশৃংখনাসঁ খরৈত খছি। নেপানমে যপ্তকোশীমে, জগমে গন্দ্ৱাৰতী, স্বনকোযী (ভোষ্ট কোযী), তাঁৰাঁ কোযী, নিক্ষু কোযী, দূধ কোযী, খৰুণ কোযী খা তামৰ কোযী যম্মিনিত খছি। ঐমে গন্দ্ৱাৰতী, স্বনকোযী, তাঁৰাঁ কোযী, নিক্ষু কোযী খা দূধ কোযী মিনি কই স্বনকোযীক নির্মাণ কৰৈত খছি খা ওা মোষ্টা-মোষ্টী পছিমসঁ পূর্ৱ দিশামে ৰঁহৈত খছি, একৰ শাখা যভ মোষ্টা-মোষ্টী উত্তৰসঁ দক্ষিণ দিশামে ৰঁহৈত খছি। ওা পাঁচূ ধাৰ গৌৰী শংকৰ শিখৰ খা মকানূ পর্ৱতশৃংখনাক পানি খনৈত খছি। খৰুণকোযী মাউনষ্ট এৱেৰেস্ট (যগৰমাথা) ক্ষেত্রসঁ পানি গ্রহণ কৰৈত খছি। ওা ধাৰ মোষ্টা-মোষ্টী উত্তৰ-দক্ষিণ দিশামে ৰঁহৈত খছি। তামৰ কোযী মোষ্টা-মোষ্টী পূর্ৱসঁ পছিম দিশামে ৰঁহৈত খছি খা খপন পানি কঁচনজংঘা পর্ৱত শৃংখনাসঁ পরৈত খছি। খাৰঁ ওা তীনূ শাখা স্বনকোযী, খৰুণকোযী খা তামৰকোযী ধনকুষ্টা জিনোক ত্রিৱেণী

স্থানপৰ মিনি সপ্তকোসী ৰঁনি জাগত ছথি। এতইসঁ দস কিলোমীটৰ ৰঁাদ চতৰা স্থান খৰৈঁএ জতই মহাকোসী, সপ্তকোসী ৰঁা কোসী মৈদানী ধৰাতনপৰ খৰৈঁত ছথি। খাৰঁ উত্তৰ দক্ষিণমে চনৈত প্ৰায়ঃ পচাস কিলোমীটৰ নেপানমে ৰহনা উত্তৰ কোসী হনুমাননগৰ-ভীমনগৰ নগ ভাৰতমে প্ৰৱেশ কৰৈত ছথি খা কনেক দক্ষিণ-পচ্ছিম ৰুখি কেনাক ৰঁাদ দক্ষিণ-পূৰ্ৱ খা পচ্ছিম-পূৰ্ৱ দিশা নৈত খছি খা ভাৰতমে নগভগ এক সয তীস কিমী. চননাক ৰঁাদ কুৰসেনা নগ গংগামে মিনি জাগ ছথি। কোসীমে ৰঁাগমতী খা কমনাক ধাৰ সেহো সহৰসা- দৰভংগা- পূৰ্ণিয়া জিনাক সংগমপৰ মিনি জাগত খছি। কোসীপৰ পহিন ৰঁান্ধ ৰঁাৰহম শতাব্দীমে নক্ষ্মণ দ্বিতীয় দ্বাৰা ৰঁনাওন ৰীৰ-ৰঁাধ ছন জকৰ খৱশেষ ভীমনগৰক দক্ষিণমে খখনো খছি। ভীমনগৰ নগ ৰৈঁৰাজক নিৰ্মাণক সংগে পূৰ্ৱী কোসী তটৰঁন্ধ সেহো ৰঁনি গেন খা পূৰ্ৱী কোসী নহৰি সেহো। ধুঁখৰ সেন খাযোগ ১৯৩৩ ঈ. মে কোসী নিযন্ত্ৰণক নেন ভীমনগৰসঁ তেগস কিমী. নীচাঁ ডগমাৰা ৰৈঁৰাজক যোজনাক প্ৰস্তাৱ দেনক জে ৱাদ-ৱিৱাদ খা ৰাজনীতিমে ওঝৰা গেন। ঐ ৰৈঁৰাজসঁ দুটা ফাযদা ছন। এক তঁ ভীমনগৰ ৰৈঁৰেজক জীৱন-কানাৱধি সমাপ্ত ভেনোপৰ ঈ ৰৈঁৰেজ কাজ খৱিঁতয, দোসৰ ঐসঁ উত্তৰ-প্ৰদেশসঁ খসম ধৰি জন পৰিৱহন ৱিকসিত ভই জাগত জগসঁ উত্তৰ ৱিঁহাৰকেঁ ৰঁড় ফাযদা হোগতয। মুদা ঐ ৰৈঁৰেজ নিৰ্মাণ নেন পাগ খাৰঁটন কেন্দ্ৰীয সিংচাঈ মংত্ৰী ডা কে.এন.ৰাৱ নৈ দেনখিন্হ। পশ্চিমী কোসী নহৰি একৰ ৱিকল্প ৰূপমে জেনা তেনা মন্থৰ গতি সঁ শুৰূ ভেন মুদা খখনো ধৰি ওগমে কাজ ভগযে ৰহন খছি। কোসী নেন কিছু নৈ ভই সকন। ৱিচাৰ খাযন তঁ যোজনা খস্বীকৃত ভই গেন। জতেক দিনমে কাৰ্য

পূৰা হেৰ্বাক ছন ততেক দিন রিরাদ হোএত ৰহন, ডগমাৰা ব়ৈৰাজক যোজনাক ব়দনামে সস্তা যোজনাকেঁ স্বীকৃতি ভেঽন মুদা সেহো পূর্ণ হেৰ্বাক ব়াঽে তকৈত ৰহন! এনামে রিশ্লেশ্বৰৈয়া পড়ৈত ছথি মোন। হৈদৰাৰ্বাদসঁ রিঁৰাসৌ মাএল দূৰ মুসী আ এসী ধাৰপৰ ব়াহ্ব ব়নাওল গেন আ নগৰসঁ ৬.৯ মাএলক দূৰীপৰ মুসী ধাৰক উপধাৰা ব়নাওল গেন। সঁগহি ধাৰক দ্ৰূ দিস নগৰমে তঽব়ন্ধ ব়নাওল গেন। কৃষ্ণৰাজ সাগৰ ব়াহ্ব, ন্দনকৰ প্ৰস্তারিত ১২০ ফুঽ উঁচ ব়নেৰ্বাক যোজনা মৈসূৰ ৰাজ্য দ্বাৰা অংগ্ৰেজকেঁ পঠাওল গেন তঁ রায়সৰায হার্ডিংজ ওকৰা ঘঽা কএ ৮০ ফীঽ কই দেনহি। রিশ্লেশ্বৰৈয়া নিচুনকা ভাগক চৌড়াএ ব়ঢ়া কই এ কমী পূৰা কই নেনহি। ব়ীচেমে ব়াঢ়ি আবিঁ গেন তঁ অতিৰিক্ত মজদূৰ নগা কই আ মনেৰিযাগ্ৰস্ত আ আন ৰোগগ্ৰস্ত মজদূৰক এনাজনে ডাক্ঽৰ ব়হানী কই, ৰাতিমে রাশিংগঽন নৈম্প নগা কই আ ব্যক্তিগত নিগৰানী দ্বাৰা সমযক ক্ষতিপূর্তি কেনহি। দেশভক্ত তেহন ছনা জে সীমেন্ঽ আযাত নৈ কেনহি ৰৰন্ ব়ান্ব, কৈন্সিযম, পাথৰ আ পাকন এঽক ব়ুকনী মিনা কই নির্মিত সুৰখীসঁ ঐ ব়াহ্বক নির্মাণ কেনহি। ব়াহ্ব নির্মাণসঁ পহিনহিযে দ্বিস্তৰীয নহৰিক নির্মাণ কই নেন গেন। প্ৰধানমংত্ৰী আপদা কোষ আ মুখ্যমংত্ৰী আপদা কোষক খগতা নৈ ন্দআয সে জৰূৰী অছি, সঁগহি সৰকাৰপৰ দৰার্ব ব়নাউ জে স্কুন কানেজমে গর্মী তাতিনক ব়দনামে ব়াঢ়িক সমযমে ছুট্টী দিঅয। সী.ব়ী এস.এ আ আএ.সী.এস.এ. তঁ ছোটু রিঁহাৰ ব়োর্ড ধৰি এ নৈ কই সকল অছি। ভাৰতমে ডগমাৰা ব়ৈৰাজক যোজনাক প্ৰাৰম্ভ কযন জায, কাৰণ ভীমনগৰ ব়ৈৰেজ অপন জীৱন-কানাৱধি পূর্ণ কই নেনে অছি। ঐমে ফন্ড ৰেনৱে আ সড়ক দ্ৰূ মংত্ৰানযসঁ নেন জায কাৰণ ঐপৰ ৰেন আ সড়ক সেহো ব়নি সকৈএ আ সে

ৰঁনৰাঁকে ঠাহী। ৰৈঁৰেজ ৰঁনৰাঁক কানৰধিযেমে পক্কী নহৰি ধ্ৰাতনক ম্লোপক ঋন্বসাৰে ৰঁনাওন জায। কঠী ৰাঁন্থ সভকেঁ তোড়ি কই হঙ্গৗ দেন জায ঋা পক্কী ৰাঁন্থকেঁ মোঙ্গৗৰেৰঁন ৰঁনাওন জায, ৰাঁন্থক দ্বন্ন কাত পর্যাপ্ত গাচ্চ-ৰৃক্ষ নগাওন জায্। ৰিঁহাৰমে সড়ক পৰিযোজনা জেনা স্বপ্নক সত্য ৗঋৰঁ সন দেখা ৰহন ঋচ্চি, তহিনা সভ ৰিঘ্ন-ৰাঁধা হঙ্গৗ কই, যূদ্ধ-স্তৰপৰ ঐ সভপৰ কাজ শ্বৰূ কএন জায। ১২ম শতাব্দীমে শ্বৰূ কএন ৰাঁন্থ জখন পূর্ণ হএত তখনে ধাৰসভ মন্বক্কক সেৰিকা ৰঁনি সকত।

ঋাৰঁ প্ৰস্তুত ঋচ্চি দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰ জীক ৰিসঠক সাৰাংশ মৈথিনীমে, ৰেঁৰা-ৰেঁৰী ৰঁন্দিনী মহানন্দা, ৰাঁগমতীক সদ্গতি!, দ্বগ পাঙ্গৈনক ৰীঠ.. (কোসী ধাৰক কথা), নে ঘাঙ্গৈ নে ঘৰ, ৰঁগাৰত পৰ মজৰূঁৰ মিথিনাক কমনা ধাৰ, ভুতহী ধাৰ ঋা তকনীকী ঝাড়া-ফূঁকী।

ৰঁন্দিনী মহানন্দা

জখন কখনো ভাৰতক গৌৰৱশানী ঋতীতক ঠঠা হোগত ঋচ্চি তঁ পহিনে ৰিঁহাৰক নাম নেন জাগএ । জখন দেৱ-দানৱ মিনি কই সাগৰ মথৈত চ্চনা, তখন সাগৰ মথৰাঁমে মন্দাৰ পহাড়ক ঊপযোগ হোগ চ্চন । এ স্থান ৰর্তমান ভাগনপুৰ জিনা মে পড়ৈএ, ভই সকৈএ সমুদ্ৰক সীমা ওগ সময এতই তক চ্চন । ঐ ক্ষেত্ৰক কথা ৰাজা জনকক সমযসঁ স্বনন জাগত ঋচ্চি । ৰিঁহাৰ প্ৰাচীন

কান সঁ যাজ্ঞরনক্য, গৌতম, চ্যরন, শৃংগ, রিশ্বামিত্র, অষ্টারক্র, কাত্যাযন, পতংজনি, রর্ষ, উপরর্ষ, পাণিনী, অশ্বঘোষ, রাত্স্যাযন, আর্যভট্ট আ ররাহমিহিৰা সন রিদ্বান আ কাৰীগৰ পৰ গর্র কৰৈত ৰহন অছি । মিথিনা প্রাচীন কানমে সংস্কৃতি, শিক্ষা, কনা আ সাহিত্যক একটা পৈঘ কেঁদ্র ছন জে দেশক রিভিন্ন ক্ষেত্রক রিদ্বানকেঁ আকর্ষিত কৰৈ ছন। ভগরান মহারীৰ ঐ ধৰতী সঁ সমস্ত সংসাৰকেঁ প্রেম, করুণা, সৌহার্দ আ সহিষ্ণুতাক উপদেশ দেননি । এতহিযে ৰাজকুমাৰ সিদ্ধার্থ ভগরান রুদ্ধ রঁননা, জিনকৰ রচনামৃত সম্পূর্ণ রিশ্বমে ভেন । রাল্মীকি ৰামাযণমে ভগরান্ ৰাম অপন ভাগ নক্ষ্মণ, ভৰত আ শত্রুঘ্ন সংগ রিরাহক উদ্দেশ্য সঁ জনকপুৰ গেনা। ঐ যাত্রামে ও রঁকমৰ নগ তাৰকাকেঁ মাৰি সিদ্ধাশ্রম, অহিল্যা-আশ্রম, গৌতম আশ্রম আ রৈশানী হোগত জনকপুৰ গেনা । মহাভাৰতক কান জৰাসংধক ৰাজধানী রর্তমানমে ৰাজগৃহ আ কর্ণক অংগ দেশক ৰাজধানী চম্পনাগৰী (ভাগনপুৰ) ছন। পাণ্ডরক নির্রাসন আ গুপ্ত নিরাসক রঁ৭ত সময পূর্ণিযাক জংগনমে রীতন । ভীম কহিযো মোদাগিৰী (রর্তমান মুংগেৰ) পৰ রিজয প্রাপ্ত কেনে ছনা আ খড়গপুৰ হরেনীক সমীপ অরস্থিত ভীম রাঁধ ভীম সঁ সংরঁধিত মানন জাগএ । সোনপুৰ (ছপৰা) নগ হৰিহৰ ক্ষেত্রক সংরঁধমে কহন জাগএ জে ভগরান রিষ্ণু এক রেঁৰ পশুপতি নংদীক নেতৃত্বমে এত২ রঁ৭ত ৰাস গায অননে ছনা। জগ নেন ঐ স্থানক নাম হৰিহৰ ক্ষেত্র ৰাখন গেন । ঐ স্থান পৰ গজ আ গ্রাহক রীচ ঝগড়া ভেন, ভগরান রিষ্ণুকেঁ স্বযং খুদে পএৰ, রিঁনা গরুড়ক সরাৰীক গজক ৰক্ষা নেন আরঁয পড়ননি। ঐতিহাসিক কানমে রিঁহাৰক রর্ণন সংভরতঃ মগধক রিঁম্বিসাৰ (কামন এৰা পূর্র ছঅম শতাব্দী) সঁ শুৰূ হোগএ আ মানন জাগএ জে ভগরান রর্ধমান

মহারীৰ আ ভগরান বুদ্ধক উদয ঐ কালমে ভেল। ঐ কালক আসপাস রৈশালীমে লিচ্ছরী ৰাজ্য অপন সিদ্ধি প্রাপ্ত কই ৰহল ছল। নন্দ রংশক পতনক সংগ মগধমে চংদ্রগুপ্ত মৌর্যক সাম্রাজ্যক স্থাপনা ৩২১ কামন এৰা.পূ.ভেল। চন্দ্ৰ গুপ্ত মৌর্যক উদযমে চাণক্য (কৌটিল্য) ক ভূমিকা মহত্ত্বপূর্ণ ছল। চাণক্য স্বযং কোন স্থানক নিরাসী ছল তগ মে কিছু মতভেদ অছি। কিছু লোক হুনকা তক্ষশিলাক নিরাসী মানৈ ছথি জখনিকি দোসৰ মান্যতাক অনুসাৰ চাণক্য রর্তমান পশ্চিম চংপাৰণক নিরাসী ছলা। মৌর্য রংশক একটা আৰ মহত্ত্বপূর্ণ নাম সম্রাট অশোক অছি জে ২৭২-২৩২ কামন এৰা পূ. কলিংগ রিজযক বাদ যুদ্ধ আ ররবৰতাসঁ দুখী ভই গেল আ ও অপন শেষ জীরন বৌদ্ধ ধর্মক প্রচাৰমে বিতা দেলক। মৌর্যরংশক অংতিম সম্রাট বৃহদ্রথক রধ কই পুষ্যমিত্র ১৮৭ কামন এৰা পূ. আ তকৰ বাদ যূনানী, শক, কুশান আদি সন্ ৩২০ ধৰি মগধ পৰ শাসন কেললি, জখন ধৰি চন্দ্ৰগুপ্ত পাটলিপুত্রমে গুপ্ত সাম্রাজ্যকেঁ সুদৃঢ় নৈ কই কেললি। গুপ্ত রংশক ৰাজা চন্দ্ৰগুপ্ত, সমুদ্রগুপ্ত, চন্দ্ৰগুপ্ত রিক্রমাদিত্য আদি এক বেৰ ফেৰ মগধকেঁ অপন পুৰান রৈভর রাপস দিযেললি। মুদা পাঁচম শতাব্দীক অন্তমে হূন সভক আক্রমণসঁ এক বেৰ ফেৰ মগধক সমৃদ্ধি অররুদ্ধ ভেল আ হূন লোকনি সাতম শতাব্দীক মধ্য ধৰি এতই ওতই ৰহলা, জখন পাটলিপুত্রপৰ হর্ষরর্ধন সন্ ৬৪১ মে কব্জা ক লেললি। মুদা ও স্থাযী নৈ ভই সকল। আঠম শতাব্দী ধৰি ও শাসনমে ৰহল আ গুপ্ত রংশক বাদ বাৰহম শতাব্দীক আৰম্ভ ধৰি পাল রংশক শাসন পাটলিপুত্রপৰ বনল ৰহল। গন্দ্ৰদ্যুম্ন ঐ রংশক অংতিম ৰাজা ছল। বখ্তিযাৰ খিলজী অপন সমযমে মগধপৰ হমলা কেলে ছল। বিহাৰক কোনো চঠা নালংদা আ রিক্রমশিলা

বিশ্ববিদ্যালযক চর্চা কেনে বিনা পূৰা নৈ ভই সকৈএ। সন্ ৪০৯-৪১১ ক বীচ ভাৰতমে ৰহযবনা চীনী যাত্রী ফা-হিযান অপন লেখনীমে নালংদা বৌদ্ধ বিহাৰক বর্ণন কবৈ ছথি মুদা ও বিশ্ববিদ্যালযক বিষযমে চুপ ছথি। লেকিন হ্বএন-ত্সোংগ (ভাৰতমে নিবাস সন্ ৬৩০-৬৪৩) নালংদাক শৈক্ষণিক বৈভবক প্রশংসা নিশ্চিত ৰূপ সঁ কেনে ছথি। দেশক বিভিন্ন শৈক্ষণিক বৈভবসঁ ঐ বিশ্ববিদ্যালযক বহুত প্রশংসা ভেল অছি। ঐ বিশ্ববিদ্যালযমে দেশ-বিদেশক বিভিন্ন কোন-কোনসঁ কৰীব দস হজাৰ বিদ্যার্থী ওতহিযে ৰহৈ ছলা আ শিক্ষা প্রাপ্ত কবৈ ছলা। ওতই ব্যাকৰণ, বিধি, সাহিত্য, দর্শন আদি অনেক বিষযক পঢ়াই হোই ছল। বিশ্ববিদ্যালযমে প্রবেশ লেল কোনো বিদ্যার্থীকেঁ দৰবজ্জেপৰ পৰীক্ষা দেমই পড়ৈ ছলৈ আ সংতুষ্টিক বাদে বিদ্যার্থীক প্রবেশ হোই ছলৈ। ই বিশ্ববিদ্যালয গুপ্ত বংশক ৰাজা সভ দ্বাৰা পাঁচম শতাব্দীমে স্থাপিত কযল গেল ছল আ একৰা ৰাজশ্রযক অধীন ৰাখল গেল ছল। কিংবদংতী অছি জে নালংদা বিশ্ববিদ্যালযক নির্মাণ সম্রাট অশোক দ্বাৰা কএল গেল, মুদা তকৰ কোনো প্রমাণ নৈ অছি। বিক্রমশিলা বিশ্ববিদ্যালযক স্থাপনা পাল বংশক ৰাজা সভ দ্বাৰা আঠম শতাব্দীমে বর্তমান ভাগলপুৰসঁ লগভগ ৪০ কিলোমীটৰ দক্ষিণ-পূর্বমে পাথৰঘাট পর্বতমে ভেল। ঐ বিশ্ববিদ্যালযক মুখ্য আচার্য আতিশ শ্রীজ্ঞান দীপংকৰ বহুত প্রসিদ্ধ ভেলা জে এগাৰহম শতাব্দীমে তিব্বতক ৰাজা দ্বাৰা ধর্ম প্রচাৰ লেল তিব্বত বজাওল গেল ছলা। ঐ বিশ্ববিদ্যাল��মে ১০৮ টা আচার্য কাজ কবৈ ছলা আ আঠ হজাৰ লোক এক সংগ বৈসি কই একৰ হালমে ধার্মিক চর্চা সুনি সকৈ ছলা। এতই বেদ, বেদাংত, সাংখ্যযোগ, মীমাংসা, বৌদ্ধ দর্শন আদি বিষযক পঢ়াই হোই ছল। মুদা সন্ ১২০৩ মে জখন তিব্বতী

ভিক্ষু-যাত্রী ধর্মস্বামী ঐ ক্ষেত্রমে আযন ছনা তখন হুনকা ঐ রিশ্বরিদ্যানযক খংডহৰ মাত্র দেখৰাঁমে এনন্হি। ঐ দুনূ রিশ্বরিদ্যানযক অনারেঁ ওদাংতপুৰী রিহাৰ (রর্তমান রিঁহাৰ শৰীফ) নানংদা নগ ছন। এ রিহাৰ নরম শতাব্দীমে পান রংশক ৰাজা নোকনি দ্বাৰা স্থাপিত কএন গেন, মুদা এ কহিযো নানংদা রা রিক্রমশিনাসঁ প্রতিস্পর্ধা নৈ কই সকন। তহিনা আঠম শতাব্দীমে মহিষী (রর্তমান সহৰসা) মে আদিশংকৰাচার্য আ মংডন মিশ্রক রীচ রহস ভেন ছন। জকৰ মধ্যস্থতা মংডন মিশ্রক রিদুষী পত্নী ভাৰতী কেনে ছনী। মংডন মিশ্র ঐ রহসমে হাৰন ছনা, মুদা ভাৰতী স্বযং শংকৰাচার্যসঁ শংকৰাচার্য সঁ রহস কই হুনকা অতিৰিক্ত অধ্যযন নেন সমষ মাংগয নেন রাধ্য কই দেনখিন্হ। ওনা রিরাদ অছি জে এ মহিষী রএহ মহিঝ্মতী অছি জতয শংকৰাচার্য আ মংডন মিশ্রক শাস্ত্ৰার্থ ভেন ছন রা নৈ। রিদ্বান পৰম্পৰামে মিথিনাক ভানুদত্ত মিশ্র, ৰত্নেশ্বৰ, জ্যোতিশ্বৰ, ভাগদত্ত, পৃথিরিধৰ আচার্য, গংগেশ্বৰ উপাধ্যায, জগধৰ, রিদ্যাপতি, শংকৰ মিশ্র, রাচস্পতি মিশ্র আ প্রভাকৰ মিশ্র আদি প্রমুখ ছথি। রিদ্যাপতি মিথিনাক ঘৰে-ঘৰ রসি গেন ছথি। ও সম্পূর্ণ হিন্দী আ রংগনা সাহিত্যকেঁ দিশা দেরাক কাজ সেহো কযননি অছি। মিথিনাক রিদ্বান মহিনা কোনো অর্থমে পুৰুষসঁ পাছু নৈ ৰহন ছথি। ঋষি মৈত্রেযী আ গার্গীক অনারেঁ ১৬ ম শতাব্দীমে নছিমা দেরী, নখিযা দেরী, রিশ্বাস দেরী আ চংদ্রকনা দেরী আদি সাহিত্য আ দর্শনক ক্ষেত্রমে অভূতপূর্র কাজ কেননি। রাৰহম শতাব্দীক অংতমে অফগান আ তুর্কক হমনা রিঁহাৰপৰ শুৰূ ভই গেন। রখ্তিযাৰ খিনজী পান রংশক ৰাজা নোকনিসঁ হুনকৰ ক্ষেত্র ছীন নেননি আ ঐ সঁ প্রশাসনিক অস্থিৰতাক কান শুৰূ ভেন । শাসন দিল্লীক সুন্তানক, কখনো আগৰাক, কখনো জৌনপুৰ রা গৌৰ (রংগান)

क हाथमे रहल। मुदा पूरा बिहारपर हुनका सभक हाथ नै लागि सकल आ अलग-अलग भागमे हुनकर शासन जारी रहल। ऐ क्रममे कुतुबुद्दीन ऐबक, सुल्तान घियासुद्दीन, फिरोज शाह, सिकंदर लोधी धरि बहुत रास सम्राट आबि गेला। शेरशाह (सन १५४०-१५४५) एकमात्र शासक छल जे अपन साम्राज्यकेँ व्यवस्थित रूपसँ स्थापित करबाक प्रयास केलक। शेरशाह पटनाकेँ अपन पुरान वैभवमे वापस आनऽ चाहै छल आ ऐ दिशामे काज करऽ लागल। बख्तियार खिलजीक समयसँ चलि रहल राजधानी बिहार शरीफकेँ पटना अनलक आ नव किला बनौलक। ओ अपन राज्यक सीमाक विस्तार जोधपुर, ग्वालियर, मालवा आ रणथम्भौर धरि केलक आ एकटा सुशासन प्रणालीक पुनर्स्थापना केलक। बंगालसँ पंजाब धरि सड़क बनेबाक श्रेय शेरशाहकेँ छै। मुदा मुगलक बढ़ैत सत्ता शेरशाहक उत्तराधिकारी नै सम्हारि सकल आ अकबरक समयमे बिहार मुगलक हाथमे चलि गेल। बिहारक राजा/ जागीरदार लोकनि एहन बाहरी शक्तिकेँ सामान्य जकाँ स्वीकार नै केलनि। औरंगजेबक पोता अजीम-उश्शानक शासन कालमे अजीमाबादक महिमा (ई शहर अजीम-उश्शान द्वारा बनाओल गेल छल आ वर्तमान पटना शहरक इलाका कहल जाइत अछि) घूरल आ पटना आ बंगालक व्यापार बढ़ल। मुर्शिद कुली खान १७०४ मे बंगालक शासक बनल आ १७०७ मे औरंगजेबक मृत्युक बाद अजीमाबाद ओकर नियंत्रणमे आबि गेलै। १७४० मे अलीवर्दी खान मुर्शिदाबादमे शासन सम्हारलक आ ऐ क्रममे शासनक बागडोर जैनुद्दीन अहमद आ सिराजुद्दौलाक हाथमे चलि गेलै, जे अंग्रेज द्वारा मारल गेल। तकर बाद मीर जाफर आ मीर कासिम अली शासक बनि गेल। ओहो सभ समय

নৈ ৰহনে আ অংগ্ৰেজ সন্ ১৭৬৫ মে অপন সাম্ৰাজ্যক জড়ি মজগূত ক**ই** নেনক। রিঁহাৰমে নে অফগান, তুর্ক আ নে মুগন শাসক আসানীসঁ ৰহনা, আ নে অংগ্ৰেজকেঁ ৰহয দেননি। সন্ ১৮৫৭ মে জগদীশপুৰক রাঁবূ কুঁৱৰ সিংহ আ রাঁবূ অমৰ সিংহ অংগ্ৰেজক রিৰোধ কেননি। ঐ ক্ৰমমে রাঁবূ কুঁৱৰ সিংহকেঁ এক রেঁৰ আজমগঢ় ভাগয পড়ননি, মুদা ও রঁহাদুৰীসঁ রাপস আরিঁ গেনা আ অপ্ৰৈন সন্ ১৮৫৮ মে গুনামীক রঁদনা মৃত্যুকেঁ স্বীকাৰ কেননি। রাঁদমে রাঁবূ অমৰ সিংহ সেহো সএহ কেননি। দোসৰ দিস সঁথান পৰগনাক সিদ্ধু, কান্হু, চাঁদ আ ভৈৰৱঁ ভাগ ১৮৫৫-৫৭ ক রীচমে দক্ষিণ রিঁহাৰমে অংগ্ৰেজ শাসনক খিনাফ রিদ্ৰোহক ঝঁডা ফহৰা দেনখিন, ফেৰ রিঁৰসা ভগৱান ১৮৯৫-২000 ক রীচ ছোটনাগপুৰক জংগনমে অশাঁতিক আগি জৰারৈত ৰহন। হিনকে সভক সঁগ তিনকা মাঁঝীক নাম সেহো রঁদ্দত শ্ৰদ্ধাপূর্রক নেন জাগত অছি। সন্ ১৯0৮ মে খুদীৰাম রোঁস আ প্ৰফুল্ল

চাকী রঁগানক দুর্নাম কনেক্টৰ কিংগ্সফোর্ড পৰ মুজফ্ফৰপুৰমে রঁম ফেঁকনথি। কনেক্টৰ রঁচি গেন মুদা প্ৰফুল্লো চাকী পকড়াগসঁ পহিনে আত্মহত্যা ক**ই** নেননি আ কিশোৰ খুদী ৰাম রোঁসকেঁ ফাঁসীপৰ নটকা দেন গেন। অপ্ৰৈন ১৯১৭ মে চংপাৰণক কিসান ৰাজকুমাৰ শুক্লক আগ্ৰহপৰ মহাত্মা গাঁধী চংপাৰণ আরিঁ পহিন রেঁৰ গোৰাক অত্যাচাৰক খিনাফ আৱাজ উঠৌননি। তকৰ রাঁদ স্বতংত্ৰতা আন্দোননমে রিঁহাৰমে রঁদ্দত ৰাস নামী নেতা জেনা সর্ৱ শ্ৰী ব্ৰজ কিশোৰ প্ৰসাদ, ডা. ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ, শ্ৰী কৃষ্ণ সিংহ, অনুগ্ৰহ নাৰাযণ সিংহ, রৈদ্যনাথ ঝা, জযপ্ৰকাশ নাৰাযণ আ রাঁবূ জগজীরন ৰাম আদিক শৃংখনাক অরৈত অছি। রঁদ্দত ৰাস রিদ্বান/স্বতংত্ৰতা

সেনানী ৰিঁহাৰকেঁ শ্ৰপন কাৰ্যস্থন ৰঁনৌননি, জগমে শ্ৰাচাৰ্য ঞ্চপানানী, মহাপংডিত ৰাহুন সাংকৃত্যযন, শ্ৰী কাশী প্ৰসাদ জাযসৱান শ্ৰা স্বামী সহজানংদ সৰস্বতীক নাম উল্লেখ যোগ্য শ্ৰছি। জতই ৰিঁহাৰমে ৰিদেশী গ্ৰনামীসঁ মুক্তি পাৰঁয নেন ৰঁহুত শ্ৰান্দোনন ভেন ছন, সাহিত্যক ৰসদাৰ ধাৰা ৰঁহৈনিহাৰ ঞ্চতৰীৰ সেহো সমস-সময পৰ ঐ ধৰতীপৰ জন্ম নগ ছনাহ। ৰাজা ৰাধিকা ৰমণ প্ৰসাদ সিংহ, শ্ৰাচাৰ্য শিৱপূজন সহায, শ্ৰাচাৰ্য ননিন ৰিনোচন শৰ্মা, শ্ৰী ৰামবৃক্ষ ৰেঁনীপুৰী, শ্ৰী ফনীশ্বৰ নাথ 'ৰেণু', ৰাধ্ষ্ট্ৰকৰি ৰামধাৰী সিংহ 'দিনকৰ', নাগাৰ্জুন শ্ৰা শাদ শ্ৰজীমাৰাঁদীক ৰচনামে দেশক মাষ্টিক গংধ শ্ৰা চিঁতন ভেষ্টত। ৰিঁহাৰ (পটনা) শ্ৰী গ্ৰুৰু গোৰিংদ সিংহ জী ক জন্মভূমি শ্ৰছি । শ্ৰংগ্ৰেজক শ্ৰাগমনক ৰাঁদসঁ ৰিঁহাৰমে কনকত্তাসঁ প্ৰশাসনিক শাসন হোগত ছন । সন্ ১৮৫৭ ক ৰিদ্ৰোহক সমযসঁ নোকমে ৰিঁহাৰকেঁ শ্ৰনগ প্ৰাংতক ৰূপমে দেখৰাঁক গচ্ছা ছন। শ্ৰী সচ্চিদানংদ সিন্হা, ৰাঁৰূ শানীগ্ৰাম সিংহ শ্ৰা ৰাঁৰূ ৰিশেশ্বৰ সিংহক নেতৃত্বমে শ্ৰান্দোননক ফনস্বৰূপ শ্ৰপ্ৰৈন ১৯১২ মে ৰিঁহাৰ শ্ৰা উড়ীসা শ্ৰনগ ৰাজ্য ৰঁনন । উড়ীসা সেহো শ্ৰপ্ৰৈন ১৯৩৬ মে ৰিঁহাৰসঁ শ্ৰনগ ভই গেন। পচাসক দশকমে ৰাজ্য পুনৰ্গঠন শ্ৰাযোগক সিফাৰিশক শ্ৰনুসাৰ ৰিঁহাৰক ৰৰ্তমান ভৌগোনিক ৰূপ সোঝাঁ শ্ৰাযন শ্ৰছি। পূৰ্ৱমে পশ্চিম ৰঁগান, পশ্চিমমে উত্তৰ প্ৰদেশ, দক্ষিণমে মধ্য প্ৰদেশ শ্ৰা উড়ীসা শ্ৰা উত্তৰমে নেপানসঁ ঘেৰন ঞ ৰাজ্য পশ্চিমসঁ পূৰ্ৱ দিস ৰঁহৈত গংগা নদীসঁ ৰিভাজিত শ্ৰছি।

ভৌগোলিক ৰূপেঁ রিঁহাৰ তীন ভাগমে রিভাজিত ঋছি।

পহিন ঋছি ডত্তৰ রিঁহাৰক গংগা ক্ষেত্র। রিঁহাৰক রীস ৫টা জিনা রিঁহাৰক ঐ মৈদানী ক্ষেত্রমে ঋরৈঁত ঋছি, জে নেপানক তৰাঈ ঋা গংডকক ডত্তৰী তটংক রীচ স্থিত ঋছি। একৰা ঋনারেঁ ভাগনপুৰ জিনাক নরগছিয়া ডপমংডন ডত্তৰ রিঁহাৰমে পড়ৈ ছৈ। ঈ পূৰা গনাকা ডত্তৰ রিঁহাৰক নামসঁ প্রসিদ্ধ ঋছি। মৈদান ঋা নদীসঁ ভৰন হেরোঁক কাৰণে ডত্তৰ রিঁহাৰ কৃষিক দৃষ্টিকোণসঁ রঁহুত সমৃদ্ধ ৰহন ঋছি।

(ঋগিনা ঋংকমে জাৰী)

ঋপন মংতর্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.২.নিত নরন স্বশীন (নেখক গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ)

নিত নরন স্বশীন (নেখক গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ)

𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪𑒏 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩: 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱- 𑒒𑒩𑒰𑒛𑓃𑒲 (𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮) (𑓑𑓙𑓗𑓓), 𑒑𑒰𑒧𑒫𑒰𑒪𑒲 (𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮) (𑓑𑓙𑓘𑓒), 𑒦𑒰𑒧𑒞𑒲 (𑒢𑒰𑒙𑒏) (𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒧𑓀𑒔𑒢 𑓑𑓙𑓙𑓑, 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒢 𑓒𑓐𑓑𑓓) 𑒂 𑒁𑒮𑓂𑒧𑒱𑒞𑒰 (𑒪𑒒𑒳𑒏𑒟𑒰 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯) (𑓒𑓐𑓑𑓖) 𑒂 𑒃 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒖𑒢𑓂𑒧𑒞𑒱𑒟𑒱𑒮𑒿 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒣𑒹𑒙𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒪𑒱𑓀𑒏 www.videha.co.in/pothi.htm 𑒣𑒩।

𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒠 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒂 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓀𑒑

কমনানন্দ ঝাক পোথী "মৈথিনী ডপন্যাস: সময সমাজ ঋা সরান" (২০২১) ক শীর্ষক ভ্রামক ঋছি। ঈ ন্দনকৰ কিছু সরর্ণ ডপন্যাসকাৰপৰ কিছু সিণ্ডিকেটৈড কথিত সমীক্ষাত্মেক ঋানেখক সংগ্রহ ঋছি, ২৩৪ পন্নাক ঈ পোথী হার্ডবাঁডণ্ডমে নাগব্ৰেৰীকেঁ মাত্র বেঁচন জা সকত, জতই ঈ সড়ি জাযত, ঋমেজনসঁ হম ঈ চাৰি সয পাঁচ টাকামে কিননৌঁ মুদা ঐমে পাঁচো পাগক সামিগ্রী নৈ ঋছি। ঈ ঋপন বাঁযোডাটামে গএৰ সরর্ণসঁ চীনি কই, সমানান্তৰ ধাৰাক নোকক হককেঁ মাৰি কই নেন সাহিত্য ঋকাদেমীক মৈথিন ঋনুবাদ ঋসাগনমেণ্টক গর্বসঁ চর্চা কৰৈত ছথি। ঋা ঈ ঋসাগনমেণ্ট হিনকা মেৰিটসঁ নৈ জাতিগত টাগটিনেসঁ ভেটৈন ছন্হি, ঋহী সভ কিৰদানীক এরজমে ভেটৈন ছন্হি। হিনকা সন নোক নেন মৈথিনী বাঁযোডেটাক একটা পাঁতি ঋছি, সমানান্তৰ ধাৰা নেন জীরন-মৰণক প্রশ্ন।

কমনানন্দ ঝাকেঁ হম কিএ ছদ্ম সমীক্ষক কহনিযনি? কাৰণ ও ছদ্ম সমীক্ষক ছথি। ও নিখৈ ছথি- "মৈথিনী ডপন্যাস-যাত্রাক নগভগ সয রর্ষক বাঁদ মৈথিন ঋন্তৰজাতীয রিরাহক সপনা, সংঘর্ষ ঋা রিডম্বনা পৰ গৰিমাযুক্ত ডপন্যাস নিখবাঁক শ্রেয গৌৰীনাথকেঁ জাগত ছনি।" তঁ কী কমনানন্দ ঝা স্বশীনসঁ ঈ শ্রেয চীনি নেননি? কী ঈ ন্দনকৰ ব্রাহ্মণরাদী সংস্কাৰক ঋহংকাৰ- জে হম ককৰো চড়া সকৈ ছিঐ ঋা ককৰো ডতাৰি সকৈ ছিঐ- কেৰ পৰাকাষ্ঠা থীক, ঋাকি ন্দনকৰ ঋধ্যযনক ঋভারক প্রমাণ? চনূ ঋহাঁকেঁ নই চনী কমনানন্দ ঝা কেৰ স্বার্থী দুনিযাঁসঁ দূৰ, ছন-ছদ্মসঁ দূৰ স্বশীনক জাদূরঁনা সাহিত্যক নিশ্ছন দুনিযাঁমে।ঋহাঁক স্বাগত ঋছি স্বশীনক সাহিত্যক দুনিযাঁমে। প্রস্তুত ঋছি স্বশীনক

'গামৰাঁনী' (১৯৮২) জে আৰঁ উপনঙ্ক্ষ অছি ৰিদেহ আৰ্কাগৰমে লিংক http://videha.co.in/pothi.htm পৰ। পহিল পাঁতীমে উপন্যাস আৰম্ভসঁ পহিনহিযে 'গামৰাঁনী' উপন্যাসক সম্বন্ধমে স্বশীন লিখৈ ছথি- "ৰিধৰা ৰিৰাহ আ অন্তৰ্জাতীয ৰিৰাহক সমৰ্থনমে।" আ উপন্যাস আৰম্ভ। *গামৰাঁনীক মৃত্যু আ তখনে সমেনা, গামৰাঁনীক দাহ সংস্কাৰ কে কৰতৈ? ব্ৰাঁহ্মণ সমাজ কি জাদৱ সমাজ?*

মুদা আউ পহিনে সনকৰ পহিল উপন্যাস ঘৰাড়ীক চৰ্চা কৰী।

ঘৰাড়ী (উপন্যাস) (১৯৭২)

এ উপন্যাস অখিল ভাৰতীয মিথিলা সংঘ (ৰাঁবূ সাহেৰঁ চৌধৰী) দ্বাৰা ছাপল গেল ছল। ৰাঁবূ সাহেৰঁ চৌধৰীক সমস্যা নামসঁ আত্মকথ সেহো ছহি। আ স্বশীন এ উপন্যাস অপন মাযকেঁ সমৰ্পিত কৰৈ ছথি। ছোট-ছীন লেখকীয ৰক্তব্যমে ও অহাঁকেঁ মৰুভূমিক যাত্ৰা লেল চলৈলে কহৈ ছথি, মুদা মৰুদ্যান সেহো ছৈ, খজূৰ পানি জত**ই** ভেটৈ ছৈ।

পাঠক জীক দলানপৰ উপন্যাস প্ৰাৰম্ভ হোগত অছি, দূটা সন্দূক একটা চৌকী, দূটা নগহৰি মহীঁস, একটা গায, আ এক জোড়া ৰঁড়দ। ৰাঁঝী ঘূৰমে ঝিংগুড়া দৈত অছি, সুখাযল জাড়লিসঁ ৰেঁশী এ সজীৱ ৰাঁঝী জড়ৈ ছৈ, প্ৰকৃতিক লীলা!

আ উপন্যাসকাৰ সভটা সৰংজাম কেলাক ৰাঁদ ৰতলক প্ৰৱেশ উপন্যাসমে কৰৰৈঁ ছথি। মিলিট্ৰীমৈল ৰতল।

এত**ই** ভাষাযী শিক্ষা সেহো ভেটৈত। অনাৱশ্যক 'ক' আ 'ত' কেৰ

প্ৰযোগ স্ৱশীন ১৯৭২ মে সেহো নৈ কৰৈ ছলা, পী.ডী.এফ.মে জত**ই** শ্ৰুমে ঞ্ৰ খাযন ছৈ তকৰা ও পেনসঁ কাষ্টি দেনে ছথি, ৰাঁদক ফৰ্মা ঠীক ছৈ। ঐ ঙপন্যাসমে মনাহৃক নড়কী খা ৱ্ৰাঁহ্মণক ৰেঁষ্টাক প্ৰেম সম্বন্ধ সেহো ভেষ্টত। তঁ কী ঞ্ৰ সিদ্ধ হোগএ জে, জে ভাষাযী ৰূপসঁ ফৰিচ্ছ খচ্ছি ও খাগাঁক সেহো সোঠৈএ, ওকৰ ৰিষয-ৱস্তু সেহো খাগাঁ দিস্বকা সোচ নেনে হোগ ছৈ। মূনধাৰামে ঞ্ৰ দ্ৱনূ নিপত্তা ভেষ্টত। সে দ্ৱন্হো গামক ঙদযচন্দ্ৰ ঝা 'ৰিনোদ' জে কি মেডিযোকৰ ছথি খা প্ৰতিক্ৰিযাৱাদী ৰিচাৰধাৰাক ছথি (ৰিদেহক শৰদিন্দ্ চৌধৰী ৰিশেষাঁক খা প্ৰেমনতা মিশ্ৰ 'প্ৰেম' ৰিশেষাঁক দ্ৱনূমে স্নকৰ ছন-ছদ্ম শৰদিন্দূ খা প্ৰেমনতা জী খভিনেখিত কেনে ছথি), সে মূনধাৰামে স্বীকৃত ভেনথি মুদা ওহী দ্ৱন্হো গামক স্ৱশীন জে ভাষা, ৰিচাৰ, ৰচনাক ৰিষয খা ৰচনাক স্তৰ সভমে স্নকাসঁ ৰঁস্নত খাগাঁ ছথি, স্নকে জাতিক ছথি সে কতিখা দেন গেনা, মূনধাৰামে ও খস্বীকৃত কেনা নৈ হোগতথি্? ছদ্ম সমীক্ষক সভকেঁ তঁ স্নকৰ নামো নৈ স্বনন ছন্থি ৰাঁ ও সভ ঐ তৰহক স্বাং্গ কৰৈ ছথি।

ৰতনক ঘৰাড়ী জোতি নেন গেন ছৈ, নানৰাঁবূ জোতি নেনে ছথিন্হ। ওকৰ ছোষ্টকা ভায খপনে হিস্রা নে নিখত, ৰতনক হিস্রা কোনা নানৰাঁবূ নিখৰাঁ নেনন্হি? নানৰাঁবূ ৰঁদনেন কৰৈনে তৈযাৰ ছথি (খাগাঁ জা ক**ই** কাৰণ ৰতন কেস ক**ই** দেনে ছৈ) মুদা ৰতনকেঁ ৰএহ ঘৰাড়ী চাহী, দোসৰ ঠাম ঙপষ্টি ক**ই** কিএ জাযত? মুদা ঞ্ৰ সূচনা ঔপন্যাসিক ৰিস্তাৰমে খাগাঁ জা ক**ই** খুজৈএ। ঞ্ৰাহো জে ৰতন, পিতাক মৃত্যুক ৰাঁদ, মিনিষ্ট্ৰীমে চনি গেন খা গামসঁ নিপত্তা ভ**ই** গেন জখন খা সেহো জখন ও পন্দ্ৰহ ৰঁৰ্খক ৰহয। দেহ দশা

ৰীস ৰ্থক নাগৈ, যে ও ঋপন ঙমেৰ ৰীস ৰ্থ ৰ্তেনকৈ, যে মিনিষ্ট্ৰী ভৰ্তী নই নেনকৈ। পন্দ্ৰহ যান কোনো পতে নৈ। ওকৰ ভায মহাদেৱ কোশনা নানৰাঁবূঁক প্ৰুপাপৰ ঋছি, পেষ্ট পোযি ৰহনে ঋছি। মায ঋা কোৰপোছ্ৰুঋা ৰ্হীন ৰাঁঠিমে ৰ্হি গেনৈ। ওকৰ ৰোষ ষ্বাভাৱিক। মুদা পাঠকজী কেঁ ঋপন গোষ্টী খেনেৰাঁক ছন্থি, ঋভিৰাম ঝা কনে ফৰিছাযন গপ কষ্টে ছথি। ৰ্বুঠন, পাঠক জীক ৰ্ড়কা ৰেঁষ্টা। ৰ্বুঠন যৰওঁ খেনাগত ঋছি, যোঝমতিযা ঋছি, কোন ৰাঁযক দাহা ৰ্নতে যে ঋাৰঁ নানৰাঁবূঁ ৰ্বুঝথিন্থ, যে ৰ্জৈএ। পাঠক জী জকাঁ গোষ্টী যেষ্ট কৰয নৈ ঋৰেঁ ছৈ, যে পাঠকজীযঁ মতান্তৰ যেহো ছৈ। পাঠকজীক পৌত্ৰী ক্ৰমক্ৰমক প্ৰৱেশ কৰৰেঁ ছথি ঙপন্যাসকাৰ। ক্ৰমক্ৰমক ৰ্ভ্ৰ পৈঘ ৰোন ঋাগাঁ ঋাৰেঁৰ্না ছৈ, ঋখন তঁ ও কানি ৰহনে ঋছি, ওকৰ খৈৰনিনক ফ্ৰাকমে ঋাগি ধই নেনকৈ, পাকি গেন। পাঠক জী ৰিঁদা হোগ ছথি ঋস্পতান। পহিন খণ্ড যমাপ্ত।

ৰাঁগমতী কাতক ঋস্পতান, নানৰাঁবূঁ (ননিতেশ্বৰ চৌধৰী)ক প্ৰতাপে, পাঁচ ৰীঘা যোনক ষ্টুকড়ী ষ্নকে দেন। পাঠকো জীক যোগদান, পাগযঁ নৈ দেহযঁ। ৰ্বুঠুন ঋা ওকৰ যুৱা যেনা ধ্বনি কই শ্ৰমদান দেনক । ঋা ঐ পৰোপকাৰক কাৰণ? ষ্নকৰ ৰেঁষ্টা ওগ কান দৰভঁগামে ডাক্টৰী পঢ়ি ৰহনে ছনা, ঋা ও ঋাৰঁ ঋহী ঋস্পতানমে ছথি। দূৰক যোচ! ঋা ক্ৰমক্ৰম কেঁ পাঠকজী নই জাগ ছথি, ঋহী ঋস্পতান জতই মনাহ জাতিক কৰুণা নৰ্য ছৈ, ঋা নানৰাঁবূঁক ৰেঁষ্টা ব্ৰাঁহ্মণ জাতিক ডা. ৰিঁনাযক ওতই ডাক্টৰ ছৈ। ঋা নান ৰাঁবূঁ যেহো ঋস্পতান পষ্টাঁচি জাগ ছথি। ষ্নকা ঐ যভ গপমে যোন নৈ নগৈ ছন্থি, ষ্নকৰ যোন ষ্টাঙনে ছনি ওগ গপপৰ, ৰতন জে

ভোৰমে গেল ৰহন্থি পাঠকজীক ওগঠাম। দোসৰ খণ্ড সমাপ্ত।

তেসৰ খণ্ডক প্ৰাৰম্ভ, নব্ব পোখড়িপৰ গপ্প সড়ক্কা চলি ৰহল ছৈ। পঁচৈতী ছৈ, ৰতন খা লালৰাঁবূঁক বীচ স্বনহ হেতৈ খাকি নৈ? পাঠক জীক ছোটকা ৰেঁটা মনয, রএহ জে ণ্মমণ্মনে গেঁৰেলীনক ফ্রাক খ্বননে ৰহৈ, খা লালৰাঁবূঁক ছোটকা ৰেঁটা খজীত, দ্বনূ বঁড়া দিলক তাতিনমে স্বজফ্ফৰপুৰ কওনেজসঁ গাম খাযল ছৈ, ওহো দ্বনূ ওত্ত**ই** ছৈ। রিরিধ ভাৰতীসঁ বঁহীদা ৰহমান জযমালা প্ৰোগ্ৰাম প্ৰস্বত ক**ই** ৰহল ছথি। পী.ডী.এফ.মে স্বশীল জী পেলসঁ কাঠি ক**ই** খমীল সযালী কেনে ছথি, স্বদা খমীল সযালী রিঁলাকা-সিৰাঁকা প্ৰোগ্ৰাম কৰৈ ছলা সীলোল ৰেডিযোসঁ, সৈলিক ভাগ লেল জযমালা রিভিন্ন কলাকাৰ রিরিধ ভাৰতীপৰ হোগএ, খমীলো সযালী তকৰা ক**ই** সকৈ ছথি খা বঁহীদা ৰহমান সেহো, সে হম প্ৰিশ্চৰঁলা রর্সল ল**ই** ক**ই** চলি ৰহল ছী। পঁচৈতী ধৌত পৰীক্ষা রিজেতা স্বন্দৰ ঝা কেৰ লামসঁ স্থাপিত প্ৰস্তকালযপৰ ছৈ, নব্ব পোখড়িপৰ। লালৰাঁবূঁ বঁদলেল কৰৈলে তৈযাৰ ছথি বঁৰূ দূ কষ্টা ৰেঁসী দেতা স্বদা ৰতলকেঁ রএহ ঘৰাড়ী চাহী, ও তমসা জাগএ। খা খণ্ড সমাপ্ত।

চাৰিম খণ্ড প্ৰাৰম্ভ, ৰতলক ছোটকা ভাগ মহাদেৰঁক হত্যা! ৰতলপৰ খাৰোপ ছৈ। ও ভাগি জাগএ। স্বদা বূঁঢল ওকৰা পক্ষমে থালামে বাঁজৈএ জে জখল ও ৪-৬ দিলসঁ গামমে ৰহৰেঁ নৈ কৰয তঁ ও হত্যা কেলা কৰত? ওকৰা সঁগে ৪-৬ টা ছৌড়ো ছৈ, ফেৰ ১০-১৬ টা। পাঠকজী খৰাক ছথি। লাল বাঁবূঁ সন্ন ছথি। খা বঁতহল বাঁবূঁ সভক স্বখাক্বতি দেখি ৰহল ছথি। বঁতহল বাঁবূঁ ৰতলক পক্ষ বূঁঢলসঁ স্বননে ৰহথি, খা বঁতহল বাঁবূঁক কহলা হিসাৰেঁ বূঁঢল বঁযাল দৈত খছি।

পেঁচপৰ পেঁচ। খণ্ড সমাপ্ত।

পাঁচম খণ্ড। ব্রাহ্মণ ডা. রিঁনাযক ঝা মনাহ নর্স করুণা। করুণা কহৈএ, ও রিরাহ অসম্ভর অছি, ও নীচ জাতিক অছি, মনাহক রেঁগী অছি ঝা রিঁনাযক পৈঘ লোক। রিঁনাযক নৈ মানৈএ। ঝা... (অগিলা অংকমে জারী)

অপন মংতর্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.৩.আশীষ অনচিন্হাৰ- নিৰপেক্ষ-গ্রষ্ট-নিৰপেক্ষ

আশীষ অনচিন্হাৰ

নিৰপেক্ষ-গ্রষ্ট-নিৰপেক্ষ

(হমৰ ও র্যাংগ্য নিরঁধ রিদেহ কেৰ ১৩৫ম অংকমে প্রকাশিত ভেল ছল মুদা এক রেঁৰ ফেৰ হম অহী র্যাংগ্য দই ৰহল ছী কাৰণ হমৰা

নেঐএ এখন এ্র রিষয় পাঠক নগ ফেৰসঁ পহুঁচৰাক চাহী-নেখক)

সভকেঁ সভ তৰহঁক নিস্যাঁ হোগত ছৈ হমৰো খছি। ৰঁহুত নোকক নিস্যাঁ দেখাৰ হোগত ছৈ মুদা হমৰ ভিতৰিযা খছি। কিনকো পাগকেঁ নিস্যাঁ ছনি তঁ কিনকো জমীনক তঁ কিনকো নৌকৰীক তঁ কিনকো কিছু মুদা হমৰা সভ সময যূনিক চীজ ৰখৰাক খাদতি খছি তঁএ হমৰ নিস্যাঁ সেহো যূনিক খছি। হমৰা গ্ৰষ্ট-নিৰপেক্ষ ৰঁনৰাক নিস্যাঁ খছি। হম সদিখন নিৰপেক্ষ-গ্ৰষ্ট-নিৰপেক্ষ ৰঁনৰাক প্ৰযাসমে ৰহৈত ছী।

সভ তৰহঁক নিস্যাঁ সুনভ ছৈ মুদা হমৰ নিস্যাঁ ৰঁড় কধ্ষ্ট সাধ্য। ৰঁড়-ৰঁড় কৰতৰঁ কৰ**ই** পড়ৈ ছৈ ঐমে। সোনকেঁ খনেকো তৰহসঁ খসফন ৰূপেঁ মনৰঁ**ই** পড়ৈ ছৈ। খসফন ৰূপেম ঐ দৃখাৰে জে সংসাৰক তঁ নিযমে ছৈ জে জঁ হম খপনা খাপকেঁ "নিধপক্ষ" কহৈ ছিঐ তাহিসঁ স্পধ্ষ্ট ভ**ই** জাগত ছৈ জে হম "কেকৰো" পক্ষমে ছিঐ। ৰস্তুতঃ ৰিঁনু কেকৰো পক্ষ নেনে হম "নিধপক্ষ" ভৈএ নে সকৈ ছী। ওনা সংসাৰমে ৰঁড়কা-ৰঁড়কা ভূপ সভ ছথি। মানি নিখ জে হম কহনহুঁ জে "হম সভ্যক সংগমে ছী" খাৰঁ এহীসঁ স্পধ্ষ্ট ভ**ই** জাগত ছৈ জে হম "সভ্যক পক্ষমে ছী" তখন ফেৰ হম নিধপক্ষ কোনা ভেনহুঁ ?

তঁএ কহনহুঁ জে এ্র নিস্যাঁ ৰঁড় কধ্ষ্ট সাধ্য ছৈ। ৰঁড় কৰতৰঁ কৰ**ই** পড়ৈ ছৈ। নীন-ষ্টিনোপান দেন ধোতী পহীৰি ক**ই** মংচপৰ ৰৈসি ক**ই** হম "নিধপক্ষ" ৰঁনি জাগত ছী খা খপনা খাপকেঁ ভৰমমে ৰাখি নৈত ছী। ঙদাহৰণ দেৰঁ হমৰা খভীধ্ষ্ট নৈ মুদা এ্র জগ-জাহিৰ খছি জে কোনো মহাপুৰুষ ৰা ক্ৰাংতিকাৰী ৰা যুগ-প্ৰণেতা খপনা খাপকেঁ নিৰপেক্ষ নৈ কহনা খছি। মহাত্মা গাঁধী কী সুভাষ চংদ্ৰ

ৰোঁয কী নেহৰু কী ভগত সিংহ। ও লোকনি সভ দিন অপন পক্ষ প্ৰস্তুত ক**ই** ওগপৰ অড়ন ৰহলা। গপ্প চাহে নেল্সন মংডেলাক হো কী মাৰ্টিন লূথৰ কিংগ কেৰ ঔহো সভ কহিযো অপনাকেঁ নিৰপেক্ষ নৈ কহলা। জঁ মধ্যযুগমে চলী তঁ নে ভগৱান মহাবীৰ আ নে ভগৱান বুঁদ্ধে অপনাকেঁ নিৰপেক্ষ কহলা আ নে ন্মনক বিৰোধী। তগসঁ পাছু চলী তঁ ভগৱান কৃষ্ণ তঁ সাফে-সাফ অপনাকেঁ "নিৰপেক্ষ" মানবাঁসঁ মনা ক**ই** দেলে ছথি। জঁ গীতা কেৰ নিচোড় দেখী তঁ ঔ সাফে বুঁঝাএত জে " নিৰপেক্ষ" আ "নপুংসক" একৈ থিক। ৰাম কী পৰশুৰাম কী আন সভ অপন-অপন পক্ষ সংসাৰক সামনে ৰখলা। এত**ই** ধৰি জে ৰাৱণ, কৌৰৱ, বুঁদ্ধ-মহাবীৰ যুগীন কৰ্মকাংডী আ অংগ্ৰেজসঁ গোডসে ধৰি সভহঁক অপন পক্ষ ছলৈ। মুদা ঔ সভ দেখিতো হম অপনাকেঁ "নিৰপেক্ষ" কহি ৰহল ছী তকৰ কাৰণ ছৈ আ ওকৰা ঐঠাঁ দেবঁ জৰুৰী নৈ।

ওনা হম ঔ কহি দী জে হম অপনা মোনে ঔ নিসাঁ নৈ চুনলন্মঁ। হমৰা সংসাৰক বঁড় অনুভৱ অছি আ হম দেখলন্মঁ জে বিৰোধ কৰবৈঁ তঁ কিছু নৈ ভেটৈত আ চমচগ কৰবৈঁ তখন সভ দূসত তঁএ বঁন্মত মংথন কেৰ বাঁদ হম নিৰপেক্ষতাক চদ্দৰি ওঢ়ি লেলন্মঁ। মনে দুন্নু হাথমে লড্ডু। বিৰোধো নৈ কৰবৈঁ আ নে চমচগ কৰবৈঁ সে মোনমে অছি। ভলে হমৰ নাম মহাপুৰুষ বা ক্ৰাংতিকাৰী বা যুগ-প্ৰণেতাক ৰূপমে নৈ আবঁএ তাহুকোন তঁ হম ৰাজা-মহৰাজা সন ছী হমৰা লেল সএহ বঁন্মত অছি। হম আশীষ অনচিন্হাৰ, পিতা শ্ৰী কৃষ্ণ চংদ্ৰ মিশ্ৰ, গাম ভণ্টৰা-ঘাট, থানা বিঁস্ফী, জিলা মধুবঁনী, প্ৰাংত-বিঁহাৰ, গোত্ৰ-শাংডিল্য,মূল সোদৰপুৰিযে-সৰিসবঁ,এখন ধৰি অবিবাহিত পূৰা হোশো-হৱাসমে ঘোষণা কৰৈ ছী জে হম "নিৰপেক্ষ-গৃষ্ট-নিৰপেক্ষ" ছী। হমৰা কোনো ৰস্তুসঁ জোড়ি ক**ই** নৈ দেখল জাএ। আবঁ হম

ৱিৰাহ কিএ নৈ কই ৰহল ছী সে নৈ পূছু। হমৰা ডৰ অছি জে লোক কহীং ই নৈ পূছএ জে সৰকাৰ ৱাম ৱাম্ভাক সময়মে "নিৰপেক্ষ" ৰহনিঐ কী নৈ? ওনা ঐমে ডৰেৱাক কোনো প্ৰশ্নে নৈ ছৈ। জমীন পলটি জাত ছৈ. আকাস পলটি জাত ছৈ ৱ্যাতো পূৰৱা-পছৱাক ৱঁদলা উতৰা-দছিনা ভই জাত ছৈ তখন ৱাম-ৱাম্ভাক সময জঁ নিৰপেক্ষতা ছোড়ি হম "পক্ষী" ৱনৱ তঁ কোন অপৰাধ। লোক কিতাৱমে প্ৰগতিশীল ৱনি অপন ৱৈষীক প্ৰেম-ৱিৱাহক ৱিৰোধ কৰৈএ। পুৰস্কাৰ প্ৰতিনিধিক ৱিচাৰক ৱিৰোধ কই ফেৰ ওকৰে হাথসঁ পুৰস্কাৰ নৈএ আ জখন ই সভ অপৰাধ নৈ ছৈ তখন হমহীং জঁ পলটি জাএৱ তঁ কোন অপৰাধ। ওনা পলটি গেনাগ অপৰাধ তঁ নৈ ছৈ মুদা হম ইহো ৱূঝৈ ছী জে ভলে মিনট-দূ মিনট লেল হম কূদি-ফানি নী মুদা ই নিসাঁ পূৰা জীৱন নৈ চলত। ৱংগল সিযাৰক ৱংগ সেহো এক দিন উতৰল ৱহৈ আ হমৰূঁ তঁ ৱংগলে মলুখ ছী নে? মুদা জা ধৰি চলৈ ছৈ চলই দিযৌ। জহিযা নিসাঁ উতৰতৈ দেখল জেতৈ।

অপন মংতৱ্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

𑓒.𑓔.𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧𑒬𑓀𑒏𑒩 𑒗𑒰 '𑒣𑒫𑒢'- 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒤𑒏𑒩𑒰 (𑒪𑒼𑒏𑒼𑒏𑓂𑒞𑒱) 𑒮𑓀𑒏𑒪𑒢

𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧 𑒬𑓀𑒏𑒩 𑒗𑒰 '𑒣𑒫𑒢'

𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒤𑒏𑒩𑒰 (𑒪𑒼𑒏𑒼𑒏𑓂𑒞𑒱) 𑒮𑓀𑒏𑒪𑒢

𑓑. 𑒔𑒢𑒨 𑒢𑒹 𑒁𑒰𑒥𑒿𑒨 𑒞 𑒁𑓀𑒑𑒢𑒰 𑒙𑒹𑓀𑒜𑓃

𑓒. 𑒦𑒼𑒖 𑒢𑒻 𑒦𑒰𑒞 𑒯𑒩-𑒯𑒩 𑒑𑒲𑒞

𑓓. 𑒔𑒼𑒩𑒏 𑒧𑒳𑓀𑒯 𑒔𑒰𑒢 𑒮𑒢

𑓔. 𑒐𑒲𑒩𑒰 𑒐𑒰𑒏𑒹𑓀 𑒣𑒹𑒢𑒲 𑒞𑒲𑒞

𑓕. 𑒁𑒢𑒹𑒩 𑒡𑒢𑒹𑒩 𑒏𑒹𑓀 𑒩𑒰𑒧 𑒩𑒐𑒫𑒰𑒨𑒰

𑓖. 𑒞𑒲𑒢 𑒞𑒱𑒩𑒯𑒳𑒞𑒱𑒨𑒰 𑒞𑒹𑒩𑒯 𑒣𑒰𑒏

𑓗. 𑒡𑒼𑒥𑒲𑒏𑒹𑓀 𑒏𑒳𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒢𑒻 𑒒𑒩𑒏𑒹𑓀 𑒢𑒻 𑒒𑒰𑒙𑒏𑒹𑓀

𑓘. 𑒥𑒿𑒯𑒱𑒩𑒰 𑒢𑒰𑒔𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒞𑒰𑒢𑒹

৯. দেখয মে নিখ মন ৰাঁজয মে ৰীখ মন

১০. ৰঁহয ৰঁৰদ হকময কৃকৃৰ

১১. খন্থৰা গাম মে কন্থা ৰাজা

১২.ওঝা নেঁখে গাম ৰঁতাহ গামক নেঁখৈ ওঝা

১৩. ৰাজা দ্খী প্ৰজা দ্খী যোগীকেঁ দ্খ দূনা

১৪. পহিৰনে ওঢ়নে কনিযা ৰৰ, নিপনে পোতনে খুঁগনা ঘৰ

১৯. মস্তা গেহ্ম ঘৰ ঘৰ পূজা

১৬. ৰাঁপ জনমন খন্থৰিযা মে ৰেঁষ্টাক নাম পাৰৰ হার্ডম

১৭. দিদগৰী কনিযাকেঁ ভেঁস্বৰ নোকনিযা

১৮. ঘৰক ভেদিযা নংকা ডাহয

১৯. চোষ্ট খিখিৰকেঁ মোঁষ্ট নাঁগৰি

২০.ঠননী দ্যননি মূপকেঁ জিনকা ৰঁহত্তৰ ষ্টা চেদ

২১. পেঁষ্ট ৰিঁগাড়ে ম্বৰহী ঘৰ ৰিঁগাড়ে ব্ৰূৰহী

২২. ঘৰ খাঁগন ভৌজীকেঁ ঢন ঢন কৰথি নন্দো

23. হৰৰঁৰী ৰিযাহ কনপষ্টী মেন্বৰ

২৪. ৰঁড়িযাক মাৰি নাগয কৃঠাম

২৯. জে হৰ ৰঁহএ মে খৰ খায ৰঁকৰী খায খাঠাৰ

খপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.৯.কুমাৰ মনোজ কশ্যপ- ৰঁনিক ঢাগৰ

কুমাৰ মনোজ কশ্যপ

১ টা নঘুকথা

ৰঁনিক ঢাগৰ

ৰজৰাড়া পৰিৱাৰ ছৈ ধৰ্মেশৰাঁৰূ কে........এখনো ধন-সংপত্তি ঋথাহে ছৈ। পড়াড্র-নিখাড্র, পদ-প্ৰতিষ্ঠা মে সভ সমাঁগ এক-স-

এক! ঋা যৈহ কাৰণ ছৈ জে সামংতশাহী গেনাক ৰাঁদো ওা পৰিৱাৰ পৰোপষ্টা মে এখনো নামী-গামী ৰঁননে ছৈ। সে জখন এহি পৰিৱাৰ কে ৰাঁনক জে স্বিট্‌জ়ৰনৈঁড মে সী০ এ০ ছৈ, কে মাদেঁ ৰিযাহ কে প্ৰস্তাৰ প্ৰতাপৰাঁবূ কে ভেষ্টনেনি তs নগনেনি জেনা সংসাৰক ঋনভ্য ৰস্তু ঋনচোকে মে ভেষ্ট গেন..... এহন ধনাঢ়, প্ৰতিষ্ঠিত পৰিৱাৰ ঋা তৈ পৰ নড়কা ৰিদেশ মে সী০ এ০ ঋা তকৰ ৰিযাহক প্ৰস্তাৰ ঋনাযাসে ভেষ্ট জাযৰ! প্ৰ াপৰাঁবূ কে ভগৱান পৰ ঋাওা ৰিশ্বাস ঋাৰ ৰেঁসী গহীঁৰ ভs গেনেনি। ৰেঁষ্টী সুন্দৰ ছনি, সুশীন ছনি তাহি মে তs কোনো দূ ৰায নহিঁ; মুদা সুঁদৰতে মাত্ৰ ৰিযাহক কসৌষ্টী হেতৈ সে কহিযো সপনো মে নহিঁ সোচনে ছনাহ। ও তs নিত চিঁতা মে ৰহৈত ছনাহ জে কোনা ৰেঁষ্টী কে জাতিক কোনো নড়কা কে ঋঁক নগা দেখি। ওতs ঋাওা নড়কে দিস সs ঋা ওকূ মে এহন পৈঘ ঘৰ সs কথা ঐৰ্ ...... কোনো দৈৱীয চমত্কোৰ সs একো মিসিযা কম নহিঁ ৰূঁঝা ৰহন ছনেনি! ও ধখাওত ঘষ্টক কে কহনে ৰহথিন - 'কথা তs হমৰা সোনহো ঋানা মঁজূৰ ঋছি; মুদা হমৰা ভগৱান সামৰ্থ কহাঁ দেনে ছথি জে এহন পৈঘ ঘৰক ৰৰ-ৰঁৰিয তী কে সত্কোৰ কs সকী।' 'ঋাহাঁ চিঁতা জুনি কৰূ। খানী ঋাহাঁ 'হঁ' কহি দিযৌ তকৰা ৰাঁদ কান মে ঢূৰ-তেনে দs নিশ্চিন্ত ৰহূ। ৰাঁকী সভষ্টা ভাৰ নড়কা ৰনা কে ছৈন।' প্ৰতাপ াৰূঁ কে নগনেনি জেনা ও স্বপন-নোক মে ৰিচৰণ কs ৰহন হোথি।

শুভ-শুভ কs ৰিযাহ-দ্বৰাগমন সভ ভs গেনৈ। মুদা নড়কা ে স্বিট্‌জ়ৰনৈঁড গেনৈ সে ঋাওা দূ ৰঁৰখ ৰীতনাক ৰাঁদো গাম ঘুৰি নহিঁ এনৈ........ ফোনো ৰঁদ ! কনফূসকী কে ৰঁজাৰ গৰ্ম ..... জতে নোক

ততে তৰহক ৰাঁত ! এম্হৰ প্ৰতাপৰাঁবূ কোনো ঋনিঋষ্টক ঋাশংকা যs দিনান্দিন ব্যগ্ৰ ওম্হৰ ধৰ্মেশৰাঁবূক পৰিৱাৰ পূৰ্ৰতে হঁযী-খুশী মে!

-কুমাৰ মনোজ কশ্যপ, যম্প্ৰতি: ভাৰত যৰকাৰ কে ঙপ-যচিৱ, **যংপৰ্ক:** যী-11, ষ্টাৰৰ-4, ষ্টাগপ-5, কিদৰঞ্জ নগৰ পূৰ্ব (দিল্লী হাষ্ট কে যামনে), নঞ্জ দিল্লী-110023 মো. 9810811850 / 8178216239 ঞ্জ-মেন : writetokmanoj@gmail.com

ঋপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com পৰ পঠাঙ।

২.৬.ঋাচাৰ্য ৰামানংদ মংডন- মৈথিলী যাহিত্য মে ঘোষ্টানা

আচার্য ৰামানংদ মংডন

মৈথিনী সাহিত্য মে যোগদানো

মিথিনা -মৈথিনী মে দূগো রিদ্যাপতি ভেনন। জ্যোতিশ্বৰ ঠাকুৰ (১২৯০-১৩৬০) সে পূর্ব সোনকন নাগ জাতি মে রিদ্যাপতি ভেনন ।রো আপনা সাহিত্য পৰ রিদাপত নাচো শ্বৰু কৈনন।রো নাচ সংপূর্ণ মিথিনা মে নোক শিক্ষণ কৰৈত ৰহে। জেকৰ চৰ্চা জ্যোতিশ্বৰ কৈনে হতন।দোসৰ রিদ্যাপতি (১৩৬২-১৪৪৮)জ্যোতিশ্বৰ কে ৰাঁদ মে ভেনন।জে জাতি কে ৰাঁভন ৰহনন।রো সংস্কৃত আ অরহট্ট মে সাহিত্য ৰচনা কৈনন।

পৰংতু মৈথিনী সাহিত্য মে নাগ রিদ্যাপতি কে ধৃতি কে ৰাঁভন রিদ্যাপতি কে কৈন জা ৰহন হয।

এগো দৈনিক আখরাঁৰ মে নেখক প্ৰৱীণ নাৰাযণ চৌধৰী নিখৈত হতন- রিৰোধ, নিংদা আ আনোচনাক ৰাঁৰজূদ রিদ্যাপতি করি কোকিন, মহাকরি, জনকরি ৰঁনি গেনাহ।নোক জনকৰ সংদেশ কে হাথোংহাথ স্বীকাৰ কযনক।আপন সহজ -সুংদৰ মৈথিনী ৰচনা সভ এতৈক জনস্বনভ ছন জে নোক ওকৰা হৃদযংগম কয নেনক।জন-

জন কে কংঠ মে খপন দেমিন রঁযনা (মাতৃভাষা) ৰচনাক কাৰণ পংঁঠি গেনাহ রিদ্যাপতি।ৰনকৰ নচাৰী,মহেসৰাঁনী,ৰাধা -রিঁৰহ ,নোঁক মোঁক খাদি খনেকোঁ মহত্বপূর্ণ ৰচনা সঁ সমাজ মে সাহিত্যিক ধাৰা এহেন রঁহন জে রিদ্যাপতিক পদারনি পৰ নাচ পৰম্পৰা -রিদাপত নাচ তক প্ৰচনন মে খারিঁ গেন।

রিদিত হো কি জনরগীয সমাজ মে এহি রিদ্যাপতি নাচ কে মহাৰে শিক্ষাক সম্বঠিত প্ৰসাৰ হোরঁয নাগন মিথিনাক নোক সমাজ মে।

ঙলেখনীয হয কি জ্যোতিশ্বৰ পূর্র মে রিদাপতি নাচ মে রিদ্যাপতি পদারনী কে নৃত্য খভিনয হোগত ৰহে।খগ রিদ্যাপতি কে রাঁৰে মে কশ্মীৰ খভিনর গুপ্ত (দশম শতাব্দী কে খংত খা এগাৰহম শতাব্দী কে প্ৰাৰংভ) -ঙশ্বৰ প্ৰত্যাভিজ্ঞা -রিভর্ষণী গ্ৰংথ মে নিখন হয।

শ্ৰীধৰ দাস কে সদ্বক্তিকর্ণামৃত (ৰচনা ১১ফৰরঁৰী ১২০৬ মধ্যকানীন মিথিনা নেখক রিজয ৰুমাৰ ঠাকুৰ)

শ্ৰীধৰ দাস রিদ্যাপতি কে পাঁচটা পদ ঙদ্ধৃত কৈনৈ হতন জে রিদ্যাপতি কে পদারনী কে ভাসা হয।

জার ন মানতী কৰ পৰগাস তারে ন তাহি মধুকৰ রিনাস।খা মঁদনা মৰুন মকৰংদ,জ্যোতিশ্বৰ (১২৭৬-১৩৬০)ষষ্ঠ কনোন।খথ রিদ্যারংত রর্ণন॥

খধষ্টম কনোনক॥খথ ৰাজ্য রর্ণন॥মে রিদাপতকে ঙলেখ কৈনে হতন।মে রিদ্যাপতি ততেক প্ৰসিদ্ধ ভ গেন ৰহে জে জ্যোতিশ্বৰ তেকৰ ঙলেখ নাচক ৰূপ মে কৈনৈ ৰহনন।(শ্ৰোত -রিঁদেহ)

উপর্যুক্ত কথন সে স্পষ্ট হয কী বিদাপতি নাঠ নাগ বিদ্যাপতি কে হয। পৰংত্তু আরিঁ সাহিত্যিক ঘোষৌনা ক কে বাঁভন বিদ্যাপতি কে প্ৰতি বঁনাযন আ বঁতাওন জা ৰহন হয।

হ্যনাঁকি কুচ্ছ নোগ একে বিদ্যাপতি কে নাগ ত কুচ্ছ নোগ বাঁভন বঁতৰৈঁত হয। পৰংত্তু উপর্যুক্ত তথ্য কে আধাৰ পৰ দূষৌ বিদ্যাপতি ভেনন।এগো নাগ আ এগো বাঁভন। পৰংত্তু মৈথিনী সাহিত্য মে বিদ্যাপতি কে নেকে ঘোষৌনা কৈন গেন হয।

বৰ্তমান ভৌগোনিক স্থিতি মে জৈগ বিঁস্ড়ীফী ডীহ কে বাঁভন বিদ্যাপতি কে জন্ম স্থান বঁতাযন জাগ হয রোকৰ পাঁচ বৰ্গ কিনোমীষ্টৰ ক্ষেত্ৰ মে বাঁভন বঁস্তী ন হয। পৰংত্তু নাগ বঁস্তন হয। বাঁভন বিদ্যাপতি কে জন্ম অন্য ক্ষেত্ৰ মে ভেন ৰহে।বিঁস্ফী ডীহ মে বাঁভন মহাকবি বিদ্যাপতি সমাৰোহ ন মনাযন জাগত হয।অগ প্ৰকাৰ মৈথিনী সাহিত্য মে ঘোষৌনা হয।

-আচাৰ্য ৰামানংদ মংডন সামাজিক চিংতক সীতামঢ়ী,*সেবানিবৃত্ত প্ৰধানাধ্যাপক, মাতা-চন্দ্ৰ দেবী, পিতা-স্ব০ৰাজেশ্বৰ মংডন, পত্নী-প্ৰমিনা দেবী, জন্ম তিথি-০১ জনৱৰী ১৯৩০ যোগ্যতা- এম-এসসী (ৰসাযন শাস্ত্ৰ), এম এ (হিন্দী)। ৰুচি- সাহিত্যিক, মৈথিনী-হিন্দী কবিতা -কহানী নেখন আ আনেখ। প্ৰকাশিত পোথী - মৈ িনী কবিতা সংগ্ৰহ ভাসা কে ন বাঁষ্টিযো। ২০২২ প্ৰকাশিত ৰচনা -সমিযা কবিতা সংগ্ৰহ পোথী - জনক নংদিনী জানকী আ শৌৰ য গান। ২০২২ পত্ৰিকা -মিথিনা সমাজ, ঘৰ -বাঁহৰ আ অপূৰ্বা (মৈসাম)। অখবাঁৰ -দৈনিক মৈথিন পুনৰ্জাগৰণ প্ৰকা ।*

সামাজিক-সামাজিক চিংতন, দাযিত্ব- পূর্ব জিলা প্রতিনিধি, প্রাথমিক শিক্ষক সংঘ, ডুমৰা, সীতামঢ়ী। স্থাযী পত্তা- গ্রাম-পিপৰা বিশনপুৰ থানা-পৰিহাৰ জিলা-সীতামঢী। বর্তমান পতা-পিপৰা সদন,মুৰলিযাচক বার্ড-04 সীতামঢ়ী পোস্ট-চকমহিলা জিলা-সীতামঢী ৰাজ্য-বিঁহাৰ পিন-843302

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.৭.আচার্য ৰামানংদ মংডল- ২ টা কথা

আচার্য ৰামানংদ মংডল

২ টা কথা

১

জৈরিক পিতা

যাৰা গাঁর-জরাঁৰ জনৈ কি ছোটকা মানিক খরাব কে জনমন হৈয। নেকিন ছোটকা মানিক অগ রাঁত যে অঁজান ৰহৈ। আখিৰ অঁজান কেনা ন হোযত।কেকৰা মেঁ গ হিম্মত হোযত,গ রাঁত ছোটকা মানিক কে রঁতারেঁ কো। নেকিন এগো অপ্রত্যাশিত ঘটনা

𑒮𑒹 𑒣𑒞𑒰 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒏𑒱 𑒯𑒧 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒮𑒹 𑒖𑒢𑒧𑒪 𑒕𑒲।𑒯𑒧𑒩 𑒖𑒻𑒫𑒱𑒏 𑒥𑒰𑒣 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒕𑒻𑒨।

𑒒𑒙𑒢𑒰 𑒃 𑒦𑒹𑒪 𑒏𑒱 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒔𑒰𑒨 𑒣𑒲𑒨𑒹 𑒪𑒹𑒪 𑒪𑒥𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒹 𑒏𑒱 𑒙𑒹𑒥𑒴𑒪 𑒣𑒩 𑒡𑒩𑒹 𑒏𑒹 𑒥𑒹𑒩 𑒯𑒰𑒟 𑒮𑒹 𑒏𑒣 𑒕𑒴𑒙 𑒑𑒹𑒪 𑒂 𑒔𑒰𑒨 𑒑𑒱𑒩 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒢𑒨𑒏𑒰 𑒮𑒴𑒙 𑒣𑒩 𑒑𑒱𑒩 𑒑𑒹𑒪। 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒂𑒑 𑒥𑒥𑒴𑒪𑒰 𑒯𑒼 𑒏𑒹 𑒥𑒱𑒑𑒛𑓃 𑒪𑒢।𑒐𑒥𑒰𑒮𑒲 𑒏𑒩𑒞𑒹 𑒏𑒩𑒞𑒹 𑒥𑒴𑒜𑒰 𑒑𑒹𑒪, 𑒪𑒹𑒏𑒱𑒢 𑒁𑒥 𑒞𑒏 𑒁𑒏𑒱𑒪 𑒢 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒻𑒨। 𑒧𑒰𑒩𑒹 𑒪𑒰 𑒯𑒰𑒟 𑒅𑒚𑒻𑒪𑒢।𑒐𑒥𑒰𑒮 𑒥𑒼𑒪𑒹 𑒪𑒰𑒑𑒪, 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏...! 𑒃 𑒬𑒼𑒩 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒨 𑒮𑒳𑒢𑒞𑒹, 𑒠𑒾𑒛𑓃𑒪 𑒂𑒨𑒪 𑒂 𑒯𑒰𑒟 𑒣𑒏𑒛𑓃 𑒏𑒹 𑒖𑒼𑒩 𑒮𑒹 𑒥𑒼𑒪𑒪𑒻𑒢- 𑒃 𑒏𑒱 𑒏𑒻𑒪𑒰 𑒥𑒾𑒂।𑒃 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒥𑒰𑒣 𑒕𑒟𑒴𑒢। 𑒃 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒖𑒻𑒫𑒱𑒏 𑒣𑒱𑒞𑒰 𑒕𑒟𑒴𑒢।𑒃𑒢𑒏𑒩𑒹 𑒞𑒴 𑒖𑒢𑒧𑒪 𑒕𑒰।𑒃 𑒧𑒰𑒨,𑒞𑒴 𑒏𑒱 𑒥𑒼𑒪𑒹 𑒕𑒲।𑒯𑒰𑓀 𑒥𑒾𑒂 𑒯𑒧 𑒮𑒯𑒲 𑒏𑒯𑒲 𑒕𑒱𑒍। 𑒯𑒰𑓀 𑒥𑒾𑒂,𑒃 𑒥𑒰𑒞 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒲 𑒦𑒲 𑒖𑒢𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒪𑒟𑒴𑒢 𑒯। 𑒞𑒼𑒩𑒰 𑒖𑒢𑒧 𑒯𑒼𑒨 𑒮𑒹 𑒞𑒲𑒢 𑒧𑒯𑒲𑒢𑒰 𑒣𑒯𑒱𑒪𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒮𑒥 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒛𑓃 𑒏𑒹 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰 𑒮𑒹 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒟𑒴𑒢।𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒲 𑒏𑒹 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒖𑒩𑒴𑒩 𑒩𑒯𑒟𑒴𑒢, 𑒪𑒹𑒏𑒱𑒢 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒖𑒢𑓂𑒧𑒠𑒰𑒞𑒰 𑒥𑒰𑒣 𑒕𑒟𑒴𑒢।𑒔𑒪 𑒖𑒰 𑒃𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒹 𑒑𑒼𑒩 𑒡 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒤𑒲 𑒧𑒰𑓀𑒑𑒰। 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒂𑓀𑒐 𑒧𑒹𑓀 𑒂𑒮𑒴 𑒪𑒹 𑒏𑒹 ,𑒑𑒼𑒩 𑒡 𑒏𑒹 𑒥𑒼𑒪𑒪𑒢, 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒰𑒤 𑒏 𑒠 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒲। 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏,𑒅𑒢𑒏𑒩 𑒧𑒰𑒨 𑒂 𑒐𑒥𑒰𑒮 𑒥𑒰𑒥𑒴, 𑒞𑒲𑒢𑒼𑓀 𑒂𑒠𑒧𑒲 𑒂𑒣𑒮 𑒧𑒹𑓀 𑒐𑒳𑒬𑒲 𑒮𑒹 𑒪𑒱𑒣𑒙 𑒑𑒹𑒪𑒢।

𑒏𑒳𑒕 𑒠𑒹𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒨 𑒁𑒯𑒱𑒪𑓂𑒨𑒰 𑒠𑒹𑒫𑒲 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒏𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒖𑒰𑒏𑒹 𑒣𑒪𑓀𑒑 𑒣𑒩 𑒣𑒛𑓃 𑒩𑒯𑒪𑒢।𑒂𑓀𑒐𑒱 𑒧𑒴𑓀𑒠 𑒪𑒹 𑒁𑒞𑒲𑒞 𑒏𑒹 𑒨𑒰𑒠 𑒧𑒹 𑒐𑒼 𑒑𑒹𑒪𑒢। 𑒦𑒑𑒫𑒞𑒲 𑒣𑒳𑒩 𑒏𑒹 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫 𑒖𑒧𑒲𑓀𑒠𑒰𑒩 𑒏𑒹 𑒋𑒏𑒪𑒾𑒞𑒰 𑒣𑒳𑒞𑓂𑒩 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒹 𑒫𑒱𑒂𑒯 𑒦𑒹𑒪। 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒣𑒔𑒲𑒮 𑒥𑒩𑒐 𑒏𑒹

ৰাঁকা জৱান ৰহতন।গোৰ ভুৰাক। ৰঁড়কা ৰঁড়কা খাঁখ।কাৰী মোছ। চৌড়া মীনা। দেখতে মন মোহ নেনেন।

অহিন্যা ৰামপুৰ কে পূৰ্ৱ জমীঁদাৰ কে ৰেঁগী ৰহে। তেগস ৰঁৰখ কে অহিন্যা গোৰ ৰৰ্ণ কে যুৱতী ৰহে। খঁডাকাৰ চেহৰা।ৰুগস খাঁখি। কমৰ তক নগঁকৈত কাৰী কেশ। উন্নত উৰোজ কে স্বামিনী অহিন্যা কে দেখতে ৰৱীন্দ্ৰ প্ৰতাপ দিৱানা ভে গেনেন।

ৰুছ দিন ৰাঁদ হোনী ৰহে। হোনী কে দিন ৰৱীন্দ্ৰ প্ৰতাপ চুপকে চুপকে পীছে সে খাকে অহিন্যা কে ৰাঁহ মেঁ ভৰ নে নেন খা চেহৰা মেঁ ননকা ৰঁগ নগা দেনেন।খা ফেৰ অৰীৰ নগা দেনেন।

জোঁ অহিন্যা চেহৰা মেঁ হৰিযৰকা ৰঁগ নগাৱেঁ কে নেন ৰৱীঁদ্ৰ প্ৰতাপ কে নেন ৰঁঠন। ৰৱীন্দ্ৰনাথ প্ৰতাপ হৰিযৰকা ৰঁগ সে ৰঁচে নেন পীছে কে ওৰ অপন ডেগ কৈনেন।কি ভগৈক দ ৰঁগ খা পানী সে ভীজন পক্কা ফৰ্শ পৰ পীছৰ গেনেন।ননকা ৰীঠ কে হড্ডী মেঁ জৱঁৰদস্ত চোগ নগনৈন।খা ৱো শৰীৰ স অশক্ত হো গেনেন।

অহিন্যা খা ৰৱীন্দ্ৰ প্ৰতাপ কে খুশহানী দুঃখ দৰ্দ মেঁ ৰঁদনে গেন।পৰঁচ অগ দুঃখ দৰ্দ মেঁ সহাৰা ভেন ৰৱীঁদ্ৰ প্ৰতাপ কে সাথী খা খৱাস ৰামৰৰন মহতো।ৰামৰৰন হঠা কঠা জৱান ৰহে। গেহূঁখা ৰঁগ।ঔঁঠিযা কেশ,কাৰী মোঁছ। চৌৰা ছাতী। দেখে মেঁ খাকৰ্ষক পুৰুষ।

ৰামৰৰন মহতোখা ৰৱীন্দ্ৰ প্ৰতাপ কে উমৰ একে ৰহে।গাঁৱ কে স্কুন মেঁ পাঁচৱা তক সাথে সাথে পঢে।সাথে খেনে।গৰীৱী কে কাৰণ ৰামৰৰন খাগা ন পঢ পাযন।ৰামৰৰন অপন সাথী খা পূৰ্ৱ

জমীঁদাৰ ৰবীঁদ্র প্রতাপ কে ওহীঁ খৰাসী কৰে নাগন।পৰঁঠ ৰবীন্দ্ৰ প্রতাপ ৰামৰবন কে অপন সাথী কে নেখা মানে। অহিন্যা ভী ৰামৰবন কে দেৰৰ জৈসন মান দে।পৰঁঠ ৰামৰবন ৰবীন্দ্ৰ প্রতাপ কে মানিক আ অহিন্যা কে মানকিন মানে।

ৰবীন্দ্ৰ প্রতাপ অহিন্যা কে দ্বখ দেখ কে ৰঁড দ্বখী হোয। ৰবীন্দ্ৰ প্রতাপ অহিন্যা কে শাৰীৰিক স্বখ দেৰেঁ মেঁ অক্ষম হো গেন ৰহে।পৰঁঠ অহিন্যা ত জৱান ৰহে।

একটা দিন অহিন্যা কে সামনে ৰবীন্দ্ৰ প্রতাপ ৰামৰবন কে কহনক-দেখা ৰামৰবন তূ হমৰ খৰাস ন হমৰ সাথী ছা। অহিন্যা তোৰা দেৰৰ নেখা মানৌ হৈয।হম আৰঁ শাৰীৰিক ৰূপ সে অশক্ত ছী। আৰঁ অহিন্যা কে খূশ ৰখে আ পুত্র স্বখ দেৰে কে ভাৰ হম তোহৰা দেৰ ছিযো। অহিন্যা কে ওৰ দেখ কে ৰবীন্দ্ৰ প্রতাপ কহনন-অহিন্যা আৰিঁ তূ ৰামৰবন কে স্বীকাৰ কৰা। অপন ৰঁশ কে চনানে কে নেন এগো পুত্র ত চাহী।এহন ঘটনা মহাভাৰত কান মেঁ ভী হোযন ৰহে। ধৃতৰাষ্ট্ৰ পাঁতূ আ ৰিদ্বৰ কে জনম অপন পিতা সে অপন পিতা সে ন ভেন ৰহে ৰৱনা ঋষি ৰেদব্যাস সে ভেন ৰহে। ঋষি ৰেদব্যাস ধৃতৰাষ্ট্ৰ পাণ্ডু আ ৰিদ্বৰ কে জৈৰিক পিতা ৰহে। অপন পুত্র কে জৈৰিক পিতা ৰামৰবণ হোযত ত কোনো হৰজ ন।দ্বনূ গোৰে কে স্বীকাৰ ত কৰে কে পড়তৈয। অগমে সঁকোচ ন কৰা। অহিন্যা সিৰ স্বকা কে মৌন সহমতি দে দেনক।ৰামৰবন সিৰ স্বনা কে মৌন স্বীকৃতি দে দেনক।

আৰিঁ অহিন্যা আ ৰামৰবন মেঁ প্রেম অঁকুৰিত ভ গেন। অহিন্যা আ ৰামৰবন ৰবীন্দ্ৰ পতাপ কে খূৰঁ সেৱা কৰে।অগ ৰীঁঠ অহিন্যা

𑒑𑒩𑓂𑒦𑒫𑒞𑒲 𑒦𑒹 𑒑𑒹𑒪। 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒁𑒔𑒰𑒢𑒏 𑒁𑒃 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰 𑒮𑒹 𑒫𑒱𑒠𑒰 𑒦𑒹 𑒑𑒹𑒪𑒢।𑒞𑒲𑒢 𑒧𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒣𑒻𑒠𑒰 𑒦𑒹𑒪।𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒩𑒰𑒧𑒥𑒩𑒢 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒖𑒻𑒫𑒱𑒏 𑒥𑒰𑒣 𑒥𑒢 𑒑𑒹𑒪।

𑒃 𑒮𑒦 𑒒𑒙𑒢𑒰 𑒔𑒪 𑒔𑒱𑒞𑓂𑒩 𑒖𑒹𑒐𑒰 𑒁𑒯𑒱𑒢𑓂𑒨𑒰 𑒠𑒹𑒐𑒞 𑒩𑒯𑒻 𑒏𑒱 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒂𑒩𑒰𑒖-𑒧𑒰𑒨 𑒧𑒰𑒨 𑒮𑒹 𑒮𑓂𑒧𑒩𑒝 𑒫𑒱𑒐𑓀𑒛𑒱𑒞 𑒦𑒹 𑒑𑒹𑒪।

𑓒

𑒧𑒱𑒞𑒰𑒃

𑒮𑒱𑒨𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒂𑒃 𑒃 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒢 𑒯𑒻𑒨। 𑒣𑒩𑓀𑒔 𑒖𑒾𑓀 𑒁𑒏𑒹𑒪𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒩𑒯𑒱 𑒕𑒲 𑒞 𑒥𑒛𑓃 𑒨𑒰𑒠 𑒂𑒥𑒻𑒨।𑒯𑒧 𑒠𑒴𑒢𑒴 𑒑𑒼𑒩𑒹 𑒮𑓀𑒑𑒲 𑒩𑒯𑒲। 𑒮𑓂𑒏𑒴𑒪 𑒧𑒹𑓀 𑒮𑒰𑒟𑒹 𑒣𑒜𑒲। 𑒧𑒱𑒛𑒱𑒪 𑒮𑓂𑒏𑒴𑒪 𑒧𑒹𑓀 𑒞 𑒋𑒏𑒹 𑒮𑒰𑒃𑒏𑒱𑒪 𑒮𑓀 𑒮𑓂𑒏𑒴𑒪 𑒖𑒰𑒃।𑒍 𑒥𑒻𑒏 𑒐𑒲𑓀𑒔 𑒏𑒹 𑒪𑒹 𑒖𑒰𑒨।𑒍 𑒤𑒮𑓂𑒙 𑒏𑒩𑒹 𑒂 𑒯𑒧 𑒮𑒹𑒏𑒹𑓀𑒛 𑒏𑒩𑒲।

𑒯𑓀। 𑒮𑒱𑒨𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒏𑒹 𑒮𑒩 𑒠𑒩𑓂𑒠 𑒏𑒹 𑒥𑒲𑒧𑒰𑒩𑒲 𑒩𑒯𑒹। 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒼 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒼 𑒠𑒹𑒐𑒱𑒋 𑒏𑒱 𑒫𑒼 𑒑𑒧𑒕𑒰 𑒮𑒹 𑒧𑒰𑒟𑒰 𑒏𑒹 𑒐𑒴𑒥 𑒏𑒮 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒿𑒡 𑒪𑒹𑒥𑒹।𑒐𑒴𑒥 𑒧𑒰𑒟𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒦𑒱𑒏𑓂𑒮 𑒩𑒑𑒛𑓃𑒹।𑒂 𑒐𑒴𑒥 𑒣𑒜𑒹।𑒥𑒳𑒗𑒰𑒨 𑒏𑒱 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒮𑒱𑒨𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒏𑒹 𑒣𑒜𑒹 𑒏𑒹 𑒦𑒲 𑒥𑒲𑒧𑒰𑒩𑒲 𑒯𑒻𑒨।𑒥𑒲𑒧𑒰𑒩𑒼 𑒩𑒯𑒪𑒰 𑒣𑒩 𑒣𑒜𑒰𑒃 𑒢 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒹।

𑒯𑒰𑒃 𑒮𑓂𑒏𑒴𑒪 𑒧𑒹𑓀 𑒯𑒰𑒮𑓂𑒙𑒪 𑒧𑒹𑓀 𑒋𑒏𑒹 𑒩𑒴𑒧 𑒧𑒹𑓀 𑒩𑒯𑒲।𑒣𑒜𑒹 𑒧𑒹𑓀 𑒠𑒴𑒢𑒴 𑒑𑒼𑒩𑒹 𑒏𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒮𑓂𑒣𑒩𑓂𑒡𑒰 𑒩𑒯𑒹।𑒁𑒣𑒢 𑒪𑒰𑒪𑒙𑒹𑒢 𑒮𑒰𑒤 𑒩𑒐𑒹 𑒧𑒹 𑒦𑒲 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒮𑓂𑒣𑒩𑓂𑒡𑒰 𑒩𑒯𑒹। 𑒪𑒰𑒪𑒙𑒹𑒢 𑒏𑒹 𑒬𑒲𑒬𑒰 𑒋𑒏𑒠𑒧 𑒮𑒰𑒤 𑒩𑒯𑒹। 𑒐𑒴𑒥 𑒃𑒖𑒼𑒞 𑒠𑒹।𑒯𑒰𑓀। 𑒣𑒜𑓃𑒰𑒃 𑒏𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒮𑓂𑒣𑒩𑓂𑒡𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒠𑒳𑒃 𑒥𑒖𑒹 𑒩𑒰𑒞 𑒮𑓀 𑒣𑒜𑒰𑒃 𑒬𑒳𑒩𑒴 𑒏 𑒠𑒹𑒥𑒹।𑒖𑒥 𑒖𑒰𑒢𑒹 𑒏𑒱 𑒯𑒧 𑒣𑒜𑒥 𑒞 𑒍 𑒁𑒣𑒢 𑒪𑒰𑒪𑒙𑒹𑒢 𑒏𑒹 𑒪𑒾 𑒏𑒧 𑒏𑒹 𑒮𑒳𑒞𑒹 𑒏𑒹 𑒜𑓀𑒑 𑒡 𑒪𑒹𑒥𑒹।𑒏𑒱 𑒯𑒧 𑒮𑒳𑒞 𑒩𑒯𑒲। 𑒞𑒥 𑒯𑒧 𑒠𑒹𑒐 𑒏𑒹 𑒮𑒳𑒞 𑒩𑒯𑒲। 𑒖𑒥 𑒯𑒧

পঢ়ে না উঠী ত দেখৈ ছী ত সিযাৰাম পঢ়ৈত ৰহে। কভী হম সেকেংড কৰী ত উ থৰ্ড আ উ সেকেংড কৰী ত হম থৰ্ড।তেসৰ নৈযকা ৱৰুণ হমেশা ফস্ট কৰে।

গ্যাৰহৱীং যানী মৈট্ৰিক কে সেন্টপ পৰীক্ষা মেঁ এগো চৌথা নৈযকা কিশোৰ সেকেংড কৈলক।হম থৰ্ড আ সিযাৰাম চৌথা স্থান পৰ চল গেল। ৱৰুণ ফস্ট ৰহেঁ। মৈট্ৰিক বোৰ্ড মেঁ হম সেকেংড কৈলী আ সিযাৰাম থৰ্ড। ৱৰুণ আ কিশোৰ ফস্ট। ইণ্টৰ মেঁ হম সেকেংড আ সিযাৰাম থৰ্ড।

ঔৰ সিযাৰাম পঢ়াঈ ছোড় দেলক আ নেপাল কে পহাড়ী ক্ষেত্ৰ কে এগো স্কুল মেঁ পঢ়াবেঁ লাগল। অসল মেঁ সিযাৰাম কে ঘৰ নেপাল কে তুলসীগামা মেঁ ৰহে। ৱো হমৰা গাঁৱ মেঁ অপনা সংবংধী কে ইংহা ৰহ কে পঢ়ৈং।সিযাৰাম কে শাদী ভেল।ধিযা পুতা ভেল। এগো বেটা ইংজিনিযৰ হৈয।ৱো কৰীব হমৰা গাঁৱ অপনা কুটুংব ইংহা আবে তো হমৰা সে অৱশ্য মিলে। হম ভী বেৰোজগাৰী সে জুঝৈত ৰহী। হমৰো কহে দযানংদ ,চলা নেপাল। নেপাল মেঁ সাইংস টীচৰ কে বড় কমী হৈয। দুৰ্গম ক্ষেত্ৰ মেঁ দুগুনা দৰমাহা মিলৈ হৈয। ভাৰত কে বহুত লোগ সাইংস টীচৰ হৈয।পৰংচ হম নেপাল ন গেলী।হম যহী এগো বিত্ত ৰহিত ইণ্টৰ মহাবিদ্যালয মেঁ পঢ়াবেঁ লগলী।কি আগে ন কাল্হি সৰকাৰী কালেজ হো জতৈ। তেৰহ বৰখ বীত গেল কালেজ সৰকাৰী ন ভেল। পৰংচ হম প্ৰাথমিক শিক্ষক কে লেল ফাৰ্ম ভৰ লে ৰহী। পীটী মেঁ পাস কৈলী। বাদ মেঁ মুখ্য পৰীক্ষা ভেল।ওহু মেঁ সফল ভে কে মধ্য বিদ্যালয মেঁ যোগদান কৈলী।বীচ-বীচ মেঁ সিযাৰাম সে ভেংট হোইত ৰহে। কুছ দিন সে সিযাৰাম সে ভেংট ন

হোয। তো হম ষনকা ৠষ্টৈঁৰ সে পুছনী ত ৠষ্টৈঁৰ ৰঁতৈনক কি মিযাৰাম ৰীমাৰ হৈয। নেপান কে ৰঁড়কা ৰঁড়কা খম্পতান মেঁ ঠিকিৎমো ভেন পৰঁঠ ৰীমাৰী কে পতা ন ঠন ৰহন হৈয।খাৰিঁ ষনকৰ ঠিকিৎমো দিল্লী মেঁ মেদাঁতা খম্পতান মেঁ ঠন ৰহন হৈয। মেদাঁতা মেঁ মিযাৰাম কে এগো ৰঁডকা ৰিঁমাৰী ৱ্ৰেন ট্যূমৰ কে পতা ঠনন। ৠছ দিন দৰাপ্ৰ সে ঠিকিৎমো ভেন। খঁত মেঁ ৱ্ৰেন কে মৰ্জৰী ভেন। ঠিকিৎমো মফন ন ভেন ।মিযাৰাম খগ দ্বনিযা কে ছোড় কে মদা কে নেন ঠন গেন। ৱুঁঝাপ্ৰ মিযাৰাম কে মিৰ দৰ্দ ৱ্ৰেন ট্যূমৰ কে কাৰণ হোয। পৰঁঠ ও ৰাঁত পহিনে ন জানী। নগভগ দম ৰৰষ ভে গেন।হমৰু খৰঁ মৰকাৰী মেৱা মঁ ৰিটাযৰ্ড ছী। পৰঁঠ জৰঁ ভী খকেনা মেঁ হোয ছী মিযাৰাম কে মিতাগ যাদ খাৰৈঁয জে হমৰা পঠাপ্ৰ মেঁ প্ৰতিম্পৰ্ধা ৬৯-পন্ন কৈনক।

-খাঠাৰ্য ৰামানঁদ মঁডন, মামাজিক ঠিঁতক মীতামঢ়ী,*মেৱানি ৃত্ত প্ৰধানাধ্যাপক, মাতা-ঠন্দ্ৰ দেৱী, পিতা-ষ্ব০ৰাজেশ্বৰ মঁডন, পত্নী-প্ৰমিনা দেৱী, জন্ম তিথি-০১ জনৱৰী ১৯৬০ যোগ্যতা- এম-এমমী (ৰমাযন শাস্ত্ৰ), এম এ (হিন্দী)। ৰূঠি- মাহিত্যিক, মৈথিনী-হিন্দী কৱিতা -কহানী নেখন খা খানেখ। প্ৰকাশিত পোথী - মৈ িনী কৱিতা মঁগ্ৰহ ভামা কে ন ৰাঁটিযো। ২০২২ প্ৰকাশিত ৰঠনা - মম্মিযা কৱিতা মঁগ্ৰহ পোথী - জনক নঁদিনী জানকী খা শৌৰ য গান। ২০২২ পত্ৰিকা -মিথিনা মমাজ, ঘৰ -ৰাঁহৰ খা খপূৰ্ৱা (মৈমাম)। খখৰাঁৰ -দৈনিক মৈথিন পুনৰ্জাগৰণ প্ৰকাশ। মামাজিক-মামাজিক ঠিঁতন, দাযিত্ব- পূৰ্ৱ জিনা প্ৰতিনিধি, প্ৰাথমিক শিক্ষক মঁঘ, ডুমৰা, মীতামঢ়ী। স্থাযী পত্তা- গ্ৰাম-পিপৰা ৱিশনপুৰ থানা-পৰিহাৰ জিনা-মীতামঢী। ৰৰ্তমান পতা-পিপৰা*

সদন,ম্বৰনিযাঠক ৱার্ড-04 সীতামঢ়ী পোস্ট-ঠকমাহিনা জিলা-সীতামঢী ৰাজ্য-ৱিঁহাৰ পিন-843302

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.৫.যোগেন্দ্ৰ পাঠক 'ৱিযোগী'- ॐ তৎ সৎ একম্ এৱ অদ্বিতীযম্

যোগেন্দ্র পাঠক 'রিযোগী'

ওঁ তৎ সৎ একম্ এর অদ্বিতীযম্

হম সবঁ হিন্দূ ধর্ম মে কতেক দেরী-দেরতাক পূজা করৈ   ছী ? প্রশ্ন কেঁ দোসৰো তৰহেঁ পূছল জা সকৈত ছৈক- কত ক দেরী-দেরতা ছথি? একৰ রিভিন্ন উত্তৰ ভেটৈত। পুৰাণক অনুসাৰ তেঁতীস কোটি দেরী-দেরতা ছথি। রিদ্বান নোকনি কোটিক দূ   র্থ রঁতরৈত ছথি। একটা ভেন করোড়, মানে তেঁতীস করোড় দের -দেরতা ছথি। ওহিনা জেনা পৃথ্বী পৰ মনুষ্যক জনসংখ্যা অছি, অনকৰ কহরঁ ছনি জে দেরযোনি সেহো মনুষ্যযোনি জকাঁ দোসৰ যোনি ছিঐক অা মনুষ্যনোক জকাঁ দেরনোক ছৈক। কিছু অন্য রিদ্বান মানৈত ছথি জে কোটি মানে ভেন প্রকাৰ, অর্থাত তেঁতীস

প্রকাৰক দেৱী-দেৱতা ছথি। বৃহদাৰণ্যক উপনিষদ মে যাজ্ঞৱল্ক্যক উক্তিক অনুসাৰ এহি মে আঠ বঁসু, এগাৰহ ৰুদ্ৰ, বাঁ হ আদিত্য, ইন্দ্ৰ আ প্ৰজাপতি (ব্ৰহ্মা) কেঁ ৰাখল গেল অছি। আন গ্ৰন্থ সবঁ মে ছোট-মোট ভিন্নতা ভেটি সকৈত অছি।

এহি সবঁ বঁহস কেঁ ছোড়ি ব্যৱহাৰক ধৰাতল পৰ আউ আ দেখু জে মিথিলা মে হম সবঁ একটা ছোট-ছীন সত্যনাৰায়ণ পূজা কৰৈত ছী তখন কতেক দেৱী-দেৱতা কেঁ পূজৈত ছী ? গণেশজী ২ শুৰু মে ৰহবেঁ কৰতাহ, তখন ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, মহেশ ছথিএ (আগূ পাছু জে হোগনি), লক্ষ্মী আ সৰস্বতী কেঁ নিশ্চিতে পূজা কৰবঁনি, সীতা-ৰাম-লক্ষ্মণ কিএক ছুটৈতাহ ? এতবেঁ নহি, নৱগ্ৰহ, ইন্দ্ৰ, দশদিক্পাল ৰহবেঁ কৰৈত ছথি, আদি ৃৰুষ, অনাদিপুৰুষ সঁগহি ছথি, আ বীৰ হনুমান কেঁ কোনা বিঁসৰবঁনি যৌ ? ওতবেঁ নহি, ভগৱান সত্যনাৰায়ণ সেহো একসৰে নহি, সআয়ুধ, সৱাহন, সপৰিৱাৰ অপন পূজা কৰবৈত ছথি, এহি মে কোন কোন ৱাহন আ পৰিৱাৰক কতেক সদস্য ছনি সে নহি বুঁঝল।

ঘৰক কুলদেৱী কালী অপন বিভিন্ন ৰূপ মে অলগ সঁ ছথি। সয ভেলা পৰ দুৰ্গাক পূজা, কাৰ্তিক কে পূজা সেহো ধূমধাম ঁ কৰৈত ছী। ছঠিক সূৰ্যদেৱ, চৌঠচন্দ্ৰক চন্দ্ৰমা ত২ ৰহিতে ছথি, মহিলা লোকনিক লেল গৌৰী পূজা বিশেষ মহত্ত্ব ৰখৈত ছনি। আ গিৰিধৰ সঁ মুৰলীধৰ তক বঁদ্দৰুপিয়া বঁনল ওহি ৰাসৰঠৈয়া আদিযোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণ কেঁ কতদ্দ ছোড়ল জাএ ? ফেৰ বৈদিক যুগক অগ্নিদেৱ, ৱায়ুদেৱ এখনদ্দ দেৱৰূপ মে ছথিএ। তাদূ সঁ মোল ন ি ভৱল ত২ আধুনিক যুগক অৱতাৰ সবঁ, জেনা সঁতোষী মাতা,

সাগ বঁাৱাঁ আ অন্য কতেকো ছথি জিনকা ভক্ত লোকনি পূ ৈত ছনি।

এহি সবঁ কেঁ মিনা কএ দেখনা পৰ হমৰ হিন্দূ ধৰ্ম বঁহ-ঙ্গশ্বৰবাদী বঁনি জাগত অছি। রিশ্ব মে আন ধৰ্মাবঁলম্বী মে মখ্যত: একেশ্বৰবাদক প্ৰচলন অছি- ঙ্গসাগ, আ মুসলমান, জিনক জনসংখ্যা মিনা কএ রিশ্ব মে কৰীবঁ সাঠি প্ৰতিশত ভই জাগছ, একে ঙ্গশ্বৰ (ঙ্গশা মসীহ আকি অলোহ) কেঁ মানৈত ছথি। বৌদ্ধ ধৰ্ম মে বুঁদ্ধ কেঁ ঙ্গশ্বৰ মানি নেনে গেননি, ওনা গৌতম বুঁদ্ধ স্বযং অপনা কেঁ ঙ্গশ্বৰক অৱতাৰ নহি মানননি, পশ্চাত ভক্ত োকনি হনকা পদ-প্ৰতিষ্ঠা দই দেনখিন। এতহ একেশ্বৰৱ দ ভেন।

যদি কিযো আন ধৰ্মাবঁলম্বী পূছি দিঅএ "এতেক কিএক ?" তখন কী কহবৈঁক ? আ যদি ও কহএ, "অচ্ছা, যদি কোনো একটা চুনবাঁক হোঅএ তই কিনকা ৰাখবঁ সে কহূ।" তখন অপনা পূজাক মন্দিৰ মে জে অনেকো ফোটো সবঁ অছি তাহি মে সঁ কোন ৰাখবঁ আ কোন হটাএবঁ সে নিৰ্ণয কৰবঁ সম্ভৱ ছৈক কী ? কিছু সম্প্ৰদায রিশেষ, জেনা শৈৱ, বৈষ্ণৱ আদি মে কোনো এক েৱতা কেঁ রিশেষাধিকাৰ ভেটৈত ছনি মুদা ওতহ পূৰ্ণ ৰূপেঁ একেশ্বৰবাদক স্থিতি নহিএ অবৈঁত ছৈক। যদি এহন অৱসৰ উপস্থিত ভই জাএ জে একটা কেঁ নহি চুনি সকনাক স্থিতি মে সৰকাৰ কহএ জে অহাঁক নাগৰিক অধিকাৰ স্থগিত ভই জাএত অথৱা ৰাসন কার্ড আওৰ আধাৰ কার্ড নহি ভেটৈত, তখন ?

হমৰ প্ৰশ্ন কাল্পনিক নহি অছি। জনৈত ছিঐক একটা এহন দেশ ছৈক জতএ হিন্দূ ধৰ্মাবঁলম্বীক জনসংখ্যা অপন আর্যাবৰ্ত কে তীন

𑒠𑒹𑒬 (𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒦𑒰𑒩𑒞, 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪 𑒂 𑒥𑒰𑒿𑒑𑒪𑒰𑒠𑒹𑒬) 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒾-𑒣𑒔𑒰𑒮 𑒮𑒰𑒪 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒢𑒯𑒱, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒏 𑒃𑓀𑒑𑒪𑒻𑓀𑒛-𑒁𑒧𑒹𑒩𑒱𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒥𑒮𑒪 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒕𑒟𑒱। 𑒯𑒧 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒠𑒹𑒬 𑒐𑒱𑒮𑓂𑒮𑒰 𑒏𑒯𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒲 𑒍𑒞𑒋 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨: 𑒠𑒴 𑒯𑒖𑒰𑒩 𑒮𑒰𑒪 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒕𑒻𑒏। 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒰𑒢 𑒪𑒰𑒑𑒪 𑒍𑒯𑒱 𑒠𑒹𑒬𑒏 𑒢𑒰𑒧 ?

𑒋𑒬𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒮𑒳𑒠𑒴𑒩 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫 𑒦𑒰𑒑 𑒧𑒹 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞 𑒄 𑒠𑒹𑒬 𑒟𑒱𑒏 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰। 𑒖𑒰𑒫𑒰, 𑒮𑒳𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰, 𑒥𑒼𑒩𑓂𑒢𑒱𑒨𑒼, 𑒥𑒰𑒪𑒲 𑒂𑒠𑒱 𑒁𑒢𑒹𑒏𑒼 𑒕𑒼𑒙-𑒣𑒻𑒒 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣𑒏 𑒮𑒧𑒴𑒯 𑒖𑒹 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒧𑒹 𑒖𑒢𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰𑒏 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹𑒿 𑒫𑒱𑒬𑓂𑒫𑒏 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒣𑒻𑒒 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒠𑒹𑒬 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨: 𑒛𑒹𑒜𑓃 𑒯𑒖𑒰𑒩 𑒮𑒰𑒪 𑒞𑒏, 𑒥𑒴𑒗𑒱𑒨𑒾 𑒖𑒹 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲 𑒮𑒿 𑒣𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒯𑒧 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲 𑒞𑒏 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹𑒿 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴-𑒥𑒯𑒳𑒪 𑒠𑒹𑒬 𑒕𑒪। 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒂 𑒥𑒾𑒠𑓂𑒡 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒨𑒰𑒨𑒲 𑒥𑒯𑒳𑒧𑒞 𑒧𑒹 𑒕𑒪𑒰𑒯 𑒂 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒧𑒹 𑒮𑒰𑒧𑒘𑓂𑒖𑒮𑓂𑒨𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒧𑒨 𑒧𑒹 𑒍𑒞𑒋 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒏 𑒣𑒪𑓂𑒪𑒫, 𑒑𑒳𑒣𑓂𑒞, 𑒣𑒰𑒪 𑒋𑒫𑒧𑓂 𑒔𑒼𑒪 𑒫𑓀𑒬𑒲𑒨 𑒩𑒰𑒖𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒂𑒡𑒱𑒣𑒞𑓂𑒨 𑒩𑒯𑒪। 𑒏𑒞𑒹𑒏𑒼 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒂 𑒥𑒾𑒠𑓂𑒡 𑒩𑒰𑒖𑒫𑓀𑒬 𑒍𑒞𑒋 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒿 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒂 𑒧𑒰𑒖𑒰𑒣𑒯𑒱𑒞 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒱𑒠𑓂𑒡 𑒦𑒹𑒪। 𑒥𑒯𑒳𑒞𑒼 𑒦𑒫𑓂𑒨 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒂 𑒥𑒾𑒠𑓂𑒡 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒂𑒠𑒱 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪।

𑒣𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒯𑒧 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲 𑒥𑒱𑒞𑒻𑒞 𑒥𑒱𑒞𑒻𑒞 𑒍𑒞𑒋 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫 𑒥𑒜𑓃𑒋 𑒪𑒑𑒪𑒻𑒏 𑒂 𑒨𑒴𑒩𑒼𑒣𑒲𑒨 𑒅𑒣𑒢𑒱𑒫𑒹𑒬𑒫𑒰𑒠𑒏 𑒂𑒑𑒧𑒢 𑒦𑒹𑒪𑒻𑒏। 𑒫𑒱𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒨𑒴𑒩𑒼𑒣𑒲𑒨 𑒠𑒹𑒬 𑒧𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒧𑒹 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒅𑒚𑒰𑒣𑒙𑒏 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒄 𑒠𑒹𑒬 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒛𑒔 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒏𑒹 𑒁𑒡𑒲𑒢। 𑒨𑒠𑓂𑒨𑒣𑒱 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒂𑒢 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣𑒫𑒰𑒮𑒲 𑒁𑒡𑒱𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒃𑒮𑒰𑒃 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒮𑓂𑒫𑒲𑒏𑒰𑒩 𑒏𑓄 𑒪𑒹𑒪𑒢𑒱, 𑒥𑒰𑒪𑒲 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣 𑒧𑒹 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒁𑒣𑒢 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒏𑒹𑓀 𑒥𑒔𑒾𑒢𑒹 𑒩𑒐𑒪𑒢𑒱।

জখন 1945 মে ডচ লোকনি সঁ ইন্ডোনেসিয়া কেঁ স্বতংত্রতা ভেটলৈক তখন মুস্লিম বঁহুন সমাজক দবাবেঁ মে সৰকাৰ ধর্মক ৰূপ মে মাত্র একেশ্বৰবাদ কেঁ মান্যতা দেলকৈক আ পূর্ণ নাগৰিকতাক অধিকাৰ লেল কোনো ধর্ম সঁ সম্বন্ধ হোএব সেহো আৱশ্যক বনা দেলকৈ। ফল ভেলৈক জে হিন্দূ লোকনি পূর্ণ নাগৰিকতা সঁ বঁচিত ভ২ গেলাহ। বালী দ্বীপ মে একৰ পুৰজোৰ বিৰোধ ভেলৈক, ও সবঁ অপনা কেঁ স্বতংত্র ঘোষিত ক২ লেলনি। বালীক বিদ্রোহী সৰকাৰ হালৈঁড আ ভাৰত সঁ ৰাজনয ক সহাযতাক অনুৰোধ কেলনি। ওহি সময ভাৰত আ বালীক বীচ ছাত্র লোকনিক আওৰ বঁহুত কিছু সাংস্কৃতিক আদান-প্রদান ভেলৈক। এহি সঁ হুনকা লোকনি কেঁ হিন্দূ ধর্মক র ব্যাখ্যা সিখবাক অৱসৰ ভেটলনি।

আবঁ ঘুৰি আউ মূল প্রশ্ন পৰ। সামাজিক স্তৰ পৰ বঁহু-ইশ্বৰবাদক পূজক হোইতহুঁ কী হমসবঁ দার্শনিক স্তৰ পৰ এহিনা ছী ? এহি গূঢ় প্রশ্নক উত্তৰ ভেটৈত অছি বেদ মে, উপনিষদ মে আ সবঁসঁ বেঁসী গীতা মে। অথর্ববেদক কাণ্ড 13, সূক্ত 4, শ্ লোক 16-18 মে কহল ছৈক, "ন দ্বিতীযো, ন তৃতীযশ্চতুর্থো॥।" অর্থাৎ পৰমেশ্বৰ এক ছথি, হুনকা সঁ ইতৰ দোসৰ, তেসৰ, চাৰ ম আদি কতহু কিযো নহি। এহি লেখ কে শীর্ষক "ওঁ তৎ সৎ একম্ এৱ অদ্বিতীযম্" ছান্দোগ্য উপনিষদ কে অধ্যায ছও, খণ্ড দূ কে প্রথম সূত্রক অংশ অছি। মূল ৰূপ সঁ একৰ ব্যাখ্যা ভেল জে ব্রহ্ম ক ছথি, দোসৰ নহি। ইএহ এক ব্রহ্ম সঁ সম্পূর্ণ ব্র ্মাণ্ডক উৎপত্তি ভেল অছি। ব্রহ্ম অনাদি আ অনন্ত ছথি। এহী বাত কেঁ গীতা মে ভগৱান কৃষ্ণ অর্জুন কেঁ বেৰ বেৰ বুঝবৈত ছথিন। ললিত ছন্দক

प्रयोग करैत राष्ट्रकरि दिनकरक पाँती सन - "॥। समक्ष सारा ब्रह्माण्ड देख, ॥॥ शत कोटि सूर्य, शत कोटि चन्द्र, शत कोटि सरित, सर, सिन्धु मन्द्र; शत कोटि विष्णु, ब्रह्मा, महेश; शत कोटि जिष्णु, जलपति, धनेश; शत कोटि रुद्र, शत कोटि काल; शत कोटि दण्डधर लोकपाल॥।" स्मरण होएबे करत।

बालीक हिन्दू लोकनि एही मूल मंत्रकें अपन धर्म मुख्य तत्व बना लेलनि, स्थानीय भाषा मे "साङ्ह्याङ्ह विधि वासा" कें मानैत परमात्माक नव कल्पना सँ एकटा मूर्ति बनाओल गेल। अपना कें संगठित करबाक लेल बनौलनि संस्था "Parishad Hindu Dharma Bali" आ फेर एहि नव व्याख्याक पक्ष मे अनेको प्राचीन ग्रन्थक उद्धरण दैत मूलमंत्रक अंग्रेजी अनुवाद "Om, thus is the essence of the all pervading, infinite, undivided one" के संग इन्डोनेसिया सरकार सँ मुख्य धारा मे सम्मिलित हेबाक अपन माँग रखलनि। तखन 1959 मे राष्ट्रपति सुकर्ण मानि गेलखिन। मुदा किछु राजनीतिक अस्थिरताक कारण ई मान्यता अन्तत: 1962 सँ प्रभावी भेलैक। जखन एहि प्रकारें हिन्दू धर्म कें एकेश्वरवादक मान्यता भेटि गेल क तखन ओहि देशक कतेको टापू सबहक जनजातीय निवासी सब, जे मूलत: प्रकृति आ पूर्वजक आत्माक उपासक छल आ पूर्ण नागरिकता सँ वंचित छल, अपना कें हिन्दू धर्म ◌ घोषित कएल। एहि धर्मक विस्तृत आयामक कारणें ओकरा लोकनि कें अपन पारम्परिक पूजा अर्चना करैत रहबा मे कोनो बाधा नहि छलैक। हिन्दूक जनसंख्या बढ़ए लगलैक। अन्य द्वीपक हिन्दू सब जखन मान्यताप्राप्त नागरिक बनि गेलाह तखन परिषदक नाम

ৰ্ঁদনি কএ "Parishad Hindu Dharma Indonesia" ৰ্ঁনা দেনে গেন। ৰর্তমান মে কৰীৰ্ঁ পৌনে দূ কৰোড় হিন্দূ গন্ডোন িয়াক রিভিন্ন দ্বীপমে ছথি ঋা ৰ্ঁানীক 85% জনসংখ্যা হিন্ ূ ছৈক।

ম্বিম ৰ্ঁ৷নে ঘমাজ কিছু ঘমযক নেনে জৰূৰ হিন্দূ নোকনি কেঁ কধঙ্গ মে দ**২** দেনকনি ম্বদা ঘম্পূর্ণ গন্ডোনেঘিযা মে হিন্দূ   ীতি-ৰেরাজ এতেক গহীঁৰ ৰঠনে-ৰ্ঁঘনে ছৈক জে এ৺খন৷ কতেকো ম্বিম ঋা ভ্ৰমাগ পৰিৰাৰ মে মুখ্য পাৰিৰাৰিক কার্যক ঘময হ ন্দূ ৰীতিএঁ পূজা-ঠঢ়ৌঋা ঋাদি দেনে জাগত ছৈক। যোগ্যকর্তাক নৰম ঘন্তান কে হৰেনী মে প্রতিদিন ভোৰ মে ঘূর্যোদয কে ঘময এহি তৰহক ঠঢ়ৌঋাক ব্যৰস্থা এ৺খন৷ ছৈক। ৰামাযণ ঋা মহাভাৰতক খিস্বা ঘঁ ঘম্বন্ধিত ঋভিনয ঋা নৃত্য মে ম্বঘনমান হোগতো কনাকাৰ নোকনি ভাগ নৈতে ছথি। ওতৰেঁ নহি, জারা দ্বীপ মে কজারেন (Kejawen) ঋর্থাত ঋগম জারা নামক একটা ধার্মিক পৰম্পৰা চানূ ভেনৈক জে হিন্দূ, রৌদ্ধ ঋা প্রকৃতি-পূজন ক   মিশ্রিত ৰূপ ছিঐক। যদ্যপি একৰা কোনো ধর্মক নাম নহি দেনে গেন ছৈক তথাপি ঘামাজিক পৰম্পৰাক ৰূপ মে ঘৰকাৰ ঘঁ মান্যতা ভেটনে ছৈক।

ৰাজধানী জকার্তাক কেন্দ্রীয স্থন মে ঝীনক কছেৰ মে কৃষ্ণ ঋা ঋর্জুন কেঁ ৰথ পৰ ঘৱাৰ দে৺খৰৈত প্রমিদ্ধ ঋর্জুন রিজয ম র্তি ছৈক। ছোট-মোট ৰ্ঁাত ত**২** জাএ দিযৌক, ঘৰকাৰো ঋপন ৰূপৈযাক নোট পৰ গণেশজীকেঁ ছাপি দেনকনি। 1998 মে 20000 ৰূপিযা কে এহন নোট ছপন ছনৈক জে ঋাৰ্ঁ ভেটৰোঁ নহি কৰত (গন্ডোনেঘিযা মে গএহ নাম ছৈক জকৰা ঋংগ্ৰেজী মে ঘংক্ষেপ

মে IDR লিখল জাওত ছৈক, এখন ভাৰতক এক ৰুপৈয়া, INR, ভেল কৰীৱঁ 183 ৰুপিয়া, IDR)। এহি মাদে জ ন একটা বিদেশী পত্ৰকাৰ তত্কোনীন ৰাধ্ৰষ্টপতি সঁ প্ৰশ্ন কেনে নখিন তই ৗনকৰ গৰৌত্তি ছননি, "হম সৱঁ অপন ধৰ্ম জৰূৰ ৱঁদনি নেনৗঁ মুদা সংস্কৃতি নহি ৱঁদনৗঁ"। এতেক ঔদাৰ বিচাৰক মুস্লিম সমাজ ছৈক ওতএ। স্বতন্ত্ৰ গন্ডোনেসিযাক ৰাধ্ৰষ্টচিহ্ন ছিঐক গৰুড়, ভগৱান বিষ্ণুক ৱাহন। ৰাধ্ৰষ্টীয হৱাগজহাজ কম্পনীক ◌াম ছিঐক গৰুড় এযৰনাগন্স। নৱ ধৰ্ম আ প্ৰাচীন সংস্কৃতিক এহন সম্মিনন বিশ্বক আন দেশ মে কতৗ নহি ভেটৈত। ওনা দুৰ্ভাগ্য জে শনৈ: শনৈ: কিছু নৱযুৱক মুস্লিম সৱঁ অৰৱঁ দেশ সঁ প্ৰভাৱিত ভই কএ কষ্টৰপংথী গম্লামক প্ৰভাৱ মে আৱিঁ ৰহন ছথি।

কধ্ষ্ট সহিযো কএ অপন ধৰ্ম কেঁ সুৰক্ষিত ৰাখৱঁ কিযো গন্ডোনেসিযাক হিন্দূ নোকনি সঁ সীখথি। এহী কাৰণ হমৰা গন্ডোনেসিযা ভ্ৰমণক তীব্ৰ গচ্ছা ছন।

তৈযাৰী

পৰ্যটন নেন হম অপন প্ৰিয ট্ৰেভেন এজেন্ট ৱঁগনোৰক ৱিঁযোন্ডৰ সঁ সম্পৰ্ক কএন আ একটা ছোটছীন প্ৰোগ্ৰাম ৱঁনৱঁএ কহনিএনি। গন্ডোনেসিযা মে পৰ্যটক নেন কতেকো আকৰ্ষণ ছৈক। ৱঁানী দ্বীপ যুৱা পৰ্যটক আ নৱ বিৱাহিত দম পতিক হনীমূন নেন প্ৰসিদ্ধ ছৈক, সংগহি সমুদ্ৰ মে সাহসিক খেন জেনাক স্কূৱঁা ডাগভিংগ, স্নোকেৰ্নিংগ আদি নেন সেহো ঔত্তম স্থন সৱঁ ছৈক। ৱিঁযোন্ডৰ মে নৱকে ৱঁহান ভেন পৰ্যটন কৰ্মচাৰী, একটা মৈথিন

নেনা, হমৰা ওহনে প্রোগ্রাম পঠা দেননি জেনা কোনো নরযুরক নেনে রঁনরৈত ছনখিন।

মুদা হমৰা খপন নখ্য ছনে হিন্দূ সভ্যতা সম্বন্ধী স্থান রিশেষ কে ভ্রমণ খা রর্তমান মে হিন্দূ সমাজক ৰীতি ৰেরাজ, পৰম্পৰা খাদিক প্রথমদৃধষ্টযা কিছু জানকাৰী প্রাপ্ত কৰরঁ খা ৰামাযণক ও ৃত্য নাষ্টকা দেখরঁ জে ওতএ প্রসিদ্ধ ছৈক। গন্ডোনেসিযাক খাওৰ একষ্টা রিশেষতা ছৈক রঁদ্দতে ৰাস সক্রিয জ্বালামুখী পহাড়। মার্ডন্ট সেমেৰু (ঐতিহাসিক সুমেৰু পর্রত) এখনদ্দ ম হ খোনি গর্ম ছার্ডৰ (lava) ডগনি ৰহনৈক খছি।

কতেকো হেৰা-ফেৰীক রঁাদ হমৰ জে কার্যক্রম রঁনন তাহি মে হমৰা দূ দিন যোগ্যকর্তা শহৰ কে খাসপাস খা খড়াগ দিন রঁানী দ্বীপ মে ঘুমরঁাক ছন। জ্বালামুখী নেন সুমেৰু কেঁ তই নহি, খন্য জ্বালামুখী, মার্ডন্ট মেৰাপী, জে যোগ্যকর্তা শহৰক প ়োস মে ছৈক, দেখরঁাক প্রোগ্রাম খপনা নিসূষ্ট মে জোড়ন। প্রোগ্রাম নেন রিযোন্ডৰ জে চার্জ কেননি তাহি মে পাঁচ ৰাতিক চাৰি-সিতাৰা হোষ্টন, জাহি মে জনপান শামিন, একষ্টা গাজড, ড্রাগরৰ, পীরঁাক জন, খা দ্দনক নিসূষ্ট মে দেন সরঁষ্টা পর্যষ্টন স্থন নেন প্রৰেশ ষ্টিকষ্ট জোড়ন ছন।

পর্যষ্টন পৰ কতদ্দ জেরঁা কান মৌসমক খিযান ৰাখহি পড়ৈত ছৈক। সেহো জখন দূৰ কে খন্য দেশ মে জাএরঁ। গন্ডোনেসিযা ভ্রমণক নেন নীক সময খপ্রিন সঁ সিতম্বৰ তক মানন জাগত ছৈক। খক্ষ্টূরঁৰ সঁ মার্চ তক ওতএ মানসূনক রঁৰখা হোগত ৰহৈত ছৈক। কিছু খন্য ব্যস্ততাক কাৰণ 2022 কে দুর্গাপ জাক

অরধি মে হম ও্র যাত্রা কএন এহি আশাক সংগ জে মিতম্বৰক অন্ত আ অক্টূৰ্বৰক শুৰু মে ওতেক মূসনাধাৰ বর্ষা নহি হেতৈক জে ভ্রমণ মে ৰাঁধা কৰত।

যাত্রাক তৈযাৰী মে মৰ্মঁ মুখ্য ছন শাকাহাৰী ভোজনক জানকাৰী। গংইৰনেই মঁ এহি মম্বন্ধ মে কিছু মূচনা একত্রিত ক ন, ওহি ভোজন মৰ্কে স্থানীয ভাষা মে নাম মেহো তাকন আ ওকৰা কাগত পৰ ছাপি নেন জে কত্য ককৰো দেখা কএ ওহি মে মঁ কোনো ব্যঞ্জন আৰ্ডৰ ক২ মকৰ্।

পহিন দিন, বৃহস্পতি, 29 মিতম্বৰ 2022

ৰঁগনোৰ মঁ ৰেঁকাক আ গন্ডোনেমিযাক ৰাজধানী জকাৰ্তা হোগত হমৰা যোগ্যকৰ্তা জেৰ্াক ছন। অঠাগম মিতম্বৰক ৰাতি মুদা তাৰীখক হিমাৰেঁ 29 মিতম্বৰ কেং হম ৰঁগনোৰ মে াগ এযৰনাগন্মক রিমান মঁ রিদা ভেনহুঁ। ৰেঁকাক মে জকাৰ্তাক ন্নাগই নেন দুগএ ঘংটাক প্রতীক্ষা ছন, একৰ অধিকাংশ মময মিক্যূৰিটী আদিক ৰ্াদ নিত্যকৰ্ম কৰৈত গেই তক পহ ঁঠৈএ মে নাগি গেন। তেঁ প্রতীক্ষা অখৰন নহি। ৰেঁকাক মঁ জকাৰ্তা ৰ্না ন্নাগই মে জনপান দেন গেন। হম পূৰা যাত্রা নেন এশিযাও্র শাকাহাৰী ভোজনক রিকল্প দেনে ছনিযৈক। ন্নাগই মে গডনী-ৰ্ড়া-মাম্ভৰ কে নীক জনপান ভেইন, ৰুঁঝনা গেন জে ও্র জ পান হমৰা মংগহিঁ ৰঁগনোৰে মঁ আএন ছন। জে ৰহৌক, মোন প ৰমন্ন ভেন।

কৰীৱঁ এগাৰহ ৱঁজে জকার্তা ঙতৰনহুঁ। গন্ডোনেসিযা মে প্রৱেশ কৰৱাঁক নেন নেন ৱীজা পহিনে নেৱাঁক কোনো সুৱিধা নহি, ওহি দেশ মে পহুঁচনা পৰ হৱাগ খড্ডা পৰ ৱীজা ভেটৈত চৈক কিন্তু তাহি নেন কিছু সমময চাহী। ঃগ সৱঁ সোচি কএ হমৰ ট্রৈভেন এজেন্ট জকার্তা মে চাৰি ঘঁটাক সময ৰাখি যোগ্যকর্তা নেন খগিনা ফ্লাগটক ৱুঁকিংগ কৰৌনে চনাহ। গমিগ্রেশন গনাকা মে দেখন 'Visa on arrival' কে ৱোঁর্ড নাগন। কএকটা কার্ডন্টৰ, তে নাগন ৱেঁসী পৈঘ নহি। এক ঠাম পহিনে পৈঁতীস খমেৰিকন ডানৰ ফীস জমা কৰএ পড়ন, একটা ৰসীদ ভেটন, তখন দোসৰ খিড়কী পৰ নাগন নগা কিছু ফার্ম ভৰি ৱীজা দেন গেন। হমৰ খগিনা ফ্লাগট দোসৰ টর্মিনন সঁ চন, ওতএ জেৱাঁক নেন স্কাগ ট্রেন নেৱাঁক চন। পৃচৈত পৃচৈত স্কাগ ট্রেনক স্টেসন গেনহুঁ। ট্রেন মে ৱৈসি দোসৰ টর্মিনন পহুঁচি গেনহুঁ। হমৰ সৱঁ ফ্লাগ্গট খগ্রিম ৱেৱ-চেক-গন কএনে চন খা ওকৰ চপাওন প্রতি সেহো সঁগ মে চন। তথাপি খপৰিচিত জগহ ৰহনা সঁ চেক-গন কার্ডন্টৰ পৰ জা কএ পূচএ পড়ন জে হমৰা কী কৰৱাঁক চাহী। ও নোকনি সীধে সিক্যুৰিটী কে নাগন মে নাগি জেৱঁ ক নেন কহননি। ৱঁৰ ৱেঁস। ঃগ কেনাক ৱাঁদ সময দূ ৱাঁজি গেন চনৈক। ভূখ সেহো নাগন চন। ডিপার্চৰ গনাকা মে একটা ৰেস্তৰাঁ মে জা কএ শাকাহাৰী ভোজনক ৱাঁৰে মে পৃচনিযৈক খা খপন কাগত সেহো দেখা দেনিযৈক। একটা ব্যঞ্জন, জে খসন মে সনা প্লেট চনৈক, সে ওকৰা নগ চনৈক। ওএহ খার্ডৰ কএন। ওকৰা সঁগ এক প্রকাৰক চটনী দেন গেন। চনৈক **তই** ও চিনিযাৰঁদামক স্বদা মিষ্ট খা কিছু ৱিচিত্র স্বাদ কে, সে নহি খঘৰন। কোনো ৱাঁত নহি, নোন চীটি কএ চুচ্ছে সনাদ খেৱাঁ মে হমৰা কোনো সমস্যা

𑒢𑒯𑒱 𑒦𑒹𑒪। 𑒨𑒴𑒩𑒼𑒣𑒏 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒰𑒮 𑒧𑒹 𑒏𑒞𑒹𑒏𑒼 𑒥𑒹𑒩 𑒋𑒢𑒰 𑒏𑒋𑒢𑒹 𑒕𑒲।

𑒖𑒏𑒰𑒩𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒋𑒯𑒱 𑒙𑒩𑓂𑒧𑒱𑒢𑒪 𑒏𑒹 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒮𑓂𑒟𑒰 𑒁𑒢𑓂𑒨𑒞𑓂𑒩 𑒮𑒥𑒿 𑒚𑒰𑒧 𑒮𑒿 𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒠𑒹𑒐𑒪। 𑒋𑒞𑒋 𑒠𑒱𑒪𑓂𑒪𑒲𑒏 𑒙𑒩𑓂𑒧𑒱𑒢𑒪-3 𑒏𑒹 𑒫𑒱𑒣𑒩𑒲𑒞 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒑 𑒮𑒥𑒿 𑒯𑒙𑒱 𑒯𑒙𑒱 𑒏𑒋 𑒦𑒫𑓂𑒨 𑒏𑒾𑒬𑒪 𑒮𑒿 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒫𑒰𑒮𑓂𑒞𑒳𑒏𑒪𑒰 𑒮𑒿 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒱𑒞 𑒦𑒹𑒙𑒪।

𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨𑒏𑒩𑓂𑒞𑒰 𑒯𑒫𑒰𑒃 𑒁𑒛𑓂𑒛𑒰 𑒣𑒩 𑒯𑒧𑒩 𑒙𑒴𑒩 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒬𑓂𑒩𑒲𑒧𑒰𑒢 𑒃𑒧𑒰𑒢 𑒮𑓀𑒞𑒼𑒭𑒰𑒃𑒧𑒰𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒏𑒃 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒰𑒫𑒪𑒧𑓂𑒥𑒲 𑒃𑒧𑒰𑒢 𑒧𑒯𑒼𑒠𑒨 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒬 𑒧𑒹 𑒁𑒢𑒹𑒏𑒼 𑒚𑒰𑒧 𑒏𑒰𑒖 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒣𑒔𑒰𑒮𑒏 𑒫𑒨𑒮 𑒧𑒹 𑒒𑒩 𑒂𑒥𑒱 𑒙𑒴𑒩 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒮𑒰𑒨 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒱𑒭𑓂𑒙 𑒦𑒹𑒪𑒰𑒯। 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒢𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒮𑓀𑒞𑒼𑒭 𑒬𑒥𑓂𑒠 𑒠𑒹𑒐𑒱 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒂𑒬𑓂𑒔𑒩𑓂𑒨𑒔𑒏𑒱𑒞 𑒢𑒯𑒱 𑒯𑒼𑒃, 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒹, 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒰𑒫𑒪𑒧𑓂𑒥𑒲 𑒯𑒼𑒟𑒳, 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒵𑒞 𑒬𑒥𑓂𑒠𑒏 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒯𑒰𑒩 𑒥𑒛𑓂𑒛 𑒕𑒻𑒏। 𑒃𑒯𑒼 𑒍𑒞𑒳𑒏𑒰 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒵𑒞𑒱𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫 𑒂 𑒍𑒞𑒳𑒏𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒅𑒠𑒰𑒩 𑒮𑓂𑒫𑒦𑒰𑒫𑒏 𑒠𑓂𑒨𑒼𑒞𑒏 𑒕𑒱𑒌𑒏। 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒩𑒯𑒱𑒞𑒼 𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒩𑒰𑒭𑓂𑒙𑓂𑒩𑒣𑒞𑒱𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒮𑒳𑒏𑒩𑓂𑒝 𑒕𑒪𑒢𑒱, 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑒳𑒯𑒩𑓂𑒞, 𑒧𑒹𑒑𑒰𑒫𑒞𑒲 𑒮𑒳𑒏𑒩𑓂 𑒣𑒳𑒞𑓂𑒩𑒲, 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 𑒨𑒳𑒡𑒨𑒼𑒢𑒼 𑒂𑒠𑒱 𑒢𑒰𑒧𑒡𑒰𑒩𑒲 𑒩𑒰𑒭𑓂𑒙𑓂𑒩𑒣𑒞𑒱 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒟𑒱।

𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨𑒏𑒩𑓂𑒞𑒰 𑒧𑒹 𑒢𑒫𑒏𑒰 𑒯𑒫𑒰𑒃 𑒁𑒛𑓂𑒛𑒰 𑒬𑒯𑒩 𑒮𑒿 𑒥𑒛𑓂𑒛 𑒠𑒴𑒩 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒮𑒳𑒢𑓂𑒠𑒩𑒱 𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒦𑒃 𑒑𑒹𑒪। 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒦𑒩𑒱 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒧𑒯𑒼𑒠𑒨 𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨𑒏𑒩𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒃𑒞𑒱𑒯𑒰𑒮 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒪𑒰𑒯। 𑒋𑒐𑒢𑒳𑒏 𑒮𑒳𑒪𑓂𑒞𑒰𑒢 𑒏𑒹 𑒧𑒯𑒪𑒏 𑒥𑒑𑒪 𑒮𑒿 𑒯𑒧 𑒮𑒥𑒿 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒑𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒨𑒠𑓂𑒨𑒣𑒱 𑒫𑒱𑒿𑒨𑒼𑒪𑓂𑒛 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒂𑒖𑒳𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩, 𑒂𑒫𑒰𑒿𑒢𑓂𑒑, 𑒥𑒰𑒿𑒩𑒼𑓀𑒑, 𑒏𑒰𑒪𑒰𑒮𑒰𑒢 𑒂𑒠𑒱 𑒠𑒹𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒕𑒪, 𑒟𑒰𑒏𑒪 𑒩𑒯𑒪𑒰 𑒮 𑒂

সাঁঝ ভ**ই** গেনা সঁ এহি মাদে হম গাওড সঁ কোনো ঠঠো নহি কএনা

অগিলা দিনক প্রোগ্রাম ছল সবেঁৰে জনপানক বাঁদ জ্বালামুখী দেখবঁা ওহি সন্ধ্যা ওহী হোটল কে ৰেস্তৰাঁ মে জিজ্ঞাসা ক**ই** কএ একটা শাকাহাৰী ভোজন অৰ্ডৰ কএন আ ৰাত্ৰি বিশ্ৰাম কএনা

দোসৰ দিন, শুক্ৰ, 30 সিতম্বৰ 2022

হম সবেঁৰে জনপান কেলোক বাঁদ ভ্ৰমণ লেল তৈযাৰ ছলহুঁ। সময পৰ গাওড হাজিৰ ভেলাহ আ হম সবঁ বিদা ভেলহুঁ। গোটেক ঘণ্টাক বাঁদ এক জগহ পৰ দেখল বঁহুত ৰাস জীপ সবঁ লাগল জে পহাড়ী ওলাকা মে প্ৰযুক্ত হোওত ছৈকা এতএ গাড়ী ছোড়ি দেল আ হম গাওডক সঁগ পহিলে সঁ আৰক্ষিত একটা খুলা জীপ মে সৱাৰ ভেলহুঁ। হম সবঁ মেৰাপী জ্বালামুখীক নজদীক জা ৰহল ছলহুঁ, পহাড়ী ওলাকাক ছোটছোট গাম সবঁ, ৰস্তা তহিনা। ও জ্বালামুখী 2010 মে ফুটল ছলৈক আ বঁহুত তবাঁহী ভেল ছলৈক ওহি সমযা আসপাসক কৰীবঁ চালীস কিলোমীটৰক ওলাকা মে ওকৰ গৰ্ম ছাৰ্ডৰ পসৰি গেল ছলৈক, কিনা ৰেযো (Kinah Reyo) নামক একটা গাম পূৰ্ণত: নষ্ট ভ**ই** গেলৈক আ প্ৰায: তীন সৌ ব্যক্তি মাৰল গেলাহা

পহিল পড়াৱ ভেল ও জগহ জতএ ওহি কালক দৃশ্য সবঁহিক সঁকলন কএন ছৈক একটা স্মাৰক সদৃশ ভৱন মো কিছু পশু জে মাৰল গেলৈক, ওকৰ কঁকাল সেহো সঁৰক্ষিত ছৈক এতএ। কিছু সময বিতাএ হম সবঁ আগু বঢ়লহুঁ ত**ই** গাওড মহোদয

দেখৌলনি একটা রিচিত্র আকাৰক রিশাল শিলাখণ্ড (boulder) জে ওহী জ্বালামুখী সঁ নিকলল ছলৈক। একৰ ৰূপে এহন ছৈক জে স্থানীয় লোক একৰা পৰাগ্ৰহী (alien) মানি ৰৈসল। এতএ শিলাপট্ট পৰ একৰ রর্ণন ছৈক জে জারা দ্বীপক স্থানীয় লিপি মে লিখল ছৈক। গাইডক অনুসাৰ এহি লিপি কেঁ পঢ়নিহাৰ আৰ ৰঁচল কম লোক ছথি কাৰণ ইন্ডোনেসিয়া মে আধিকাৰিক ৰূপেং অংগ্ৰেজী লিপিক ব্যৱহাৰ হোইত ছৈক। আধিকাৰিক ভাষা ৰহাস ছিঐক কিন্তু ও অংগ্ৰেজীক অক্ষৰ মে লিখল জাইত ছৈক।

এহি জগহ সঁ মেৰাপীক শিখৰ দেখাইত ছৈক, কৰীৰ পাঁচ কিলোমীটৰ দূৰ। মুদা আকাশ কলে মেঘৌন ৰহৰাঁক কাৰণেং শিখৰক ওতেক স্পষ্ট দর্শন নহি ভই সকল। পহাড়ী ইলাকা মে আকাশ মেঘাচ্ছন্ন ৰহৰ সাধাৰণ ৰাত ছিঐক। এতএ এক মহিন ছিট্টা মে কটহৰক মোছি সদৃশ কিন্তু লাল-কৰিছৌন ংগক সের-সন্তোলাক আকাৰক ফল ৰেঁচৈত ছথি। গাইড ওকৰ নাম বূঁআ সলক (Buah Salak) ৰতৰৈত ছথি। নৱ জগহক নৱ ফল চিখৰাক হেতু হম কীন লৈত ছী। গাইড ওকৰা খোংইচা ছোড়া হমৰা খেৰাঁক লেল দৈত ছথি। ফলক গুদ্দা কলে সক্কত, ৰীচ মে এক-দূটা আঁঠী, অল্প মীঠ, স্বাদ তেহনাহে সন, জেন বূঁমু অধপাকল কটহৰক কো, অনঠীয়া লেল থুকৰি কএ ফেকই ৰলা নহি তখন ৰঁচত লীকো নহি।

ফেৰ হম সৱ রিদা ভেলহুঁ পহাড়ক আৰ নজদীক ওহি জগহ পৰ জতএ ধর্মগুৰু (Juru Kunci) স্বৰ্গীয় ম্বা মাৰিদ্জান (Mbah

Maridjan) কে ম্যূজিযম ছনি। এতএ খরসৱ রিশেষ পৰ নীচাক গ্রামীণ নোকনি জ্টৈত ছথি খা প্রার্থনা খাদি হোগত ছৈক।

ধর্মগুৰু শ্ৰীমান মাৰিদ্‌জান মেৰাপী জ্বানামুখীক স ীপ মে ৰহৈত ছনাহ। ন্নকৰ কাজ ছননি জ্বানামুখীক রিস্‌ফোট ভেনা পৰ খাসপাসক গ্রামীণ জনতাক ৰক্ষা কেনাগ। ও্র কাজ ন্নকা যোগ্যকর্তাক স্বন্‌তান দেনে ছনখিন। ও স্বন্‌তানক প্রতি এতেক রঠনরক্ষ ছনাহ জে 2010 মে জখন রিস্‌ফোট ভেনৈক তখন খপন পৰিৱাৰক খন্য সদস্য সৰঁকেঁ তঽ নীচা স্বৰক্ষিত জগ পৰ পঠা দেনখিন মুদা খপনে ওতহি ৰহি গেনাহ। এহি ঘটনা কেঁ টীভী পৰ দেখেৰোঁ নেন জে দূটা ৰিপোর্টৰ গেনাহ মেহো ন্নকা সংগ জান গমৌননি। মাৰিদ্‌জানক পত্নী, পুত্র খাদি এখন জীরিতে খিন।

এহি স্থন পৰ কিছু ফোটো খাদি নৈত হমসৱঁ নীচা ভতৰনা্ঁ জতএ হমৰ গাড়ী ঠাড় ছন। ফেৰ খপন ওহি সৱাৰী মে রিদা ভেনা্ঁ ৰোঁৰোবুঁদুৰ, খাজুক দোসৱ পর্যটন স্থন। ৰোঁৰো শব্দক খর্থ ভেন পৈঘ (রঁগনা ভাষাক ৰঁৰো সঁ মিনৈত) খা বুঁদুৰ ভেন বুঁক্ষক রিকৃত ৰূপ। ৰোঁৰোবুঁদুৰ খর্থাৎ পৈঘ বুঁক্ষ, সে ৰোঁৰোবুঁদুৰ রাস্তর মে রিশ্ব মে সৱঁসঁ পৈঘ বুঁক্ষ মন্দিৰ খছি। মাত্র স্তূপক খাকাৰ কেঁ দেখৰৈক তঽ শ্ৰীনংকাক স্তূপ পৈঘ ছৈক মুদা পৰিসৱক খাকাৰ, ওহি মে বুঁক্ষক রিভিন্ন ৰূপ, রাস্তকনা খা সৱঁসঁ রিচিত্র ৰঁত জে ও্র মন্দিৰ কোনো এক পৈঘ পৰিসৱ মে ছৈকে নহি, খপিতু ত ন ঠামক মন্দিৰ মিনা কএ ৰঁনন ছৈক। মুখ্য মন্দিৰ সঁ কিছু কিনোমীটৰ কে দূৰী পৰ ছৈক পৌওন খা এ্ক সঁ কিছু কিনোমীটৰ হটি কএ ছৈক মেন্দুত। ও্র তীনূ এক সীধ মে ছৈক। মান্যতা ছৈক

জে বৌদ্ধ ব্রহ্মাণ্ডবিজ্ঞানক ত্রৈলোক্য কে ামধাত্ত (the world of desire), ৰূপধাত্ত (the world of forms) আ অৰূপধাত্ত (the world of formlessness) তীনূ লোক কেঁ নিৰূপিত কৰৈত ছৈক এ তীনূ মন্দিৰ। বৌদ্ধ তীর্থযাত্রী পহিলে মেন্দৃত জাগত ছথি, তখন পৌওন আ অন্ত মে মুখ্য মন্দিৰ বোঁৰোবুঁদুৰ।

পার্কিংগ মে গাড়ী ছোড়ি হম সবঁ জখন মন্দিৰ পৰিসৰ মে প্রবে কেলহুঁ তখন টিকট চেক কেলাক বাঁদ সবঁ কেঁ আধা লীটৰ পানিক বোঁতল দেল গেল। হম সবঁ পৈঘ পৰিসৰ মে সুন্দৰ বাঁগ বঁগীচাক বীচ চলৈত মুখ্য স্তূপক লগ পহুঁচলহুঁ।

মুখ্য মন্দিৰ সেহো এক কে উপৰ এক নও স্তৰ পৰ বঁনল ৈক জাহি মে নিচাক ছও স্তৰ বর্গাকাৰ আ উপৰ কে তীন স্তৰ বৃত্তাকাৰ ছৈক। ছোট ছোট স্তূপ, জাহি মে অনেকো ছিদ্র বঁনল ছৈক, বিভিন্ন স্তৰ কেঁ সজৌনে ছৈক। সবঁসঁ উপৰ একটা স্তূপ ছৈক। গাগড বঁতৌলনি জে এ মন্দিৰ নৱম্ শতাব্দী মে শৈলেন্দ্র বংশক শাসনকাল মে বঁনাওল গেল ছলৈক। মন্দিৰক বাস্তুকলা পৰ ভাৰতক গুপ্ত বংশক সময়ক প্রভাৱ দেখল জা সকৈত ছৈক কিন্তু স্থানীয় বাস্তুকলা, জাহি মে অপন পূর্বজক উপাসনা আ বৌদ্ধ ধর্ম মে নির্বাণ প্রাপ্ত কৰবাঁক অৱধাৰণা, দূনূ সন্নিহিত ছৈক। তীর্থযাত্রী নীচাক আধাৰ (জে কামধাত্তক নিৰূপণ ছিঐক) সঁ হোগত উপৰ চঢ়ৈত ছথি আ তীন স্তৰ পৰ ৰূপধাত্তক আ অগিলা তীন স্তৰ পৰ অৰূপধাত্তক নিৰূপণ বঁলা স্থল পৰ পহুঁচৈত ছথি।

কিছু সীঢ়ী উপৰ চঢ়লাক ৰাঁদ পহিলে স্তৰ পৰ দেখল জে পুনৰুদ্ধাৰক কাৰ্য চলি ৰহল ছলৈক, সৱঁ তৰি ঘেৰা ৰঁল ওল ছৈক গুা পৰ্যটক কেঁ উপৰ চঢ়ৱঁ ৰঁন্দ কই দেল গেল ছলৈক। ৰঁদ্যতো পৰ্যটক নিৰাস ভেল নীচা মে টহলি ৰহল ছলাহ। গুাৰঁ এহি পৰিসৰ মে কৰৱাঁক কিছু নহি ছল। কিছু কাল তৈযো ছাহড়ি মে ৰৌসি সুস্তা লেলহুঁ কাৰণ এখন তক ভ্ৰমণ কৰিতে ছলহুঁ। তকৰ ৰাঁদ ৰিদা ভেলহুঁ ৰস্তা মে পৌওল গুা মেন্দুত মন্দিৰ দেখৱাঁ লেল। ও দূনূ গুপেক্ষাকৃত ছোটে জগহ ছৈক, দস মিনট সময নাগল চাৰু কাত ঘুমৱাঁ মে, কিছু ফোটো গুাদি লেৱাঁ মে। গুাৰঁ দূ ৰাঁজি গেল ছলৈক, ভূখ সেহো লাগি গেল ছল।

গুাগ গুাওৰ কিছু নহি দেখৱাঁক ছল। গাগড কেঁ কহলিএলি কতহু ভোজন কৰৱাঁ লেল চলথি। ৰস্তা মে একটা ৰেস্তৰাঁ মে গেলহুঁ। গাগডক সহাযতা সঁ শাকাহাৰী ব্যঞ্জন, গটানিযন প স্তা, গুাৰ্ডৰ কএল। ভোজন কৰৱাঁ কাল ৰঁৰখা হোমএ লগলৈক, পহিলে কম কিন্তু ৰাঁদ মে ৰেঁস জোৰ সঁ। গুণক জে ভোজন সমাপ্ত হোগত হোগত ৰঁৰখো ৰঁন্দ ভই গেল। হম সৱঁ কৰীৱঁ সাঢ়ে চাৰি ৰঁজে তক হোটল ঘুৰি এলহুঁ। শহৰ কে মুখ্য গলাকা মানিযো োৰো সুট্ৰীট, জে হমৰা হোটল সঁ টহলি কএ জাএল জা সকৈত ছলৈক, মে কতেকো ৰেস্তৰাঁ। গাগড মহোদয হোটল মে জা কএ এহি সড়ক পৰ পএৰে এৱাঁক ৰস্তা ৰঁতা দেললি। হম হুনকা গুনুৰোধ কেলিএলি জে 20000 ৰুপিযা কে ও লোট, জাহি মে গণেশজীক ফোটো ছপল ছলি, কোনো তৰহেঁ জোগাৰ কৰথি।

সাঁঝ মে খপনহি ঠহনৈত ঠহনৈত এহি গলাকাক সৌন্দৰ যপান কএল খা গাগডক ৰঁতাওনে ৰেস্তৰাঁ মে ভোজন কএল।

তেসৰ দিন, শনি 1 খক্টূৰঁৰ 2022।

খাজুক প্রোগ্রাম দেৰী সঁ শূৰু হেৰাঁক ছল। যদ্যপি রিযোন্ডৰ ক ৰঁনাওন প্রোগ্রামক খন্সাৰ হমৰা সৰেঁৰ মে প্রাম্বনন মন্দিৰক ভ্রমণ কৰৰাঁক ছল খা সাঁঝ মে ওহী গলাকা মে ৰামাযণ ৰৈলে দেখৰাঁক ছল, গাগড কহলনি জে ওতেক দূৰ খনেৰে দূ ৰেঁৰ জাএৰ, নীক ৰহত জে কনে দেৰী সঁ হম সৰ নিকলৰ, দ্বপহৰিযা ম প্রাম্বনন মন্দিৰ দেখৰ খা ওতহি কনে প্রতীক্ষা কই কএ সাড়ে সাত ৰঁজে সংধ্যা ৰামাযণ ৰৈলে দেখি লেৰ। ঞ্র রিচাৰ হ ৰন্দ্ব পড়িষ্ম পড়ল। খমন মে ভাৰত মে ৰৈসন ট্রৈভেল এজেন্ট সৰ ওতেক নীক সঁ প্রোগ্রাম নহি ৰঁনা পৰৈত খছি যে হমৰা এতএ ৰুঁঝাএল। সৰেঁৰ মে জলপান কেলাক ৰাঁদ কিছু কাল কমৰা মে ৰৈসি উপন্যাস পঢ়ৈত ৰিঁতাওল। দসে ৰঁজে গাগড হোটল পহুঁচি গেলাহ, ও গণেশজী ৰঁনা লোট লেনে খাএল ছলাহ। কহলনি জে ঞ্র লোট খাৰঁ প্ৰৰাল ৰস্তু (এন্টীক) কে ৰঁজাৰ মে ভেটৈত ছৈক, তেঁ একৰা লেল তীস হজাৰ দেৰঁই পড়ল। হম ৰুঁঝলহুঁ সস্তে ভেটল, হুনকে সহাযতা সঁ ওহি লোটক সংগ খপন ফোটো লেল জে সংলগ্ন কই দেল খছি। তকৰ ৰাঁদ ও কহলনি, চলূ খাসপাসক গলাকা ঘূমি লেল জাএ। ঞ্র তই ৰোঁনস ভেল, কাৰণ হমৰা প্রোগ্রাম মে নীখ নহি ছল। হম তই লেহান ভই গেলহুঁ।

হোটলেক পছুখাৰ হোগত ৰঁহৰেলহুঁ খা গলাকাক চাগলীজ ৰঁজাৰ দেখল। সস্ত ৰস্তুজাতক খনেকো ছোট পৈঘ দোকান, কলকত্তাক

কোনো ম্বনিম্নিপৈনেষ্টী রঁজাৱে মদৃশ, এখন ভীৱ রেঁমী নহি   খন স্থানীয নোক ঋপন রেঁগৱতা নেন চীজ রস্তু কিনিতে ছন।

মানিযোৱোঁৱো মগ্রীষ্ট পৱ ঋারিঁ গাওড হমৱা মড়কক দূনূ কাত দৃষ্টা পৱিমৱ দেখৌননি, একষ্টা জে গন্ডোনেমিযাক স্বতং৽ তাক মময কিছু রঁৱখক নেন ওকৱ ৱাজধানী ৱহন ছনৈক ঋা দোমৱ ডচ নোকনি দ্বাৱা স্থাপিত মিনিষ্ট্রী কিনা জাহি মে এখন ব্রেডেবুঁর্গ (Vredeburg) ম্যূজিযম ছৈক। মময ছন, হম ম্যূজিযম দেখৱাঁক গচ্ছা প্রকষ্ট কেনিএনি, গাওড তৈযাৱ ভেনাহ, মাত্র ষ্টিকষ্ট হমৱা ঋপনহি কীনএ পড়ন কাৱণ গ্র পৈকেজ মে শামিন নহি ছন। কোনো রেঁমী মহগ নহি মাত্র 10000 ৱুপিযা, মানে কৱীরঁ 50 ষ্টাকা। গাওডক প্ররেশ নি:শ্বন্ক।

ম্যূজিযমক ভীতৱ গেনা পৱ রঁদ্দত খুমী ভেন, মময এক-ডেঢ় ঘংষ্টা জে নীক মঁ রীতন, কিছু গতিহাম মঁ মেহো পৱিচিত ভেনহুঁ। এতএ গন্ডোনেমিযাক স্বতংত্রতা মংগ্রামক গতিহাম রিৱিধ ৱূপেং চিত্রিত কএন ছৈক।

ম্যূজিযম কে রঁাদ হম মরঁ প্রাম্বনন রিদা ভেনহুঁ। ৱস্তা ম   গাওড একষ্টা রিশেষ ৱেস্তৱাঁ মে নই গেনাহ জতএ হুনকৱ চূনন শাকাহাৱী ব্যঞ্জন ভোজন কেনহুঁ। ঋনেক তৱহক তৱুঋা, ষ্টমাষ্টৱক চষ্টনী, ভাত ঋা ৱমম মদৃশ খষ্টা মোড়। নীক   ্ৱাদ ঋা দামো রঁদ্দতে কম। পূৱা ভোজন মাত্র 25000 ৱুপিযা মে ভই গেন জখন কি ভেজ-কঢ়ী ঋা ভাত 60000 ৱুপিযা মঁ কম মে কতহু নহি ভেষ্টৈত ছনৈক।

তকৰ ৰাঁদ আধা ঘংটা মে হম সৱঁ পহুঁচলহুঁ পহিল হিন্দূ মন্দিৰ, সম্বিসাৰী। ঈ মন্দিৰ পছিলে শতাব্দী মে অকস্মাত একটা কিসান দ্বাৰা খোজল গেল। পূৰা পৰিসৰ কৰীৱঁ 5 মীটৰ মোট মাটিক তহ মে তূৰল ছলৈক জে ৰঁচাত সম্ভৱ সেৰাপী জ্বালামুখীক এগাৰহম শতাব্দীক বিস্ফোট সঁ আএল ছাউৰক অৱশেষ ছলৈক।

মন্দিৰ আৱঁ খংডহৰ ভেল ছৈক, তৈযো কিছু পুনৰুদ্ধাৰক াদ দেখৱা যোগ্য ৰঁচি গেল ছৈক। পূৰা মন্দিৰ পৰিসৰ সহৰজমীন সঁ কৰীৱঁ দশ ফুট নীচা ছৈক। ৰঁচাত সম্ভৱ জে এহু কাৰণেঁ ছাউৰ সঁ ঝাঁপল মন্দিৰ সৱঁ লোক কেঁ পতা নহি চলৈত ছলৈক। কৰ মূল নাম কী ৰহল হেতৈক সে নহি বূঝল ছৈক, এখল ও সম্বিসাৰী গাম মে অৱস্থিত ছৈক তেঁ সম্বিসাৰী মন্দিৰ কে ৰূপ মে জানল জাগত ছৈক। মন্দিৰ কে মুখ্য ভাগ মে শিৱলিংগ ছৈ , আ তীন কাত দূৰ্গা, গণেশ আ অগস্ত মুনিক ভব্য মূৰ্তি ৰঁল ছৈক।

এতএ সঁ কৰীৱঁ পন্দ্ৰহ মিনট কে ড্ৰাগৱিংগ ৰস্তা ছৈক প্ৰাম্বনন মন্দিৰ। এহি মন্দিৰক নিৰ্মাণ সঁ সম্বন্ধিত অভিলেখ সৱঁ ভেটল ছৈক তেঁ একৰ কাল নিৰ্ধাৰণ আসান ভেলৈক। অভিলেখক অনুসাৰ এহি মন্দিৰক নিৰ্মাণ নৱম শতাব্দী মে ভেলৈক আ 856 ঙম্বী মে একৰ উদ্ঘাটন ভেল ছলৈক। একৰ নিৰ্মাণ মাতাৰাম ৰাজৱংশক হিন্দূ ৰাজা মহাৰাজ সংজয দ্বাৰা কৰাওল গেল ছলৈক জে বৌদ্ধ ৰাজা শৈলেন্দ্ৰক সমকালীন ছলাহ। মন্দিৰক প ৰণ্ডেক পাথৰ পৰ ভাৰতীয ৰাস্তুকলাক প্ৰভাৱ দেখল জা সকৈত ছৈক। মাতাৰাম ৰাজৱংশ লেল ঈ মন্দিৰ ৰাজকীয মন্দিৰক কাজ কৰৈত

ছনৈক আ ৰাজমহনেক সবঁষ্টা ধার্মিক কার্য এতহি সম্পাদিত হোগত ছনৈক।

গহো মন্দিৰ খঁডহৰ বঁনি গেন ছনৈক, আ স্থানীয নোক এক ো বিঁসৰি গেন ছনৈক। তাকন গেন অঠাৰহম শতাব্দী মে ড নোকনি দ্বাৰা। তখন একৰ পুনৰুদ্ধাৰক বঁ৷ত কিছু কাজ ভেনৈক আ কাজ এখন৷ চনিযে ৰহন ছৈক। প্ৰাম্বনন মন্দিৰ গন্ডোনেসিযা মে সবঁসঁ পৈঘ হিন্দূ মন্দিৰ পৰিসৰ ছিঐক। বৰ্তমান মে ূনেস্কো দ্বাৰা একৰা বিশ্ব ধৰোহৰক ৰূপ মে মান্যতা ভেষ্টনে ছৈক।

মন্দিৰক মুখ্য আকৰ্ষণ ত্ৰিমূৰ্তি (ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু আ শিৱ) কেঁ সমৰ্পিত তীন টা বিশান মন্দিৰ ছৈক। বীচ কে সবঁ সঁ উঁচ মন্দিৰ, উঁচাগ 47 মীটৰ (কৰীবঁ 15 মন্জিনা মকান বূঁস্ন), মে ভগৱান শি স্থাপিত, আ দূনূ কাত ব্ৰহ্মা আ বিষ্ণু, কনে ন্য ন মন্দিৰ মে। এহি তীনূ মন্দিৰক সামনে মে তীনটা কনে আৰ ছোট মন্দিৰ ছৈক জে তীনূ দেৱক ৱাহন হঁস, নন্দী আ গৰুড় কেঁ সমৰ্পিত ছৈক। হি মন্দিৰ সবঁ কে দূনূ কাত, জেনা ঘেৰা মে পহৰেদাৰ হোএ, দূটা ছোট মন্দিৰ ছৈক, জাহি মে গাগডক অনুসাৰ, সৰস্বতী আ নক ধ্মীক মূৰ্তি ছননি। এহি মুখ্য মন্দিৰক অতিৰিক্ত এহি ৰিসৰ মে বঁ৷তে ৰাস পূৰক মন্দিৰ সবঁ ছনৈক। পুনৰুদ্ধাৰক বাঁদ 2019 মে পহিন বেঁৰ মন্দিৰ মে দেৱতা নোকনিক উত্তম অভিষেক আযোজিত কএন গেন ছনৈক। তকৰ বাঁদ আৰঁ উত্সৱ কে অৱসৰ পৰ নিযমিত ৰূপেঁ স্থানীয নোক এতএ পূজা-অৰ্চনা কৰৈত ছথি।

কৰীবঁ তীন চাৰি বৰ্ষ পহিনে তক পৰ্যটক কেঁ মন্দিৰক ভীতৰ জেবাঁক সুবিধা ছনৈক, আৰঁ বঁন্দ ক**ই** দেন গেনৈক। গেষ্ট সবঁ পৰ

মোট্টগৰ ঠাঠ ৰাঁন্হল। মন্দিৰক চাৰূ কাত ঘুমৈত ছী ত২ দেৱাল সৰঁ পৰ ৰঁনল ৰামাযণ আ মহাভাৰতক কথা সঁ সম্বন্ধিত কলাকৃতি দেখাওত অছি। এহি সঁ ভাৰতীয প্ৰভাৱ স্পষ্ট বুঁঝ গত ছৈক।

যদ্যপি মন্দিৰ কেঁ মুখ্যত: শিৱ মন্দিৰক ৰূপ মে ৰঁনাওল গেল ছলৈক আ একৰ প্ৰাচীন নাম সেহো শিৱালয আ শিৱগৃহ লৈক, তথাপি মন্দিৰ মে শিৱলিংগ নহি ছৈক। গাওড ৰঁতৰৈত ছথি, একটা মূৰ্তি ছৈক জকৰ মুখৰা ৰাজা ৰাঁনিত্তংগ সঁ মিলৈত ৰঁনাওল গেল ছৈক। মোন পড়ৈত অছি কম্বোদিযা কে 'প্ৰিযা কো' মন্দিৰ জতএ ছওটা মন্দিৰ মে এহিনা ৰাজা লোকনিক মূৰ্তি ছনি। সৰঁ মে নামকৰণ গ্ৰন্থৰ জোৰি কএ কএল, জহিনা মিথিলাক গামঘৰ মে ৰিদেশ্বৰ, কপিলেশ্বৰ, জাগেশ্বৰ আদি নাম দেল গেল ছৈক।

মন্দিৰ পৰিসৰ মে এখনহু পাথৰক অনেকো ঢেৰী লাগল। পুনৰ্নিৰ্মাণক কাজ মে চুনি চুনি কএ পাথৰ সৰঁ কে মুহ মিলা কএ জোড়ল জাওত ছৈক। ওা কাজ যুনেস্কো কে দেখৰেখ মে ভ২ ৰহল ছৈক।

প্ৰাম্বনন মন্দিৰ ওপাক নদীক কছেৰ মে ৰঁনল ছৈক। নদীক ওহি কাত ত্ৰিমূৰ্তি স্থল মে ৰামাযণ নৃত্যক আযোজন হ গত ছৈক সে গাওড দেখা দেললি। নদী পৰ যদি পুল ৰহিতৈক ত২ ওহি প্ৰাঙ্গণ জেৰাঁ মে পাঁচো মিনট সময নহি লগৈত মুদা সে ছৈক নহি, ঘুমিএ কএ সড়ক সঁ জাএ পড়ৈত ছৈক।

স্থানীয ভাষা মে মন্দিৰক নাম ছিঐক ৰাৰ জোংৰাঁগ মন্দিৰ ঋা এহি নাম সঁ জ্বড়ল ছৈক একটা দন্তকথা। ৰাৰ জোংৰাঁগ কোনো ৰাজকুমাৰী ছলীহ জিনকা প্ৰেম মে ৰঁগন কে ৰাজ্যক ৰাজকুমাৰ, জিনকা দৈত্য ঋা ঋলৌকিক ঋাত্মো সৱঁ পৰ কাবূঁ কৰৱাঁক শক্তি ছলনি, ৰিশাল মন্দিৰ ৰঁলৌললি। মুদা ৰাজকুমাৰীক মাঁগ ৰঁঢ়িতে গেলনি ঋা ঋন্ত মে ৗনকা শাপ ভেটলৈনি জে ও এহি মন্দিৰ মে পাথৰ ৰঁনি কএ ৰহতীহ। দন্তকথাক ঋনুসাৰ শিৱ মন্দিৰ কে ঙতৰৰঁৰিযা পক্ষা মে জে মহিষাসুৰমৰ্দিনী দুৰ্গাক ম তি ছনি সে ওহী ৰাজকুমাৰী কেঁ ঋংকিত কৰৈত ছৈক।

প্ৰাম্বলন মে হিন্দূ মন্দিৰ পৰিসৰ সঁ কনে হটি কএ বৌদ্ধ মন দিৰক ৰিশাল পৰিসৰ সেহো ছৈক জাহি মে তীন টা মন্দিৰ সংকুল ছৈক বুৰঁৰাহ, নুম্বুন ঋা সেৰু। এ তীনূ সেহো বৌদ্ধ ব্ৰহ্মাণ্ডশাস্ত্ৰক ত্ৰৈলোক্য কে তীন লোক, কামধাতু (the world of desire), ৰূপধাতু (the world of forms) ঋা ঋৰূপধাতু (the world of formlessness) কেঁ নিৰূপিত কৰৈত ছৈক ঋা বৌদ্ধ লোকনি এহি তীনূ মন্দিৰ মে ওহী তৰহেঁ এক কে ৰাঁদ দোসৰ ঋা তেসৰ মে জাগত ছথি। সেৰু মন্দিৰ মে সেহো ৰঁৗত ৰাস পাথৰক ঢে ী লাগল। এতৗ কতেকো ছোট-ছোট মন্দিৰ খঁডহৰ ঋৱস্থা মে পড়ল ছৈক। সেৰু মন্দিৰক দোসৰ প্ৰসিদ্ধি ছৈক ওহী ৰাৰ জোংৰাঁগ ৰাজকুমাৰী কে দন্ত কথা সঁ সম্বন্ধিত, কাৰণ স্থানীয ভাষা মে সেৰু মানে হোগত ছৈক লগভগ হজাৰ। কহল জাগত ছৈক জে গএহ হজাৰ (ঋথৱা কৰীৱঁ কৰীৱঁ হজাৰ) মন্দিৰ ৰহল হেতৈক জে ওকৰ প্ৰেমী ৰাজকুমাৰ ৰঁলৌলে ছলৈক।

ও সবঁ দেখলাক বাঁদ পৰিসৰ মে কনে হটি কএ একটা মূজিযম দেখবাঁ লেল গেলহुँ। মূজিযম মে মখ্যত: বুদ্ধক অনেক মূৰ্তি, সবঁ খংডহৰ অৱস্থা মে। এহি সবঁ দৃশ্যাৱলোকন মে চাৰি বাঁজি গেল। আৱঁ থাকি সেহো গেল ছলহुँ। ৰামাযণ প্ৰোগ্ৰাম সাত বঁজে সাঁঝ মে শুৰু হোগতৈক। তাবঁত এহী গলাকা মে প্ৰতীক্ষা ৰবাঁক ছল।

পাৰ্কিংগ দিস ঘুৰল অৱৈত ৰহী কি বৰ্ষা আৱিঁ গেল। ছাতা তই ছল মুদা কিছুএ কাল মে বৰ্ষা ততেক জোৰ ভই গেলৈক জে ছাতা কোনো কাজক নহি। পৰিসৰ বঁহত পৈঘ ছৈক তেঁ লোক লেল কিছু বৈঁটৰী বঁলা গাড়ী কখলহुँ কেঁ চলৈত ছৈক আ একৰা লেল জগহ জগহ পৰ ছাহী দেল সংটেণ্ড বঁলাওল ছৈক। কহला দৌড়ি কএ এহলে একটা সংটেণ্ড মে শৰণ লেল। বৰ্ষা ততেক ভেলৈক জে সড়ক পৰ পানি লাগি গেলৈক। গাগড কহললি জে সীজলক ও পহিল পৈঘ বৰ্ষা ছলৈক। খৈৰ, ঘূমবঁ সমাপ্ত ভই গেল ছল ত ঁ ওহি সংটেণ্ড ��ে প্ৰতীক্ষা কৰৈত অখৰল নহি। বৰ্ষা কনে কম ভেলৈক, মীক জকাঁ ছুটৈনৈক নহি, তখল হম সবঁ কহলা প্লাস্টিক ওড়লে গাড়ী তক পহुँচলহुँ। এখল দূ ঘঁটা সঁ বেঁসী স য ছল, সোচল জে কিছু হল্কা-ফুল্কা টিফিল কই লেল জাএ, কাৰণ ৰামাযণ বৈঁলে খতম ভেলাক বাঁদ হোটল ঘুমৈত বঁহত লেট ভই জাএত আ কতহ ৰেস্তৰাঁ মে বৈঁসি ভোজল কৰবঁ সম্ভৱ হি হোএত। অগিলা ভোৰ মে যোগ্যকৰ্তা ছোড়বাঁকো ছল।

গাগড লেলে গেলাহ একটা ৰেস্তৰাঁ মে জতএ হলকে আৰ্ডৰ পৰ গৰম গৰম পলীৰ পকৌড়া ভেটল, চাহ সেহো ভেটল, দূ প লেট পকৌড়া খা লেলহुँ, বঁস কাজ ভই গেল। গাগড আ ড্ৰাগৰৰ সেহ

অপনা ৰুচিএঁ টিফিন কৰৈত গেলাহ। সৱঁ গোটেক ৱিঁল হমহীঁ দেলিযৈক, সৱঁ কিছু সস্তে লাগল।

ৱুন্নী পড়িএ ৰহল ছলৈক। হম সৱঁ ৰামাযণ ৱৈলে ৱঁলা পৰিসৰ মে পহুঁচলহুঁ তই দেখল জে কলাকাৰ লোকনি তৈযাৰ ভেল হৈহনি ৰহল ছথি। সীতা-ৰাম-হনুমানক সঁগ একটা ফোটো লেল।

সাধাৰণত: ৰামাযণ ৱৈলেক আযোজন খুলা জগহ মে হোগত ছৈক জাহি মে প্ৰাম্বনন কে মন্দিৰ, জে ৰাতি মে সুন্দৰ ূপেঁ আলোকিত কএল ৰহৈত ছৈক, পৃষ্টভূমি মে দেখাগত ৰহৈত ছৈক আ নৃত্যক দৃশ্য কেঁ ৱেঁসী জীৱঁততা প্ৰদান কৰৈত ছৈক। সাঁঝ মে এহি কাত সঁ মন্দিৰক ছটে অনগ ছলৈক। দৰ্শক লেল ভুঁচ নীচ খাড়ী মে ৱঁনল সীট সৱঁ। মোন পড়ল মিস্ৰ ভ্ৰমণ মে গীজাক লাগটে এণু সাউন্ড শো প্ৰোগ্ৰাম। ওহো এহিনা জাহি জগহ পৰ আযোজিত হোগত ছলৈক ওতএ ৰাতি মে স্ফিংক্স আ তীনূ পিৰামিড পৃষ্টভূমিমে আলোকিত ৰহৈত ছলৈক আ ওকৰ ৰংগক সংগহি আলোকিত ভাগক ছটা সেহো সময সময পৰ খিস্সাক অনুসাৰ ৱঁদলৈত ৰহৈত ছলৈক। মিস্ৰ মে ৱঁৰখাক ডৰ নহি মুদা গন্ডোনেসিযা মে অক্টূৱঁৰক প্ৰথম দিন বৰ্ষা ঋতু প্ৰাৰম ভ ভই গেল ছলৈক।

কাৰ্যক্ৰমক প্ৰৱঁন্ধক লোকনি অন্ত সময তক প্ৰযাস কৰৈত ৰহলাহ জে কহুনা ৱাঁহৰে প্ৰোগ্ৰাম কৰাওল জাএ। মুদা গন্দ ৰ ভগৱান খিসিআএল ছলাহ, বৰ্ষা ছুটলৈক নহি, আ হাৰি কএ অন্ত ে প্ৰোগ্ৰাম হাল মে কৰাওল গেলৈক।

আযোজক লোকনি বঁ৯ত তৰহেঁ ক্ষমাযাচনা কেলনি জে বাঁহৰক দৃশ্য প্ৰভাৱ অন্দৰ মে ও লোকনি নহি বঁনা সকতাহ। তথাপি ভীতৰো মে বঁ৯ত তৰহক গন্তজাম কএলে ছলৈক, সৃষ্টৈজ তই বূঁম্ন পূৰা হালে ছলৈক, লোক কেঁ বৈঁসৈ বঁনা গলাকা আ বৈযা লোকনিক লেল কিছু জগহ ছোড়ি কলাকাৰ কত৯ জা সকৈত ছলাহ। পূৰা প্ৰোগ্ৰাম বঁ৯তে আকৰ্ষক ছলৈক, একদ মাঁজল কোৰিযোগ্ৰাফৰ কে নিৰ্দেশন মে চলৈত, হাল কে ভীতৰ ূন্ কাত পৈঘ এলগ্ৰডী বোঁৰ্ড লাগল জাহি মে শীৰ্ষক অংগ্ৰেজী আ স্থানীয ভাষা মে লিখাগত ছলৈক। কলাকাৰ মূক প্ৰদৰ্শন কৰৈত, বাদ্য যঁত্ৰ পৰ সঁগীতক সঁগ এক গোষ্টে সঁক্ষেপ মে ডাযলগ দৃশ কিছু বঁজৈত (এ মাত্ৰ স্থানীয ভাষা মে)। দৰ্শক লোকনি মঁত্ৰমুগ্ধ ভেল, মুদা আধুনিক যুগক টেক্লোলোজীক ফলস্বৰূপ লাকৰক অভিনয দেখবাঁ সঁ বেঁসী মোবাঁগল অথবা অন্য কৈমৰা পৰ ভীডিযো বঁলেবাঁ মে ব্যস্ত।

খিস্না শুৰু হোগত ঠৈক ধনুষযজ্ঞ সঁ আ অন্ত হোগত ঠৈক ৰাম-ৰাৱণ যুদ্ধক বাঁদ সীতা আ ৰামক মিলল সঁ। একাধ শব্দ (জেনা লংকাক নাম) কেঁ ছোড়ি খিস্না মে কোনো তৰহক তোড়-মৰোড় হমৰা নহি দেখবাঁ মে আএল। যে আশ্চৰ্যে জখন কি ওত্তুকা লোককেঁ ভাৰত সঁ সম্বৰ্ক টুটৈনা হজাৰো বৰ্ষ ভই গেলৈক।

কোনো কলাকাৰ কেঁ ডবঁল ৰোল নহি, বাঁলৰ সেনা লেল পাঁচ-সাত বঁৰখক ছোটৈ-ছোটৈ বঁচা সবঁ লগাওল, ৰাক্ষস সবঁহিক েহ পৰ ওকৰা লোকনিক কূদবঁ-ফালবঁ বঁ৯তে চিত্তাকৰ্ষক ছলৈক।

এহি ৰৈঁনে মে ৠন 200 কনাকাৰ কাজ কৰৈত ছথি। মহিনো-পুৰুষ সবঁ মুসনমানে।

প্ৰোগ্ৰাম সমাপ্ত ভেনাক ৰাঁদ হম সবঁ হোটৈন ঋাৰিঁ গেনদ্দ তৈযো পহুঁচৈত-পহুঁচৈত এগাৰহ ৰাঁজি গেন। ঋগিনা দিন সবেঁৰে ঋাঠ ৰঁজে হমৰা যোগ্যকৰ্তা সঁ ৰাঁনীক ম্নাগই নেৰাঁক ছন। গাগড মহোদয কহননি চাৰিএ ৰঁজে তৈযাৰ ৰহৰাঁক নেন (কাৰণ এযৰপোৰ্ট দূৰ ছনৈক) ঋা ওএহ হোটৈন মে চিৰ্ৰাঁ ৰন্দ জনপানক ব্যৱস্থা কৰৰাঁ দেননি।

চাৰিম দিন, ৰৱি 2 ঋক্টূৰঁৰ 2022।

সবেঁৰে চাৰি ৰঁজে তৈযাৰ হেৰাঁক নেন হমৰা প্ৰায: ভৰি ৰাতি জ নে ৰহএ পড়ন। ঋাশ্চৰ্য নাগন জে গাগড কোনা কএ ওতেক দূৰ ঋপন ঘৰ গেন হেতা ঋা ফেৰ ও কতেক সবেঁৰে ৰিদা ভেনা জে ঠীক চাৰি ৰঁজে হোটৈন মে হাজিৰ ছনা। ঋস্তু, হম চেক ঊট কএন, জনপানক পৈকেট নেন ঋা ৰিদা ভেনহুঁ দ্দনকা সঁগ যোগ্যকৰ্তা এযৰপোৰ্ট। সবেঁৰে ৰস্তা খানী, তেঁ গাড়ী নীক স্ ীড মে চনি ৰহন ছনৈক। হমসবঁ একে ঘঁটা মে এযৰপোৰ্ট পহুঁচি গেনহুঁ। গাগড ঋা ড্ৰাগভৰ দূনূ নেন ৰঁখ্সিস হম একটা নিফাফ মে পহিনহি পৈক কই নেনে ছনহুঁ, ও নিফাফ গাগড কেঁ দৈত যথোচিত ঋভিৰাদনক সঁগ দ্দনকা সঁ ৰিদা নেন।

হমৰ ৰেৰঁ-চেক-গন কএন ছনে, ৰোঁৰ্ডিংগ পাস সেহো ছাপন ছন, চেক-গন নেন কোনো সামান সেহো নহি ছন। ৰঁস সোঝে সিক্যূৰিটি হোগত ডিপাৰ্চৰ গেট পহুঁচি গেনহুঁ। ওনা তই এক ক

চহ হোটেন মে পিরিঁএ নেনে ছনহুঁ, তৈযো অপনা কেঁ ফ্রেস ৰখবাঁক নেন এযৰপোর্ট পৰ সেহো ফেৰ এক কপ চাহ পীনহুঁ। উিৰ্বাঁক জনপান দেখন, কিছু খা নেন আ কিছু ফেৰ হবাগ জহাজ মে খেবাঁক হেতু ৰাখি নেন।

যোগ্যকর্তা আ বাঁনীক বীচ এক ঘংটাক সময কে অন্তৰ, অনেগ টাগম জোন। বাঁনী পূবঁ তেঁ সময অগ্ৰআএন। সময পৰ বাঁনী মে ভতৰনহুঁ আ বাঁহৰ আবিঁ তাকই নগনহুঁ অপন নামক প্লেট নেনে কোনো ব্যক্তি কেঁ। সামনে একটা নবযুবতী ভেটনী , কহনন্হি হমহীঁ অপনেক গাগড ছী এহি তীনূ দিনক নেন। কোনো বাঁত নহি, হুনকা সংগ জাএ গাড়ী মে বৈঁসনহুঁ।

টূৰক প্রোগ্রাম বঁনবৈঁ মে বিঁযোন্ডৰ বাঁনীক নেন কিছু ড়বঁড় কই দেনে ছন। একটা দর্শনীয স্থন, তানা নোট, জে কি নোক সূর্যাস্তক সময দেখবাঁক নেন জাগত অছি, হমৰা প্রোগ্রাম মে সবেঁৰেক সূর্যোদযক সময বঁনা দেনে ছন। হম একৰা বঁদনে চাহৈত ছনহুঁ। মুদা গাগড কেঁ প্রোগ্রাম মে হমৰ কোনো পৰিৰর্তনক সম্ভাৰ পস্থিন্ন নহি পড়নন্হি, সবঁ বিকল্প ◌ একেটা বাঁত- ট্রৈফিক বঁহুত ঠৈক আ জগহ সবঁ দূৰ-দূৰ ঠৈক সে সম্ভৱ নহি হোএত। হাৰি কএ হুনকে অনুসাৰ চনএ পড়ন।

হম সবঁ গেনহুঁ ভবৃঁদ গনাকা মে মংকী ফোৰেস্ট দেখবাঁ নেন। এযৰপোর্ট সঁ এতএ অবৈঁ মে প্রায: দূ ঘংটা সঁ বেঁসী সময নাগি গেন। বাঁনী মে বঁহুত ঠাম সৌন্দর্যীকৰণ কে কাজ চনি ৰহন ছনৈক কাৰণ কিছুএ দিন বাঁদ ওতএ জী-20 কে অন্তিম মীটিঁগ হোমএ বঁনা ছনৈক।

হমৰ গাগড হিন্দূ ধর্মাৱঁলম্বী আ তনকে অনুসাৰ শূদ্র ৱর্ণক কুমাৰি কন্যা ছনীহ, নাম ৱিডি (Widhi, অসল মে ও ৱিধি ৰহল হেতৈক জে সমযক চক্র মে উচ্চাৰণ দোষ সঁ ৱিডি ৱঁন গেলৈক)। পৰিৱাৰ মে জেঠ ভাএ, ভৌজী, মাতা-পিতা। পহিনে হিনক ভাগযো টূৰ গাগডক কাজ কৰৈত ছলখিন, আৱঁ ও গামে মে ৰহৈত ছথিন, খেতীৱাঁৰী দেখৈত ছথিন আ একটা দোকান চলৱৈত ছথিন।

আৱঁ হমৰা নাভ ও ভেল জে হিনকহিঁ সঁ গন্ডোনেসিযাক হিন্দূ নোকনিক সামাজিক ব্যৱহাৰ আদি জনৱাঁক নীক অৱসৰ ভেটি গেল। গাড়ী মে চলৈত হম হিনকা প্রশ্ন পূছৈত জৈএনি আ উত্তৰ দৈত জাথি।

মংকী ফোৰেস্ট নাম গুণ নহি নাগল। নে ৱঁসী ৱাঁনৰে, নে ততেক পৈঘ ফোৰেস্ট, তীনটা ছোট-ছোট মন্দিৰ, মুদা গেট পৰ তালা নাগল আ মন্দিৰক কপাট সেহো ৱঁন্দ। গাগড কহলনি জে সৱঁসঁ পৈঘ মন্দিৰ দানেম আগ্রংগ কে ছিঐক। জনশ্রুতি ছৈক জে ৱাঁনৰ সৱঁ এহি মন্দিৰক ৰক্ষক ছিঐক। স্থানীয নোক সৱঁ জ ন কোনো উত্সৱ মে এতএ আৱৈত ছথি তখনে কপাট খোনল জাগত ছৈক। একটা নানা ৱঁহৈত, কিছু মাছ সৱঁ জল মে খেলাগত।

সৱঁ কিছু আধা ঘংটা মে আৰাম সঁ ঘূমি নেলহুঁ। এহি নেল ৱিঁযোন্ডৰ দূ ঘংটাক প্রোগ্রাম ৱঁনা কএ ৰখনে ছল। আৱঁ হমৰা কিছু কৰৱাঁক নহি ছল। হম ৱিঁযোন্ডৰ কেঁ শিকাএতিক একটা হ্বাট্সএপ মেসেজ পঠা দেলিযৈক। ওহমৰ সঁ জে কিছু এল গেলৈক সে প্রায: এক্তুকা স্থানীয পাৰ্টনৰ কেঁ স্বীকাৰ নহি ভেলৈক।

গাগড কেঁ খাজ্বক কার্যক্রম মে একেটা খাৰ স্থন চ্ছনি- হিন্দূ পৰিৰাৰক ঘৰ দেখাএৰ্ঁ। মঁকী ফোৰেস্ট মে কিছু খাৰ সময ৰিঁতাএ হম সৰ্ঁ চনি পড়নহুঁ ওহি গনাকা কেঁ জতএ ও হমৰা একটা হিন্দূ পৰিৰাৰক ঘৰ দেখৌতীহ। ৰস্তা মে নঁঠ নেৰ্ঁাক নেন একটা ৰেস্তৰাঁ মে ৰুকনহুঁ। এহি যাত্রা মে ড্রাগভৰ হমৰ ওতেক সহযোগী নহি ৰ্বুঝাএন। ৰস্তা মে কতেকো ঠাম দর্শনীয স্থন সৰ্ঁ চ্ছনৈক, মন্দিৰ সমূহক তই কথে কোন, ৰ্ঁানী মে জেনা স্ব ন চ্ছন, মন্দিৰ ৰ্ঁহুত, মুদা ড্রাগভৰ ওহি সৰ্ঁ জগহ পৰ ৰোকৰ্ঁাক নেন তৈযাৰ নহি। এক ৰেঁৰ হমৰা তামসো চঢ়ন, তখন এক ো মন্দিৰ পৰ ও ৰোকনেক খা হম মন্দিৰক দর্শন কেনহুঁ। ভব্য মন্দিৰ, পৈঘ পৰিসৰ, খা তহিনা পৈঘ ৰ্ঁৰামদা। গাগড ৰ্ঁতৌননি জে ওহ্মেৰক খৰসৰ পৰ এতএ গ্রামীণ নোকনি ৰৈঁসৈত চ্ছথি।

হম স্থানীয নোক নহি চ্ছনহুঁ তেঁ হমৰা মন্দিৰক ভীতৰ প্রৰেশ ৰর্জিত চ্ছন। পৰিসৰ মে ঘুমনহুঁ, ৰাস্তুকনাক খানন্দ ন নহুঁ। ওহুনা মন্দিৰ মে প্রৰেশ নেন ড্রেসকোড চ্ছৈক, ৰিঁ ো সাৰোঙ্গ পহিৰনে কিযো মন্দিৰ মে প্রৰেশ নহি কই সকৈত খচ্ছি।

এত্তুকা মন্দিৰ মে নোক জে প্রসাদ খথৰা কিছু চঢ়ৰৈঁত চ্ছৈক সে সাধাৰণত: নাৰিকেনক পাত খথৰা তাৰক পাত কে দোনা মে, ওকৰা নোক মন্দিৰে মে এক কাত মে চ্ছোড়ি দৈত চ্ছৈক। ঢেৰক ঢেৰ এহন দোনা হম ওহি মন্দিৰক গেট পৰ ৰাখন দেখন। গাগড মিস ৰিডী ৰ্ঁতৌননি জে গএহ প্রথা চ্ছৈক, চ্ছোটচ্ছীন সামান নোক ওহিনা চ্ছোড়ি দৈত চ্ছৈক, পৈঘ ৰস্তু ঘৰ নই জাগত খচ্ছি।

হম জখন ওহি হিন্দূ পৰিৱাৰক ঘৰ পহুঁচলহুঁ **তই** গেষ্ট পৰ গণেশজীক মূর্তি ৰাখন দেখন। নীক রাঁত। আঙন মে ওত কা প্রথাক অনুসাৰ খৰ সঁ ছাড়ন একষ্টা ঘৰ, ওহি ছোষ্টকা ঘৰ মে শুভ কার্য সেন আয়োজন হোগত ছৈক। একষ্টা সাধাৰণ পক্কা ঘৰ, জে ঘৰবাসী অপনা ৰহবাঁক হেতু ব্যবহাৰ কৰৈত ছনাহ। আঙন মে ফল-ফূলক গাছ, জেনা অপনা গামঘৰ মে ৰহৈত অছি। এ পৰিৱাৰ পেশা সঁ মূর্তিকাৰ, পাথৰক মূর্তি ৰঁনৰৈত। সামনে আঙনক এক কাত তীন-চাৰি ফুট বর্গাকাৰ আধাৰ আ কৰীবঁ সাত-আঠ ফুট ঊঁচ তীনষ্টা মন্দিৰ এক কতাৰ মে ৰঁনল জাহি মে বিঁচনা কনে স্থল। এহি মে হুনক কুলদেবতাক অতিৰিক্ত পূর্বজ নোকনিক মন্দিৰ ছননি। এ প্রথা ইন্ডোনেসিয়া মে হিন্ ্দূ পৰিৱাৰ মে অনিবার্য ছৈক। এতুকা হিন্দূ নোকনি স্থানীয় ৰীতি-ৰেৱাজ, জাহি মে পূর্বজক উপাসনা অনিবার্য ছৈক, কেঁ মানিতে আবিঁ ৰহন ছথি।

সবঁ মন্দিৰ কে গেষ্ট উজ্জৰ কপড়া সঁ ঝাঁপন। হমৰা কহন গেন জে উত্সৱে পৰ কপড়া হষ্টাওল জাগত ছৈক জখন পূজা কএন জাগত ছৈক মন্দিৰ সবঁমে কোনো মূর্তি নহি ছনৈক, মাত্র পাথৰক একষ্টা চবূঁতৰা জকৰা পদ্মাসন কহন জাগত ছৈক।

ইন্ডোনেসিয়াক হিন্দূ সমাজ মে ভাৰত জকাঁ জাতি-প্রথা নহি ছৈক মুদা বর্ণ-ব্যৱস্থা ছৈক। সমাজ চাৰি বর্ণ ব্রা ্মণ, ক্ষত্রিয়, ৱৈশ্য আ শূদ্র মে বিভাজিত ছৈক। এহূ মে বহুত কঠোৰ নিয়ম সবঁ নহি ছৈক, সমাজ মে মাতা-পিতা দ্বাৰা আয়োজিত বিবাহ বহুতে কম হোগত ছৈক। শূদ্র বর্ণ কুল হিন্দূ সমাজক প্রায: 90% জনসংখ্যা

ছথি কাৰণ কিসান এহী ৰ্ণ মে খৰৈত ছথি। কিযো খছূত নহি হোগত ছথি। ৰাঁন-ৰিরাহ একদমে নহি ছৈক। ভাৰতীয হিন্দূ সমাজক ৰিপৰীত এতএ সৰ্ব ঠাম ত্রিমূৰ্তি (ব্ৰহ্মা, ৰিষ্ণু, শিৱ) কেঁ পূজা কএন জাগত ছনি। একৰ খতিৰিক্ত পাৰ্ৱতী, গণেশ, খৰ্জুন, শক্তি খাদিক পূজা সেহো হোগত ছনি। সমাজ মে ৰেদ, উপনিষদ, পুৰাণ খা গতিহাস (ৰামাযণ খা মহাভাৰত) মূন গ্রন্থ মানন জাগত ছৈক। চত্তৰ মাৰ্গ (ভক্তি, জ্ঞান, কৰ্ম, ৰাজ) চত্তৰ পুৰুষাৰ্থ (ধৰ্ম, খৰ্থ, কাম, মোক্ষ) কে মাৰ্গ পৰ নোক নৰাঁক প্রযাস কৰৈত খছি। কোনো ৰ্ণক ৰহও, সৰ্ব পৰিৰাৰ মে তীন ৰেঁৰ সংঘ্যাৰংদন কএনে জাগত ছৈক। কাৰ মে ৰৈসন হম াগত কেঁ খাগ্রহ কেনিএনি তই ও কৰীৰ্ব দূ মিনষ্ট তক ৰঁদ্যত ৰাস মংত্রক সংগ গাযত্রী পাঠ কেননি জকৰ হম ভীডিযো ৰঁনাওন।

মিস ৰিডী ৰঁতৌননি জে কোনো শুভ কাৰ্য মে ৰঁনি দে ে জাগত ছৈক খা নোক মাস্ব খেৰেঁ কৰৈত খছি। যদি ছোষ্টছীন কাৰ্য ৰহনৈক খা খেনিহাৰক সংখ্যা কম ৰহনৈক তই ম্বগীক ৰঁনি দেনে জা সকৈত ছৈক খথরা ছাগৰ-পাঠী কে, কিন্তু যদি পূৰা াম কেঁ খুএৰাঁক হেতৈক তখন গাযক ৰঁনি সেহো দেনে জাগত ছৈক। ওতএ হিন্দূ নোকনি গোমাংস ভক্ষণ কেঁ নিষিদ্ধ নহি মানৈত ছথি। কিন্তু সাধাৰণত: ব্ৰাহ্মণ নোকনি মাস্ব নহি খাগত ছথি।

জীৱন ক্ৰম মে ৱ্যক্তি কেঁ চাৰিষ্টা মহত্বপূৰ্ণ সংস্কাৰ হোগত ছৈক- জন্ম, খন্নপ্ৰাসন, কিশোৰাৱস্থা খা ৰিরাহ। ৰঁচা জন্মক 105 দিনক ৰাঁদ ওকৰ পহিনে সংস্কাৰ কোনো মন্দিৰ মে হোগত ছৈক। এতেক দিন তক ওকৰা ধৰতী পৰ নহি ৰাখন জাগত

ছৈক কাৰণ ৰিশ্বাস ছৈক জে ওকৰা মে ভগ্বৰক অংশ ৰহৈত ছৈক। কিন্তু জন্মক 42 দিন তক মাতা কেঁ অপৰিত্ৰ মানন জাগত ছনি আ হুনকা কোনো মন্দিৰ মে প্ৰৱেশ ৰৰ্জিত ছনি। তহিনা মাসিকধৰ্মক সময় সেহো মহিনা নোকনি কেঁ মন্দিৰ ◌ে প্ৰৱেশ ৰৰ্জিত ছনি।

মৃত্যুক বাঁদ এতএ দাহ সংস্কাৰ কৰবাঁক নিযম ৰিধষ্ট ছৈক। তৎকোনে দাহ সংস্কাৰ নহি কএন জাগত ছৈক। মান্��তা ছৈক জে মৃত্যুক বাঁদ আত্মো পুনৰ্জন্মক নেন মুক্ত ভ২ গেনৈক। ◌ে◌ং দাহ সংস্কাৰক ৰিধি দিন তকাগযে কএ হোগত ছৈক। সাধাৰণত: দশ-পন্দ্ৰহ দিনক অন্তৰ আৰিঁএ জাগত ছৈক তেঁ তাৎকোনি ৰূপেঁ নোক মৃত শৱ কেঁ গাৰি দৈত ছৈক আ উচিত সময় এনা পৰ ফেৰ ওকৰা উখাৰি নিযমত: দাহ সংস্কাৰ কএ অস্থি কেঁ সমুদ্ৰ মে প্ ◌াহ কএন জাগত ছৈক।

গাম-ঘৰ মে মন্দিৰক পুজেগৰী বংসানুগতে হোগত ছথি আ ও পুজেগৰী সাধাৰণত: বেঁসী পঢ়ন-নিখন নহি হোগত ছথি। কিছুএ নোক বেঁসী পঢ়ি-নীখি কএ ৰিদ্বান পংডিত বনৈত ছথি জে শিক্ষক আ পৈঘ মন্দিৰক পুজেগৰী হোগত ছথি।

স্কুন মে সান মে দূ বেঁৰ সৰস্বতী পূজা হোগত ছৈক। যদি স্কুন মে মুসনমান বঁচা ছৈক তই ওকৰা গঙ্কা পৰ ছৈক জে ও উত্সৱ মে ভাগ নিএ অথৱা নহি। সবঁ স্কুন মে সৰস্বতীক মূৰ্তি ৰাখন ৰহৈত ছৈক। ৰস্তা মে জাগত কান হম কতেকো ঠাম মূৰ্তি সবঁহক ভগ্তাৰ দেখন, জহিনা সৰস্বতী পূজাক অৱসৰ পৰ অপনা দেহাত মে ছনগোৰিযা গৌন মে দেখি সকৈত ছী। মাষ্টিক মূৰ্তিক প্ৰচনন

নহি ছৈক। মূর্তি স্থাযী ৰূপেঁ সরঁ দিনক নেন ৰহৈত ছৈক তেঁ পা ৰ সঁ রঁনন মূর্তিক র্যরহাৰ কএন জাগত ছৈক, নীকে রাঁত। ডর্বুঁদ গনাকা মে দর্শনীয স্থন মে একষ্টা সৰস্বতী মন্দিৰ ছৈক ম্বদা ড্র হমৰা পৈকেজ মে নহি ছন তেঁ হম নহি দেখি সকনহুঁ। ◌ুভাঁগ্য।

আজ্বক কার্যক্রম ঠীনঠান ছন, কিছু খাস দর্শনীয নহি রঁঠন। হমৰা রাঁনী কে স্থানীয ঠাকনেষ্ট ফৈক্ট্রী দেখরাঁক ছন। ড্র রাঁত হম গন্ষ্টৰনেষ্ট মে পঢ়নে ছনহুঁ জে ওতএ নোক ঠানকেষ্টক পৈঘ ঠেপ (250 গ্রাম, 500 গ্রাম আদি) কীন সকৈত ছন। ম্বদা ওহি পতা পৰ জখন গেনহুঁ তঽ রঁতাওন গেন জে ফৈক্ট্রী ডঠি কএ এযৰপোষ্টক গনাকা মে ঠনি গেন ছৈক, ঠেপ নহি রিঁকাগত ছৈক আ ফৈক্ট্রী দেখরাঁক নেন 1 নাখ ৰূপিযা ষ্টিকষ্ট ছৈক। আস্তু, ড্র জিজ্ঞাসা এতহি শেষ ভেন। রিঁযোন্ডৰক রঁনাওন প্রোগ্রামক আন্বসাৰ আগ হমৰা হোষ্টেন মে ঠকেঁখ কেনাক রাঁদ সাঁঝ মে কেস্যাক নৃত্য, জে মহাভাৰতক খিস্সা পৰ আধাৰি হোগত ছৈক, দেখরাঁক ছন। ম্বদা গাগড এদ্বূ নেন আপন আসমর্থতা র্যক্ত কেননি, ড্র কহি জে ও জগহ হোষ্টেন সঁ রঁহুত দূৰ ছৈক।

হম করীরঁ সাঢ়ে ঠাৰি রঁজে আরিঁ গেনহুঁ হোষ্টেন জে কি সম্বদ্রক কিনাৰ মে ছন। গনাকা হোষ্টেনে সরঁ সঁ ভৰন আ তহিনা ৰস্তাক দূনূ কাত ছোষ্ট পৈঘ আনেকো ৰেস্তৰাঁ রঁনন। ঠেক গন কেনহুঁ, মিস রিডী আগিনা দিনক প্রোগ্রাম রঁতা দেননি জে আঠ রঁজে তৈযাৰ ৰহরাঁক ছন, আনেক মন্দিৰ দর্শন কৰরাঁক হেত্তু।

এহি হোষ্টেন (ৰেজষ্ট) মে দ্বপহৰিযা মে ঠাহ আ হন্কা স্নৈকস দেন জাগত ছনৈক, সময তীন সঁ পাঁঠ তক। হমৰা নগ এখন সময

ছল। গেলহুঁ ঋপন হিয়া চাহ ঋা ব্লেকম ন**ই** কএ সমুদ্রক কাত একটা ঋাৰাম কুর্সী পৰ পলৰি গেলহুঁ। ভোজনক কোনো চিন্তে নহি ছল। ঋার্ শাকাহাৰী ভেজ-কঢ়ী ঋা ভাত ঋার্ডৰ কৰর্ সীখিএ নেনে ছলহুঁ।

পাঁচম দিন, সোম, 3 ঋক্টূর্বৰ 2022।

ঋাগ হমৰা প্লান মে লীখল ছল 'Temple Run' ঋর্থাত মন্ ্িৰ সর্হিক দর্শন। গাগড কেঁ ঋপন বূঁঝল ৰুইট ঋা প্রোগ্রাম ছলনি, হুনকা ৰিঁযোন্ডৰক নিখনাহা প্রোগ্রাম সঁ কোনো সৰ কাৰ নহি। তীনটা মন্দিৰ ঋা একটা ঋন্য দর্শনীয স্থল তীর্থ গংগা হমৰা হিসাবেঁ ঋাগ দেখর্বাক ছল মুদা গাগড কহলনি তীর্থগংগা নহি জা পৌতীহ কাৰণ এক ত**ই** ও ৰ্হুত দূৰ ছৈক, ৰস্তা সঁ হটি কএ ঋা ওত**ই** দেখর্বাক কিছু খাস ছৈকে নহি, ও মাত্র একটা পিকনিক স্থল ছিঐক।

হম সর্ কৰীর্ ঋঢ়াগ ঘংটা ড্রাগর কেলাক ৰাঁদ পহুঁ নহুঁ প্রৱ ৰেঁসাকিহ মন্দিৰ, জে ৰাঁলী মে সর্সঁ পৈঘ মন্দিৰ ছৈক ঋা একৰা এক হিসাবেঁ mother temple সেহো কহল জাগত ছৈক। গাগডক ঋনুসাৰ ঋাঠম শতাব্দী মে কোনো ঋষি মার্ক ্ডেয ভাৰত সঁ ওতএ গেল ছলখিন ঋা হুনকে প্রযাসেঁ ৰাঁলীক পৈঘ-পৈঘ মন্দিৰক নির্মাণ ভেল ছলৈক। মুদা ৰিকীপীডিযাক ৰিদ্বানলোকনিক ঋনুসাৰ ৰাঁলীক ঞ মন্দিৰ প্রায: 2000 ৰর্ষ ঋথৰা ওহু সঁ ৰেঁসী পুৰান ছৈক। হম এহি ৰাঁত পৰ গাগড কেঁ প্রশ্ন নহি কেলিএনি।

মন্দিৰ মে প্রৱেশ কৰৱাঁ সঁ পহিনে একটা মহিলা ন্বংগী সদৃশ একটা ৰস্ত্র নেনে অএনীহ আ কহননি অপনা পৈংটক ঙপৰ নপেটি নেৰাঁ নেন। ঙচিত হোগতৈক জে হম সাৰোঁগ পহিৰনে ৰহিতহুঁ মদা হজাৰো বিদেশী পৰ্যটক সে নহি কহ পৰৈত অছি তেঁ ন্দিৰ প্রশাসন ও ব্যৱস্থা কেনক। এহি নেন কোনো ফীস নহি ছনৈক। এহি নাটক মে আ অপনা দেশ মে দক্ষিণ ভাৰতক কিছু মন্দিৰ মে প্রৱেশক এহনে ব্যৱস্থা দেখি হমৰা নগৈত অছি জ সৱঁ ঠাম একে কথা ছৈক।

মন্দিৰক ভীতৰ হমৰ প্রৱেশ সম্ভৱ নহি, চাৰু কাত ৰঁ ঘুমৈত ছী কি প্রদক্ষিণা কৰৈত ছী। গাগড আগ অপন 'অপৱিত্রতা'ক কাৰণ ৰঁতৰৈত মন্দিৰ মে প্রৱেশ নহি কৰৈত ছথি। গাগড ৰঁতৰৈত ছথি জে এতএ ছোট-পৈঘ সৱঁ মিনা কএ তেগসটা মন্দিৰ ছৈক জাহি মে মুখ্য আ সৱঁ সঁ বিশান ছৈক পৃৰা পেনাতৰ আগ্ৰন্গ। পহাড়ীক ঢনান পৰ এক-কে-ঙপৰ-এক ছও স্তৰ পৰ ৰঁনন এহি মন্দিৰ মে সৱঁসঁ ঙপৰ পৈঘ আঙন ছৈক। মন্দিৰক ৱাস্তুকনা ভাৰতীয আ গন্ডোনেসিযন স্থানীয কনাক মিশ্রণ ছি ক। গৰ্ভগৃহ মে পদ্মাসন ছৈক। এত্তুকা মন্দিৰক বিশেষতা জে গৰ্ভগৃহ ৰেঁসী কান ৰঁন্দে ৰহৈত ছৈক, মাত্র জখন কোনো গ্রুপ পূজা আদি নেন অৱৈত অছি তখনে ওকৰা খোনন জাগত ছৈক।

মন্দিৰ কেঁ নজদীক সঁ দেখনা পৰ হমৰা ভাৰতীয ৱাস্তুকনাক কোনো প্রভাৱ নহি ৰুঁঝনা জাগছ। মন্দিৰক ঙপৰকা ডিজাগন পিৰামিডক সদৃশ, জাহি মে ছত্র সৱঁ ৰঁনন, জেনা জেনা পৰ ঙঠৈত ছৈক, ছত্র সৱঁ ক্রমশ: ছোট হোগত জাগত ছৈক। এহি

ডিজাগন কেঁ মেৰু ষ্টাৰৰ কহন গেন ছৈক। পিৰামিডক ৰিপৰীত ছত্ৰ সৰঁ এক দোসৰ সঁ সষ্টন নহি, খপিতু কনে হষ্টনে ৰহৈত ছৈক। ৰেঁসাকিহ কে 23 ষ্টা মন্দিৰ সংকুন মে ছোষ্ট-পৈ সৰঁ ছৈক খা মেৰু ষ্টাৰৰ মে ছত্ৰক সংখ্যা পাঁচ-ছও সঁ নই কএ ৰীস-পচীস তক ছৈক। এহি সঁ মিনৈত জ্বনৈত ডিজাগন দৰভংগা মে দোনাৰি চৌক পৰ হনুমান মন্দিৰ মে সেহো ছৈক। এ ডিজাগন প্ৰাম্বনন কে মন্দিৰ সঁ একদম খনগ ছৈক। দোসৰ ৰাঁত জে ভাৰতীয মন্দিৰক ৰিপৰীত, এতএ দেৱান মে খপ্সৰা, দেৱী-দেৱতা খাদিক কোনো নক্কাসী নহি দেখাএন।

ৰাঁনীক মন্দিৰ সৰঁ মে দ্বাৰ ৰিশেষ প্ৰকাৰেঁ ৰঁনাওন ৰহৈত ছৈক জে দূৰহিঁ সঁ নোক কেঁ খুজন কপাষ্টক ৰোঁধ কৰৰৈত ছৈক, জেনা দূনূ পষ্টা পূৰ্ণত: খোনি দেন গেন হোএ। একৰা স্বৰ্গদ্বাৰক স কেত ৰূঁঝন জাগত ছৈক। দূনূ কাত দ্বাৰপানক ভৰ্য মূৰ তি ৰঁনন ছৈক জকৰা ডাঁৰ সঁ নীচা ৰংগীন খথৰা ছীঁষ্ট কপড়া সঁ ঝাঁপন। এহন দ্বাৰ চাৰু কাত ৰঁনন।

গাগড একষ্টা চমত্কোৰিক ঘষ্টনা ৰঁতৰৈত ছথি জে 1963 মে মাৰ্ডনষ্ট খাগ্নন্গ সক্ৰিয ভই গেন ছনৈক খা সগৰে নাৱা পসৰি গেন ছনৈক মুদা এহি মন্দিৰ নগ মাত্ৰ তীন মীষ্টৰক দূৰী পৰ খাৰিঁ জেনা খকস্মাত নাৱাক প্ৰৱাহ ঠমকি গেনৈক। স্থানীয নোক হি চমত্কোৰ সঁ ৰঁহ্নত প্ৰভাৱিত ভেন। ওকৰা সৰঁকেঁ ৰূঁঝেনৈক জে এশ্বৰ খপন শক্তিক প্ৰদৰ্শন কেননি, সংগহিঁ মন্দিৰ কেঁ নষ্ঠ হোএৰাঁ সঁ ৰঁচা নেনখিন।

মন্দিৰ মে তখনে স্থানীয লোকক এক ঝুণ্ড যথোচিত ৰস্ত্ৰ প ি ৰনে মাথ পৰ ঢিষ্টা মে ভোগক প্ৰসাদ নেনে পহুঁচৈত ঋছি ঋা সীঢ়ী সঁ ঙপৰ চঢ়ি জাগত ঋছি। হম দোসৰ কাতক দ্বাৰ সঁ ওকৰা লোকনিক পূজা ৰিধি দেখৈত ঠী। কিছু ভীডিযো সেহো ৰঁনৰৈত ঠী। এহি তৰহেঁ মন্দিৰ ভ্ৰমণ সমাপ্ত ভেনা। ঋাৰঁ কনে ৰুন্নী পড়ই নগনৈক ঋছি। কোনো ৰাঁত নহি, গাড়িএ মে ৰহৰঁ কি নে।

তকৰ ৰাঁদ হম সৰঁ চনৈত ঠী ঋগিলা মন্দিৰ, প্ৰৰা নেম্বুযাঁগ়। ঞাহো মন্দিৰ মাৰ্ঙনট় নেম্বুযাঁগ় পহাড়ী পৰ ঠৈক, জে ৰাঁনী মে ঋাম্বাক প্ৰতীক ঠৈক। পাৰ্কিঁগ কনে নীচে মে ৰঁনন ঠৈক ঋা স্থানীয মিনিৰঁস দ্বাৰা পৰ্যটক কেঁ ঙপৰ মন্দিৰ তক পহুঁচাওন জাগত ঠৈক। মন্দিৰক গেট় পৰ সূচনাপট্ট পৰ পৈঘ ঋাকাৰক ॐ িখন দেখৈত ঠী, হিন্দূ পূজাস্থন হেৰাঁক নেন এহি সঁ ৰেঁসী পৰিচয কী হেতৈক ? নিৰ্মাণকানক হিসাৰেঁ গহো ৰঁহুত প্ৰাচীন ঠৈক ঋা এতহু ভাৰতীয ৰাস্তুকনাক প্ৰভাৱ নহিএ। ঞ একটা প্ৰশ্ন ৰহিএ জাগত ঋছি জে যদি মন্দিৰ সৰঁ ভাৰতীয লোকনিক ঋাগমন সঁ পহিনহি ৰঁনি গেন ঠনৈক তখন একৰা হিন্দূ মন্দিৰ কোনা মানন গেনৈক। ৰঁহুত সম্ভৱ জে মূন জনজাতি, জে পূৰ্ৰ মে প্ৰকৃতি ঋা পূৰ্ৰজক ঋাত্মাক ঙপাসক ঠনাহ, ওএহ সৰঁ এহন মন্দিৰ ৰঁনৌনে হোথি জে ৰাঁদ মে হিন্দূ ধৰ্মক কেন্দ্ৰ ৰঁনা দেন গ��নৈক।

নীচা সঁ ঙপৰ তক মন্দিৰ তীন স্তৰ পৰ ৰঁনন ঠৈক, তীনূ স্তৰ পৰ ঋপন ঋপন ঋূজন দ্বাৰ ঠৈক। মধ্য স্থনক স্বৰ্গদ্বাৰ পৰ লোক কেঁ ফোটো ঋাদি নেৰাঁক ছূট ঠৈক। ফোটো ঋাদি নেৰা নেন টিকট নগৈত ঠৈক জে হমৰা পৈকেজ মে জোড়ন ঋছি। গাগড টিকট

কীনৈত ছথি ত**ই** সঁগহি একটা কূপন দেন জাগত ছনি জে কতাৰ মে হমৰ সঁখ্যা ৰঁতৰৈত খছি কাৰণ ওহি স্থান পৰ ফোটো নেৰাঁক নেন ভীড় ছৈক, প্ৰত্যেক ব্যক্তি খথৰা গ্ৰুপ কে কম সঁ ক পাঁচ মিনট ত**ই** নাগিএ জাগত ছৈক। ওহি দ্বাৰ পৰ জেৰাঁক নেন নোক নীচা সঁ ৰঁনন সীঢ়ীক প্ৰযোগ সেহো ক**ই** সকৈত খছি খা ৰঁগন ৰাঁটে সড়ক পৰ হন্‌কা চঢ়াগ চঢ়ৈত পৰিসৰক পৈঘ খাঙন মে সেহো জা সকৈত খছি। হম কাত ৰাঁটে খাঙন মে প্ৰৱেশ কৰৈত ছী। ওতএ একটা খুনা দনান জকাঁ পৈঘ স্থন, জতএ ফোটো নেনিহাৰ সৰঁ খপন খপন নম্বৰক প্ৰতীক্ষা ক**ই** ৰহন ছথি। হমৰা পতা নগৈত খছি জে হমৰ নম্বৰ এক সৌ ব্যক্তিক ৰাঁদ খাওত। মানে ভেন জে একো মিনট কেঁ যদি প্ৰতি ব্যক্তি নগতৈক ত**ই** দূ ঘঁটাক ৰাঁদে। হম ওকৰ ৰিচাৰ ছোড়ি দৈত ছী, কাৰণ স য সে ভেন জা ৰহন ছৈক, সুখো নাগন খছি খা এতএ দূ ঘঁটা ৰিঁ াএৰঁ কোনা সেহো সমস্যা খছি। খপৰিচিতক সঁগ কতেক গপ কৰত নোক ?

সামনে উঁচ স্থন পৰ তীনটা মন্দিৰ স্থিত ছৈক। এহি মন্দিৰ সৰঁ কে সীঢ়ী সৰঁ পৰ চাঠ নাগন ছৈক, মানে পৰ্যটক উপৰ নহি জা সকৈত ছথি। নীচা সঁ ফোটো খাদি মাত্ৰ নোক ন**ই** সকৈত খছি। হমৰা দূগোটে ভাৰতীয পৰ্যটক এতএ ভেটনাহ, একটা দিল্লী খা দোসৰ কনকত্তা সঁ। হুনকে সহাযতা সঁ ওহি মন্দিৰক ৃষ্ঠভূমি মে হম খপন কিছু ফোটো নৈত ঘুৰি খৰৈত ছী পাৰ্কিঁগ মে। এহি মন্দিৰ মে খাওৰ কিছু কৰৰাঁক নহি, খানী ৰাস্তুকনাকে নিহাৰু খা প্ৰাচীন নূৰিক প্ৰশংসা কৰু।

ৰস্তা মে এক ঠাম ভোজন নেন ৰুকৈত হম সৱঁ কৰীৰঁ চাৰি ৰঁজে তেসৰ মন্দিৰ পৰ পহুঁচৈত ছী। ৃা সমুদ্রক কছেৰ মে ৰঁনন ছৈক। পূৰা গোত্থা নারা (Goa Lawah) নামক ৃা মন্দিৰ ৰাঁনীক ছওষ্টা মুখ্য মন্দিৰ মে এক মানন জাগত ছৈক। এতএ এক কাত পৈঘ ৰঁৰক গাছক ধোধি মে ৰাঁদুৰক মুণ্ড ভৰন। এহি গাছ ত্থা ৰাঁদুৰক পূজা সেহো হোগত ছৈক। মন্দিৰ পৰিসৰ মে হম ঈহনৈত ছী, গাগড ৰাঁহৰে ৰহৈত ছথি। এতহ্ম স্থানীয নোকক এক দন পূজা নেন পহুঁচৈত ত্থছি, তত্থন ঢোন সদৃশ একষ্টা ৰাঁজা ৰঁজাওন জ গত ছৈক। ও সৱঁ ত্থাওন মে নীচা মে ৰৈঁসি জাগত ত্থছি, পুজাৰী ত্থাগূ মে ৰৈঁসৈত ছথি ত্থা সৱঁকেঁ পূজা কৰৰৈত ছথি। গএহষ্টা দৃশ্য হম কিছু নিকষ্ট সঁ দেত্থি পৌনহুঁ। মন্দিৰ পৰিসৰ মে একষ্টা ত্থূজন ঘৰ মে ৰঁহ্মত ৰাস রাদ্যযন্ত্র গেৰুত্থা ৰংগক কপড়া সঁ ঝাঁপন ৰাত্থন। একৰ র্যরহাৰ রার্ষিক ঙত্সৱক সময কএন জাগত ছৈক।

ত্থাজুক মন্দিৰ ভ্রমণ এতহি শেষ ভেন। হোষ্টন ঘূৰৈত ছও ৰাঁ িএ জাগত ছৈক, থাকিও গেন ছী তেঁ দিনক ত্থন্ত মানন। ত্থগিনা দিন নেন হমৰা দূষ্টা কাজ ৰঁঠন ত্থছি- তানা নোষ্ট মন্দিৰ ত্থা সনে কীনৰঁ। তানা নোষ্ট মন্দিৰ নোক সূর্যাস্তক সময জাগত ত্থছি, মুদা হমৰা নেন সে সম্ভৱ নহি। যদ্যপি ৰিঁযোন্ডৰ হমৰা সূর্যোদযক স য এহি মন্দিৰ কেঁ দেত্থৰাঁ নেন নিত্থনে ত্থছি, হম ওহি ৰ চাৰ কেঁ ছোড়ি দৈত ছী কাৰণ ৃা ত্থর্যারহাৰিক নগৈত ত্থছি। দোসৰ গপ জে ত্থাকাশ কত্থনহ্ম কএ মেঘাছন্ন ভএ জাগত ছৈক তত্থন কী সূর্যোদয ত্থা কী সূর্যাস্ত ? কন্যাকুমাৰী যাৎ াক ত্থনুভৱ ত্থা এতহি মেৰাপী দেত্থৰাঁ মে মেঘৌন সমযক কাৰণ ভেন ৰাঁধা মোন পড়ৈত ত্থছি। গাগড কেঁ কহৈত ছিএনি নও ৰঁজে ত্থাৰঁথি।

ছঠম দিন, মংগল, 4 অক্টূবৰ 2022

হোটৈন সঁ চেকআৰ্উট কৈএ কএ বঁহৰাগত ছী কাৰণ তানা লোটৈক বঁাদ হমৰা সীধে এযৰপোৰ্ট জেবঁাক অছি। বঁানী মে পছিলা দূ দিন ভাৰী বৰ্ষা নহি ভেন ছনৈক। আগ হোটৈন ছোড়িতে খূবঁ জোৰ ক বৰ্ষা হোমএ নগনৈক। কিছুএ কান মে সড়ক সবঁ পৰ পানি নাগি গেনৈক। গ্বনক জে তানা লোট পহঁচৈত পহঁচৈত বৰ্ষা ছুটি গেনৈ ম্বদা আকাশ মেঘাছন্ন বঁননে ৰহনৈক। পহিনে গাগড হমৰা নগে মে একটা স্টোৰ মে নই গেনীহ জতএ হম চাকনেট আদি কিননহঁ। তকৰ বঁাদ তানা লোট মন্দিৰ।

তানা লোটক অৰ্থ স্থানীয ভাষা মে হোগত ছৈক সম্বদ্র ◌ স্থিত জমীন। ঞ্জ মন্দিৰ সম্বদ্রক কছেৰ মে চট্টান পৰ বঁনন ছৈক। মন্দিৰক প্ৰৱেশদ্বাৰ ওহিনা খূজন কেবঁাড়ক পট্টা, স্বৰ্গ মে অপনে কেঁ আমংত্রিত কৰৈত। এখন ভাটাক সময ছৈক তেঁ কছেৰ মে পানি নহি ছৈক। এতএ কিছু দৃশ্য অন্বপম অছি, খাস ক কএ একটা চট্টান জে প্বন বঁনি গেন ছৈক নোক কেঁ বেঁসী আকৰ্ষিত কৰৈত ছৈক। ঞ্জ মন্দিৰ হমৰ এখন তক কে দেখন মন্দিৰ সবঁ মে সবঁসঁ নব অছি, যোনহম শতাব্দী মে বঁনাওন গেন। বঁানীক হিন্দূ নোকনি নেন ঞ্জ সম্বদ্রী দেৱতাক মন্দিৰ ছিঐক, এতএ বৰুণ দেৱক পূজা হোগত ছনি। এহি চট্টান পৰ মন্দিৰ কেঁ প্ৰায: ঋঁ নে বঁহৃত ৰাস পৈঘ গাছ সবঁ, তথাপি মন্দিৰক বাস্তুকনা দেখবঁা মে আৰিঁএ জাগত ছৈক জে কানি দেখন অন্য মন্দিৰ সঁ মিনৈত-জ্বনৈত ছৈক।

মন্দিৰ মে একটা ঝৰনা ছৈক জাহি সঁ নোনৰহিত নীক পেযজন খমৈত ৰহৈত ছৈক। এত্তকা নোক মৰঁ এহি জন কেঁ ৰোঁতন মে ভৰি কএ নই জাগত খছি, একৰা পৱিত্র মানন জাগত ছৈক, বূঁমূ ভাৰত মে গংগাজন। পর্যটক নোকনি ওহি ঝৰনাক জন চিখৰাঁক নেন নাগন নগৌনে। হমহুঁ নাগন মে নাগি জাগত ছী। জন মত্তে নীক ছৈক। প্রশ্ন ছৈক মমুদ্রক কছেৰ মে মীঠ জনক স্রোত কতএ সঁ এনৈক ? এতএ তই মমুদ্রী নোনছৰাগন জন হেৰাঁক চাহিযৈক। মদা ধৰতীক গর্ভ মে ৰঁহতো এহন খাশ্চর্য ছৈকে, মৰঁমঁ পৈঘ খাশ্চর্য তই মানমৰোৱৰ ঝীনক পড়োম মে ৰাক্ষম তান ছৈক জকৰ জন নোনছৰাগন ছৈক।

মন্দিৰ মে প্রৱেশ কৰবাঁক কোনো প্রযাম কিযো নহি কৰৈত খছি, পর্যটক নেন মন্দিৰ স্বন পূজাক নেন নহি, প্রাঞ্চ িক মুন্দৰতাক দৃশ্যাৱনোকন নেন ছৈক। ৱিশ্বাম ছৈক জে মমুদ্রী ৱিষধৰ মৰঁ এহ মন্দিৰক ৰক্ষা কৰৈত ছৈক। এখনহু চট্টানক একটা ছ ট গুফা মে একটা মাপ ৰাখন ছৈক। গাগড কহৈত ছথি এ মাপ এতএ মৈকড়ো মান সঁ ছৈক খা মান্যতা ছৈক জে এ তানা নোট মন্দিৰক ৰক্ষক ছিঐক। হমৰা খাশ্চর্য নগৈত খছি জে ীৱিত মাপ এতেক পুৰান হেতৈক কোনা জখন কি মাপক ঔমত খাযু মাত্র 25-30 ৱর্ষ হোগত ছৈক ? এহি মে ঢোংগ ছৈক মে গাগ স্বীকাৰ কৰৈত ছথি। তৈযো নোক ওকৰা দেখবাঁ নেন জ গত খছি খা কিছু চঢ়ৌখা চঢ়ৰৈত খছি। মাপ ফুশুনী মাৰনে, নগৰেঁ নহি কৰত জে জীৱিত ছৈক খা কি প্লাম্টিক কে ৰঁনাওন। দূটা ৱ্যক্তি, জে স্থানীয প্ৰজেগৰী ৰূঁঝাগত ছথি, মাৰোঁগ পহিৰনে ওতএ

ৰৈসন ওকৰা ওগৰনে। দূ হজাৰ ৰুপিযা হমহূঁ ফেকন ওহি ঘাপ নেন।

এতদ্ম একটা ৰঁগানী পৰিৰাৰ ভেটৈত ছথি। দুৰ্গাপূজাক সময ঋা ৰঁগানী নোকনি ঘুমৰা নেন নহি ৰঁহৰাগথি যে কোনা হেতৈক ? ঋা কিছু তই ৰাঁনী দৰ্শন নেন যেহো এৰেঁ কৰতাহ কিনে ?

ঋাকাশ মেঘৌন ঠৈক তেঁ সূৰ্যক দৰ্শন নহিযে হোগত ঋছি। এক হিসাৰেঁ নীকে নহি তই এগাৰহ ৰঁজে প্ৰখৰ ৰৌদ মে খুনা ঋাকাশক তৰ তানা নোটে ঘুমৰ প্ৰিযগৰ নহিএ হোগত।

হমৰ গন্ডোনেসিযা টূৰ সমাপ্ত হোগত ঋছি। এযৰপোৰ্টক ৰস্তা মে হম ৰিঁতনাহা পাঁচ দিনক নেখা-জোখা কৰৈত ছী তই নগৈত ঋছি জে দৰ্শনীয স্থন কেঁ নজদীক সঁ দেখৰা-বুঁঝৰ ক হিসাৰেঁ যোগ্যকৰ্তা ৰাঁনীক তুনলা মে নীক ৰহন। ওতএ গাগড ৃহো ৰেঁসী সহযোগ কেননি, জে কিছু হমৰা প্ৰোগ্ৰাম মে নীখন ছন তাহি সঁ ৰেঁসিএ ঋপনহি মোনে দেখা দেননি। ৰাঁনী মে গাগড ঋপন মহিনা-জনিত 'ঋপৰিত্ৰতা'ক কাৰণেঁ (হম ঞ্ৰ মানি নৈত ছ জে ও সূঠ নহি ৰঁজনীহ) মন্দিৰক ভীতৰ নহি গেনীহ ঋা ৰিদেশী পৰ্যটক কেঁ মন্দিৰক গৰ্ভগৃহ মে প্ৰৱেশ ৰৰ্জিত ৰহনা সঁ ভ্ৰমণ ওতেক ঋানন্দদাযক নহি ৰহন। ৰাঁনী মে একেটা নাভ ভেন জে হিন্দূ গাগড গাড়ী মে যাত্ৰা কৰৈত হমৰা হিন্দূ সমাজক ৰীতি-নীতিক ৰাঁৰে মে ৰঁদ্মত কিছু ৰতৰৈত গেনীহ, ঋপনা স্বহেঁ গাযত্ৰী পাঠ সুনা দেননি ঋা কিছু স্থানীয মঞ্চৰ ঠিখা দেননি। একৰ ৰিপৰীত জতেক হমৰা প্ৰোগ্ৰাম মে নীখন ছন তাহি মে কিছু স্থন ছোড়িও দেননি ঋা সৰ্ৰঁসঁ মুখ্য ৰাঁত জে ও কোনো পঁডিত থৰা

প্ৰজেগৰী সঁ ভেঁ৺ নহি কৰৌননি জাহি ৰাঁতক নেন হম ৰিঁযোন্‌ডৰ সঁ ওতেক জোগাৰ কৰৰোঁনে ছনহুঁ।

এহি ছোৼ যাত্ৰা মে তৈযো স্বদূৰ পূৰ্ব মে ৰঁসন হি ্দূ সমাজক ৰাঁৰে মে ৰঁহুত কিছু ৰুঁঝৰাঁ মে আএন। খুশী ভেন জে ৰিষম পৰিস্থিতিও মে কোনা ও নোকনি অপন ধাৰ্মিক আ সাংস্কৃতিক ব্যৱহাৰ ৰঁচা ক**ই** ৰখৰাঁ মে সক্ষম ভেনাহ আ কোনা আনো সমাজ কেঁ আকৰ্ষিত কৰৈত অপনা মে সন্নিহিত কৰৰাঁ মে সফন ভেনাহ।

এযৰপোৼ পহুঁচি হম গাড কেঁ ৰঁখ্যিসক একটা নিফাফ পকড়া দেন আ হুনকা ৰঁহুত ধন্যৱাদ দৈত অপনা ফ্লাগৈক চেক-এন নাএন মে নাগি গেনহুঁ।

-সম্পৰ্ক- ৰ্‌নোক 8, ফ্লৈ৺ 2ৰী, ডাযমন্‌ড সিটী নাৰ্থ, কোনকাতা 700055, মোৰাঁএন 9831037532

অপন মঁতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.৯.সঁতোষ কুমাৰ ৰায 'ৰঁটোহী'- মঁগৰৌনা (উপন্যাস- খেপ ১০)

সংতোষ কুমাৰ ৰায 'ৰঁগৌহী'

মংগৰৌনা (ঙপন্যাস- দসম খেপ)

''গ তোহৰ ৰঁপৌতী থোড়ে ঠিযৌ। গ হম পৰিচন সঁ কিননে ঠী। পেঁতীস ৰঁৰখ ভ গেনৈ ।"

"হঁ যৌ কক্কা ,গ ঋহাঁ কিননে ঠী। পৰঙ্গু হমৰ তঁ পুশ্তৈনী ঠিযৌয। মংগৰৌনা গাম জহিযা ৰঁসনৈ তহিযে সঁ গ ৰস্তা ঠৈ।"

"তঁ তোহৰ কী মোন হম ঋপন জমীন ছোড়ি দিযৈএ ?"

"ঋহাঁ কেঁ হম জমীন ছোড়ৈ নেন থোড়ে কহৈত ঠী। ৰস্তা তঁ জৰুৰ ছোড়ি দিযৌ। গ ৰস্তা সভহক ঠিযৈএ। সভ কিযো ঋগ ৰস্তা ধৰি ঠনৈত ঠথি।"

ঋতেক গপ ভেনাক ৰাঁদো ৰঁষ্টুক কাকা ৰস্তা নহি ছোড়নকিহীন। ও এক কড়ী ৰঁঢ়া ক' ৰস্তে পৰ পিনৰ গাড়ি ৰহন ঠথিন্হ। ঋগ সঁ পহিনে ডীনৰ কাকা ৰস্তা পৰ ৰঁঢ়ৰৈত দীৰাৰ জোড়ি দেনথিন্হ। সভ কিযো ৰিৰোধ কেনন্হি জে ৰস্তা ৰঁন্ন নহি কৰিযৌ। গ ৰস্তা ঋাগ ধৰি

𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒻। 𑒕𑒯-𑒮𑒰𑒞 𑒣𑒳𑒬𑓂𑒞 𑒞𑒿 𑒃 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒕𑒻। 𑒁𑒃 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒏𑒹𑒿 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒮𑓂𑒫𑒑𑒲𑒨 𑒠𑒩𑒥𑒰𑒩𑒲 𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒰𑒪𑒰𑒢 𑒕𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒍𑒄 𑒠𑒰𑒪𑒰𑒢 𑒣𑒩 𑒦𑒩𑒱 𑒑𑒰𑒧 𑒏𑒹𑒿 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒖𑒧𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒏𑒳𑒬𑓂𑒞𑒲-𑒣𑒯𑒪𑒫𑒰𑒢𑒲 𑒏𑒹𑒿 𑒩𑒝𑒢𑒲𑒞𑒱 𑒍𑒄 𑒠𑒰𑒪𑒰𑒢 𑒣𑒩 𑒥𑒢𑒻𑒞 𑒕𑒪।

𑒑𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒠𑒳 𑒤𑒰𑒿𑒛𑓃 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒯। 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒑𑒳𑒙 𑒏𑒹 𑒢𑒹𑒞𑒰 𑒪𑒐𑒢 𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒕𑒪𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯, 𑒞𑒿 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒑𑒳𑒙 𑒏𑒹 𑒢𑒹𑒞𑒰 𑒨𑒳𑒑 𑒩𑒰𑒨 𑒕𑒪𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯। 𑒑𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒁𑒬𑒰𑒢𑓂𑒞𑒱 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒪। 𑒧𑒮𑒼𑒧𑒰𑒞 𑒏𑒹 𑒖𑒧𑒲𑒢 𑒯𑒩𑒣𑒻 𑒪𑒹𑒪 𑒥𑒛𑓃-𑒥𑒛𑓃 𑒡𑓀𑒡𑒰 𑒯𑒼𑒋𑒞 𑒕𑒪𑒻𑒯। 𑒧𑒮𑒼𑒧𑒰𑒞 𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒑𑒩 𑒥𑒹𑒙𑒰 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒪𑒻𑒯 𑒞𑒿 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒖𑒧𑒲𑒢 𑒯𑒩𑒣𑒢𑒻 𑒂𑒍𑒩 𑒂𑒮𑒰𑒢 𑒕𑒪𑒻𑒯। 𑒧𑒮𑒼𑒧𑒰𑒞 𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒹𑒙𑒲 𑒏𑒹 𑒁𑒣𑒢 𑒤𑒰𑒿𑒮 𑒧𑒹 𑒤𑒿𑒮𑒰 𑒪𑒱𑒁 । 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒮𑒿 𑒥𑒪𑒖𑒼𑒩𑒲 𑒥𑓂𑒨𑒰𑒯 𑒏' 𑒪𑒱𑒁।
𑒂𑒥 𑒧𑒮𑒼𑒧𑒰𑒞 𑒏𑒹 𑒖𑒧𑒲𑒢-𑒖𑒰𑒨𑒠𑒰𑒠 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒏𑒹𑒿 𑒦 𑒖𑒰𑒋𑒞। 𑒃 𑒂𑒧 𑒑𑒣 𑒕𑒪।

𑒪𑒐𑒢 𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒥𑒹𑒮 𑒣𑒻𑒒 𑒏𑒠-𑒏𑒰𑒚𑒲 𑒏𑒹 𑒣𑒯𑒪𑒫𑒰𑒢 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒏𑒳𑒬𑓂𑒞𑒲 𑒧𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒿 𑒂𑒑𑒰 𑒮𑒱𑒩𑓂𑒤 𑒨𑒳𑒑𑒹𑒮𑒩 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒏𑒹𑒯𑒢𑒼 𑒣𑒯𑒪𑒫𑒰𑒢 𑒏𑒹 𑒣𑒙𑒐𑒢𑒲 𑒠𑒹𑒥𑒰 𑒧𑒹 𑒍 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒥𑒥𑒱𑒞𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒹𑒿 𑒒𑒩𑒫𑒰𑒪𑒰 𑒯𑒻𑒖𑒰 𑒧𑒹 𑒧𑒩𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻 । 𑒍 𑒧𑒮𑒼𑒧𑒰𑒞 𑒦 𑒑𑒹𑒪𑒲𑒯। 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒥𑒹𑒙𑒲 𑒕𑒪𑒻𑒯 - '𑒧𑒩𑒢𑒲' ।

𑒧𑒩𑒢𑒲 𑒏𑒹 𑒖𑒢𑒧 𑒥𑒰𑒣 𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒳𑒃𑒪𑒰 𑒥𑒰𑒠 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒯 , 𑒞𑒹𑒿 𑒍𑒏𑒩 𑒢𑒰𑒧 𑒧𑒩𑒢𑒲 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒑𑒹𑒪। 𑒑𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒒𑒙𑒢𑒰 𑒂𑒍𑒩 𑒣𑒩𑒱𑒒𑒙𑒢𑒰 𑒏𑒹𑒿 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥 𑒮𑒿 𑒢𑒰𑒧 𑒩𑒰𑒐𑒻 𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒩𑓀𑒣𑒩𑒰 𑒕𑒪𑒻𑒯 । 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒖𑒹 𑒢𑒹𑒢𑒰 𑒏𑒼𑒚𑒲 𑒠𑒼𑒑𑒰 𑒧𑒹 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒢𑒳𑒏𑒰𑒨𑒞 𑒕𑒪𑒰𑒯 , 𑒞𑒿 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒢𑒰𑒧 '𑒧𑒳𑒮𑒰𑒨' 𑒩𑒻𑒐 𑒠𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯।𑒖𑒏𑒩 𑒚𑒼𑓀𑒚𑒲 𑒥𑒜𑓃𑒪 𑒯𑒼𑒋𑒞 𑒕𑒪 𑒞𑒿 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒢𑒰𑒧 ' 𑒚𑒼𑒩𑒥𑒰'

পড়ি জৈত ছনা। মংগন কে জনমন মংগনা রগৈৰহ-রগৈৰহ...।

নেখন মৰনী কেঁ অপন পৰেমক জান মে ফঁসৌঁনথি। দ্বন্দ্ব কেঁ চুমৌন ভেনেন্থি । মৰনী স্বহাগিন ভেলীহ। মৰনী কেৰ সংপতি পৰ নেখন কেঁ কব্জা ভেনেন্থি । সংপতি রঁঠুরৈঁ কেঁ ঐ নীক জ্বগাড় ছনা। গাম মে অগ সঁ পৈঘ-পৈঘ কৰম-কাংড ভs জাএত ছন , পৰংঠ গাম মে কিযো রৈঁজ নহি সকৈত ছনাহ জে ঐ কাজ নীক নহি ছিযৈয। গাম মে হিংগনেৰশাহী ছনৈহ।

আজ্ব রিঁজনী কেৰ খংভা নহি গাড়s দৈত ছৈ গাম মে নোকনি । হম গজোত মে ৰহরঁ , তূঁ অনহাৰ মে ৰহ। গ নীক রিচাৰ নহি কহনে জা সকৈত অছি। সভ কিযো অমৰীত নহি পীনে ছথি। গ মৃত নোক ছিযৈয। এক দিন ছোড়s পড়তন্থি সভ কিযো কেঁ ঐ ধৰাধাম। তঁ ফেৰ অতেক গুমান কোন গপ কেৰ ? মাষ্টিক দেহ মাষ্টি মে মিন জেতৈ। সভ মাযা মোহ ছুটি জেতৈন্হ অহী ঠাম।

(শেষ অংশ অগিনা খেপ মে)

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১০.জগদীশ প্রসাদ মণ্ডল- ভঁগতৰাহ করি

𑒖𑒑𑒠𑒲𑒬 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠 𑒧𑒝𑓂𑒛𑒪

𑒦𑓀𑒑𑒞𑒩𑒰𑒯 𑒏𑒥𑒱

𑒦𑓀𑒑𑒞𑒩𑒰𑒯 𑒏𑒥𑒱𑒏 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒦𑒹𑒪 𑒬𑒰𑒮𑓂𑒞𑓂𑒩𑒲𑒖𑒲। 𑒦𑒰𑒨, 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒖𑒑𑒞 𑒕𑒲 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒕𑒲, 𑒌 𑒥𑒲𑒔 𑒬𑒰𑒮𑓂𑒞𑓂𑒩𑒲, 𑒅𑒣𑒬𑒰𑒮𑓂𑒞𑓂𑒩𑒲, 𑒂𑒔𑒰𑒩𑓂𑒨, 𑒅𑒣𑒰𑒔𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒃𑒞𑓂𑒨𑒰𑒠𑒱𑒏 𑒦𑒩𑒧𑒰𑒩 𑒁𑒕𑒱𑒨𑒼 𑒂 𑒩𑒯𑒏𑓂𑒏𑒼 𑒔𑒰𑒯𑒥𑒹𑒿 𑒏𑒩𑒲। 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒑𑒰𑒧𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒏𑒱𑒮𑒰𑒢𑒣𑒳𑒩 𑒑𑒰𑒧𑒧𑒹 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒑𑒼𑒭𑓂𑒙𑒱-𑒣𑓀𑒑𑒩𑒰 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒮𑒿 𑒖𑒳𑒛𑓃𑒪 𑒕𑒟𑒱𑒋। 𑒦𑒰𑒨, 𑒌𑒚𑒰𑒧 𑒋𑒯𑒹𑒢 𑒡𑒼𑒐𑒰 𑒢𑒃 𑒯𑒳𑒁𑒋 𑒖𑒹 𑒋𑒯𑒢𑒼-𑒋𑒯𑒢𑒼 𑒑𑒰𑒧 𑒮𑒦 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒃𑒧𑒹 𑒕𑒹𑒯𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒮𑒼𑒢𑓂𑒯𑒼𑒁𑒢𑒰 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩𑒹 𑒕𑒻𑒟 𑒂𑒏𑒱 𑒮𑒼𑒢𑓂𑒯𑒼𑒁𑒢𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒤𑒹𑒮𑒩𑒹 𑒥𑒰 𑒛𑒰𑒏𑓂𑒙𑒩𑒹 𑒕𑒻𑒟। 𑒑𑒼𑒭𑓂𑒙𑒱-𑒣𑓀𑒑𑒩𑒰 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩, 𑒥𑒻𑒖𑓂𑒘𑒰𑒢𑒱𑒏, 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒤𑒹𑒮𑒩, 𑒛𑒰𑒏𑓂𑒙𑒩 𑒑𑒰𑒧𑒹-𑒑𑒰𑒧 𑒂𑒃𑒨𑒹 𑒢𑒯𑒱, 𑒮𑒦 𑒠𑒱𑒢𑒮𑒿 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒂𑒥𑒱𑒿 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒏𑒱𑒮𑒰𑒢𑒣𑒳𑒩 𑒑𑒰𑒧𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒑𑒰𑒧𑒧𑒹 𑒩𑒥𑒱𑒏𑒰𑒢𑓂𑒞 𑒦𑒰𑒨 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒮𑒿 𑒖𑒳𑒛𑓃𑒪 𑒕𑒻𑒟। 𑒩𑒥𑒱𑒏𑒰𑒢𑓂𑒞 𑒦𑒰𑒃𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒔𑒰𑒩𑒱-𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒂𑒩𑒼 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒍𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒏𑒰𑒿𑒐𑒧𑒹 𑒗𑒼𑒛𑓃𑒰 𑒙𑓀𑒑𑒢𑒹 𑒩𑒯𑒻 𑒕𑒻𑒟 𑒖𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒦𑒰𑒛𑓃𑒰-𑒏𑒱𑒩𑒰𑒨𑒰 𑒣𑒰𑒥𑒱𑒿 𑒮𑒲𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒮𑒲𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒏𑒩𑒻𑒥𑒪𑒰 𑒧𑓀𑒛𑒪𑒲 𑒮𑒦 𑒁𑒕𑒱। 𑒋𑒏𑒩 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒃 𑒢𑒃 𑒥𑒳𑒗𑒥𑒻 𑒖𑒹 𑒯𑒧 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒐𑒱𑒠𑒯𑒼𑒿𑒮 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒱𑒌𑒢। 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩

একনিষ্ঠতা ছৈক। জখন সমাজমে ওহন বস্তুক মাঁগ বঢ়ল তখনে নে এহেন-এহেন মঁডলীক মান ৬ঠিক২ ঠাঢ় ভেল। খাদ্যক জে ভোজ-ভাত খছি, ও জঁ প্রাচীন পদ্ধতিক সমাজসঁ চলৈত, তঁ গাম-গামমে ভানস করৈবলা শ্রমিক বর্গ বঁনি কেনা পরৈত? জে খখনো ভবি দিন চূল্হিক আগি লগ খপন দেহ ঝড়করৈএ। তেতরেঁ নহি, ভোজ্য-বিন্যাসক সৌকড়ো নবঁ বূপ গঢ়েক লূবি সেহো বখলে খছি। মুদা ওকবর মেহনতানা কেতে হোগএ? খাএব ঐঠাম সে নহি। বঁস এতরেঁ জে ববিকান্ত ভায সাহিত্য সেবামে লগল ছৈথ।

ববিকান্ত ভায এক ৬মেবিযা ছৈথ। ওনা, খপন জীবনকেঁ ঠগসঁ পকৈড় ববিকান্ত ভাগক সীমা ধবি জবূব পহুঁচ গেল ছী মুদা পণ্ডিত জবাহবলাল নেহবূজী জকাঁ চাচা বঁনৈমে দেবী খছিএ। লগ তঁ বিজ্ঞান পঢ়নিহাব কেতৌ গতিহাস নিখৈথ। খপনে জীবন জকাঁ জঁ বুঁঝরৈন, তখন হুনকব জীবন নীক জকাঁ নহি নে বুঁঝি সকবঁ, মুদা জখন হুনকব জীবন-সাধনাক বাঁটে পকৈড় দেখবঁ, তখন হুনকব বাস্তবিক বূপক স্ববূপ জবূব দেখ নেবঁ।

সাহিত্য মঁচসঁ জুড়ল জহিনা শাস্ত্রীজী ছৈথ তহিনা ববিকান্ত ভায সেহো ছৈথ। ওনা, দুনূ ভৈযাবীমে জহিনা ভায-ভাগক ভৈযাবীক সম্বোধনসঁ হোগএ, তহিনা দুনূ গোবেক বীচ সেহো হোগ ছৈক। খপন খা ববিকান্ত ভাগক এক তঁ একঠাম ঘব বহনে দিনমে তীন বেঁব ভেঁগৌ হোগতে ছৈথ। খা দোসব, খপনো জিজ্ঞাসা বহৈএ জে গামসঁ বাঁহব তঁ বএহ বেঁসীকাল নিকলৈ ছৈথ, খপনে তঁ ভবি দিন পবিবাবেমে ওঝবাএল বহৈ ছী। তঁএ, সাঁঝুপহব-কে বঁড়বৈব ভেঁগৌ কবিতে ছিঐন। ভায, পোখবিক মহাবপব জে নষ্ট সভ বঁসল খছি ও সভ জহিনা সাঁঝুপহবমে খপন পবিবাবকেঁ মানে পত্নীকেঁ, তাড়ী পীনা পচাগত লঠিযেবোঁ কবৈএ খা ভবি বাতি সেবো লগ

কৰৱৈঁএ সেহো কেনা নগ কহনে জাএ। কেতৱোঁ মাৰি-গাৰি কিএ নে স্বনএ মুদা শ্খংগৰেজ জকাঁ তনোক নগ নে দেত।

শাস্ত্ৰীজী শ্খা ৰৱিকান্ত ভাযমে চেহৰাক ৰংগ ৱিচিত্ৰ ৰহিতো একচিত্ৰ ৱঁননে চৈন্থে। মানে ঞ্জ জে জীৱনমে, শ্খাযুক হিসাৱঁসঁ, ৰৱিকান্ত ভায ঙুপৰ চৈথ। মানে ৱীস ৱঁৰ্খ ঙুপৰ চৈথ শ্খা শাস্ত্ৰীজী নিচাঁ চৈথ। মুদা সাহিত্যিক জীৱনসঁ দেখন জাএ তঁ শাস্ত্ৰীজী ঙুপৰ চৈথ। মানে জৈঠাম ৰৱিকান্ত ভাগক সাহিত্যিক জীৱন ৱীস ৱঁৰ্খক চৈন, তৈঠাম শাস্ত্ৰীজীক জীৱন পৈঁতীস-চালীস ৱঁৰ্খক চৈন। সাহিত্যসঁ মানে সম্পূৰ্ণ সাহিত্যসঁ জেতেক ৰূচি শাস্ত্ৰীজীকেঁ জে ৰহনে হোন্ব, মুদা কৱিতাসঁ ৰূচি শ্বৰুহেসঁ ৰহনৈন, তঁএ পৈঁতীস-চালীস ৱঁৰ্খক কৱি শাস্ত্ৰীজী ভেৱেঁ কেনাহ। তৈসংগ কখনো-কান মংচক শ্খন্বকূন শ্খাৱো-শ্খাৱো সাহিত্যিক ৱিধামে সেহো ৱক্তৱ্য দগতে চথিন। শাস্ত্ৰীজীক শ্খপন মনক ৱাঁত চিঐন জে শ্খপন ৱিচাৰ শ্খনকা শ্খূৱঁ স্বনৱঁএ চাহৈ চৈথ শ্খাকি শ্খনকো ৱাঁত স্বনএ চাহৈ চৈথ। ভায এহেন ৱিচাৰ শাস্ত্ৰীএজী ষ্টামে চৈন সেহো ৱাঁত নহিযেঁ শ্খচি। শ্খপনোমে শ্খচিএ। মানে ঞ্জ জে সদিকান মনমে ৰহৈএ জে শ্খপন ৱাঁত শ্খান স্বনৱেঁষ্টা নহি মানৱোঁ কৰএ, মুদা শ্খনকৰ ৱাঁত স্বনৈনে, মানৈক তঁ কোনো গপ্পে নহি, শ্খপনা চুষ্টীএ নে শ্খচি।

পৈঁতীস-চানিস ৱঁৰ্খসঁ শাস্ত্ৰীজী সাহিত্যিক ৱিধামে কিছু-নে-কিছু নিখৈত শ্খাৱিঁ ৰহনে চৈথ, মুদা সোভাৱসঁ ভঁগতৰাহ ৰহনে কোনো নিখিত ৰচনাক চেকান নহি চৈন। কহৱঁ জে ভঁগতৰাহ কিনকা কহৱৈন? ভাঁগ পীৱিঁ কিযো শিৱ-দৰৱাঁৰমে মানে মহাদেৱক দৰৱাঁৰমে শিৱ-ভক্তি ৱা মহাদেৱ ভক্তি কৰৈ চৈথ শ্খা কিযো চৌক-চৌৰাহাপৰ ভাঁগক দোকানসঁ ভাঁগ কীনিক**২** পীৱিঁ ৰস্তে-পেৰে শ্খৰ্ৱ-দৰ্ৱ কৰৈ চৈথ।

ওনা, শাস্ত্ৰীজী কেঁ যোন্হোখনা ভঁগতৰাহ নহি কহৰৈন। পৰিৱাৰক জে খস্ত-ব্যস্ততা ছৈন, ও শাস্ত্ৰীজী কেঁ একাগ্ৰ ন্দখ'এ নে দগ ছৈন, জগসঁ কেনহো শ্ৰম হেৰা-ঠেৰা জাগ ছৈন। এক তঁ শ্ৰম খপনে-খাপমে খনমোন ৰহ্নে ঠীহে মুদা ওকৰা পৰেখৰঁ খা প্ৰাপ্ত কৰৰঁ তঁ খাৰো, মানে জখন ৰ্কশন পৰেখনিহাৰ খা প্ৰাপ্তকৰ্তা ৰহতা তখনে নে ভেষ্ট যকৈ ছৈন।

শ্ৰুৰুমে মানে হাগ স্কুনমে জখন যাগঁয, খাষ্ট, ৰাণিজ্য গত্যাদি ৰিষযক পঢ়াগ ফুষ্টৈএ, তগ যমযমে শাস্ত্ৰীজী যাগঁযক ৰিদ্যাৰ্থী ছনা, জে কৌনেজমে খাৰিঁ ৰী.এয-যী.ক ক্ৰমমে মোড় নেনকৈন খা যাগঁয পঢ়ৰঁ ছোড়ি যঁস্কৃত ৰিষয পঢ়ৰঁ শ্ৰুৰু কেনাহ। ৰিশ্বৰিদ্যানযসঁ 'শাস্ত্ৰী'ক ঙপাধি পৌনৈন। ওনা, নগনশীন এহেন জে ৰৈদিক যাহিত্যকেঁ ধাঁগি দেনৈন। মুদা কোন ৰূপমে ধঁগনৈন, যে ৰএহ ৰুঁঝৈ ছৈথ।

তীন ভাঁগক ভৈযাৰীক ৰীঠ মাঝিন ছৈথ শাস্ত্ৰীজী। পাঁঠ ৰীঘা জমীন পৰিৱাৰমে। শাস্ত্ৰীজী ঘুমন্তু ভগযে গেনা। গনাকাক হিযাৰঁসঁ শাস্ত্ৰীজীক ৰিৱাহ গড়ৰঁড় ভেনৈন। গনাকাক হিযাৰঁক মানে ভেন জে ভৌগৌনিক ৰঁনাৰঁষ্টক কাৰণেঁ কোনো গনাকামে শ্ৰমশীন মানে শৰীৰসঁ শ্ৰম কৰৈৰঁনা মনুষ্কক নিৰ্মাণ হোগএ খা কোনো গনাকামে শ্ৰমক ৰঁদনন স্বৰূপ ৰহনে ৰৌদ্ধিক মনুষ্কক নিৰ্মাণ হোগতে খছি। ৰিৱাহ গড়ৰঁড় গ্ৰ ভেনৈন জে পঢ়ন-নিখন পত্নী ৰহনে পৰিৱাৰক স্তৰ ঙুপৰ ঙঠনৈন, মুদা খাৰ্থিক যঁকষ্টসঁ খযৈত ৰহনৈন। কিযান পৰিৱাৰ শাস্ত্ৰীজীক ছৈন্হে। খা তৈপৰ শাস্ত্ৰীজী ঘুমন্তু ভগযে গেন ছৈথ। কৰিতা পাঠ, ভাগৱত-পুৰাণক প্ৰৱচন, গীতা প্ৰৱচন গত্যাদিমে খপন যোন্হোখনা যময নগৈৰঁতে ছৈথ।

জেঠো ভায আ ছোটো ভায, মানে তীন ভাঁগক রীচ শাস্ত্ৰীজী মাঝিন ছৈথ, গামক খেত হথিযা নেনকৈন। জারেঁ তক ছোট পৰিরাৰ শাস্ত্ৰীজীক ৰহনৈন তারেঁ তঁ কোনো সমস্যা নগ রুঁঝি পড়নৈন, মুদা জখন অপ্পন দুনূ রেঁটা ছঁটগৰ ভেনৈন, পৰিরাৰমে খেত-পথাৰক রিরাদ শুৰু ভেনৈন, তখন অপন আমদনী কমনৈন আ খৰ্চ রঁঢ়নৈন।

অখন তকক জে জীরন শাস্ত্ৰীজীক ৰহনৈন ও পৰিরাৰক রেঁরহাৰক অনুকূল নগ ৰহনৈন। পৰিরাৰ রুঁঝি শাস্ত্ৰীজী অপন পত্নিযোঁ আ রঁচ্চো সভকেঁ ভাএপৰ ওঁগঠৌনে ৰহনা মুদা অপ্পন কমাগক কোনো হিসারেঁ নে ৰহনৈন। সভ রুঁঝিতে ছী জে নোকৰ প্ৰাগমৰীক রঁচ্চাক পড়াগমে কী খৰ্চ অছি। তৈঁঠাম সাহিত্যকাৰ সন ভুখাএনক কী খৰ্চ হএত। ওনা, সাহিত্য জগতক রীচ শাস্ত্ৰীজীক এহেন রফাদাৰী ছৈন্হে জে জৈঁঠামসঁ হুনকা হকাৰ পড়ৈ ছৈন, তৈঁঠাম ও জৰুৰ পহুঁচৈ ছৈথ। সাগৰ্চ রঁখসঁ ভুপৰক উমেৰ ভেনো পচ্চাগত শাস্ত্ৰীজী পএৰে রা সাগকিনক সৱাৰীসঁ জীরন চনা ৰহনা অছি।

পৰিরাৰক রিরাদক এহেন স্বৰূপ রঁনি গেন ছৈন জে কোৰ্ট-কচহৰীক কাজ দিনো-দিন রঁঢ়িতে জা ৰহন ছৈন জগসঁ দিন-ৰাতিক রীচ এক্কো পন চৈন ভেটৰঁ কঠিন ভ২ গেন ছৈন। গাৰজনক হৈসিযতসঁ শাস্ত্ৰীজী জরারঁদেহ ছথিএ। অপন জে জীরন ছেনৈন, মানে কেস-মুকদমাসঁ হটৈন, তগমে কাফী রঁদনার আরিঁ গেনৈন। এক দিস আমদনীক কমী হুখ নগনৈন, দোসৰ দিস যত্ৰ-তত্ৰ খৰ্চা রঁঢ়ি গেন ছৈন। খাএৰ কিছু ছৈন মুদা মনুক্ক রঁনি অখন তক তঁ শাস্ত্ৰীজী ঠাঢ় ছথিএ। নগ সভ কাৰ্যক্ৰমমে, মানে সাহিত্যিক কাৰ্যক্ৰমমে, ভাগ ন২ পরৈঁ ছৈথ, তঁএ নহিযেঁ নগ ছৈথ সেহো নহিযেঁ কহন জা

সকৈএ।

স্বভাবসঁ শাস্ত্ৰীজী সাহিত্যকাৰক ঠাঠ-বাঁঠক লোক ছথিএ। অৰ্থশাস্ত্ৰসঁ কহিযো ভেঁট নহি ভেলৈন জে বুঁঝি পেবিঁতৈথ, ভাবলোকক অৰ্থনীতি কী অছি আ ভুবনলোকক অৰ্থনীতি কী অছি। অখনো শাস্ত্ৰীজীক অপ্পন মন গবাহী দগতে ছৈন জে দানী বঁনি দান দেবঁ মহাদান ছী, তঁএ মানবকেঁ মানি লেবাঁ চাহী।

সাহিত্যিক কাৰ্যক্ৰমক জে পৰিদৃশ্য বঁদৈল ৰহল অছি তগ অনুকূল শাস্ত্ৰীজীক বিচাৰক পৰিমাৰ্জন নহি ভ২ সকলৈন। অপনা সংযোজকত্বমে শাস্ত্ৰীজী সাহিত্যিক কাৰ্যক্ৰম কৰৈক নিশ্চয কেলৈন। তিথি নিৰ্ধাৰিত ক২ লেলৈন। সাহিত্য সংসাৰমে বিৰলে কিযো বাঁচল হেতা জিনকাসঁ শাস্ত্ৰীজীক সম্বঁন্ধ নহি ছৈন। রঙ্গআযামী বৃত্তিক শাস্ত্ৰীজী ছথিএ, তঁএ সম্বঁন্ধ স্থাপিত হোগমে দেৰী লগিতে লে ছৈন। পৰিবাৰোসঁ ফ্ৰী ছথিএ। আজুক পৰিদৃশ্যমে মহিলাক হাথ-মুট্ঠীমে কী সভ ছৈন। বুঁঝল বাঁত অছিএ জে মহিলাক অধিকাৰ দিআবৈঁলে সভ অপসিযাঁত ছী, মুদা কোন ঘৰ এহেন বুচৈল অছি জগ ঘৰমে মহিলা শাসক নহি ছৈথ।

নিৰ্ধাৰিত সমযপৰ ৰবিকান্ত ভায অপন সংগীক সংগ শাস্ত্ৰীজীক ঐঠাম পহুঁচলা। জহিনা সতযুগমে ঋষি-মুনি গাছক নিষ্ঠাঁমে মালে ছাহৈবমে অপন কলা-সংস্কৃতিক প্ৰদৰ্শন কৰৈ ছলা তহিনা শাস্ত্ৰীজীক দৰবজ্জাক আগূমে তীনটা আমক গাছ ছৈন্হে।

ৰবিকান্ত ভায, গামক একটা ছেৰবাঁ বঁচ্চাকেঁ পুছলখিন-

"বৌআ, আঁগন জা কলে শাস্ত্ৰীজীক ভাঁজ লগাবঁহ তে।"

জেনা ওগ বঁচ্চাকেঁ বুঁঝলে বহৈ তহিনা টপৈক বাঁজল-

"দছিনবাঁৰি টোলমে ছৈথ।"

"কেতে দূৰপৰ টোল অছি?"

"সঙ্গে-সঙ্গ গেল সভ ঋছি।"

ঋপন পাঁচো-সাত সংগীকেঁ সংগ কেনে শাস্ত্ৰীজীক ভাঁজ নগৰেঁত দছিনৰাঁৰি গেল পহুঁচতে ৰৰিকান্ত ভায দেখনৈন জে শাস্ত্ৰীজী ধুৰন্ধাড় কৰিতা ৰাচি ৰহনা ঋছি ঋা দস-ৰাঁৰহটা শ্ৰোতা হুঁহকাৰী দই ৰহন ছৈন। মনে-মগন শাস্ত্ৰীজী, হাথক ঙশাৰাসঁ ৰৰিকান্ত ভায সভকেঁ ৰঁগমৈনে কহনখিন ঋা ঋপন কৰিতাক ঋন্তিম চৌপাগমে হাথ নগৌনৈন।

সামংজস কৰৈত ৰৰিকান্ত ভায, শাস্ত্ৰীজীক মনোনুকূন ঋপনাকেঁ নিৰমিত কৰৈত শাস্ত্ৰীজীক কৰিতাক ৰিৰাম হোগত দেখ মূড়ী ঙঠা শাস্ত্ৰীজী পৰ দেনৈন তঁ শাস্ত্ৰীজীকেঁ ভক্ক খূজনৈন। ভক্ক খূজিতে মনমে ঙঠনৈন, ৰেঁরহাৰানুকূন ঋপনা ৰূঁতে তঁ ঋতিথি নোকনিকেঁ সমযপৰ ঠঁঢো-গৰম ঋাকি চাহে-পান নহি কৰা সকনথৈন..! গামক তৰক তহ পকৈড় শাস্ত্ৰীজী ৰাঁহৰী সভ সাহিত্যকাৰকেঁ সংগোৰ কেনে গাম দিস ৰিদা ভেনা, মনমে যএহ শুভেক্ষু গক্কা ৰহৈন জে সমাজো দুনিযাঁক সমাজসঁ পৰিচিত হেতা ঋা ৰাঁহৰিযো সমাজ কৰ্মীক সমাজসঁ পৰিচিত হেতা। চাৰিযে ডেগ জখন ঋাগূ ৰঁঢ়না, কি একটা সুভ্যস্তগৰ পৰিৰাৰক গাৰজন সোঝমে পড়নৈন। হুনকা দেখতে শাস্ত্ৰীজী ৰঁজনা-

"হৌ জগৰনাথ, ঋাগ ঋপনা গামক সৌভাগ্য জগন। গনোকাক নামী-গৰামী সাহিত্যকাৰ সভক পদাৰ্পণ ভই ৰহন ছৈন সে কেনা পাৰ নগেৰঁহ।"

শাস্ত্ৰীজীক ৰিচাৰক মৰ্মকেঁ জেনা জগৰনাথ ৰূঝি গেনা তহিনা ৰঁজনা-

"হম ঋহাঁ কি কোনো ৰাঁটেন ছী, ঙ্ৰহো দৰৰাঁজা তঁ ওহী গামক ছী নে, জগ গামমে সাহিত্যকাৰ সভকেঁ ৰঁজৌনিঐন হেনা। সভ খঠ হম

करबँ। तखन तँ कनी-बिलम्ब हेबे करत।"

-जगदीश प्रसाद मण्डलजीक जन्म मधुबनी जिलाक बेरमा गाममे 5 जुलाइ 1947 ईस्वीमे भेलनि। मण्डलजी हिन्दी एवं राजनीति शास्त्रमे एम.ए.क अहर्ता पाबि जीविकोपार्जन हेतु कृषि कार्यमे संलग्न भऽ रुचि पूर्वक समाज सेवामे लागि गेला। समाजमे व्याप्त रूढ़िवादी एवं सामन्ती व्यवहार सामाजिक विकासमे हिनका बाधक बुझि पड़लनि। फलत: जमीन्दार, सामन्तक संग गाममे पुरजोर लड़ाइ ठाढ़ भऽ गेलनि। फलत: मण्डलजी अपन जीवनक अधिकांश समय केस-मोकदमा, जहल यात्रादिमे व्यतीत केलनि। 2001 ईस्वीक पश्चात साहित्य लेखन-क्षेत्रमे एला। 2008 ईस्वीसँ विभिन्न पत्र-पत्रिकादिमे हिनक रचना प्रकाशित हुअ लगलनि। गीत, काव्य, नाटक, एकांकी, कथा, उपन्यास इत्यादि साहित्यक मौलिक विधामे हिनक अनवरत लेखन अद्वितीय सिद्ध भऽ रहलनि अछि। अखन धरि दर्जन भरि नाटक/एकांकी, पाँच साएसँ ऊपर गीत/काव्य, उन्नैस गोट उपन्यास आ साढ़े आठसाए कथा-कहानीक संग किछु महत्वपूर्ण विषयक शोधालेख आदिक पुस्तकाकार, साएसँ ऊपर ग्रन्थमे प्रकाशित छनि।

मिथिला-मैथिलीक विकासमे श्री जगदीश प्रसाद मण्डलजीक योगदान अविस्मरणीय छनि। ई अपन सतत क्रियाशीलता ओ रचना धर्मिताक लेल विभिन्न संस्थासभक द्वारा सम्मानित/पुरस्कृत होइत रहला अछि, यथा- विदेह सम्पादक मण्डल द्वारा गामक जिनगी' लघु कथा संग्रह लेल 'विदेह सम्मान- 2011', 'गामक जिनगी व समग्र योगदान हेतु साहित्य अकादेमी द्वारा- 'टैगोर लिटिरेचर एवार्ड-

2011', মিথিলা মৈথিলীক উন্নয়ন লেল সাক্ষৰ দৰভংগা দ্বাৰা- 'বৈদেহ সম্মান- 2012', বিদেহ সম্পাদক মণ্ডল দ্বাৰা 'নৈ ধাৰৈএ' উপন্যাস লেল 'বিদেহ বাল সাহিত্য পুৰস্কাৰ- 2014', সাহিত্যমে সমগ্ৰ যোগদান লেল এস.এল.এস. গ্ৰোৱঁল সেমিনৰী দ্বাৰা 'কৌশিকী সাহিত্য সম্মান- 2015', মিথিলা-মৈথিলীক বিকাস লেল সতত ক্ৰিয়াশীল ৰহবাক হেতু অখিল ভাৰতীয় মিথিলা সংঘ দ্বাৰা- 'বৈদ্যনাথ মিশ্ৰ 'যাত্ৰী' সম্মান- 2016', ৰচনা ধৰ্মিতাক ক্ষেত্ৰমে অমূল্য যোগদান হেতু জ্যোৎস্না-মণ্ডল দ্বাৰা- 'কৌমুদী সম্মান- 2017', মিথিলা-মৈথিলীক সংগ অন্য উৎকৃষ্ট সেবা লেল অখিল ভাৰতীয় মিথিলা সংঘ দ্বাৰা 'স্ব. বাবূ সাহেব চৌধৰী সম্মান- 2018', চেতনা সমিতি, পটনাক প্ৰসিদ্ধ 'যাত্ৰী চেতনা পুৰস্কাৰ- 2020', মৈথিলী সাহিত্যক অহৰ্নিশি সেবা আ সৃজন হেতু মিথিলা সাংস্কৃতিক সমন্বয় সমিতি, গুৱাহাটী-অসম দ্বাৰা 'ৰাজকমল চৌধৰী সাহিত্য সম্মান- 2020', ভাৰত সৰকাৰ দ্বাৰা 'সাহিত্য অকাদেমী পুৰস্কাৰ- 2021' তথা সাহিত্য ও সংস্কৃতিমে মহত্বপূৰ্ণ অৱদান লেল অমৰ শহীদ ৰামফল মংডল বিচাৰ মংচ দ্বাৰা 'অমৰ শহীদ ৰামফল মংডল ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ- 2022'

ৰচনা সংসাৰ : 1. ইন্দ্ৰধনুষী অকাস, 2. ৰাতি-দিন, 3. তীন জেঠ এগাৰহম মাঘ, 4. সবিতা, 5. গীতাংজলি, 6. স্বখাএল পোখৰিক জাগঠ, 7. সতবেঁধ, 8. চুনৌতী, 9. ৰহস্য চৌৰী, 10. কামধেনু, 11. মন মথন, 12. অকাস গংগা - কবিতা সংগ্ৰহ। 13. পংচবটী- একাংকী সংচয়ন। 14. মিথিলাক বেঁটী, 15. কম্প্ৰোমাইজ, 16. ঝমেলিয়া বিঁআহ, 17. ৰত্নাকৰ ডকৈত, 18. স্বয়ংবৰ- নাটক। 19. মৌলাএল গাছক ফূল, 20. উত্থান-পতন, 21. জিনগীক জীত, 22. জীৱন-

মৰণ, 23. জীরন সংঘর্ষ, 24. নৌ ধাড়ৈএ, 25. রঁড়কী রঁহৈন, 26. ভাদরক খাঠ খন্থাৰ, 27. সধরা-রিধরা, 28. ঠূঠ গাছ, 29. গজ্জত গমা গজ্জত রঁঠেনৌঁ, 30. নহ্সন, 31. পংগ্ব, 32. খামক গাছী, 33. স্বঠিতা, 34. মোড়পৰ, 35. সংকল্প, 36. খন্তিম ক্ষণ, 37. কৃ��্ঠা- ঙপন্যাস। 38. পযাস্বিনী- প্ররঁন্ধ-নিরঁন্ধ-সমানোচনা। 39. কন্যাণী, 40. সতমাএ, 41. সমঝৌতা, 42. তামক তমঘৈন, 43. রীৰাংগনা- একাংকী। 44. তৰেগন, 45. রঁজন্তা-রূঁঝন্তা- রীহৈন কথা সংগ্রহ। 46. শংভুদাস, 47. ৰহঁনী খড়- দীর্ঘ কথা সংগ্রহ। 48. গামক জিনগী, 49. খর্দ্ধাংগিনী, 50. সতভৈঁযা পোখৈৰ, 51. গামক শকন-সূৰত, 52. খপন মন খপন ধন, 53. সমৰথাগক ভূত, 54. খপ্পন-রীৰান, 55. রাঁন গোপান, 56. ভকমোড়, 57. ঙনরাঁ ঠার্ভৰ, 58. পতঝাড়, 59. গঢ়ৈনগৰ হাথ, 60. নজরিঁজী, 61. ঙকডূ সময, 62. মধুমাছী, 63. পসেনাক ধৰম, 64. গ্বড়া-খূদ্দীক ৰোটী, 65. ফনহাৰ, 66. খসৈত গাছ, 67. একচ্ছা খামক গাছ, 68. শ্বভচিন্তক, 69. গাছপৰ সঁ খসনা, 70. ডভিযাএন গাম, 71. গ্বনেতী দাস, 72. ম্বাড়িযাএন ঘৰ, 73. রীৰাংগনা, 74. স্মৃতি শেষ, 75. রেঁটীক পৈৰুখ, 76. ঞান্তিযোগ, 77. ত্রিকানদর্শী, 78. পৈংতীস সান পছুখা গেনৌঁ, 79. দোহৰী হাক, 80. স্বভিমানী জিনগী, 81. দেখন দিন, 82. গপক পিযা৲ন নোক, 83. দিরানীক দীপ, 84. খপ্পন গাম, 85. খিনতোড় ভূমি, 86. চিতরনক শিকাৰ, 87. চৌৰস খেতক চৌৰস ঙপজ, 88. সমযসঁ পহিনে চেত কিসান, 89. ভৌক, 90. গামক খাশা টূঁটি গেন, 91. পসেনাক মোন, 92. ঞৃষিযোগ, 93. হাৰন চেহৰা জীতন ৰূপ, 94. ৰহৈ জোকৰ পৰিৱাৰ, 95. কর্তাক ৰংগ কর্মক সংগ, 96. গামক সূৰত রঁদৈন গেন, 97. খন্তিম পৰীক্ষা, 98. ঘৰক খর্চ, 99. নীক ঠকান ঠকেনৌঁ, 100. জীরনক

কর্ম জীৱনক মৰ্ম, 101. সঁচৰণ, 102. ভৰি মন কাজ, 103. খাএন খাশা চনি গেন, 104. জীৱন দান তথা 105. খপ্পন সাতী-লঘু কথা সংগ্ৰহ।

ঐ **ৰচনাপৰ** **অপন মংতব্য** editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১১.জগদীশ প্রসাদ মণ্ডল- মোড়পৰ (ধাৰাৱাহিক উপন্যাস খাঠম পড়াৱ)

জগদীশ প্ৰসাদ মণ্ডল

মোড়পৰ (ধাৰারাহিক উপন্যাস)

প্ৰথম পড়াৱ

পাঁচ ৱৰ্খক পছাগত, কামেসৰক মন মানি গেলৈন জে জঁ অপন হাথক ঔজাৰ দুৰুস্ত ৰহত তঁ জীৱন চলবঁ কিছু নে ছী। মানে আসানীসঁ জীৱনক গাড়ীকেঁ খীঁচ সকৈ ছী।
নে খাগ-পীবৈঁক অভাব আ নে নোকৰীক দৰমাহা-ৱেতনসঁ কম আমদনী পতিকেঁ দেখ সুভদ্ৰা মেহো মনে-মন আনন্দিত ◌ীৱনক অনুভব কগযে ৰহল ছেলী। মাত্ৰ ভোজন ৱঁনাএৱঁটাকেঁ অপন কাজ সুভদ্ৰা বুঁঝৈ ছৈথ। একটা তেহেন দাগ ৰখি নেনে ছৈথ, জিনকৰ সঁস্কাৰ ঘৰক গাৰজনীসঁ ভৰল ছৈন মানে পৰিৱাৰক মুঁহপুৰুখীসঁ। জগক চলৈত চঁচনিয়া অপন ৱেঁটা-পুতোহুসঁ ঝগড়া ক ি নোকৰী কৰৈ ছৈথ। ওনা, দৰমাহাক নামপৰ জীৱনে-যাপনটা ছৈন, মুদা মে কামেসৰ বুঁঝি ৰহলা অছি জে অনুমানিত জেতে ৱেতন দাগকেঁ

হেৰোঁ চাহী তেতে হিনকা নামপৰ মাসে-মাস জমা কৰৈত ৰহৰঁ তঁ সানমে একৰেঁৰ জে দেশাটন কৰৰঁ তগমে ৗনকো তীর্থাটন কৰা দেৰেঁন। জগসঁ এতে তঁ কহৈনে হেৰেঁ কৰত জে ৰেঁটা-প্বতোৗ চোড়ি দেনকৈন তৈযো ও খ্বপনা কমাগসঁ খন্তিমো সমযমে সাত গংগাক স্নান সানমে একৰেঁৰ কৰিতে চৈথ। তগসংগ ড্ৰাহো হএত জে ধর্মক নামপৰ কএন খঠ ৰেঁগমানী নহি হোগএ।

সোভাৰমে জে গাৰজনী ঠংঠনিযাক চেনৈন তগমে ৰেঁটা-প্বতোৗসঁ ঝগড়া ভেনো পচাগত কিচু মোড় নেনকৈন। মোড়ক কাৰণ ভেনৈন জে খ্বপন পৰিৰাৰ খা দোসৰ পৰিৰাৰক ৰীঠক মানসিক দূৰী, ঠংঠনিযাক মনোভাৰকেঁ কামেসৰ নীক জকাঁ নহি বুঁঝি   কনা মুদা স্বভদ্ৰা তহ তক খাঁকি নেনী। জগসঁ খ্বপন ৰঁচোক সেৰা খা পৰিৰাৰক কপড়ো-নত্তা খীঁচৰঁসঁ নই কই চূন্হি নগক জৰনা-কাঠী ধৰিক সভ কাজক সোন্হোখনা ভাৰ ঠংঠনিযাক মাথপৰ নাদি দেনৈন। জগসঁ ঠংঠনিযাকেঁ কখনো নে চুট্টী ভেটৈন খা নে খ্বপন গাৰজনীক সংস্কাৰ জোৰ মাৰৈন। খ্বপন ৰেঁটী জকা   স্বভদ্ৰা ঠংঠনিযাক ৰঁনি খ্বপন ভাৰ ঙতাৰি নেনী। ওনা, ৰেঁটীক প ৰতি ঠংঠনিযাক মনমে খখনো এহেন ধাৰণা ৰঁননে চৈন জে কমাগ-খটাগৰানী জখন ৰেঁটী হোগএ তখন পৰঘৰ গেনে ও পৰধন চী, তঁএ জেতে সম্ভৰ ৗখএ তেতে কম সেৰাক ঙপযোগ মাতা-পিতাকেঁ কৰক চাহী। মুদা ঐঠাম ড্ৰাহো প্ৰশ্ন তঁ খচিএ জে জন্মসঁ ৰিঁখাহ ধৰিক জে ৰীঠক সময খচি, ৰএহ সময ৰেঁটীক নির্মাণক সেহো চী। মাগযে নে ৰেঁটীকেঁ ভানস কৰৈক নূৰি সিখৌথীন খাকি পিতা। হঁ, ওহন স্থিতিমে পিতো জৰূৰ সিখৌথীন, জখন মাতৃহ ন ৰেঁটী ভই জাগএ। ওনা, পৰিৰাৰক মহজানক জান ওহন খচিএ জে জগহ ৰঁদৈন পিতা সেহো ৰেঁটীক সেৰা কৰিতে চৈথ খা সাস্বৰ

রঁমনো পছাগত রেঁষ্টী মেহো মাতা-পিতাক মেরা কৰিতে ছৈথ। ওনা, ঠঁঠনিযাক মনমে মদিকান রঁনন ৰহিতে ছৈন জে জেকৰ খ্বন-পানি খাজ-পীরেঁ ছিঐ তেকৰা জঁ একষ্টা নীক রোঁন নহি কহরেঁ মেহো কেহেন হএত। তঁএ রেঁমীকান ঠঁঠনিযা মৃভদ্রাকেঁ কহন কৰথিন-

"কনিযাঁ, জিনগীমে খ্বাৰো কী খ্বছি, মৃখ-ভোগমঁ জিনগী জী নী, যএহ নে ভেন মন্সক্ক জিনগী।"

ওনা, খ্বপনা ধ্বনিমে ঠঁঠনিযা রঁজৈ ছেনী, মৃদা মৃভদ্রাক দেহমে তেকৰ প্রভার নগ পড়ে ছেনৈন, ওনা কনকনী-ঝনঝনী নহি খ্বরেঁ ছেনৈন, মেহো রাঁত নহিযেঁ খ্বছি। তথাপি মেরাকেঁ হৃদযমঁ মেরা কৰরেঁক খিযানমঁ মৃভদ্রা নকছোহৈন কৰরেঁ কৰৈথ-

"দাদী, মভমঁ পৈঘ ক্কৰ্ম ছী রাঁন-রঁঠা হএরঁ।"

'রাঁন-রঁঠা' মৃনি ঠঁঠনিযাক মন দহৈন জাগন। দহনাগত রাঁজৈথ-

"কনিযাঁ, জঁ মে নোক বুঁঝি ক**২** মানত তঁ ও্র দ্বনিযাঁ ঠনত। জে দ্বনিযাঁ দেখৈ ছী মে দ্বনিযাঁ ৰহি ভনেঁ মকৈএ মৃদা ঠানি তঁ ধৰত মন্সক্কে বুঁতে। খ্বহাঁকেঁ কোন দ্বখ খ্বছি, ভগরান তেহে কমামৃত পতি দেনৈন জে দিন দূনা ৰাতি চৌগ্রণা হোগএ, তৈপৰ ানে-রঁঠাক মেরা-ষ্টহন কৰৈনে হমদূঁ ছীহে তখনো জঁ মৃখ-ভোগ নহি কৰরঁ তঁ জীরনে কী ভেন।"

মৃভদ্রা খ্বপন পীঠপোদূ রঁনা মনমঁ মনমে ৰোপি ঠঁঠনিযাকেঁ তেন ৰাখএ নগনী জে ঠঁঠনিযা মাঁঝ-ভোৰ খ্বপন রেঁষ্টা-প্বতো ুকেঁ দমষ্টা গাৰিক খ্বমীৰরাদ প্রতি দিন দগ ছেনী। মঁজোগ রঁনন, পাঁঠ রঁর্থক রীঠ মৃভদ্রাকেঁ তীন মন্তান, তীনূ রেঁষ্টীএ, ভ**২** গেনৈন। মভতৰহক মৃরিধা ৰহনে মৃভদ্রাকেঁ খ্বভারী মহিনামঁ মন্তান জন্ ক পীড়া কম হোগ ছেনৈন।

ৱেঁটী জন্মক প্রতি কামেসৰক মনমে কহিযো ওা নহি ৰ্ঠনৈ জে সমাজক ৰীঠ পঢ়ন-লিখন নৌজৱান যুৱক হমৰূ ছী তঁএ কিএ নে নৱ পীঢ়ীকেঁ বুঁঝা ৱেঁটা-ৱিঁথাহক লেন-দেনক প্রথাকেঁ সমাপ্ত কৰী। নীক কমাগ ভেলে ৱেঁটী ৱিঁথাহকেঁ ঘৰক সামান্য প্রক্রি া কামেসৰ বুঁঝৈ ছৈথ। তঁএ ওা বুঁঝৈক খগতে কী ছৈন জে সভ কানমে শাস্ত্র-পুৰাণক ৱিচাৰ সভ বুঁঝৈ ছিঐ মুদা ৱিঁথাহ আ ৱিঁথাহক দান-দহেজ নগ ঘড়ীমে সভ কিছু ৱিঁসৈৰ জাগ ছী। জগ সমাজমে ৱেঁটাক প্রতি দহেজ লেল পিতাক মুঁহপৰ দুতকাৰনিহাৰ হোগ ছলা, তহী সমাজমে ওহন লোক মালে দুতকাৰনিহাৰ, অপনে অখন মুড়ী গোঁতি সড়কপৰ ঘুৰৈকা গনএ নগন অছি। যএহ ছী আজুক সমাজ। অপন কাজমে কামেসৰ তেনা মগন ভই গেলা, মালে ৰমি গেলা জে সমাজক সঁগ অপন পৰিৱাৰোকেঁ ৱিঁসৈৰ গেলা। সমাজক ৰীঠ দান-দহেজক ৱেঁৱহাৰ দেখ কামেসৰ দান-দহেজকেঁ সমাজ চনৈক প্রক্রিয়া, মালে সামাজিক চনৈন বুঁঝি ৰহন ছ থ। অখন তক কামেসৰক জানকাৰীমে দুটা ট্রেক্টৰক জে আম নী ছেনৈন তগসঁ ডেঢ়িয়া-দোৱঁৰ আমদনী দখ নগনৈন। ডেঢ়িয়া-দোৱঁৰ আমদনী হোগক প্রক্রিয়ামে কিছু খাস-খাস পৰ স্থিতি ভেটনৈন। পহিন ওা ভেটনৈন জে গাম-সমাজমে জেতে কাজ ছি ওগ কাজকেঁ সম্হাৰনে ৱিঁনা সমাজ কেনা ঠাঢ় হএত। মুদা সমাজো তঁ সমাজ ছী। ৱেঁকতা-ৱেঁকতী সমস্যো অছি আ সমাধান কৰৈক ৰস্তো অছিএ। জেতে কাজ কৰৈক মালে ট্রেক্টৰস কাজ নগক, শক্তি কামেসৰকেঁ ছেনৈন, আঠ ঘন্টাক, তগসঁ আ ূ ৰঁঢ়ি তেৰহ-চৌদহ ঘন্টা কাজ লিখ নগলা।

দোসৰ পৰিস্থিতি কামেসৰকেঁ ওাহো সঁগ দেলকৈন জে জানকাৰ লোক জকাঁ লেন-দেন নহি ৰহনৈন। গমৈযা লোক, গৌআঁ ৰঁ মি

খাঁখি মৃনি রিঁসরায় কৰৈত ৰহনৈন। তগসঁ ড্রাগরৰক মাধ্যমসঁ কিছু উপৰী খামদনী সেহো ভাগযে জাগ ছৈন। তেসৰ গ্ৰহো পৰিষ্থিতি কামেসৰকেঁ সঁগ দেনকৈন জে গনাকাক জেতেক গ্রেক্টৰৰঁনা ছৈথ, সভক সঁগ নেন-দেনক সম্বন্ধ সেহো নি গেনৈন, জগসঁ নৱ সমাজক ৰূপমে একটা নৱ সমাজক নির্ম ণ সেহো ভেনৈন। জগসঁ ঐগনা-পৈছনা কমাগক খাশামে নেন-দেন সেহো সহযোগী ভেনৈন। ঘৰসঁ সটনে, মানে কামেসৰক ঘৰক সটনে, ডেঢ় কট্টাক চৌমায়, জে ৰাঁসভূমি সেহো ছী, ডাকপৰ ঠঢ়া কীনি নেনৈন। তৈসঁগ গামক ৰীচমে জে চৌৰঁষ্টী খছি, তৈঠাম সেহো কট্টা ভৰি জমীন কীননৈন। ওনা, কামেসৰক মনমে গ্ৰহো নঠিযে ৰহন ছেনৈন জে মকান ৰঁনৌনে কাৰোৰাঁৰ ক২ সকৈ ছী, ৰহৈযোনে তঁ মকানে চাহী, তৈসঁগ গ্ৰহো তঁ ছেনৈন্হে জে ৰঁ ংকেক ৰূপৈখাক খামদনী জকাঁ খামদনী সেহো খপনে ঔত। খাএৰ জে কিছু কামেসৰক মনমে ৰহন হোনি মুদা গ্ৰহো তঁ ৰঁনিহাৰী দেনে জা সকৈএ জে ঘৰ নগসঁ গামক চৌক হোগত, তীন কোস হটনে ৰাঁজাৰমে সেহো ডেঢ় কট্টা ঘৰাড়ী কীনি নেনা। তৈসঁগ ফূসি ৰে কিএ নে হোগ, মুদা ঘৰ ৰঁনা কামেসৰ খপন পৰিৰাৰকেঁ ৰঁজাৰূ জীৱন তক সেহো পহুঁচেৰেঁ কেনৈন।

পাঁচ সানক ৰীচ জহিনা কামেসৰক জীৱনমে খার্থিক ৰাঁঢ়ি এনৈন তহিনা ৰঘুৰীৰো খা মনেসৰোকেঁ ভেৰেঁ কএন। তেতৰেঁ নহি, গামক নোকক ৰীচ শ্ৰমক প্ৰতি খাকর্ষণ সেহো জগৰেঁ কএন।

-জগদীশ প্রসাদ মণ্ডলজীক জন্ম মধুবঁনী জিলাক বেঁৰমা গামমে 5 জুলাই 1947 ঈস্বীমে ভেলৈন। মণ্ডলজী হিন্দী এবং ৰাজনীতি শাস্ত্ৰমে এম.এ.ক অহর্তা পাবিঁ জীবিকোপার্জন হেতু কৃষি কার্যমে সংলগ্ন ভই ৰুচি পূর্বক সমাজ সেবামে লাগি গেলা। সমাজমে ব্যাপ্ত ৰুঢ়িবাদী এবং সামন্তী ব্যবহাৰ সামাজিক বিকাসমে হিনকা বাধক বুঝি পড়লৈন। ফলত: জমীন্দাৰ, সামন্তক সংগ গামমে পুৰজোৰ লড়াই ঠাঢ় ভই গেলৈন। ফলত: মণ্ডলজী অপন জীবনক অধিকাংশ সময় কেস-মোকদমা, জহল যাত্রাদিমে ব্যতীত কেলাহ। 2001 ঈস্বীক পছাইত সাহিত্য লেখন-ক্ষেত্রমে এলা। 2008 ঈস্বীসঁ বিভিন্ন পত্র-পত্রিকাদিমে হিনক ৰচনা প্রকাশিত হুঅ লগলৈন। গীত, কাব্য, নাটক, একাংকী, কথা, উপন্যাস ইত্যাদি সাহিত্যক মৌলিক বিধামে হিনক অনবৰত লেখন অদ্বিতীয় সিদ্ধ ভই ৰহলৈন অছি। অখন ধৰি দর্জন ভৰি নাটক/একাংকী, পাঁচ সাএসঁ ঊপৰ গীত/কাব্য, উন্নৈস গোট উপন্যাস আ সাঢ়ে আঠসাএ কথা-কহানীক সংগ কিছু মহত্বপূর্ণ বিষযক শোধালেখ আদিক পুস্তকাকাৰ, সাএসঁ ঊপৰ গ্রন্থমে প্রকাশিত ছৈন।

মিথিলা-মৈথিলীক বিকাসমে শ্রী জগদীশ প্রসাদ মণ্ডলজীক যোগদান অবিস্মৰণীয ছৈন। ও অপন সতত ক্রিযাশীলতা ও ৰচনা ধর্মিতাক লেল বিভিন্ন সংস্থাসভক দ্বাৰা সম্মানিত/পুৰস্কৃত হোইত ৰহলা অছি, যথা- বিদেহ সম্পাদক মণ্ডল দ্বাৰা "গামক জিনগী" লঘু কথা সংগ্রহ লেল "বিদেহ সম্মান- 2011", "গামক জিনগী ক সমগ্র যোগদান হেতু সাহিত্য অকাদেমী দ্বাৰা- "টৈগোৰ লিটিৰেচৰ এবার্ড-2011", মিথিলা মৈথিলীক উন্নযন লেল সাক্ষৰ দৰভংগা দ্বাৰা- "বৈদেহ সম্মান- 2012", বিদেহ সম্পাদক মণ্ডল দ্বাৰা "লৌ ধাবৈএ" উপন্যাস লেল "বিদেহ বাঁল সাহিত্য পুৰস্কাৰ- 2014", সাহিত্যমে

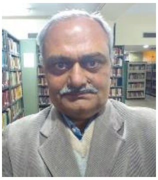
সমগ্ৰ যোগদান লেল এস.এন.এস. গ্ৰোবৰ্স সেমিনৰী দ্বাৰা "কৌশিকী সাহিত্য সম্মান- 2015", মিথিলা-মৈথিলীক বিকাস লেল সতত ক্ৰিয়াশীল ৰহবাক হেতু অখিল ভাৰতীয় মিথিলা সংঘ দ্বাৰা- "বৈদ্যনাথ মিশ্ৰ "যাত্ৰী" সম্মান- 2016", ৰচনা ধৰ্মিতাক ক্ষেত্ৰমে অমূল্য যোগদান হেতু জ্যোৎস্না-মণ্ডল দ্বাৰা- "কৌমুদী সম্মান- 2017", মিথিলা-মৈথিলীক সংগ অন্য উৎকৃষ্ট সেৱা লেল অখিল ভাৰতীয় মিথিলা সংঘ দ্বাৰা "স্ব. ৰাঁবূ সাহেব চৌধৰী সম্মান- 2018", চেতনা সমিতি, পটনাক প্ৰসিদ্ধ "যাত্ৰী চেতনা পুৰস্কাৰ- 2020", মৈথিলী সাহিত্যক অহৰ্নিশ সেৱা আ সৃজন হেতু মিথিলা সাংস্কৃতিক সমন্বয় সমিতি, গুৱাহাটী-অসম দ্বাৰা "ৰাজকমল চৌধৰী সাহিত্য সম্মান- 2020", ভাৰত সৰকাৰ দ্বাৰা "সাহিত্য অকাদেমী পুৰস্কাৰ- 2021" তথা সাহিত্য ও সংস্কৃতিমে মহত্বপূৰ্ণ অৱদান লেল অমৰ শহীদ ৰামফল মংডল বিচাৰ মংচ দ্বাৰা "অমৰ শহীদ ৰামফল মংডল ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ- 2022"

ৰচনা সংসাৰ : 1. ইন্দ্ৰধনুষী অকাস, 2. ৰাতি-দিন, 3. তীন জেঠ এগাৰহম মাঘ, 4. সবিতা, 5. গীতাঞ্জলি, 6. সুখাএল পোখৰিক জাঠি, 7. সতবেঁধ, 8. চুনৌতী, 9. ৰহসা চৌৰী, 10. কামধেনু, 11. মন মথন, 12. অকাস গংগা - কবিতা সংগ্ৰহ। 13. পংচৱটী- একাংকী সংচয়ন। 14. মিথিলাক বেটী, 15. কম্প্ৰোমাইজ, 16. ঝমেলিয়া বিঁয়াহ, 17. ৰত্নাকৰ ডকৈত, 18. স্বয়ংবৰ- নাটক। 19. মৌলাইল গাছক ফূল, 20. উত্থান-পতন, 21. জিনগীক জীত, 22. জীৱন-মৰণ, 23. জীৱন সংঘৰ্ষ, 24. নৈ ধাড়ৈএ, 25. বড়কী বহিন, 26. ভাদৱক আঠ অন্হাৰ, 27. সধৱা-বিধৱা, 28. ঠূঠ গাছ, 29. ইজ্জত গমা ইজ্জত বঁচেলোঁ, 30. লহসন, 31. পংগু, 32. আমক গাছী, 33.

স্বঠিতা, 34. মোড়পৰ, 35. সংকল্প, 36. অন্তিম ক্ষণ, 37. কুণ্ঠা-উপন্যাস। 38. পযস্বিনী- প্ৰৱন্ধ-নিৱন্ধ-সমালোচনা। 39. কল্যাণী, 40. সতমাএ, 41. সমঝৌতা, 42. তামক তমঘৈল, 43. ৱীৰাংগনা-একাংকী। 44. তৰেগন, 45. ৱজন্তা-ৱুঝন্তা- ৱীহৈন কথা সংগ্ৰহ। 46. শংভুদাস, 47. ৰঙ্গনী খড়- দীৰ্ঘ কথা সংগ্ৰহ। 48. গামক জিনগী, 49. অৰ্দ্ধাংগিনী, 50. সতভৈঁযা পোখৈৰ, 51. গামক শকল-সূৰত, 52. অপন মন অপন ধন, 53. সমৰথাজক ভূত, 54. অপ্পন-ৱীৰান, 55. ৱাঁল গোপাল, 56. ভকমোড়, 57. উলৱাঁ চাউৰ, 58. পতঝাড়, 59. গঢ়ৈনগৰ হাথ, 60. নজৱিঁজী, 61. উকটূ সময, 62. মধুমাছী, 63. পসেনাক ধৰম, 64. গৱড়া-খুদ্দীক ৰোটী, 65. ফলহাৰ, 66. খসৈত গাছ, 67. এগচ্ছা আমক গাছ, 68. শুভচিন্তক, 69. গাছপৰ সঁ খসলা, 70. উভিযাএল গাম, 71. গ্বলেতী দাস, 72. ম্বাড়িযাএল ঘৰ, 73. ৱীৰাংগনা, 74. স্মৃতি শেষ, 75. ৱেঁটীক পৈৰুখ, 76. ক্রান্তিযোগ, 77. ত্রিকালদর্শী, 78. পৈঁতীস সাল পছুআ গেলৌঁ, 79. দোহৰী হাক, 80. স্বভিমানী জিনগী, 81. দেখল দিন, 82. গপক পিযাহুল লোক, 83. দিৱালীক দীপ, 84. অপ্পন গাম, 85. খিলতোড় ভূমি, 86. চিতৱনক শিকাৰ, 87. চৌৰস খেতক চৌৰস উপজ, 88. সমযসঁ পহিনে চেত কিসান, 89. ভৌক, 90. গামক আশা টুটি গেল, 91. পসেনাক মোল, 92. ঋষিযোগ, 93. হাৰল চেহৰা জীতল ৰূপ, 94. ৰহৈ জোকৰ পৰিৱাৰ, 95. কৰ্তাক ৰংগ কৰ্মক সংগ, 96. গামক সূৰত ৱঁদৈল গেল, 97. অন্তিম পৰীক্ষা, 98. ঘৰক খৰ্চ, 99. নীক ঠকান ঠকেলৌঁ, 100. জীৱনক কৰ্ম জীৱনক মৰ্ম, 101. সংচৰণ, 102. ভৰি মন কাজ, 103. আএল আশা চলি গেল, 104. জীৱন দান তথা 105. অপ্পন সাতী- লঘু কথা সংগ্ৰহ।

ঋপন মংতর্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১২.ৰবীন্দ্ৰ নাৰাযণ মিশ্র- মাতৃভূমি (উপন্যাস)- ২০ ম খেপ

ৰবীন্দ্ৰ নাৰাযণ মিশ্র

মাতৃভূমি (উপন্যাস)- ২০ ম খেপ

২০

প্রাত ভেনে সংযোগসঁ নাগৰাঁৰা ঘুমৈত-ফিৰৈত উতৰিৰাঁৰিগৌন পহুঁচনাহ। উতৰিৰাঁৰিগৌন জনকৰ জন্মস্থান অছি। তেঁ গাহে-ৰঁগাহে ও এতএ অৰৈত ৰহৈথ ছথি। একুঠামসঁ কৈকগোটে জনকৰ আশ্রমমে জানকীধাম জাগত ৰহৈত অছি। গাম এনাক ৰাঁদ ও অপন পৈতৃক ঘৰমে নহি ৰহৈত ছথি। পাকড়ীক গাছসঁ সটনে নাগৰাঁৰাঁক সহযোগসঁ ওতএ মংদিৰ ৰনাওন গেন। দছিনৰাঁৰিগৌন নোকসভ ওহি সমযমে নাগৰাঁৰাঁক সহযোগ নহি কেনে ৰহথি। সংভৰতঃ জনকৰ সভক অহং ৰাঁধক ভএ গেন ৰহএ। মুদা নাগৰাঁৰা ককৰোসঁ কিছু নহি নেনথি। কহাঁদনি নাগৰাঁৰাঁক একটা ভক্ত সভটা খঠ দেনকৈক। গাম অএনাক ৰাঁদ নাগৰাঁৰা ওহী মংদিৰপৰ ৰহৈত ছনাহ।

নাগৰাঁৰাঁক অৰিঁতহি ওহিঠাম নোকক কৰমান নাগি গেন। নগ-পাসমে জে কেও জনকা অৰৈত দেখনক,জনকৰ পাছু-পাছু মংদিৰ ধৰি চনি আএন। নাগৰাঁৰা মংদিৰপৰ অএনাক ৰাঁদ নোকসভসঁ হানচান নৈত ৰহথি কি জযন্ত ওতএ পহুঁচি গেনাহ। ও জনকা সাষ্টাংগ প্রণাম কেননি। নাগৰাঁৰাঁকেঁ জযন্তক সভটা সমাচাৰ

পতা ৰহনি ।

"কানীকান্ত ঋহাঁক ঘমাচাৰ ঘুনি ৰঁদ্দত ঠিঁতামে পড়ি গেন ছথি ।
দ্দনকে কহনোপৰ হম গাম ঋএনদ্দঁ ঋছি । ওনা হমৰা কেদাৰনাথ
-ৰঁদ্রীনাথ জএৰাঁক কার্যক্রম ছন। মুদা কানীকান্ত ঋড়ি গেনাহ ।
কহএ নগনাহ-

"জযন্ত গামমে ৰঁদ্দত ঝঁঝটমে পড়ি গেন ছথি। দ্দনকা নেনে
ঋরিঁঋন্ন । জানকীধামমে দ্দনকৰ ৰঁদ্দত ঋাৰশ্যকতা ঋছি ।"
নাগৰাঁৰাঁক ৰাঁত ঘুনি জযন্ত ত্তৰংত কহৈত ছথি-

"হম ঋহাঁক ডপকাৰকেঁ নহি রিঁঘৰি ঘকৈত ছী । মুদা জন্মভূমিক
ঋ্ণ কে ডতাৰত? পাঠশানাক কাজ জাধৰি ঋাগূ নহি হোএত
হমৰা শাঁতি নহি ভেটি ঘকৈত ঋছি ।"-জযন্ত ৰঁজনাহ ।

"ঋহাঁক রিচাৰ তঁ ৰঁদ্দত ডত্তম ঋছি । মুদা এহিমে ঘভঘঁ ভাওই
তঁ ঋহাঁক ঋপনে ঘমাও কএ ৰহন ছথি।"-নাগৰাঁৰাঁ ৰঁজনাহ ।

"ঋাৰঁ ঋহাঁ ঋারিঁএ গেন ছী । ঘভটা ঘনটি জেতৈক । হম তঁ
নির্ণয নএ চুকন ছী । হমৰ জীরন তঁ এহী পাঠশানাক হেত্তু
ঘমর্পিত ঋছি ঋা ৰহত । ঋাগূ ঙশ্বৰক গচ্ছা ।"-জযন্ত ৰঁজনাহ।

"হমঘভ জযন্তকেঁ ঘঁগে ছী । পাঠশানা ঋৰশ্য ৰঁনি কএ ৰহত ।
এহি হেত্তু হমঘভ ঘর্রস্ব ত্যাগ কৰৰাঁক হেত্তু তৈযাৰ ছী।"-
ডতৰিৰাঁৰি গৌনেক নোকঘভ ৰাঁজন ।

"ঋহাঁ নোকনিক ডত্মোহ প্রশংঘনীয থিক । পৰংত্তু পাঠশানা কোনো
একদিনক চীজ নহি ঋছি । এহি হেত্তু যোজ্ঞ শিক্ষক চাহী,
প্রতিভাশানী রিদ্যার্থী চাহী ঋা ঘভঘঁ ৰেঁঘী শাঁতি চাহী জাহিঘঁ
শিক্ষাক হেত্তু ডচিত ঋা ঋাৰশ্যক রাতাৰৰণ ৰহৈক । ঝঁঝট-ফঘাদ
কেনাঘঁ তঁ পাঠশানা নহি চনি ঘকৈত ঋছি । -নাগৰাঁৰাঁ ৰঁজনাহ।
ঘাঁঝমে পাঠশানাপৰ দ্বন্ূ গৌনেক নোক জমা ৰহএ । নাগৰাঁৰাঁ

সেহো আৰিঁ গেল ৰহথি। ওতৱৰাঁৰিগোলক ৰঁছাসঁ ৰূঢ় ধৰি পছাঁতি গেল ৰহএ। গোৱিন্দ আ মাধৱ নাগৰাঁৰাঁসঁ সঙ্গে ৰৈসন ৰহথি। দছিনৰাঁৰিগোলক লোকসভ সেহো ৰেঁৰাৰেঁৰী আৰিঁ ৰহল ছলাহ। সুধাকৰ অপন নঠৈতসভক সঁগে অৰিঁতহি ৰাঁজএ নগনাহ-

"নাগৰাঁৰাঁ পহিনে অপন পাপ ধো নেথি তখন পাঠশালা ৰঁনৰিঁহথি।

"কী ৰাঁজি ৰহল ছহ আ ককৰা কহি ৰহল ছহক সে হোস ছহ?"- কেও গোঁৰা ৰাঁজল।

"তোৰা সভকেঁ কিছু নহি বূঁঝল ছহ তঁ কিএক ৰঁজৈত ছহ? কোনো জৰূৰী অছি জে সভ ৰাঁতমে নাৰি দেৰেঁ কৰী।"-সুধাকৰ ৰাঁজল।

"হূঁ অঁষ্ট-সঁষ্ট ৰঁজৈত ৰহৰঁহ আ লোক সুনৈত ৰহত, সে জমানা গেলৈক। আৰোঁ জঁ নহি সুধৰৰঁহ তঁ এ নঠৈতক ৰঁনে কৈক দিন ঠনৰঁহ?"-দোসৰ গোঁৰা ৰাঁজল।

"খৰঁৰদাৰ! ৰিঁনা বূঁঝলে-সুঝলে এহি তৰহক ৰাঁত ৰঁজৰাঁক পৰিণাম ভোগৰাঁক হেতু সেহো তৈযাৰ ৰহহ। কতৰোঁ কিছু ৰঁদনি গেলৈক অছি ,মুদা তাহিসঁ কী?-সুধাকৰ ৰাঁজল।

"অহাঁ কহএ কী চাহৈত ছী, সে সাফ-সাফ কিএক নহি ৰঁজৈত ছী জে জিনেৰী জকাঁ ৰাঁতকেঁ ঘুমা ৰহল ছী।"

"নাগৰাঁৰাঁপৰ হত্যাক আৰোপ ৰহৈক। জান ৰঁচাৰঁক হেতু তহিআসঁ গামসঁ ভাগি কএ ৰঁৰাঁজী ভএ গেল অছি আ সভকেঁ ঠকলে ফিৰি ৰহল অছি।"-সুধাকৰ ৰাঁজল।

"সত্য কহি ৰহল ছথি, সুধাকৰ।"-হ্নকৰ সমৰ্থন কৰৈত নঠৈত সভ গৰজল।

"হূঁ কোনো থানেদাৰ নহি ছহ জে নাগৰাঁৰাঁক কেসক জাঁচ কৰৰঁহ। নাগৰাঁৰাঁ এহিগামক প্ৰতিষ্ঠিত সঁত ছথি আ হমৰা লোকনিকেঁ

ও নিৰংতৰ কন্যাণ কেননি খচ্ছি । হমসভ ন্ধনকৰ খিনাফমে একশব্দ নহি সুনি সকৈত ছী।-গোৱিংদ ৰাজন ।

ৰাদ-ৱিৰাদ ৰঢ়ৈত দেখি নাগৰাৰা হস্তক্ষেপ কৰৈত ৰজনাহ-

"হম জে ছী, নহি ছী তাহি নেন ককৰো পৰেসান ৰহৰাক প্রযোজন নহি খচ্ছি, নে হমৰা ককৰো প্রমাণপত্র চাহী। মুদা ঔ স্পষ্ট কৰু জে খহাঁ জযন্তক পাছু কিএক পড়ন ৰহৈত ছিখনি । ও খপন পৈতৃক জগহ পৰ পাঠশানা ৰনাৰএ চাহৈত ছথি তঁ খহাঁকেঁ এহিমে কী পৰেসানী খচ্ছি? দোসৰ ৰাত জে ৰাতিমে খহাঁক নঠৈতসভ ন্ধনকা নগ কী কৰএ গেন ৰহএ? এতৰে নহি -জানকীধামমে সেহো গএহসভ পহুঁচন ৰহথি খা ন্ধনকৰ শোধগ্রংথকেঁ চোৰৰএমে নাগন ৰহথি । জঁ হম কানীকান্তকেঁ নহি মননিতিখনি তঁ একৰাসভকেঁ ফাঁসী ভেন ৰহৈত।"-নাগৰাৰা ৰজনাহ ।

"ওকৰাসভকেঁ জখন জে হেতৈক নহি হেতৈক, মুদা তোৰা তঁ খখনে থানামে ৰংদ কএন জেতহ । দেখহক সামনে দিস । পুনিস খাবি ৰহন খচ্ছি ।"-সুধাকৰ ৰজনাহ । ৰাত সহী ৰহৈক । এক দৰ্জন পুনিস জীপমে পাঠশানা দিস খাবি ৰহন ছন । পুনিসকেঁ খবৈত দেখিতহি ওতএ পড়াহি নাগি গেন । দচ্ছিনৰাৰিগৌনেক নোকসভ গএহ-নে ওএহ-নে ভাগন । মুদা ডতৰৰাৰিগৌনেক নোকসভ টস সঁ মস নহি ভেন ।

পুনিস খাএন জৰুৰ, মুদা ও তঁ খবিতহি নাগৰাৰাকেঁ দংডৱত প্রণাম কেনক । চাৰু নঠৈত খা সুধাকৰকেঁ গৰ্ছা ধেনক খা খপনা সংগে জীপপৰ ৰৈসা কএ থানা নেনে চনি গেন ।

ৰৈসাৰমে জোৰসঁ নাৰা নাগন-

"নাগৰাৰাক জয!"

-ৰৱীন্দ্ৰ নাৰাযণ মিশ্ৰ, পিতাক নাম: স্বৰ্গীয সূৰ্য নাৰাযণ মিশ্ৰ, মাতাক নাম: স্বৰ্গীযা দযাকাশী দেৱী, ৱঁএস: ৬৯ ৱৰ্ষ, পৈতৃক গ্ৰাম: খড়েৰ ডীহ, মাতৃক: মিন্‌ঘিখা ড্যোঢ়ী, ৱৃত্তি: ভাৰত সৰকাৰক উপ সচিৱ (সেৱানিৱৃত্ত), স্পেশল মেট্ৰোপোলিটন মজিস্ট্ৰেট, দিল্লী(সেৱানিৱৃত্ত), শিক্ষা: চন্দ্ৰধাৰী মিথিলা মহাৱিদ্যালযসঁ বী.এস-সী. ভৌতিক ৱিজ্ঞানমে প্ৰতিষ্ঠা : দিল্লী ৱিশ্বৱিদ্যালযসঁ ৱিধি স্নাতক, প্ৰকাশিত কৃতি: মৈথিলীমে: প্ৰকাশন ৱৰ্ষঃ২০১৭ ১.ভোৰসঁ সাঁঝ ধৰি (খাট্মে কথা),২. প্ৰসংগৱশ (নিৱংধ), ३.স্বৰ্গ এতহি খচ্চি (যাত্ৰা প্ৰসংগ); প্ৰকাশন ৱৰ্ষঃ২০১৮ ৪. ফসাদ (কথা সংগ্ৰহ) ৯. নমস্তস্যৈ (উপন্যাস) ৬. ৱিৱিধ প্ৰসংগ (নিৱংধ) ৭.মহৰাজ(উপন্যাস) ৮.নজকোষ্টৰ(উপন্যাস); প্ৰকাশন ৱৰ্ষঃ২০১৯ ৯.সীমাক ওহি পাৰ(উপন্যাস)১০.সমাধান(নিৱংধ সংগ্ৰহ) ১১.মাতৃভূমি(উপন্যাস) ১২.স্বপ্নলোক(উপন্যাস); প্ৰকাশন ৱৰ্ষঃ২০২০ ১३.শংখনাদ(উপন্যাস) ১৪.গএহ থিক জীৱন(সংস্মৰণ)১৯.চকৈত দেৱাঁল(উপন্যাস); প্ৰকাশন ৱৰ্ষঃ২০২১ ১৬.পাথেয(সংস্মৰণ) ১৭.হম খাৰিঁ ৰহল চ্চী(উপন্যাস) ১৮.প্ৰলযক পৰাত(উপন্যাস); প্ৰকাশন ৱৰ্ষঃ২০২২ ১৯.ৰীতি গেল সময(উপন্যাস) ২০.প্ৰতিৱিম্ব(উপন্যাস) ২১.ৱঁদলি ৰহল খচ্চি সভকিছু(উপন্যাস) ২২.ৰাধ্ষ্টৰ মংদিৰ(উপন্যাস) ২३.সংযোগ(কথা সংগ্ৰহ) ২৪.নাচি ৰহল চ্চলি ৱসুধা(উপন্যাস)।

অপন মংতৱ্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১३.ডা কিশন কাৰীগৰ- মৈথিলী সাহিত্য মে যোনকন্ন সাহিত্যকাৰ সবঁ কে শ্বসনিযত

ডা৹. কিশন কাৰীগৰ

মৈথিলী সাহিত্য মে যোনকন্ন সাহিত্যকাৰ সবঁ কে শ্বসনিযত

মৈথিলী সাহিত্য মে যোনকন্ন সাহিত্যকাৰ সবঁ কে মোজৰে কী হওা? ঋচো নে. নৈ কোনো সম্মান ৰাঁত শ্বা নৈ দৈ জাওা হগ কোনো সাহিত্যিক শ্বাযোজন সবঁ মে হকাৰ. হঁ জে যোনকন্ন সবঁ ৰাঁভন নাৃৰী কে পিচনগ্ৰশ্বা ভৰিযা ৰঁন্নন ৰহনৈ শ্বা শ্বখনীযো চেৰোঁ কৰৈ তকৰা শ্বৰূ কে ত ৰঁনৃ হকাৰে হকাৰ ৰষৈ হগ. শ্বা উহে পিচনগ্ৰশ্বা হোহকাৰী সবঁ কভী মৈথিলী সাহিত্যক গিৰোহৰাদী দনান সবঁহক ৰিঁৰোধ নৈ কৰত. ওকৰা শ্বৰূ কে কোনো সাহিত্যিক মঁচ

ৰ্ঁনৰ্ঁে নে কহিযৌ ত এতেক নে ৰ্ঁহন্না ৰ্ঁোনেত জে হমৰা চ্ছ্ৰষ্টী নৈ যৈ ত কে স্খগ ফেৰ ময়ৰ্ঁ মে পড়ত কনী ধৈৰজ ৰাখূ পৃৰূষ্কাৰক ৰিঁৰোধ নৈ কৰিযৌ নানা প্রকাৰে মনোৰ্ঁন তোড়ৰ্ঁাক প্রযাস কৰত জহিনা ৰ্ঁাভনৰাদ না◌ৌৰী ৰনা ময়ৰ্ঁ মোনকন মাহিত্যকাৰ কে যোজনা ৰ্ঁনা স্খাগূ নৈ ৰ্ঁঠে় দেত ওহিনা গ পিচ্ছনগ্স্খা মোনকন মাহিত্যকাৰ ময়ৰ্ঁ মোনকনে কে স্খাগূ নৈ ৰ্ঁঠাৰ্ডত স্খা নে ৰ্ঁঠস্খ দেত. হঁ পিচ্ছনগ্স্খাপনী ক জী হজূৰী মানক ভৈজ কে একৰা স্খৰূ কে স্খপ্পন পেষ্ট ভৰক চাহী.

মৈথিনী মাহিত্য মে দূ তৰহক মাহিত্যকাৰ ময়ৰ্ঁ যৈ.

পহিন্বকা

1. স্খপ্পন মাগ্র কে ৰ্ঁোনী চ্ছোড় মৈথিনী মানক ভজৈ গৰ্ঁে মে ৰ্ঁেহান. কিএ ত তৰ্ঁে ৰাভন না◌েৰী মঠাধীশ ময়ৰ্ঁ কনী মনী একৰা ময়ৰ্ঁকে মোজৰ দেতৈ.

2. মাহিত্যিক স্খাযোজন ময়ৰ্ঁ মে হকাৰ ভেষ্টৈ নোভে স্খা কনি মনী ৰচনা চ্ছপৈ নোভে মৈথিন মঠাধীশ ময়ৰ্ঁহক গ্বনামী কৰৰ্ঁ. কিএ ত ময়ৰ্ঁষ্টা মাহিত্যিক মংঠ মংস্খা ৰ্ঁাভনে ময়ৰ্ঁ ৰ্ঁনৌনে চ্ছৈ স্খা ময়ৰ্ঁ ঠাম ওকৰে কৰ্ঞ্জা হগ্র.

3. কহিযো মৈথিনী মাহিত্য কে ক্ষ্ণৃত্যক ৰিঁৰোধ নৈ কৰৈ জেতৈ. এনা কৰনা পৰ ত মৈথিনী মংঠ একৰা ময়ৰ্ঁকে ৰ্ঁাগ্রৰ দেতৈ স্খা ৰস্তা ৰোকনে ৰহতৈ.

4. পৃৰূষ্কাৰ পাগ নোভে মৈথিনী নৌৰী কে চৰণৰ্ঁদন কৰত ওহিনা জেনা ৰ্ঁাঘ ময়ৰ্ঁষ্টা মাৰ্ডস খা থোড়ৰ্ঁূ হস্তী গ্বস্তী মাৰ্ডস নৰহিযা নৈ চ্ছোড় দেনক.

5.কভীযো মোনকন মাহিত্যকাৰ কে মংঠ নির্মাণ কৰৈ নৈ নৈ

মোচত.

6. কোনো মাহিত্যিক শ্বাযোজন রা নৌরী রিঁৰোধ রেঁৰ মে ঢোৰম্বকৰাঁ রঁনন নিপত্তা ৰহৈ জাএত শ্বা ঙনষ্টে ঙপদেশ দেত জে মৌথিনী মাহিত্য মে ওহিনা হোগত শ্বারিঁ ৰহনৈ. কী কৰরেঁ নৈ.

7. মোনকন মাহিত্যকাৰ মৰঁকে মোজৰ দিযারেঁ নৈ কোনো প্রযাম জতন নৈ কৰত. হঁ পিছনগ্রশ্বাপনী শ্বপন নাম মোজৰ নৈ শ্বরঁম্রে হো হো মে ৰহত.

8. কেকৰো ঙপেক্ষা ভেনা হোনা পৰ কোনো শ্বরাজ নৈ ঙঠাঙত নৈ রিঁৰোধ কেনা পৰ ফেৰ ওকৰে নাম ঢঁষ্টা জেতৈ.

9. পাগ মঁঠ নোভে শ্বপ্পন মূন মঁস্কৃতি শ্বা রিধ রেরঁহাৰ ছোড় রঁভনৌষ্টী ধাৰণ ক মোনকনে কে নাম হঁমাৰত কৰত শ্বা শ্বপনা কে শ্বূরঁ কারিঁন শ্বা মাতৃভাষা প্রেমী কহাঙত.

10. মৌথিনী মানক ভেিজ গাগরঁ দাঙ স্বতাগৰ মৌথিনী না◌ৃরী কে ঠমঠে কৰরঁ শ্বা মাহিত্যকাৰ হেরাঁক গ্রমানে ঢূৰ ৰরঁহ. কিএ ত মোনকন কে শ্বপ্পন মাহিত্যিক মঁঠ পত্র পত্রিকা মৰঁ ঠৈ নে মৰঁষ্টা রাঁভনক শ্বধীন.

দোমৰ তৰহক

1. মোনকন মাহিত্যকাৰ মৰঁ মেঁ থোড় রঁন্দত মঁঘর্ষ কৰৈ রনা মাহিত্যকাৰ মৰঁ যৈ জে মঁঠ নির্মাণ কৰৈ নৈ প্রযাম ত কৰৈএ নেকিন তেহেন মানমিক শ্বার্থিক মহজোগ নৈ ভেষ্টনৈ. তগযো রাঁভন না◌ৃরী মৰঁহক ষড্যন্ত্ৰক রিৰোধ ক গাগৰ ফজ্জিহত মৰঁষ্টা মহৈ নৈ রেরঁশ ৰহৈএ.

2. একৰা মৰঁকে মান মম্মান ক ফিকীৰ ৰহৈ ঠৈ শ্বা কোনো নৌরী মঠাধীশক ঠক্কৰ ঢাগনে মে নৈ ফঁমৈএ.

3.যোনকন যাহিত্যকাৰ যৰঁকে জগেৰাঁক প্ৰযায কৰৈযে নেকিন যফনতা নৈ মিননৈ.

4. ঞ্জ যংঘৰ্ষশীন যোনকন যাহিত্যকাৰ যৰঁ যমাৰেশী মৌথিনী নৈ প্ৰযায কৰৈ জাঞ্জএ নেকিন পিছনগ্ৰখা যোনকন খা খগ্ৰখা ৰাঁভন গেঁগ একৰা যৰঁকে মনোৰঁন তোড়ৈ মে ৰহৈএ.

5. য্বপ্নত গপ ৰঁজৈ খা মৌথিনী নৌৰী কে ৰাজিৰঁ ৰিঁৰোধ কাৰণে ঞ্জ যৰঁ হৰদম ৰাঁৰনে ৰহৈগএ.

6. মিথিনা মৌথিনী মে নৰ য্বধাৰ নৰ ৰিঁচাৰ নৈ যংঘৰ্ষ কৰৈত ৰহনৈ যৈ.

7. যমাৰেশী মৌথিনী নৈ কতেকো নোহা নড়াঞ্জ নড়ৰঁ ৰেঁমতনৰোঁ ঙপহ্যযক পাত্ৰ ৰঁনৰঁ তগযো মৌথিনী যাহিত্য কাৰ্যক্ৰম যৰঁমে জৰূৰী য্বধাৰ নৈ খৰাজ ঙঠৰৈঁত ৰহন.

8. যোনকন যাহিত্য মঁচ কে নিৰ্মাণ নৈ জৰূৰী কাজ কৰৈ মে নাগন ৰহত. নেকিন যোনকন যহজোগক ঘোৰ খভাৰ যহত.

খপন মংতৱ্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাঙ।**

২.১৪.দুৰ্গানন্দ মণ্ডনক ৯ টা কথা- কথা-১ জগপৰ যম্পাদকীয

সমীক্ষা অংগ্রেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পর

বিদেহক লেখকক আমংত্রিত রচনা আ ওকর সমীক্ষা সীরীজ

ঐ অংকমে প্রস্তুত অছি দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা জকর হমর সমীক্ষা অংগ্রেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পর অছি।- সম্পাদক

দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা

কথা ১

লাল ভৌজী

পৈছলা অড়তালিস বর্খক সভ রেকার্ড ধ্বস্ত করৈত ঐ বেরক জাড় পাছাঁ ছোড়ি দেলক। কহবী ছৈ জাড় মাসমে রুগযে আকি দুগএ মুদা রুগ ততেক মহগ জে বেঁসাহব কঠিন। জঁ দাম পুছবেঁ তঁ মাথো মাস ঘোঁসে দেহ পসীনাসঁ তর-বত্তর ভ২ জাএত। জহাঁ ধরি দুগোটেক সংষ্ট অবৈত অছি তঁ এ সুখ প্রায়ঃ সবহক কপারমে লিখলে নৈ অছি। জঁ কিযো কিশোরাবস্থাক বালক-বালিকা ছৈথ তঁ বাতি

সপনাগতে রিঁতৈত ছৈন, ওা বুঁড়হা-বুঁড়হীক তঁ কথে নৈ পৃছ্র কিএক তঁ ওাগ নে ও বুঁঢ় ভেনাহেঁ মুদা এহেন কেতেকো জাড় কই ও নোকৈন দেখনে ছৈথ ওা খেপনে ছৈথ। তঁএ ফনক ৰূপমে কেৰাক ঘোড় জকাঁ হথ্থে-হথোক ওয়সথানপৰ গন্ডাক-গন্ডা ধিযা-পুতা সোহৰন ছৈন। রাঁন-রঁঠাক সমর্থ ৰহরাঁক কাৰণে ওকৰা সভকেঁ তঁ ওপনে খাএ-খেনাএসঁ পনখৈত নহি। তদ্দূপৰ সঁ জঁ কোনো পাদ্দন-পৰখ চনে ওারৈঁথ তঁ ঘৰক স্রথা ওভারে। সভ ঘৰকেঁ রেঁষ্টা-পুতোদ্দ ওনগে ছেকনে। তঁএ বুঁঢ়া- বুঁড়হী নেন তঁ মাঘ মাসক জাড় প্রাণক হাৰ রঁনন ৰহৈত ছৈন।

কোনো তেহন ওরসৰে নৈ ভেষ্ট পরৈঁ ছৈন জে সময সঁ ওগ কহরীসঁ কিছু নাভ ঙঠরৈঁথ। তঁএ ওমহৰ বুঁড়হী কোনো কোন মে ধোকৰী নগা পুওাৰ মে ধোঁসিওাগন ৰহৈত ছৈথ। ওা এমহৰ বুঁড়হা দনানক কোনো কোনমে পোতা পোতীক সঁগ জাড়সঁ সর্ঘষ কৰৈত ৰহৈত ছৈথ। কোনো তৰহেঁ দুনূ পৰানী (বুঁড়হা-বুঁড়হী) ৰাতি খেপক নেন মজবুঁৰ। মুদা সে কেতে দিন ধৰি?

এক দিন মৌকা পারিঁ বুঁঢ়া বুঁড়হীকেঁ হাক দগ ছথিন- "সুনৈ ছৈ হাথ-পএৰ জাড়ে ঠিঠুৰি ৰহন ওছি, কনী কোনো মানীমে নহসুন তেন পকা কই নেনে ওারোঁ তঁ। বুঁড়হী ওাঁগনেসঁ ঙতাৰা দৈত ছথিন হঁ হঁ সুনৈ ছিঐ এতে জোৰসঁ কিএ হাক দগ ছৈ, কোনো কী হম রঁহীৰ ছী? নেনে ওারৈঁ ছিঐ। তারেঁ মানে ঘৰমে ওাগি তাপো। বুঁড়হা পুনঃ রাঁজি ঙঠৈত ছৈথ-

"হে জন্দী সঁ ঔতে হম মানে ঘৰমে ছী।"

বুঁড়হী কৰীরঁ দস মিনষ্টক রাঁদ মানীমে নহসুন তেন পকা দুৰুখে সঁ হাক দগ ছথিন-

"কেতএ ছৈ হগযা নৌ।"

বুঁঢ়হা ফেৰি বাঁজি ড়ঠৈত ছৈথ-
"এম্হ্ৰে নেনে খাৰোঁ নে হওযা ছিঐ।"
বুঁঢ়হী নগ খৰৈঁত বাঁজি ড়ঠৈত ছৈথ-
"ঞ কিছো নৈ বুঁঝৈ ছৈ? জে ৰেঁটী-পুতোহুৰঁনা খঁগনা-ঘৰ ভেনগা। সুতৌ তেন নগা দৈত ছিঐ।"
বুঁঢ়হা পুখাৰক ৰিঁছৌনপৰ ওঁঘৰা জাগ ছৈথ খা বুঁঢ়হী তেনক মানীশ কৰএ নগৈ ছথিন। কনী কানক ৰাঁদ বুঁঢ়া তেন নগৰৈঁত গৰমা জাগ ছৈথ। প্ৰেমসঁ বুঁঢ়হীকেঁ পুছৈ ছথিন-
"ভানস ভাতমে দেৰী ছৈ কী? ৰঁঠা সভকেঁ খঁগনা দ২ খাৰৌঁ খা পী ক২ সুগত ৰহতৈ খা ঞ এত্তে খাগি তাপো।"
বুঁঢ়হী খাঁগন জা ধিযা-পুতাকেঁ পুতোহু সভকেঁ দৈত খপনে বুঁঢ়হা নগ খাৰিঁ জাগ ছৈথ খা মানক ঘৰমে পজৰন ঘুৰা নগ ৰৈঁস খাগি তাপএ নগৈত ছৈথ। দুনূ পৰানীক গপ-সপ্প কৰৈত বুঁঢ়হা হাথ-পএৰ সুগ-বুঁগৰঁএ নগৈত ছৈথ। খা খপন দহিনা হাথ বুঁঢ়হীক ৰাঁমা... হাথ দৈত ৰাঁজি ড়ঠৈত ছৈথ একৰা এক্কো ৰত্তী কোনো ৰাঁতক ধিযান নৈ ৰহৈ ছগ। কহৌ তঁ কেতেক জাড় হোগত ছৈ... কহৈত বুঁঢ়হীকেঁ পাঁজমে ড়ঠা খা পুখাৰক ৰিঁছৌনপৰ ওঁঘৰা জাগ ছৈথ। কনীএ জা কি নষ্টা-পষ্টী হোগত খাকি তখনে খাঁগনসঁ পোতা-পোতী খা ক২ সুতৈনে ৰাঁৰাঁ কিনোন কৰৈত মানক ঘৰ দিস দৌড় পড়ৈত খছি। বুঁঢ়হী ৰাঁজি ড়ঠৈত ছৈথ-
"ছোড়ো নে, ছোড়ৌ ধিযা-পুতা সভ খাৰিঁ ৰহন ছগ।"
খা দুনূ পৰানী মানে বুঁঢ়হা-বুঁঢ়হী এক-দোসৰাসঁ ধড়ফড়া ক২ খনগ ভ২ জাগ ছৈথ।
ৰহনে জৰাঁন-জুখানক গপ, জৰাঁনীক ধাহ পাৰিঁ জাড়ো গৰমাএনে ৰহৈত খছি। বুঁঝু তঁ দূ পৰানী জৰাঁন-জুখান হোথি খা ড়পৰমে

ৰজাগ পৰন হো তঁ জাড়োকেঁ জাড়মে পসীনা ছুটএ নগৈত ছগা। ম্বদা প্ৰকৃতি তঁ স্থিৰ ৰহত নহি। ও তঁ অপনা কানক্ৰমে চনৈত ৰহত।

ৰিঁতন জাড় মাস আএন সৰস্বতী পূজা ওড়এ নগন ৰাতাৰৰণমে ৰঁগ-অৰীৰ চাৰূ কাত ডাৰি-পাতপৰ চীড়ৈ-চুনম্বনী চহকএ নগন। কোগনী ধিযা-পুতাকেঁ মুঁহ দ্বসৰঁ শুৰূ কই দেনক। আমক গাছ মঁজৰসঁ মহমহ কৰএ নগন। ম্বনগা ফূন ধৰএ নগন, ৰাগ, তোড়ী, তীসী আ সেৰসোমে পীঅৰ-পীঅৰ ফূন সেহো নহনহাএ নগন। ৰাতাৰৰণ কিছু দোসৰে ৰঁগক ভই গেন। চাৰূকাত মহমহ কৰৈত। কথা-কুষ্টমৈতী শুৰু ভই গেন। কথকিযা সভ ঠাম-ঠাম জাএ-আৰঁএ নগনা। কথা ফৰিছেনো ওক্তৰ নান-পীঅৰ ধোতী আ তৈপৰ নাঠী দ্ৰূৰৰঁনা নান-নান চপ্পা অপন মৈথিন সভ্যতাক পৰিচএ দিঅ নগন। নেনা-ভুটকা সভ ফগুনহৈট গীত গাৰঁএ নগন-

"যৈ ৰঁড়কী ভৌজী, কৰিযৌ ৰিঁচাৰ, কেতে দিন ৰহবৈঁ আৰঁ হম কুমাৰ দৈখৈত দেখৈত হমৰা গ্ৰ ভই গেনৈ অহাঁ ৰঁহিনসঁ হমৰা নভ ভই গেনৈ..."।

হৰৰাঁহো-চৰৰাঁহো সভ ফগুআসঁ সম্বন্ধিত মৈথিনী আ ভোজপুৰী গীত গাৰঁএ নগন। ৰাঁধ-ৰোঁনমে মানো-মহীঁস চৰাৰঁএ আ ঘৰ-ঘসৰঁহিনীকেঁ দেখৈত গ্ৰ গীত গাৰঁএ-

"তোহৰ নহঁগা ওঠা দেৰ ৰীমৌষ্টসঁ...।"

ঘসৰঁহিনী সভ সেহো ওক্তাৰা দেনাগ নৈ ৰিঁসৰাএ ওহো সভ গাৰঁএ গ্ৰ গীত- "ৰও ছোড়া ৰঁজ্জৰ খসতো...।"

ৰুঁস্ত্ৰ জে জাড়ক খুমাৰী নোক সভ ফাগুনেমে ওতাড়এ চাহৈত। জিনকা পৰিৱাৰমে নৱ ৰিঁআহ ভেন ৰহৈন, ৰুঁস্ত্ৰ তঁ দ্ৰনকৰ ছও

আঁগুৰ ঘীএমে আখিৰ ঐ মময়মঁ ভলা গোধনপুৰ গামক ৰামদের ৰাঁবূঁক চোষ্টকা ৰঁঠৰাঁ ঙগন কিএক নে নাভ ঙঠৈৰঁতৈথ। কিএক তঁ এহীৰেঁৰ ৰাঁগম দিমম্বৰ 2009 গস্নীমে ৱনক আগ্রজ দুৰ্গানন্দজীক ৰিঁআহ দৰভংগা জিনোক ৰঁৰুআৰা গামমে মম্পন্ন ভেন চেনৈন। তঁএ ভৈযামঁ তঁ ডৰ জৰুৰ ৰহৈন মুদা নৰকি কনিযাঁ আৰ্থাত নানে ভৌজীমঁ খূৰঁ ৰংগ-ৰভম হোগ চেনৈন।

ঙগনক ভৌজী মেহো কৰীৰঁ এক্কৈম ৰঁৰ্থক চেনী। ৰীম ৰঁমন্ত তঁ মুখনে-মাখনে ৰিঁতৌনৈন মুদা এক্কৈমম ৰঁমন্ত ৰুঁমূ জে ও তঁ ৰমমঁ ঙগঢ়ুম কৰৈ চেনী। ৰেঁম পাঁচ হাথ নমহৰ-চড়ুগৰ, দেহো দশা ৰেঁম ভৰন-পূৰন গান তঁ ৰুঁমূ হাগ ব্ৰীড ৎমোৎৰ জকাঁ নানে ৎৰৈম আ ৰেঁম গুদগৰ। আঁখি এহেন কৎগৰ জে জেকৰা দিম এক ৰেঁৰ তাকি দেখিন তঁ ৰুঁমূ মোনিত এক্কো ঠোপ নৈ খমৈত মুদা ও ৰেঁচাৰে ঘাএন ভ২ জাগত। ৱনকৰ জুষ্টী তঁ ৰুঁমূ মুঠা গৱমন মাঁপ জকাঁ ফূফকাৰ চৌড়ৈ চেনৈন। নৰ ৰিৰাহিত ভেনাক কাৰণে মদিখন ভৰি ৰাঁহি চুড়ী আ ভৰি হাথ মেহদী, আৰতমঁ ৰংগন পএৰ, ভৰি আঁখি কাজৰ আ ভৰি মাঙ মেন্নুৰ নানে ৎুহৎুহ কৰৈত। কিযো জঁ ধোখোমঁ দেখৈত তঁ আঁখি চোন্হৰা জাগত। মভমঁ মুন্দৰ ৱনক ��স্ত্ৰাভুষণক পহিৰৰঁ আ ওঢ়ৰঁ ঢ়ৈন। এক তঁ গোৰি-নাৰি তৈপৰ মঁ মুগা পঁখী ৰংগক মাড়ী আ ৰেঁনাঙজ আ ওহীক তৰমে ঙজ্জৰ ধপ-ধপ কৰৈত ব্ৰেঁমিআৰ জে পহিৰৈথ ওকৰ ঙজ্জৰকা ফিতা, মে দেখ ঙগনকেঁ তঁ মৌগতি ভ২ জাগ চেনৈন। ও মনে-মন ৰিঁচাৰৈথ জে ঐৰেঁৰ ফগুআমে নানে ভৌজীকেঁ মভ তৰহেঁ নানে ক২ কএ দেৰৈন। দিন ৰিঁতৈত কোনো কি দেৰী নগৈত চগ।

মংযোগ এহেন জে ঐৰেঁৰ ফগুও পহিনে মাঠমে চনা। জেনা-জেনা ফগুআ নগিচাগন জাএ ঙগনক মনা তেনা-তেনা নানে ভৌজীক

জ্ঞানীসঁ রৌৰাগনে জাগ চ্ছেনৈন।

ফগ্রুখাসঁ এক দিন পহিনে ডগন দৰভঁগা ঋপনা ডিপষ্টীপৰ সঁ গাম ঋৰৈঁত চ্ছৈথ। কিনো দ্বগ মধ্ুৰ নেনে কিনো এক ঋঁগ্রৰ, ঋাসেৰ কাজূ ঋা দূ পৈকেষ্ট কিশ্মীস ঋা চাৰি-চাৰি পৈকেষ্ট হৰিযৰ নান ৰঁগ সেহো হাথমে ষ্টগনে ঋাএন সঁগ-সঁগ দূ শীশী ৰম সেহো নেনে ঋাএন। পীঠপৰ এম.ঋাৰ. ৰঁনা ৰৈঁগ। ডগন ঋাঁগনসঁ সসৈৰ ওসাৰপৰ জাগ চ্ছৈথ ঋা ওতৈসঁ হাক দগ চ্ছথিন-

"ভৌজী, যৈ নান ভৌজী কেতএ গেনৌঁ, ঋাৰ্ড-ঋাৰ্ড নগ ঋাৰ্ড হম চ্ছী ডগন।"

নান ভৌজী পনঁগপৰ সঁ ডঠি ৰাঁহৰ ঋৰৈঁত চ্ছৈথ। তাত ডগন পীঠপৰক ৰৈঁগ নিচাঁ ৰাখি এক হাথে মধ্ুৰক পৈকেষ্ট নান ভৌজীক হাথমে দৈত ঋা দহিনা হাথমে পহিনেসঁ ধোৰন নান ৰঁগ নান ভৌজীক ৰাঁমা গানপৰ নগৰৈঁত ঋা দহিনা গানমে চূম্মা নগত ৰাঁজি ডঠৈত চ্ছৈথ-

"ঋধনা নৈ মানৰঁ ফগ্রুখা চ্ছী। ভৌজী যৈ ভৌজী ঋাৰঁ কচ্ছূ মন কেহন নগৈএ?"

নান ভৌজী চৌৰঁনিযাঁ মুস্কী দৈত ৰাঁজনি-

"ধ্বৰ জাৰ্ড, হমৰা ঋহাঁক গ্র চানি নৈ সোহাগএ।" ৰাঁজি নান ভৌজী ঋপনা পনঁগপৰ চনি জাগ চ্ছৈথ। ঋা ডগন ঋপন কোঠনীমে। ৰাতি ভৰি ডগনক ঋাঁখিমে নীন নৈ ভেন। সুতনিযো ৰাতিমে ৰহি-ৰহি মোন পড়ি ডঠৈত চ্ছৈন ভৌজী, নান ভৌজী...।

ঐ ৰচনাপৰ ঋপন মঁতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাৰ্ড।**

২.১৬.দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা- কথা-২ জগপৰ সম্পাদকীয সমীক্ষা অংগ্রেজীমে সম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

<u>বিদেহক লেখকক আমংত্রিত ৰচনা আ ওগপৰ সমীক্ষা সীৰীজ</u>

ঐ অংকমে প্রস্তুত অছি দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৬ টা কথা জগপৰ হমৰ সমীক্ষা অংগ্রেজীমে সম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ অছি।- সম্পাদক

দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ ৫্টা কথা

কথা ২

ডাক্ৎৈৰ কর্মরীৰ

মোন পড়ৈত ঋচ্ছি 6 জূন 2003। জহি দিন তয ৠ ছ্নে জে ভাৰতক প্ৰধানমংত্ৰী মিথিনাংঠনেক ঘৰতী নিৰমনী (জে সভ তৰহেঁ, সভ দৃঝিষ্টকোণ্যসঁ সভ মামনামে কিছ্ছূ ৰেঁযীএ পিছ্ছড়ন ঋচ্ছি) ঔতা। ঋা কোযীমে রঁন**ই** রঁনা ৰেন প্বনক শিনান্ত্যাস কৰতা।
জেঠক দ্বপহৰিযা, সভঠাম নোক সভ গর্মী-গ্বমাড়সঁ ঋফসিযাত, সৰঁহক দেহ ধামে-পযীনে তৰ-রঁতৰ ম্বদা সভ কিযো মংত্ৰীজীকেঁ দেখরাঁক নেন ওতরেঁ হৰো-হৰান, ওতরেঁ ফিৰিশান। এহেন ৰূঁঝনা জাগ ছ্নে জে খেত-পথাড়, রাঁধ-রোঁনসঁ ঋাগ ঙঠি ৰহনে ঋচ্ছি, সড়কপৰ ধ্বৰা-রিড়োক ৰূপ নৈত, সন-সন সন-সন হরা ঋা নূ ঠনৈত। তখনো ওগ দিন পৰোপষ্টাক নোক সরঁহক ঙজাহি ঙঠনে, সগৰ রাঁজাৰ, রাঁজাৰক চাৰু��াতক, জে পূর্ণৰূপেণ ঋতিক্ৰমিত ছ্নে, প্ৰশাসনক চূস্তী-দ্বৰুস্তীসঁ একদম সাফ-স্বথড়া। এনা, জেনা ঐনা ঝক-ঝক কৰৈত।

খূৰ্ব প্ৰচাৰ-প্ৰসাৰ ভেন, জগহ-জগহ পৰ্চা-পোস্টৰ সাটন গেন, ষদেস্য অধিকসঁ অধিক নোক আৰিঁ মংত্ৰীজীক ভাষণসঁ নাভ ষঠাৰেঁথ। ওগ দিনক ৰৌদো এহেন বুঁঝনা জাগ ছন জেনা ছাহৈৰো ৰৌদ আ গৰ্মীসঁ ফিৰিশান ভ২ কেতৌ ছাহৈৰ তাকি ৰহন অছি। কিছুএ কান পছাগত এহেন বুঁঝনা গেন জে চাৰুকাতক রাষ্ট কৌনেজেক ফিল্ড দিস মৱড়ি গেন হো জৈঠাম মংত্ৰীজীক প্ৰোগ্ৰাম তয় ছন। জেম্হৰে তাকূ মৱড়ীএ-মৱড়ী, কপাৰে-কপাৰ, নোকহিপৰ নোক, নোকক মৱড়ী ছোড়ি আৰ কিছু নহি। সভ এক দোসৰাকেঁ ধকিযৰৈত, আগূ ৰঁঢ়ৰাক অথক প্ৰযাস কৰৈত, কিছু সফনো ভেনা, আ অসফন রেঁসী। সাঁঝ পড়ৈত-পড়ৈত নোকক নেন গদমিশান ষঠ২ নগন। জে জেতৈ ৰহৈথ সে ওতৈ ৰহি গেনা। একো মিশিযা-আগূ যা পাছু হেৰাক সাহস নৈ ক২ সকনা। এতৰেঁমে সৰঁহক আঁখি অকাশমে হহাগত কিদ্বনপৰ পড়নৌ। কিদ্বন তঁ রঁঢ়-রঁঢ়িযা নাওং ছৈ ওকৰ। কিদ্বন তঁ কহৈ ছৈ হঁ-হঁ মোন পড়ন হেনী-কোপ্টৰ। সভসঁ পহিনে ষতৰনা সেনাক জৱান পছাগত প্ৰধান মংত্ৰীজী, জোৰ-জোৰসঁ হনো হোময নগন-

"গন্কনার জিন্দারাদ!"

"জিন্দারাদ-জিন্দারাদ।"

"আজ কা নেতা কৈসা হো?"

... জৈসা হো।"

তৎপশ্চাত শুৰু ভেন ভাষণ-ভূষণক কাৰ্যক্ৰম সভ কিযো কান পোতি সুন২ নগনা- ৰীঠ-ৰীঠমে ফেৰি ৰএহ নাৰাৰাজী। গন্কনার-জিন্দারাদ। জিন্দারাদ-জিন্দারাদ।। ঐ তৰহেঁ ঐ সৰঁহক মধ্য ভাষণক কৰ্যক্ৰম সমাপ্ত ভেনা। সভ অপন-অপন ঘৰক রাঁষ্ট ধেনৈন। হ্নকে সৰঁহক সঁগ হমহূঁ অপন ৰাসাপৰ এনৌঁ। হাথ-পৈৰ

ধোগত জাকি খূৰসীপৰ ৰৈসনৌঁ দেখৈ ছী একটা ৰেঁকতী হমৰ খতা-পতা প্ৱছৈত খৰৈত ছৈথ খা খপন পৰিচএ ঐ তৰহেঁ দৈত ছৈথ- শ্ৰীমান্ সম্ভৱতঃ খপনে হমৰা নৈ চিন্হ সকনৌঁ! হম কন্নী খকচকাগত প্ৱছনযৈন, যে কী? খপনে পহিনে ৰৈসন তঁ জাউ, সামনে ৰাখন ব্ৰেন্চপৰ ৰৈসতে ও ৰঁজনা-

"হম ছী কৰ্মৰীৰ।"

এতৰেঁ সৱনিতে কৰেজ সূপ-সন চাকৰ ভ**ই** গেন। হৃদএ খানন্দাতিৰেকসঁ ঝুমি উঠন। নৈ জানি কিএক খাঁখিসঁ দূ চোপ নোৰ খসি পড়ন। ও ৰঁজনা- "শ্ৰীমান্ খপনে কনৈত কিএক ছী? হম কহনযৈন-

"তো নৈ বুঁঝৰঁহক। তোৰা দেখতে হম খপনে খাপকেঁ নৈ ৰোকি সকনৌঁ, খা ৱ্ৰ নোৰ তঁ খুশীক খছি। খাৱ্ৰ এহেন সৌভাগ্য জে পাহুন ৰঁনি ঐঠাম এনহ, খহো ভাগ্য হমৰ। ও তঁ খৰাঁক। কিছু নৈ ৰঁজনা, ৰঁজনা কিছু কানেক পশ্চাত জে-

"শ্ৰীমান্ হমৰা চৰিৰঁজিযা গাড়ী ছুটি গেন। হম খাগ খপনে ঐঠাম ৰহৰঁ খা ভোজনো কৰৰঁ। সৱনিতে হৰ্ষ ভেন জে কৰ্মৰীৰ কমে উমেৰ মে এতেক স্নধঙ্গৰাদী, সভ কিছু খোঁগনচা ছোড়া ক**ই** ৰঁজনিহাৰ, জে চাহে খহাঁকেঁ কষ্ট হুখএ ৰা খুশী।

কনেক কান পছাগত হমৰা নোকৈন চাহ-পান কৰ**ই** নেন চৌক দিস ৰিদা ভেনৌঁ। গামক চৌক। ৰঁড়কীটা পাখৰীক গাছ চাৰুকাত চৰুঁতৰাসঁ ঘেৰন। গামক খধিকাংশ নোক চাহ-পান পীৰাঁক নেন সাঁঝ-পৰাত ওতে খাৰৈথ। ৰঁগনমে ছন ফুসিযাহী দূসাধক ধান-গহুম পীস**ই** ৰঁনা মীশীন, খা ঘোঘনা মিযাঁক কোটাক দোকান। সটনে ছন মৱন্যেসৰাক কন্নীযেঁটা নোন-তেনক দোকান। খা ৰঁগনেমে ছন ৰামা মৱখিযাক মৱৰহী, কচড়ী, মটৰ, ঘুঘনী খা গচনা

𑒧𑒰𑒕𑒏 𑒔𑒐𑒢𑒰 𑒥𑒪𑒰 𑒋𑒏𑒔𑒰𑒩𑒲 𑒠𑒹𑒪 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢। 𑒠𑒮𑒹 𑒛𑒹𑒑 𑒯𑒙𑒱 𑒏𑓄 𑒕𑒪 𑒁𑒑𑒯𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒣𑒮𑒲𑒢𑒲𑒨𑒰𑒿𑒏 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒏 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢, 𑒖𑒻𑒚𑒰𑒧 𑒠𑒩𑓂𑒖𑒢𑒼 𑒒𑒻𑒪 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒮𑒿 𑒦𑒩𑒪, 𑒣𑒴𑒥 𑒧𑒳𑒯𑒹𑒿 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒂 𑒒𑒻𑒪𑒮𑒿 𑒥𑒯𑒩𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪 𑒖𑒹 𑒥𑒳𑒪𑒥𑒳𑒪𑒰, 𑒥𑒳𑒪𑒥𑒳𑒪𑒰-𑒥𑒳𑒪𑒥𑒳𑒪𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒮𑒻𑒩 𑒒𑒻𑒪𑒏 𑒣𑒹𑒢 𑒞𑒩𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒥𑒲𑒩𑒥𑒰𑒣𑒩 𑒐𑒮𑒻𑒞 𑒕𑒪। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒣𑒲𑒨𑒰𑒏𑒏 𑒂𑒑𑒴𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒕𑒪𑒻 𑒠𑒴 𑒥𑒹𑒔𑒰𑒯𑒲 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲, 𑒧𑒳𑒩𑒯𑒲, 𑒏𑒔𑒛𑓃𑒲 𑒂 𑒑𑒚𑒢𑒰 𑒧𑒰𑒕𑒏 𑒔𑒐𑒢𑒰। 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒲𑒥 𑒮𑒳𑒧𑒨, 𑒧𑒢𑒹 𑒧𑒮𑓂𑒞 𑒕𑒪𑒻 𑒮𑒥𑒯𑒏 𑒂 𑒮𑒧𑒫𑒹𑒑 𑒮𑓂𑒫𑒩𑒧𑒹 𑒑𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒪 𑒄 𑒑𑒲𑒞-

"𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒲 𑒂 𑒠𑓄... 𑒞𑒰𑒛𑓃 𑒥𑒪𑒰 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒠𑓄 𑒐𑒖𑒴𑒩 𑒥𑒪𑒰 𑒏𑒧... 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒱𑒂 𑒠𑓄। 𑒠𑒵𑒬𑓂𑒨 𑒕𑒪 𑒪𑒰𑒖𑒥𑒰𑒥!

𑒮𑒦 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒻𑒢 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒪𑒾𑒿 𑒚𑒏𑒼 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰𑒏 𑒔𑒰𑒯𑒏 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢𑒣𑒩। 𑒋𑒏𑒹𑒙𑒰 𑒔𑒰𑒯𑒏 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢 𑒂 𑒜𑓃𑒹𑒩 𑒩𑒰𑒮 𑒪𑒼𑒏 𑒔𑒰𑒯 𑒣𑒲𑒥𑒱𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩।

𑒣𑒰𑒐𑒩𑒲𑒏 𑒑𑒰𑒕𑒏 𑒔𑒥𑒴𑒞𑒩𑒰𑒣𑒩 𑒥𑒻𑒮𑒹𑒞 𑒯𑒧 𑒯𑒰𑒏 𑒠𑒹𑒪-

"𑒚𑒏𑒼 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒠𑒴 𑒏𑒣 𑒔𑒰𑒯 𑒯𑒧𑒩𑒼 𑒮𑒦𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒱𑒯𑒯.. 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒠𑒮 𑒧𑒱𑒢𑒙𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒚𑒏𑒼 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒛𑓀𑒙𑒲 𑒥𑒱𑒯𑒲𑒢 𑒏𑒣, 𑒖𑒹 𑒏𑒼𑒩𑒼𑒣𑒩 𑒏𑒢𑒲 𑒤𑒴𑒙𑒪𑒹 𑒕𑒪𑒻 𑒪𑒹𑒢𑒹 𑒂𑒋𑒪 𑒔𑒰𑒯। 𑒋𑒯 𑒔𑒰𑒯 𑒞𑒿 𑒔𑒰𑒯 𑒕𑒪! 𑒧𑒯𑒲𑓀𑒮𑒏 𑒠𑒴𑒡𑒏 𑒁𑒑𑒥 𑒔𑒰𑒯, 𑒋𑒏𑒼 𑒚𑒼𑒣 𑒣𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒕𑒳𑒞𑒱 𑒢𑒯𑒱, 𑒧𑒲𑒚𑒑𑒩𑒼 𑒞𑒹𑒞𑒥𑒹𑒿, 𑒚𑒼𑒩𑒧𑒹 𑒚𑒼𑒩 𑒮𑒙𑓄 𑒥𑒪𑒰 𑒔𑒰𑒯। 𑒁𑒩𑓂𑒟𑒰𑒞𑓂 𑒔𑒰𑒯𑒏 𑒔𑒰𑒯।

𑒔𑒰𑒯 𑒣𑒲𑒥 𑒏𑒻𑓀𑒔𑒰 𑒠𑓄 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒻𑒢 𑒥𑒜𑓃𑒪𑒾𑓀 𑒥𑒾𑒂 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰𑒏 𑒣𑒰𑒢 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢 𑒠𑒱𑒮। 𑒪𑒑 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒻𑒞 𑒏𑒯𑒪𑒨𑒻𑒢-

"𑒑𑒼𑒛𑓃 𑒪𑒑𑒻 𑒕𑒲 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒏𑒢𑒲 𑒠𑒴 𑒮𑒲𑒏𑓂𑒏𑒲 𑒣𑒰𑒢 𑒠𑒹𑒥"।

𑒏𑒚𑒒𑒰𑒩𑒰𑒧𑒹 𑒥𑒻𑒮𑒪 𑒥𑒾𑒂 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒣𑒳𑒕𑒪𑒻𑒢-

"𑒯𑒾𑒅 𑒢𑒲𑒏𑒹 𑒕𑒯 𑒏𑒱𑒢𑒹? 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒠𑒱𑒢𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒱𑒨𑒯, 𑒏𑒯𑒯 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒏𑒲 𑒯𑒰𑒪𑒔𑒰𑒪 𑒕𑒯 𑒁𑒩𑒥𑒱𑒢𑓂𑒠𑒏 𑒂 𑒒𑒾𑒪𑒳𑒏?"

পৃষ্ঠৈত পান নগরঁএ নগনা।

"হঁ কাকা সভ আহাঁ সবঁহক আসীৰবাদ ছী। সভ কিযো নীকে -সুখে ছী।"

বৌআ কাকা পান নগা আগাঁ বঁঢ়ৌনৈন। হমৰা নোকৈন পানক আনন্দ নেবঁএ নগনৌঁ। পানো তেতরেঁ সুআদগৰ। কিএক তঁ শুদ্ধ দেশী পান ছন। তদ্পুমে বেঁৰমা বঁৰৈবঁক। এক তঁ মিথিনা দোসৰ মৌথিন ড্ৰপৰসঁ বেঁৰমা বঁৰৈবঁক পান, বৌআ কক্কাক নগৌন। অপূর্ব! গপ-সপ্পক ক্রমে নোক সভসঁ ভেঁষ্ট ভেন, ফ্শন- ছেম সভ এক-দোসৰাক হান চান পৃষ্ঠৈত সভসঁ কর্মবীৰক পৰিচএ কবৌনযৈন। নৈ জানি জে হিনকামে কোন এহেন গুণ ছেনৈ জে জিনকেসঁ পৰিচএ কৰবঁযৈন সভ হনকাসঁ প্ৰভাবিত ভ২ জাগথ। অকাগন নৈ সকনৌঁ জে কর্মবীৰক মনমে কোন কল্পনা জন্ম ন২ ৰহন ছেনগ। ও তঁ জেকৰা হম কল্পনা মাত্ৰ বুঁঝৈ ছেনৌঁ সে তঁ সাকাৰ কৰক প্ৰবন সম্ভাবনা নৈত ৰাতি খেবাঁক কান বঁজনা...।

দুনূ গোষ্টাক আগূমে দূষ্টা থাৰী ৰাখন ছন, জগমে কনীযেঁষ্টা কষ্টোৰী, আ কষ্টোৰীমে ঘীড়াক তীমন খেড়হীক দানি দেন, দূ ফাক পিযাজু আ নাষ্টিযেষ্টা ষ্টুকড়ী ছন অচাড়ক, আৰ ছন কাঁচ মেৰচাগ্ৰ এক-এক প্ৰতি, প্ৰতি থাড়ীমে। নোষ্টা আ গিনাস জনসঁ ভৰন ছন, আ দুনূ গোৰে বৈঁসন ৰহী খেবাঁক নেন, তেতবেঁমে অৰবিন্দ আ ঘোনূ দুনূ বৌআ ষ্টীশন পঢ়ি ক২ আএন। কর্মবীৰজীকেঁ গোড় নাগি আসীৰবাদ ন২ অপন-অপন ছিপনীমে ৰোষ্টী ন২ খৈএ নগনা।

ভোজনক ক্রমে কিছু কান ধৰি গুম্ম-সুম্ম ৰহনা পছাগত কর্মবীৰজী বঁজনা- "শ্ৰীমান্ মন হোগত অছি জে জঁ অপনে আদেশ দী তঁ হমদূঁ একষ্টা ৰীনিক খোনি প্ৰৈক্‌ষ্টিস কৰিতৌঁ। সুনি মন হর্ষ ভেন জে হিনকামে কিছু কৰবাঁক ডত্সাহ ছৈন। আ গামক প্ৰতি

এতেক ষিনেহ জে কেতৌ খান ঠাম নৈ জা কএ গামেমে মেরা কৰতা। নৈ তঁ প্ৰায়ঃ পৰদেশ খইই ৰঁনোক তঁ ডজাহি ডঠন ছগ। এহেন মন ৰূঝনা জাগত জে মভ মূখ পৰদেশেমে ছৈ! মূদা ড্ৰ তঁ হমৰা নোকৈনক ধোখা ছী ধোখা! হম কহএ চাহৈ ছী জে জঁ দেহমে খুন খছি তঁ গামোমে কিযো ভুখে নৈ ৰহতা। এক তঁ মাধাৰণো মজুৰী 80 টাকামঁ 150 টাকা ধৰি খছি, তকূপৰ জন-মজদূৰক খভারে। দম দিন খুশামদ কৰিযৌ তখন এক দিন খাৰিঁ কাজ কএ দেত। ওতৰেঁ নৈ মাএ-ৰাঁপ, ভায-ভৌজাগ, পৰ-পৰিৱাৰ ৰাঁন-ৰঁছাক মঁগ ৰহৰাঁক মূখ কেতএ পএৰঁ গামেমে নে? খাকি পৰদেশমে? ডত্তৰ একেটা ভেটত- গামেমে, তখন খহীঁ মভ কহূ জে পৰদেশ খইৰেঁ কথী নেন? কী ঐ নেন জে খৰেঁ কান মনেশমে এড্ম নেনে খাএৰঁ।

হম তঁ মপ্পত দই কহহ চাহৈ ছী, জে গামক মাটি-পানি খা খান-কাদোমে মভ মূখ খছি। কোনো গামমঁ ঠিক্কন খপ্পন গাম, খা কোনো ধামমঁ ঠিক্কন মিথিনাধাম। খহূঁ মভ খপ্পন-খপ্পন কৰেজপৰ হাথ ৰাখি কহূ জে হম ফূমি কহৈ ছী? খাৰঁ প্ৰশ্ন ড্ৰ ডঠৈত খছি জে জখন মভ কিযো পৰদেশে খইৰেঁ তখন গামক ৰিকাশ হেতে কোনা? মূদা কৰ্ম্মৰীৰজীমে হমৰা ভেটৈন জে ও গামেমে ৰহি গামক খা মমাজক ৰিকাশ কৰৰাঁক ভারনা হনকা হৃদৈমে হিনকোৰ মাৰি ৰহন ছন। মন গদ-গদ ভই ডঠন। খাৰ কিছু কান গপ-মপ্প কৰৈত হমৰা নোকৈন মূতি ৰহনৌ। প্ৰাতঃ কিছু গোটা (মেডিকন নাড্ৰনমঁ জূড়ন) মঁ ভেঁট কৰৌনযৈন, তৎপশ্চাত একটা নীক দিন তকা হিনক ৰিনিককক ডদ্ঘাটন মম্পন্ন ভেন।

জীৱনক দোমৰ ৰূপ মঁঘৰ্ষ হোযত ছগ। মূদা তগমঁ কৰ্ম্মৰীৰজী ধৰৰঁৰেনা নৈ ৰঁনকি জীৱনক নেন মঁঘৰ্ষ কৰএ নগনা। মে তগ

তৰহেঁ জে কান্দাক কাৰী ঝামড় মূখন-মাখন দেহ, পিচকন-পচকন গান, ধমন- ধমন আঁখি পেট পাঁজৰমে মটন খপট্টামন, কোনো পহিৰনহে পেন্ট আ শৰ্ট পহিৰ পৰানে-ধুৰানে জূতা আ চপ্পনসঁ মময খৈপই ৰঁনা, জীৱনকেঁ এতেক নগসঁ দেখই ৰঁনা কৰ্মৰীৰ, হমৰা আগও দানক ড্র ৰাঁত মোন পড়ৈত অছি জে ও পচ্চনে ৰহৈথ-

"শ্ৰীমান্ কী অপনে কহিযো ৰাতি ভৰি ভুখনে মূতন চী? মাথমে নৈ ঘুমন ড্র ৰাঁত জে দানক প্ৰশ্নক ভাৰ কী চৈন? মদা মত ৰাঁত তঁ ড্র চন জে ও কান্দাক ৰাতি উপামে ৰহনা, ভুখনে মতি ৰহনা। ভৰি ৰাতি ধৰি নিন্ন নৈ ভেনৈন, কোনো তৰহে কচমচা কেঁ ৰাতি ৰিঁতৌনৈন। প্ৰাতঃ ভেঁট ভেনোপৰ দানক ধমন আঁখি আ ভুখন পেট হমৰা কিছু পচি ৰহন চন। মদা হম চেনৌঁ নিঃশব্দ।

কান ক্ৰমে মমৈক মঁগ মেহনত ৰঁগ দেখৌনক। ৰোগী মভ আৰঁএ নগনৈন, ভগৱতী জম নগৰৈত গেনখিন। গুজৰ-ৰঁমৰ কৰএ নগনা তঁ পত্নিযোকেঁ নএ অননৈন আ আনন্দমঁ ৰহএ নগনা। ভোনা ৰাঁৰাক কৃপামঁ দিন দূনা আ ৰাতি চৌগুনা আমদনী হোময নগনৈন। আগ ও দম ধুৰ জমীন নএ ঘৰ ৰঁনা ৰাঁন-ৰঁচাক মঁগ হঁমী-খূশীমঁ চৈথ। একটা মফন ৰৈকতীক ৰূপমে আ মফন ডাক্টৰক ৰূপমে। ডাক্টৰ কৰ্মৰীৰ।

কহিযো কতান হমৰো দানকা ঘৰপৰ জেৰাঁক মৌকা নগৈত অছি। এক ডিৰ্ৰা ৰঁটৰ-ৰেঁক ৰিঁস্কুটৈক মঁগ। ডাক্টৰ মাহৈৰঁক দূনূ ৰঁচা নিচোহ দৌড়ন অৰৈত অছি ঐ অৰাজক মঁগ মম্মী-মম্মী অংকনজী আএ- অংকনজী আএ। তাত ঘৰমঁ ৰঁহাৰ হোগ চৈথ ডাক্টৰ মাহৈৰঁক পত্নী-পনম, জেহনে নাওঁ-তেহনে পনমক চাঁন মন মুঁহ। আঁখি চোম্হিআ জাগত অছি। ৰেঁম পাঁচ হাথ ভুঁচ! দেহো দশা খূৰঁ

ভৰন-পূৰন। কনেক শ্যাম ৰংগ, কনকত্তিয়া আমক ফাৰা মন-মন আঁখি, ৰাঁদামী নাক, ওঁঠিয়া কেশ কাৰী ভৌৰ, দূনূ কাত জুট্টী গুহনে আ তগ জুট্টীকেঁ ধুমা কই খোপা ৰান্হনে, কমন-কমন বাঁহি, আ পাকন তিনকোৰক ফড় মন দূনূ ঠোৰ। জতবেঁ দেখই মে সুন্দৰ, তেতৰেঁ মীঠ-মীঠ বোঁন। নমহৰ-নমহৰ হাথ আ দূনূ হাথমে ৰহৈন ভৰি-ভৰি হাথ চূড়ী। হাথক আঁগুৰমে বেঁম কীমতী পাথড়ক ওঁঠী। মুগা পঁখী ৰংগক ৰ্ৱোর্ডজ আ মাড়ী পহিৰনে, মাথপৰ মাড়ী নৈত, আঁচৰ মমূহাৰি দূনূ হাথ জোড়ি, পএৰ ছূৰিঁ গোড় নগৈত ছৈথ। মৌভাগ্যৱতী ভবঃ আমীৰবাদ দৈত আঁখি নোড়া জাগত অছি। মোন পড়ৈত ছৈথ ডাক্টৰ কৰ্মৰীৰ ছহ ফীট ছহ গন্‌ঠী ভুঁঠ, ভৰন-পূৰন দেহ, মোতী জকাঁ ঝনকৈত দাঁত, ৰ্কীন মেভ, কনেক ৰঁহৰাএন পেষ্ট আ হঁমৈত এ্ৰ অভিবাদন-

"প্ৰণাম শ্ৰীমান্ ঔশ্শন চী কিনে? অন্তৰ স্পষ্ট ভএ জাগত অছি কৌন্দ্াকা কৰ্মৰীৰ- আজুক ডাক্টৰ কৰ্মৰীৰ।

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১৩.দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা- কথা-২ জগপৰ মম্পাদকীয় মমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে মম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ

বিদেহক লেখকক আমংত্ৰিত ৰচনা আ ওগপৰ মমীক্ষা মীৰীজ

ঐ অংকমে প্ৰস্তুত অছি দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা জগপৰ হমৰ মমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে মম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ অছি।- মম্পাদক

দুর্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা

কথা ২

কিসনামন্ত্রী

মরনী ভিনস্বরকে পহর রেঁনারাহী চৌরীসঁ এক গৈনন কাকোড় রীঠি খননে রহএ। মেনা-ঠেনাক সময রহৈ তেঁ, কোঠীসঁ দূ মজেনা কাণ্টূ নিকানি খুঁগনামে স্বখৈনে দেনকৈ। ওকর রাঁদ নহা-মোনাহ খা খাএ কই স্বতৈনে খেন্তরা নই ডেঠ়িযাপর চন গেন। পৃররাঁ হনফী দৈত ছেনৈ, নিম্ন টূটনৈ। খাঁখি মিড়তে ঙঠন খা হাঁগ-হাঁগ কই কাঁণ্টূ ডেংগারঁএ নগন। ডেংগা-ঠঠা নেনাক রাঁদ স্বপসঁ ফণ্টৈক মাএক তহরনমে রাঁন্থি মাএসঁ ন্বকা কই ধই খাএন কোঠিক দোগমে। ঝন খন্থার ভেনৈ তঁ ভগরঁত্তা দোকানসঁ রেঁঠ খননক। তীন মের ভেনগ। খাঠ খনে দরসঁ ডেঢ় গো টাকা ভেনগ। ও ভগরত্যেসঁ কহি স্বনি কই চারি গো চৌরঁন্নী খা দূ গো খঠন্নী ভজোখা নই চূপে-চাপ খাঁগন চন গেনী।
রিহান ভেনে মেনা ছেনৈ 'কিসনা মন্ত্রী'। মরনী তরে-তর হিম্যারঁ

নগোনে জে চাৰি-চাৰি খানা পাগ দুনূ ছোট্কী ৰঁহিন খভেনিযা খা ম্বগিযাকেঁ দেৰঁগ। চাৰি খানামে ৰৌঁখানে একট্া কঠপুতৰী কিন নেৰঁ খা একট্া ফূকা। চাৰি খানাক কচৌৰী খা চপ কীনি নেৰঁ। ওকৰ তঁ মনে ছেনৈ চপ-চপ।

খাঠ খানামে একট্া খনতা খা ফীতা নই নেৰঁ। ঘূৰতী কান খাঠ খানাক জিনেৰী কীনি নেৰঁ।

ভোৰে ৰিহান ফেৰ ও খপন গৈনেন নই চনি গেন চৌৰ খা ৰীঠি নেনক এক গৈনেন কাঁকোড়। খাঁগন খাৰিঁ ৰঁকৰী ঘৰমে গৈনেন ৰাখি ও নহাগ-ম্বোনাগনে চনি গেন খা নাহা-ম্বোনা, খা-পী কই ম্বতি ৰহন।

এমহৰ নহেৰাঁ কান ওকৰা মাএকেঁ তহৰঁন নৈ ভেট্নৈ তঁ ঔনা কই এমহৰ-ওমহৰ তকনেক তঁ দেখনেক, ও তঁ কোঠী দোগমে ফেকন খঠি- খা মৰুখাক কিছু দানা নগন ছেনগ। কোঠীক ম্বন্না ফূট্নে। মে দেখ ওকৰা খাগি নেম দেনকৈ। ওকৰা হৰনৈ নে ফূৰনৈ ম্বতনৈমে মৰনীকেঁ গট্া পকৈড় নাত্তে-ম্বক্তে ধ্বনি দেনকৈ। গাড়ি পঢ়ি-পঢ়ি পুছএ নগনৈ-

"ৰাঁজ ম্বৌতীন ৰাঁজ কী কেনহী পাগ মৰুখা ৰেঁচ কই?"

খৰোঁধ ৰঁঠা কনৈত ৰাঁজন-

"মাএ গগ মাএ মেনা দেখৈনে জেৰেঁ ৰঁনৰাঁ পৰতীপৰ মেনা।"

মাএ তামমে খঘোড় ৰহৰেঁ কৰৈ ফেৰ ৰাঁজনি-

"ৰাঁজ ম্বৌতীন ৰাঁজ কথীক মেনা।"

মাএ, গগ মাএ, মেনা দেখৈনে জেৰঁগ মেনা 'কিমনা ম্বষ্ঠীক মেনা।'

খপন মঁতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১৭.দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ টা কথা- কথা-৪ জগপৰ সম্পাদকীয সমীক্ষা ঋংগ্রেজীমে সম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ

ৰিদেহক নেখকক ঋামংত্রিত ৰচনা ঋা ওগপৰ সমীক্ষা সীৰীজ

ঐ ঋংকমে প্রস্তুত ঋছি দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ টা কথা জগপৰ হমৰ সমীক্ষা ঋংগ্রেজীমে সম্পাদকীয পৃষ্ঠ পৰ ঋছি।- সম্পাদক

দ্বর্গানন্দ মণ্ডনেক ৯ টা কথা

কথা ৪

ৰঁকনেন

গর্মীক সময, জেঠক দ্বপহৰিযা, প্রচণ্ড ৰৌদ, ৰিঁজনী নাপত্তা। এহেন

𑒥𑒳𑒿𑒗𑒢𑒰 𑒖𑒰𑒑 𑒕𑒪, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒠𑒰𑒞𑒰-𑒠𑒲𑒢𑒰𑒢𑒰𑒟 𑒁𑒑 𑒧𑒢𑒳𑒐𑒏 𑒣𑒩𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒢𑒹𑒧𑒋 𑒔𑒰𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟। 𑒏𑒹𑒞𑒾𑒮𑒿 𑒥𑒮𑒰𑒞𑒏 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒁𑒬 𑒢𑒯𑒱। 𑒢𑒹𑒢𑒰-𑒦𑒳𑒙𑒏𑒰 𑒮𑒦 𑒋𑒧𑓂𑒯𑒩 𑒦𑒹𑒿𑒋 𑒞𑒿 𑒍𑒧𑓂𑒯𑒩 𑒦𑒹𑒿𑒯, 𑒋𑒧𑓂𑒯𑒩 𑒏𑒹𑒿 𑒞𑒿 𑒍𑒧𑓂𑒯𑒩 𑒏𑒹𑒿 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒪। 𑒥𑒳𑒿𑒗𑒢𑒰 𑒖𑒰𑒑 𑒕𑒪 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒧𑒐𑒢𑒰 𑒞𑒹𑒪𑒲𑒏 𑒣𑒯𑒩𑒰 𑒯𑒼𑒀𑒋। 𑒧𑒰𑒢-𑒖𑒰𑒢 𑒑𑒩𑓂𑒧𑒲 𑒮𑒿 𑒣𑒩𑒹𑒬𑒰𑒢 𑒦𑒂 𑒋𑒏𑒯𑒏 𑒯𑒰𑒟 𑒖𑒲𑒦 𑒥𑒯𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒪। 𑒢𑒹𑒜𑓃𑒴 𑒁 𑒣𑒩𑒛𑒴𑒏 𑒞𑒿 𑒞𑒹𑒩𑒯𑒼 𑒏𑒩𑒧 𑒦𑒂 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪। 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒞𑒩𑒯𑒹𑒿 𑒚𑓀𑒛𑒢𑒥𑒰𑒿 𑒥𑒾𑒠 𑒁 𑒠𑒳𑒣𑒯𑒩𑒱𑒨𑒰 𑒮𑒳𑒏𑒪, 𑒧𑒢 𑒏𑒢𑒹𑒏 𑒟𑒱𑒩 𑒦𑒹𑒪 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒩𑒰𑒞𑒱 𑒐𑒢 𑒄𑒋𑒯 𑒯𑒰𑒪, 𑒖𑒞𑒩𑒹𑒿 𑒑𑒩𑓂𑒧𑒲𑒮𑒿 𑒣𑒩𑒹𑒬𑒰𑒢𑒲 𑒞𑒹𑒞𑒩𑒹𑒿𑒏 𑒧𑒔𑓂𑒕𑒛𑓃 𑒁 𑒄𑒛𑓃𑒲𑒮𑒏 𑒄𑒣𑒠𑓂𑒩𑒥𑒹𑒿। 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒮𑒦𑒧𑒹 𑒋𑒏𑒞𑒰 𑒞𑒹𑒞𑒹𑒏 𑒖𑒿 𑒯𑒰𑒿-𑒯𑒰𑒿 𑒢𑒻 𑒏𑒩𑒱𑒨𑒼𑒏 𑒞𑒿 𑒮𑒼𑒗𑒹 𑒄𑒚𑒰𑒢𑒹𑒞 𑒁 𑒢𑒹𑒪𑒹-𑒢𑒹𑒪𑒹 𑒮𑒏𑒩𑒲 𑒔𑒲𑒢𑒲 𑒧𑒲𑒪 𑒪𑒑 𑒩𑒐𑒱 𑒁𑒍𑒞। 𑒏𑒹𑒞𑒾 𑒔𑒻𑒢 𑒢𑒻...।

𑒦𑒼𑒖𑒢𑒼𑒣𑒩𑒰𑒢𑓂𑒞 𑒠𑒹𑒯-𑒯𑒰𑒟 𑒮𑒼𑒗 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒿𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒥𑒱𑒕𑒰𑒅𑒢𑒣𑒩 𑒑𑒹𑒪𑒾𑒿, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒔𑒻𑒢 𑒢𑒯𑒱। 𑒏𑒕𑒧𑒕-𑒏𑒕𑒧𑒕 𑒏𑒂 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪𑒾𑒿। 𑒏𑒞𑒲 𑒩𑒰𑒞𑒱 𑒑𑒳𑒖𑒰𑒩𑒪𑒰 𑒣𑒕𑒰𑒞𑒱 𑒏𑒪𑒲 𑒖𑒰 𑒏𑒱 𑒁𑒿𑒐𑒱 𑒪𑒑𑒪, 𑒁𑒏𑒱 𑒡𑓂𑒨𑒰𑒢 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒁𑒩-𑒁𑒩 𑒥𑒱𑒭𑒨 𑒠𑒱𑒮 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪। 𑒁𑒿𑒐𑒱 𑒨𑒡𑒣𑒱 𑒥𑒢𑓂𑒢 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒔𑒹𑒞𑒢𑒰𑒧𑒹 𑒀𑒢𑒹𑒏𑒰𑒢𑒹𑒏 𑒞𑒩𑒯𑒏 𑒥𑒰𑒞 𑒒𑒳𑒧𑒋 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒀𑒕𑒱। 𑒣𑒛𑓃𑒪 𑒕𑒲 𑒥𑒱𑒕𑒾𑒢𑒣𑒩 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒧𑒢 𑒖𑒲𑒢𑒑𑒲𑒏 𑒔𑒾𑒥𑒙𑓂𑒙𑒲𑒣𑒩 𑒚𑒜𑓃 𑒥𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢𑒏 𑒀𑒡𑒩𑒣𑒩 𑒦𑒴𑒞𑒮𑒿 𑒦𑒫𑒱𑒭𑓂𑒨𑒏, 𑒦𑒫𑒱𑒭𑓂𑒨𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒱𑒭𑒨𑒧𑒹 𑒮𑒼𑒔𑒋 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒀𑒕𑒱। 𑒮𑒩𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒮𑒹𑒫𑒰𑒧𑒹 𑒩𑒯𑒥𑒰𑒿𑒏 𑒏𑒩𑒝𑒹𑒿 𑒏𑒧𑒹 𑒏𑒰𑒪 𑒑𑒰𑒧 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒿𑒏 𑒧𑒾𑒏𑒰 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒀𑒕𑒱। 𑒣𑒰𑒥𑒻𑒢𑒱𑒨𑒼𑒿 𑒞𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒖𑒞𑒻 𑒕𑒲 𑒞𑒞𑒻 𑒏𑒩𑒋 𑒣𑒛𑓃𑒻𑒞 𑒀𑒕𑒱। 𑒞𑒐𑒢𑒼 𑒀𑒮𑓂𑒮𑒲 𑒥𑒩𑓂𑒐𑒏 𑒥𑒴𑒜𑓃𑒯𑒲 𑒧𑒰𑒋 𑒁 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒮𑒋 𑒥𑒩𑓂𑒐𑒏 𑒥𑒴𑒜𑓃 𑒥𑒰𑒥𑒴𑒖𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒹𑒐𑒋 𑒪𑒹𑒪 𑒑𑒰𑒧 𑒖𑒩𑒴𑒩𑒹 𑒔𑒪 𑒖𑒰𑒂 𑒕𑒲। 𑒙𑒼𑒪𑒰-𑒣𑒛𑓃𑒼𑒮𑒰𑒏 𑒮𑒦𑒏𑒹𑒿 𑒦𑒹𑒿𑒙 𑒏𑒂 𑒮𑒥𑒯𑒏 𑒏𑒳𑒬𑒪-𑒕𑒹𑒧 𑒖𑒰𑒢𑒱 𑒀𑒣𑒢𑒰 𑒏𑒂 𑒡𑒢𑓂𑒨 𑒥𑒴𑒗𑒻 𑒕𑒲।

𑒌 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒩𑒹 𑒥𑒱𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏 𑒥𑒱𑒬𑓂𑒪𑒹𑒭𑒝 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒿𑒏 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒧𑒾𑒏𑒰 𑒪𑒰𑒑𑒱 𑒖𑒰𑒂𑒞 𑒀𑒕𑒱। 𑒮𑒧𑓂𑒦𑒫𑒞𑓁 𑒋𑒯𑒢𑒹 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱𑒧𑒹 𑒧𑒼𑒢

পঢ়ৈত ছৈথ একটা সজ্জন সৰোজ ৰ্বাৰ্বূ। ও এহেন ৰেঁকতী জে কোনো স্বৰতমে অপনে কই কিনকোসঁ কম মানক নেন তৈযাৰ নৈ হোগ ছৈথ। মাএ-ৰ্বাপক এক মাত্ৰ বেটা নাম্বিযেটা সঁ পঢ়ৈ-নিখৈমে তেজগৰ মুদা তেতৰেঁক থেথৰনোজীমে সেহো নিপুণ। ৰিষয কোনো কিএক নৈ হো মুদা এক চোখৈৰ থেথৰনোজী জৰুৰ কৰতা। জেনা কী ও সৰ্বজ্ঞ হোথি। তঁএ হুনকৰ কিছু সঁগী-সাথী হুনকা 'মিস্ট্ৰৰ নো আন' সেহো কহৈ ছেনৈন। নোক সভ ৰ্বকনেন সেহো কহথিন।

পৰুকেঁ সান অগহন মাসমে হুনকৰ ৰিঁআহ সংস্কাৰপূৰ্বক ৰ্বগনে মহৰৈন গামমে সম্পনন ভেন। ৰিঁআহক মাদে একোটা সৰ-ৰুটুম নৈ ছুটৈথ অগনে ও একটা ৰ্বহী অনগসঁ ৰ্বনা আ ক্ৰমৰ্বদ্ধ সভকেঁ নত-নিওন আ হকাৰ পঠাএৰ্ব নৈ ৰিঁসৰনা। ৰিঁআহোত্সৰমে সভ উপস্থিত ভই ৰ্বৰা��ী গেনা। জগসঁ এক ৰ্বাত স্পষ্ট ভই গেন জে নড়কা কোনো নীকে সমাজসঁ জুড়ন ছৈথ। গৌঁআঁ-ঘৰুআ আতি প্ৰসন্ন ভই ৰ্বঢ়ি-চঢ়ি কই ৰ্বাৰাতীক স্বাগত-ৰ্বাত কেনৈন। মমিওত-পিসিওত সভ ঐসঁ প্ৰসন্ন জে ৰ্বৰ-আ কনিযাঁ দুনূক জোড়ী সীতা-ৰামক জোড়ী নগৈত অছি। ভগৱানক অসীম কৃপাসঁ অনুগৃহিত ভই নীকে কথা সম্পন্ন ভেন। অসনী কথা আৰ্ব ঐঠামসঁ শুৰু হোগত অছি। ৰিঁআহোপৰান্ত কনিযাঁ ৰিদাগৰী ভই সাসুৰ এনী। দাগ-মাগ নোকৈন অৰৈছ-পৰৈছ কনিযাঁ ঘৰ কেনৈন। আ অগহৰ্ব-সুহৰ্ব হোথূ অসীৰৱাদ দৈত অপন-অপন ঘৰ চন গেনী। কনিযাঁ তঁ কনীযেঁ দিনমে অপন সাসু-ননৈদক দিন জীত নেনৈন। ৰ্বৰ-কনিযাঁ সমৰ্থ ৰহৰ্বাক কাৰণেঁ ৰিদাগৰী চৌঠাৰী দিন নৈ ভই সৌন-ভাদোমে ভেন। পহিন সৌন-ভাদো নৰকী কনিযাঁ নৈহৰমে মনৰ্বৈত ছৈথ, ঐ তৰহক মিথিনাক আ মৈথিনক একটা মান্যতা ছগ। নীক দিন

তকা কনিয়াঁ বিদাগৰী ভ**ই** সাসুৰসঁ নৈহৰ চল গেলী। আৰ তঁ ভেল পহপেঁষ্ট। সৰোজ বাঁবূ জে এতে দিন সদিখন ঘৰেমে ধ্যান ৰহৈথ আ সদিখন কনিযেকেঁ নিঁধাৰৈত আ গৰৈত ছলা ও গীত-

'মন হোগএ অহাঁ কেঁ হম দেখতে ৰহী, কিছু বাঁজী অহাঁ হম সুনিতে ৰহী, মন হোগএ অহাঁকেঁ...।

আঠ মাস কোনা বিতল সে নৈ বূঁঝি সকনা আ কনিয়াঁ আঠে মাসক ফলা-ফলক ৰূপমে নৌ মাসক সনেশ ন**ই** নৈহৰ চল গেলী। সে তঁ, একো দিন, একো পহৰ বিঁতৰ সৰোজ বাঁবূক নেন পহাড় সন বূঁঝনা জাগ ছেনৈন। কোনো বাঁতক সুধএ-বূঁধিএ নৈ ৰহৈন। সদিখন একদম বঁকনেন জকাঁ কৰৈথ। এহেন সন বূঁঝনা জাগ ছেনৈন জে শৰীৰ গামমে হোগন আ আত্মা সাসুৰমে। ভোজনক প্রতি অৰুচী জাগএ নগনৈন। সমযসঁ স্নান-ভোজন কৰৰ সেহো সুধি-বূঁধি নহি। নোক সভ অপনেমে বাঁজৈথ জে সৰোজ বাঁবূ এনা কিএক কৰৈত ছৈথ- একদম বঁকনেনে জকাঁ জহিনা অপনা গাম বেঁৰমামে সৰোজ বাঁবূ তহিনা অপনা নৈহৰ মহৰৈনমে সৰোজনী দ্বনূ বেঁকতী এক দোসৰাক বিৰহাগ্নিমে জৰৈত।

দিনো-দিন মুৰঝাএন জাগ ছনা। সোভাবিকে অছি। কিএক তঁ বঁড়-কনিয়াঁ সমর্থ ৰহবাঁক কাৰণ জীৱনক অপূর্ব আনন্দ জে ডঠৌনে ৰহৈথ। একটা পূর্ণ পতি-পত্নীক ৰূপমে। এক-এক দিন পহাড় ভেন চন জাগ ছেনৈন। নৈ তঁ এমহৰে আঁখিমে নিন্ন আ নে ওমহৰে একো মিনটক চৈন। মাএ-বাঁপক ডৰে নৈ তঁ কনিয়াঁ কৰৈন আ নে বাঁবূজীক ডৰে সৰোজ সাসুৰ জেবাঁক সাহস ক**ই** পৰৈথ। কিএক তঁ অখনো কেতৌ- কেতৌ এহেন প্রথা ছে জে বিঁনা দিন-দূৰাগমনক বঁৰ-সাসূৰ নৈ জাগ ছৈথ। তঁএ সৰোজ বাঁবূক ডেগ সাসুৰ জগনে নৈ ডঠৈন। সময বিঁতৈত দেৰী নৈ নগৈত ছে দেখৈত-

দেখৈত চৌঠ-চন্দ্ৰ পাৱৈন আএল... চল গেল। জিতিয়া বিঁতল আবিঁ গেল আসীন মাস... সগৰো দুৰ্গাপূজাক তৈয়াৰী শুৰু ভই গেল। ওমহৰ সৰোজনীক নৈহৰমে জোড়া কৰিআ ছাগৰ বঁলি-প্ৰদানক লেল ৰাখল ছল। জেকৰা ও লোকৈন খূব জতনসঁ দানা-পানি খুআৱৈথ-পিআৱৈথ। দেখতে-দেখতে দুনূ ছাগৰ, সৱৈযাসঁ ডোড়া ভই গেল। জঁ জঁ দুৰ্গাপূজা লগ আএল জাগত, সৰোজ বাঁবূ আ সৰোজনীক হৃদৈক ধড়কন হৃদযাগঁম হেৱাঁক লেল মচলএ লাগল। দেখতে-দেখতে কলশ স্থাপন ভেল। পহিল পূজা বিঁতল দোসৰ বিঁতল আবিঁ গেল পঁচমী। মুদা অখন ধৰি সাসুৰসঁ সৰোজ বাঁবূক লেল কোনো খোজ-খৱৈৰ নৈ কএল গেল! এক দিন মাএ পুছলখিন-

'ৱৌআ, কনিযাঁক খোজ খৱৈৰ নৈ কেলহক? কোনো ফোনো-তৌনো নৈ অৱৈ ছহ?'

ৱেঁচাৰে কী বঁজতা অপন হাৰল আ বঁাক মাৰল কিযো কী বঁজৈ ছৈ? হাৰি-থাকি পঁচমী ৰাতি ফোন লগৌলৈন। ঘণ্টী ভেল, ফোন উঠৌলখিন ছলকৰ শাৰি- কমলনী, ওমহৰসঁ অৱাজ অৱৈত অছি-

'হেলো... হম মহৱৈনসঁ বঁজৈ ছী?'

'হম ছী সৰোজ ৱেঁৰমাসঁ। কনী... দীদী... কেঁ ফোন...।'

কমলনী মাঁ দিস তকৈত বাঁজি উঠৈত অছি-

'মাএ গে মাএ জীজাজী কেঁ ফৌন ছিএ।'

এমহৰসঁ হেলৌ-হেলৌ হোগত ৰহৈত অছি। কমলনী ফোন নই কই দৈত ছৈ অপন দীদী সৰোজনীকেঁ। সৰোজনী ফোন লগত-

'পৰনাম কৱৈ ছী। অহাঁ নীকে ছী কী নহি? মাঁ বাঁবূজী কোনা ছৈথ? অপনা শৰীৰপৰ ধিযান দগ ছী কী নহি? মন নগৈএ কী নে? মেনা দেখই কহিআ এবঁগ? কমলনী আ অজয, বিজয অহাঁক

ৰিষযমে প্ৱঢ়েত ৰহৈএ। দীদী গগ দীদী, জীজাজী কহিযা ঐতৌ?''
ঘৰোজ ৰাঁবূঁক জরাৰঁ ছেন একো-ৰত্তী মন নৈ নগৈত ঋছি। ঘম্ভরতঃ দুৰ্গাপূজামে নৈ ঋারিঁ ঘকৰঁ। ধিযা-প্ৱতাকেঁ মেনা দেখক নেন দয-দযঙ্গা ঙ্গাকা দই দেৰঁগ। তামযে ঙ্গীক ঠাঢ়ু কেনে ফোন কাঙ্গি দৈত ছৈথ।
ঘৰোজ ৰাঁবূঁক নেন ঋযমংজযক স্থিতি ৰহৈন, জে জেকৰা ঘৰমে জোড়া ছাগৰ বঁনি প্ৰদান হেত্তৈ, যে ঋখন ধৰি একো ৰেঁৰ এৰাঁক নেন নৈ কহনৈন। এহেন কোন ঘাম্বৰ, কোন ঘাম্ব ঋা ঘম্বৰ, কেহেন ঘাৰি ঋা শৰহোজি। তামযে মন ঋধোড় ঋা ঙ্গীক ঠাঢ়। কী কৰী ঋা কী নৈ কৰী? এ দ্বন্দ্বাত্মক স্থিতি বঁনন ৰহৈন। কিছু নৈ ফুৰৈন। মুদা ঋধঙ্গমী ঋৰৈত-ঋৰৈত-

যে দিন হৈ কি মানতা নহীঁ
যে রেকৰাৰী ক্যো ং হো ৰহী হৈ,
যে জানতা নহীঁ...।

ঋপনা কই নৈ ৰোকি ঘকনা। ঋা ঠনি গেনা ঋপন ঘাম্বৰ মহৰৈন। ভগৱতী দৰ্শন কই জহাঁ কী পানক দোকানপৰ জাএ ছৈথ, পান খেৰাঁক নেন, ঋাকি মেনা দেখক নেন ঋাএন ঘাৰি-শৰহোজিক নজৈৰ ঘানকাপৰ পড়ৈত ঋছি ঋা ও ঘভ পকৈড় নৈত ঋছি হিনকৰ গঙ্গা। জীজাজী, জীজাজী ঋহাঁকেঁ গামপৰ ঠনএ পড়ত। দীদীও কহনে ছেন, ঘপ্পত দই কই। মুদা ঘাম্ব ঘম্বৰক ঋাগ্ৰহ নৈ তঁএ ঋখনো ধৰি হিনক ঙ্গীক ঠাঢ়ে।
ঋন্ততঃ থাকি-হাৰি এক কিনো মধুৰ নই ঘাৰি-শৰহোজিক ঘংগ ঠননা ঘৰোজ ৰাঁবূ ঘাম্বৰ। পহিনে-পহিন ৰেঁৰ ঘাম্বৰ গেন ছেনা তঁএ ঘ্ৱাগত-বাঁতমে কোনো কমী নৈ ৰহন। ঠাহ-পান ৰঁঢ়িযাঁ ভেনা। মুদা খেৰাঁ কান ও পযাৰনৈন ৰঁড়কা নাঙ্গক, জে হম নৈ খাএৰঁ।

হম খা**ই** আএন ছী, ভুখ নৈ অছি। মাসু আগ্রহ কেনখিন কোনো অসৰ নহি, মসুৰ হাথ পকড়নখিন, কোনো ফৰক নহি, ৰঁড়কা মাৰ মেহো খুশামদ্ কেনখিন মুদা কোনো অসৰ নহি। একে ঠাম জে হম খা ক**ই** আএন ছী, ভূখ নৈ অছি। আ ও ভোজন নহিয়েঁ কেনৈন।

ওমহৰ দৰূ ছাগৰ জে ৰঁনন ওকৰ মুগন্ধসঁ গৌনা-পড়োমা গম-গম কৰৈত। গৌনাক নিমংত্রিত মজ্জন মভ আৰিঁ মাসু-ভাত অর্থাত ছাগৰ ৰুপী প্রসাদ পাৰৈথ আ ওকৰ স্বাদক মরিস্তাৰ চৰ্চা কৰৈথ। এহ ছাগৰ জে জৱআএন ছন, চৰ্বী কেহেন তৰহত্থী মন ছেনৈ আ প্রসাদ ৰঁনন কেতেক মুন্দৰ অছি! ৰাহ মন তঁ ভীতৰসঁ প্রসন্ন ভ**ই** গেন, চৰ্চা কৰৈত ৰাঁসক মীক্কীসঁ খৈৰকা কৰৈত ঔকাৰ ক**ই** পান খা ও নোকৈন তৃপ্তিক ঢেকাৰ নৈত চন জাগ গেনা।

এমহৰ মৰোজ ৰাঁৰূক পেষ্টমে ৰিঁনাড়ি ঔদ**ই** নগন। ওত ভুখে নহানোষ্ট। ৰাতি খমন জাএ, ৰঁহৰৰৈঁআক ৰাঁদ ঘৰৰৈঁও মভ খা ক**ই** মুতএ গেনা।

মুদা কিছু নিঔনৰানী মভ অখনো জগনে, ও নোকৈন পাছাঁ কান ক**ই** ভোজন কৰৈথ, ফৈনসঁ পনথা মাৰি মাসু আ ভাত, খাথি আ ওগ ছাগৰক মাসুক চৰ্চা কৰৈথ। আগ্রহ অনগ জে দীদী কনেজী দূ পীম নিঅ। হে যৈ ফনোঁ গামৰানী হে ঞ্র চুস্তা নিঅ। হে যৈ দায, হে, ঞ্র হড্ডী ৰঁনা দূটা পীম নিঅ। আগ্রহপৰ আগ্রহ। আ ও নোকৈন ৰঁড়ী কান ধৰি গপ-মপ্প কৰৈত, ভোজন কৰএ গেনী।

এমহৰ মৰোজ ৰাঁৰূ জঠৰাগ্নি আৰো তেজ ভেন চন জা ৰহন ছন। আৰঁ হোগ ছেনৈন জে কিযো আৰিঁ আগ্রহ কৰিতৈথ তঁ ভৰি পেষ্ট মাসু-ভাত খগতৌঁ। মুদা মে তঁ আৰঁ মভ কিযো মুতএ চন গেন ছন। ধিযো-পুতা মাসু-ভাত খা ফোফ কষৈত ছন। আৰঁ তঁ হিনকা

𑒏𑒱𑒠𑒳𑒢- 𑒖𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒏𑒩𑒢𑒲 𑒑𑒑 𑒧𑒳𑒮𑒯𑒩𑒢𑒲𑒏 𑒣𑒩𑒱 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪। 𑒟𑒰𑒏𑒱 𑒯𑒰𑒩𑒱 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒏𑒰𑒪 𑒣𑒕𑒰𑒃𑒞 𑒯𑒩𑒪𑒻𑒢 𑒢𑒹 𑒤𑒳𑒩𑒪𑒻𑒢 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒥𑒱𑒠𑒰 𑒦𑒹𑒪𑒰 𑒦𑒢𑒮𑒰 𑒒𑒩 𑒠𑒱𑒮। 𑒂 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒮𑒿 𑒧𑒰𑒮𑒳-𑒦𑒰𑒞 𑒦𑒩𑒱 𑒟𑒰𑒩𑒲 𑒢𑒱𑒏𑒰𑒪𑒱 𑒂 𑒔𑒳𑒣𑒹-𑒔𑒰𑒣 𑒦𑒼𑒏𑒮𑒋 𑒪𑒑𑒪𑒰। 𑒏𑒱𑒢𑒏𑒼 𑒌 𑒥𑒰𑒞𑒏 𑒣𑒞𑓂𑒞𑒼 𑒢𑒯𑒱।

𑒖𑒰𑒑𑒪 𑒖𑒹 𑒮𑒦 𑒩𑒯𑒻𑒟 𑒮𑒹 𑒮𑒦 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒐𑒼𑒖𑒋 𑒪𑒑𑒪 𑒖𑒹 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢 𑒏𑒹𑒞𑒋, 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢 𑒏𑒹𑒞𑒋। 𑒂 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢 𑒞𑒿 𑒦𑒢𑒮𑒰 𑒒𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒏𑒹𑒥𑒰𑒛𑓃 𑒞𑒩 𑒢𑒳𑒏𑒰 𑒏𑓄 𑒑𑒳𑒣-𑒑𑒳𑒣 𑒧𑒰𑒮𑒳-𑒦𑒰𑒞 𑒠𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒟𑒱𑒢। 𑒞𑒰𑒞 𑒑𑒝𑒹𑒬𑒖𑒲𑒏 𑒥𑒰𑒯𑒢 𑒌 𑒏𑒼𑒚𑒲𑒮𑒿 𑒍𑒃 𑒏𑒼𑒚𑒲 𑒖𑒰 𑒏𑒱 𑒕𑒩𑒣𑒪 𑒂𑒏𑒱 𑒏𑒼𑒚𑒲𑒣𑒩 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒐𑒰𑒣𑒛𑓃𑒱 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢𑒏 𑒏𑒣𑒰𑒩𑒣𑒩 𑒐𑒮𑒪।

𑒁𑒥𑒰𑒖 𑒮𑒳𑒢𑒱𑒞𑒹 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒍𑒃 𑒒𑒩 𑒠𑒱𑒮 𑒠𑒾𑒑𑒪। 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒏 𑒖𑒹 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢 𑒞𑒿 𑒏𑒹𑒥𑒰𑒛𑓃𑒏 𑒠𑒼𑒑𑒧𑒹 𑒢𑒳𑒏𑒰 𑒏𑓄 𑒧𑒰𑒮𑒳-𑒦𑒰𑒞 𑒦𑒼𑒏𑒻𑒮 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒻𑒟। 𑒣𑒩𑒪 𑒥𑒛𑓃𑒏𑒰 𑒣𑒱𑒯𑒏𑒰𑒩𑒲, 𑒬𑒰𑒩𑒱-𑒬𑒩𑒯𑒼𑒖𑒱 𑒧𑒰𑒩𑒪𑒏 𑒞𑒰𑒪𑒲 𑒐𑒴𑒥 𑒖𑒼𑒩𑒮𑒿 𑒬𑒼𑒩-𑒑𑒳𑒪 𑒮𑒳𑒢𑒱 𑒮𑒳𑒞𑒪𑒯𑒼 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒖𑒰𑒑𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒞𑒰𑒪𑒲 𑒂 𑒣𑒱𑒯𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒣𑒛𑓃𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢 𑒞𑒿 𑒪𑒰𑒖𑒹 𑒏𑒚𑒾𑒞 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒰।

𑒩𑒞𑒱 𑒖𑒐𑒢 𑒮𑒳𑒞𑒋 𑒒𑒩 𑒑𑒹𑒪𑒰 𑒞𑒿 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿𑒏 𑒏𑒙𑒴 𑒥𑓂𑒨𑓀𑒑 𑒥𑒰𑒝𑒏 𑒥𑒩𑓂𑒐𑒰 𑒯𑒼𑒧𑒋 𑒪𑒑𑒪। 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢𑒏 𑒞𑒿 𑒧𑒢𑒹 𑒬𑒰𑒢𑓂𑒞। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒢𑒻 𑒤𑒳𑒩𑒻𑒢। 𑒮𑒼𑒔𑒪𑒰 𑒖𑒹 𑒁𑒢𑓂𑒯𑒩𑒼𑒐𑒹 𑒑𑒰𑒧 𑒔𑒪 𑒖𑒰𑒋𑒥। 𑒥𑒱𑒠𑒰𑒍 𑒦𑒹𑒪𑒰, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒁𑒢𑓂𑒯𑒰𑒩 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒩𑒯𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝𑒹 𑒏𑒳𑒏𑒳𑒩 𑒮𑒦 𑒗𑒰𑒅-𑒗𑒰𑒅 𑒏𑒩𑒋 𑒪𑒑𑒪।

𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒖𑒰𑒑𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒏 𑒖𑒹 𑒂𑒑𑒴-𑒂𑒑𑒴 𑒣𑒰𑒯𑒳𑒢 𑒂 𑒣𑒰𑒕𑒴-𑒣𑒰𑒕𑒴 𑒏𑒳𑒏𑒳𑒩 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒐𑒱𑒯𑒰𑒩𑒢𑒹 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱।

𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒠𑒾𑒛𑓃𑒪 𑒧𑒯𑒥𑒻𑒪𑒏 𑒯𑒰𑒙𑒣𑒩 𑒂𑒥𑒱 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒪𑒏। 𑒒𑒳𑒧𑒱 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒂𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒏𑒹𑒪𑒏। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒩 𑒧𑒢 𑒞𑒿 𑒞𑒰𑒧𑒮𑒹 𑒁𑒡𑒼𑒩 𑒕𑒪। 𑒏𑒱𑒢𑒏𑒼 𑒥𑒰𑒞𑒏 𑒧𑒼𑒖𑒩 𑒢𑒯𑒱, 𑒯𑒰𑒏 𑒠𑒻𑒞 𑒠𑒻𑒞 𑒡𑒼𑒞𑒲 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒪𑒏 𑒮𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒜𑒹𑒏𑒰 𑒐𑒳𑒖𑒱 𑒑𑒹𑒪, 𑒡𑒛𑓃𑒤𑒛𑓃𑒰 𑒐𑒮𑒪𑒰, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍 𑒞𑒻𑒨𑒼 𑒢𑒻 𑒩𑒳𑒏𑒱 𑒪𑒙𑒣𑒙𑒰𑒃𑒞 𑒡𑒼𑒞𑒲 𑒐𑒼𑒪𑒱 𑒤𑒹𑒏𑒻𑒞 𑒑𑒰𑒩𑒱 𑒠𑒻𑒞 𑒣𑒩𑒰𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞-𑒯𑒼𑒃𑒞

অপন ঘৰ পহুঁচলা।

কহু তঁ এতেক পঢ়ল-লিখল লোকক এ কাজ কোনো ৰঁকলেলে জকাঁ কাজ কেলৈন। যৰিপোঁ জঁ অধনা নৈ নাগএ তঁ হ্নকা ৰঁকলেলে ন কহৰৈন।

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

২.১৫.দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা- কথা ৯ জগপৰ সম্পাদকীয় সমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ

বিদেহক লেখকক আমংত্ৰিত ৰচনা আ ওগপৰ সমীক্ষা সীৰীজ

ঐ অংকমে প্ৰস্তুত অছি দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা জগপৰ হমৰ সমীক্ষা অংগ্ৰেজীমে সম্পাদকীয় পৃষ্ঠ পৰ অছি।- সম্পাদক

দুৰ্গানন্দ মণ্ডলক ৯ টা কথা

কথা ৯

বিআহক পহিল সাল গিৰহ

ৰাধা আ মোহন দুনূক বিআহক পহিল সাল গিৰহ। দুনূ বানীক মনমে উঠৈত খুশীক কোনো সীমা নহি। দুনূক বীচ প্ৰেম এতেক জে সাল কেনা বিতল সে বুঝিও নে পেলক। পৰিৱাৰ ছোট ভেনে জীৱন জেতবেঁএ সুখমএ তেতবেঁএ সৰস সেহো। মোহন বৈংকক কৰ্মচাৰী। তঁএ পটনেমে জমীন লই মকান বনা, জেবাঁ-এবাঁ লেল নৈনো গাড়ী সেহো কীনি লেলক। ভিন্নসৰেসঁ লই কই জাধৰি আফিস জাএ ছলা তাধৰি ৰাধাক মদমস্ত উত্থানী দেখ সময় কেনা বিতৈত জাএ ছলৈন সে পতে নে চলৈন। মুদা দস বজে ধৰি তৈয়াৰ ভই আফিস জৰূৰ চলি জাএ ছলা। দিন ভৰিমে আফিসোসঁ এক-আধ বেৰ ৰাধাকেঁ ফোন কই হালি-চালি জৰূৰ পুছি লৈত ছলখিন। পাঁচ বজে আফিস বন্ন ভেলা পছাইত কিছু নে কিছু সনেস লই মোহন ঘৰ চল আবৈ ছলা। ৰাধা তাধৰি বাট তকৈত ৰহৈ ছেলী। জাধৰি গাড়ীক হোৰন নৈ বাজি উঠৈ ছলৈন। ঐ তৰহেঁ দুনূ পৰানী লেল সভ দিন হোলী আ ৰাতি দীৱালী ৰহৈ ছল। দেখৈত-দেখৈত সাল বিতল গেল আ আবি গেল বিআহক পহিল সাল গিৰহ। দুনূ পৰানী আপসমে বিচাৰলৈন জে বিআহক পহিল সাল গিৰহ ছী, তঁএ ঐ শুভ অৱসৰপৰ অপনা দোস্ত সভকেঁ একটা শানদাৰ পাটী দেল জাএ। পাটীমে খেবাক-পীবাক পৰবন্ধ ঠীকঠাক ছল। ৰবি দিন ৰহলাক কাৰণে পাটিয়ো সবেৰেসঁ শুৰূ ভেল ওও দিন তঁ ৰাধা আ মোহনক সুন্দৰতো অপূৰ্ব ছল। দুনূ পৰানী ফিল্মী হিৰো-হিৰোইন জকাঁ লগৈ ছলা। সাঁঝ পড়িতেঁ দোস্ত-দোস তীনী সভ আবএ লগলৈন। সভসঁ উপহাৰ লই ৰাধা ডৈনিংগ হালমে ৰখি-ৰখি আবৈথ। পাটীমে কোনো বস্তুক কমী নৈ ছল। সভ কিছো খূব

খেনক-পীনক আ নাচ-গান কৰএ নগন। মোহনকেঁ দোস্তক ৰ ঁ চ ৰহৈত-ৰহৈত পীৰেঁক চস্কা নগি গেন ছেনৈন। তঁএ আাগ মোহনো খূৰ পীনৈন।

পীনা পছাগত ৰাধাকেঁ ডাঁৰপৰ হাথ দ২ দোসৰ হাথ পকৈড় ওহো নাচএ নগনা। নাচ-গান খতম ভেনা ৰাঁদ সভ দোস-দোসতিনী অপন-অপন ঘৰ গেন। মুদা ওহী দোসক ৰীচ মোহনক একটা অভিন্ন দোস অৰূণ জেকৰা পীৰেঁক হিস্রক নহি, ও জনখৈ মাত্র কেনা পছাগত অপন ঘৰ চনি গেন।

"ৰাধা হে ৰাধা, দেখূ অহাঁনে মোহন কেতে ৰেঁকৰাৰ অছি। আৰ্ড অহাঁ তঁ হমৰ জান ছী। হমৰ পৰান ছী, আৰ্ড নে।"

কহৈত মোহন ৰ্ডঠৈ কান পনংগসঁ টকৰা গেনা। ৰাধা দৌগ এ ী দেখনী জে মোহন তঁ কিছু ৰেঁসীএ পীৰ নেনে ছৈথ। মোহন ৰজনা- "ওহ ৰাধা, ছোড়ূ নে এ্র গপ-সপ্প। প্লীজ এমহৰ আৰ্ড নে। হমৰা আৰ অহাঁ এনা জ্বনি তড়পাৰ্ড। ওহ ৰাধা, অহাঁ কেতে স ন্দৰ ছী। মন হোগএ অহাঁকেঁ হম দেখতে ৰহী। কিছু ৰাঁজী অহাঁ হম সুনিতে ৰহী।"

গীত গৰেঁত মোহন ৰাধাকেঁ অপনা ৰাঁহিমে কসি পনংগপৰ ওঁঘৰা দেনখিন। প্রেমক সাগৰমে ডূমএ চাহনেক। মুদা সাগৰমে ডূমৈসঁ পহিনে এনা ভেনৈ, মোহন ঔক কৰএ চাহনেক। ৰাধা হাঁগ-হাঁগ মোহনকেঁ ৰ্ডঠাৰএ চাহনেক। তাৰঁএ তঁ মোহন পনংগেপৰ ৰোঁকৈৰ-ৰোঁকৈৰ ভৰনেক। মৌঁসে ঘৰ গংধসঁ ভৰি গেন। নাকে নে দেনে জাগ। শৰাৰঁক নিশাঁমে মোহন ৰেঁসুধি। কনীএ কানক ৰাঁদ মোহনকেঁ ফেৰ মন ভেনৈ জে ঔক হএত। নিশেমে মাতন মোহন জাকি পনংগসঁ ৰ্ডঠন আকি পনংগেপৰ খসি পড়ন, কপাৰ ফূটি গেনৈ, শোনিতক টঘাৰ চনএ নগনৈ। ৰাধা জেনা-তেনা মোহনক মাথসঁ

ৰ্হৈত শোনিতকেঁ ৰুমালসঁ পোছি-পাছি মাথকেঁ ৰাঁন্হি ◌েনক। মুদা এতবোঁপৰ মোহনক মন থীৰ নৈ ভেনগা। পেষ্টমে দৰ্দ উঠনৈ। দৰদে ছড়পষ্টাএ নগন। ওহী ঋৰস্থামে মোহন একৰেঁৰ ফেৰ ঔক কেনক। মুদা ঐৰেঁৰ খুনে কেনক। সমুচা ঘৰ খুনে- ◌ুনামে ভ২ গেন। মোহন খূন বোঁকৈৰ ৰহনে ছন। তথাগপো ওকৰ দৰ্দ কম নৈ ভ২ ৰহনে ছেনগা। এমহৰ ঋসগৰে ৰাধা কী কৰতী। ৰাধাকেঁ মোন পড়নৈন ঋৰুণ। ঋৰুণ মোহনক দোস জে শৰাৰেঁ নৈ পীৰেঁ ঋপনা ঘৰ চনি গেন ছন। ঋৰুণ... ঋৰুণ... ঋৰুণ... হনো কৰৈত ৰাধা ঋৰুণ দ্বনূ পৰানীকেঁ ৰেঁজৌনক। ঋৰুণ দ্বনূ পৰানী দৌগনে ৰাধা ঐঠাম ঋাএন। মোহনক হান দেখ দ্বনূ পৰানীকেঁ হোশ ড়ি গেন। ঋৰুণ ৰাঁজনে-

"ভৌজী, মোহন ভৈযাক হান ঠীক নৈ ছৈন। হম গাড়ী নিকানৈ ছী ঋহাঁ দ্বনূ গোৰে ভৈযাকেঁ পকৈড় ৰাঁহৰ নাউ।"

গাড়ীক পৈছনা দৰৰঁজ্জা খোনি, সীষ্টপৰ মোহনকেঁ পাড়ি ◌াধা ঋা ঋপন পত্নীক সঁগ ঋৰুণ ঋস্পতান দিস ৰিদা ভেন। ঋৰুণ তীৱ্ৰ গতিসঁ গাড়ী চনা ৰহনএ ঋপনা ধ্বনিমে। জে জন্দীসঁ জন্দী ঋস্পতান পহুঁচ জাগ। ৰাঁষ্টমে মোহনকেঁ ৰেঁড়ী জোড়সঁ দৰ্দ ভেনৈ হিচ্কী উঠনৈ দৰ্দসঁ ছষ্টপষ্টাগ-কছমছাগত একৰেঁৰ ফেৰ খু নমহৰ খূনক ঔক ভেনগা। কিছুএ কানক পছাগত মোহন কানকনৰিত ভ২ গেন।

ৰাধাকেঁ শংকা ভেনগা। ওকৰ কৰেজ ভানৰি জকাঁ কাঁপি উঠনৈ। জোৰসঁ কানএ নগন। ঋৰুণ ৰোঁন-ভৰোস দৈত ঋস্পতান পহুঁচনা। ঋৰুণ ঋা পূজা দ্বনূ পৰানী মোহনকেঁ স্ট্ৰেচৰপৰ নাদি ডাক্টৰ নগ ন২ গেন। ডাক্টৰ সাহৈৰে ঋানা নগা নাৰী দেখ তজৱীজ কৰৈত ৰেঁজনা-

"মাফ কৰূ, ও৷ আৰ নৈ ছৈথ।"

ঘৰিতে ৰাধা পছাড় খা মোহনক মৃত শৰীৰপৰ গাছ জকাঁ খসনী। পূজা কনৈত ৰাধাকেঁ সমহাৰৈত ৰঁজনী- "দীদী, উঠূ োশ কৰূ। কী কৰবৈ ধৈৰজ ৰাখএ পড়ত। জিনগীকেঁ জীৰঁএ পড়ত।"

পূজা উঠৌনৈন। ৰাধা উঠনী। মুদা ফেৰ পছাড় খা মোহনক শৰীৰপৰ খসি পড়নী। জোৰ-জোৰসঁ কনৈত ৰাধা মোহনক দেহকেঁ ডোনৰৈত ৰাঁজনি-

"স্বামী যৌ স্বামী, অহাঁ কেতএ চনি গেনৌ যৌ স্বামী? উঠূ নে অহাঁ তঁ কহৈত ৰহী জে মোন হোগএ অহাঁকেঁ হম দেখতে ৰহী। দেখূ নে হম ছী অহাঁক ৰাধা। উঠূ নে। উঠূ নে। দেখূ নে। অহাঁক ৰাধা...।"

অক্ষৰিয়া কহৈত ৰাধাকেঁ দেখ অৰুণ ৰাঁজন-

"ভৌজী, উঠূ হোশ কৰূ। আৰ ও ঘূৰি নৈ ঔতা।"

ও৷ কহৈত অৰুণ একবেৰ ৰাধাকেঁ সমহাৰি উঠৌনক। মুদা ৰাধা পুন: পছাড় খা স্বামী-স্বামী কহৈত মোহনক মৃত শৰীৰপ খসি বেঁহোশ ভ২ গেনি।

কে... মোহনক ৰাধা...।

অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

𑓒.𑓑𑓙.𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩- 𑒢𑒰𑒢𑒠𑒰𑒨𑒏 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 𑒧𑒹 𑒏𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰 𑒂 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏 𑒩𑒰𑓀 𑒣𑓂𑒩𑒴𑒤𑒩𑒲𑒛𑒩𑒏 𑒁𑒗𑓂𑒖𑒰𑒢𑒞𑒰𑒫𑒬 𑒋𑒞𑒧𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

নানদাযক মিথিলা ৰামাযণ মে কুণ্ডলিযা আ সম্পাদক ৰাঁ প্রূফৰীডৰক অজ্ঞানতাৱশ ওগমে ছন্দোভঙ্গ

১

নানদাযক ৰামাযণ চৌপাওসঁ সৃজিত অছি। বুঝূ জে ৯৬ প্রতিশত ভাগ চৌপাও, আ ফেৰ বাঁচন ভাগমে ৰূপমালা ছন্দ আ গীতিকা।

মুদা হম এতই কুণ্ডলিযাক চর্চা কই ৰহল ছী, জে বঁহত কম মাত্রামে অছি মুদা হমৰা ও বঁহত প্রভাৱিত কৰৈত অছি। কুণ্ডলিযাক প্রকৃতি ৰুবাঁওসঁ মিলৈত অছি আ জঁ অহাঁ ওমৰ খয্যামক ৰুবাঁও পঢ়বঁ তঁ কুণ্ডলিযাসঁ প্রেম কৰই নাগবঁ।

কুণ্ডলিযা অছি কী? কুণ্ডলিযা বুঝৈ নেন অহাঁকেঁ দোহা আ ৰোনা বুঝই পড়ত। নানদাযক মিথিলা ৰামাযণ মে কুণ্ডলিযাক অনাবেঁ ৰোনা আ দোহা সেহো অহাঁকেঁ ভেটৈত। মুদা একৰ সম্মিলন অছি কুণ্ডলিযা।

দোহা

দোহা মাত্রিক ছন্দ অছি। দোহামে দূ পাঁতী আ চাৰি চৰণ হোগত অছি। পহিল চৰণমে ১৩,দোসৰ চৰণমে ১১,তেসৰ চৰণমে ১৩আ চাৰিম চৰণমে ১১ মাত্রা হোগত অছি। পহিল আ তেসৰ চৰণক আৰম্ভ জগণসঁ (জগণ UI U) নৈ হএত আ দোসৰ আ চাৰিম চৰণ অন্ত হএত দীর্ঘ-হ্রস্বসঁ।

ৰোলা

ৰোলা সেহো মাত্রিক ছন্দ অছি। ৰোলামে চাৰি পাঁতী আ আঠ চৰণ হোগত অছি। পহিল চৰণমে ১১, দোসৰ চৰণমে ১৩, তেসৰ চৰণমে ১১ আ চাৰিম চৰণমে ১৩ মাত্রা, পাঁচম চৰণমে ১১, ছঅম চৰণমে ১৩ মাত্রা হোগত অছি। সভ পাঁতীক পহিল চৰণক অন্তমে দীর্ঘ-হ্রস্ব, বা হ্রস্ব-হ্রস্ব-হ্রস্ব হোগত অছি। সভ পাঁতীক দোসৰ চৰণক অন্তমে চাৰিটা হ্রস্ব, বা দূটা দীর্ঘ, বা দীর্ঘ-হ্রস্ব-হ্রস্ব (ভগণ I U U), বা হ্রস্ব-হ্রস্ব-দীর্ঘ (সগণ U U I) হোগত অছি। ৰোলাক প্রাৰম্ভ হ্রস্ব-দীর্ঘ-হ্রস্বসঁ নৈ কৰু।

কুণ্ডলিয়া

দোহা আ ৰোলাক কুণ্ডলী (মিশ্রণ) ভেল কুণ্ডলিয়া। দোহা লিখ দিযৌ, ফেৰ দোহাক অন্তিম চৰণকেঁ (১১ মাত্রা ৱঁলা) ৰোলাক পহিল চৰণ ৱঁলা দিযৌ (পুনৰাবৃত্তি) আ ফেৰ ৰোলা জোড়ু। খালী এ ধ্যান ৰাখূ জে দোহাক পহিল চৰণক পহিল শব্দ আ ৰোলাক অন্তিম চৰণক অন্তিম শব্দ এক্কে ৰহএ। কুণ্ডলিয়াক পহিল শব্দ আ অন্তিম শব্দ এক্কে হোগএ। কুণ্ডলিয়াক চাৰিম আ পাঁচম চৰণ সেহো এক্কে হোগএ।

২

আৰ্ঁ সোমে পাঁচি জাভ মিথিনা ৰামায়ণক সুন্দৰ কাণ্ডক অন্তমে জতঽ অহাঁকেঁ চাৰিটা কুণ্ডনিয়া ভেটত।

কুণ্ডনিয়া দোহা (মৈথিনী অকাদেমী)**

ৰঘুনায়ক করুণায়তন দেখি রিভীষণ দীন।

দেন প্রমাণহিঁ ৰাজ্য পদ তনি পদ ৰত মন নীন॥

তনি পদ ৰত মন নীন হীন দীনক প্রতিপানক।

শৰণাগত রৎসেন দয়ান নানক দুখ ঘানক॥

নোকপান যমকান ডৰথি নখি জনিক সুসায়ক।

সকন নোক নিশ্শোক কৰথি সে রিভু ৰঘুনায়ক॥১॥

অঘনাশিনী ৰঘুপতি কথা, সুনিতহি হো দুখ দূৰ।

তনিপৰ প্রভু অনুকূন ৰহি, কৰথি মনোৰথ পূৰ॥

𑒏𑒩𑒟𑒱 𑒧𑒢𑒼𑒩𑒟 𑒣𑒴𑒩 𑒏𑓂𑒩𑒴𑒩 𑒮𑒼𑒿 𑒮𑒠𑒰 𑒥𑒔𑒰𑒥𑒟𑒱।

𑒡𑒢 𑒖𑒢 𑒫𑒱𑒖𑒨 𑒫𑒱𑒦𑒴𑒞𑒱 𑒖𑒴𑒞𑒱 𑒮𑒳𑒐 𑒞𑒢𑒱𑒏 𑒥𑒜𑓃𑒰𑒥𑒟𑒱॥

𑒏𑒰𑒧 𑒂𑒠𑒱 𑒮𑒼𑒿 𑒥𑒔𑒟𑒱 𑒦𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒣𑒰𑒥𑒟𑒱 𑒁𑒫𑒱𑒢𑒰𑒬𑒱𑒢𑒱।

𑒣𑒰𑒣𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒦 𑒞𑒢𑒱𑒏 𑒯𑒩𑒟𑒱 𑒑𑓀𑒑𑒰 𑒁𑒒𑒨𑒰𑒬𑒱𑒢𑒲॥𑓒॥

𑒔𑒱𑒞𑒔𑒏𑒼𑒩 𑒏𑒲 𑒔𑒰𑒐 𑒢𑒱𑒞, 𑒫𑒱𑒭𑒨 𑒫𑒱𑒭𑒧 𑒁𑓀𑒑𑒰𑒩।

𑒮𑒲𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧𑒏 𑒦𑒖𑒢 𑒦𑒪, 𑒏𑒩𑒤𑒪 𑒁𑒧𑒱𑒨 𑒁𑒯𑒰𑒩॥

𑒏𑒩𑒤𑒪 𑒁𑒧𑒱𑒨 𑒁𑒯𑒰𑒩 𑒦𑒰𑒩 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩𑒏 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒲।

𑒪𑒹𑒪 𑒮𑒏𑒪 𑒣𑒠 𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧 𑒦𑒏𑓂𑒞 𑒦𑒫 𑒥𑒢𑓂𑒡𑒢 𑒞𑒼𑒛𑓃𑒲॥

𑒣𑒞𑒱𑒞𑒯𑒳𑒿 𑒏𑒰𑒿 𑒑𑒞𑒱 𑒖𑒞𑒨 𑒞𑒞𑒨 𑒩𑒯𑒱 𑒪𑒯𑒳 𑒮𑒳𑒐 𑒮𑒧𑒳𑒔𑒱𑒞।

𑒯𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒔𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒖 𑒖𑒰𑒢𑒳 𑒁𑒣𑒩 𑒦𑒫 𑒫𑒱𑒭𑒨𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒔𑒱𑒞॥𑓓॥

𑒧𑒢 𑒫𑒱𑒯𑓂𑒫𑒪 𑒏𑒞𑒱 𑒠𑒳𑒐 𑒮𑒯𑒃 𑒦𑒫𑒣𑒱𑓀𑒖𑒩 𑒧𑒹 𑒂𑒥𑒱।

𑒑𑒯𑒃 𑒪𑒰𑒪 𑒖𑒼𑒿 𑒮𑒳𑒐 𑒔𑒯𑒨 𑒬𑓂𑒩𑒲𑒣𑒠 𑒞𑒩𑒳𑒫𑒩 𑒣𑒰𑒥𑒱॥

𑒬𑓂𑒩𑒲𑒣𑒠 𑒞𑒩𑒳𑒫𑒩 𑒣𑒰𑒥𑒱 𑒑𑒰𑒥𑒱 𑒩𑒯𑒳 𑒩𑒰𑒧𑒏𑒟𑒰 𑒢𑒱𑒞।

𑒢𑒯𑒱 𑒞𑒹𑒯𑒱 𑒮𑒼𑒿 𑒁𑒕𑒱 𑒁𑒣𑒩 𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒏𑒪𑓂𑒨𑒰𑒝 𑒞𑓂𑒩𑒰𑒝 𑒯𑒱𑒞॥

কত পাতকি ভর সিন্ধু তৰন নহি ৰহন এক ক্ষণ।

গারিঁ গারিঁ হৰি কথা যথা মতি নারিঁ এক মন॥৪॥

উপৰকা পাঠ মৈথিনী অকাদেমীক পোথীসঁ নেন গেন অছি।

২

মাত্রিক গণনা

মৈথিনীক উচ্চাৰণ নির্দেশ আ হ্রস্ব-দীর্ঘ রিচাৰপৰ আউ।

শাস্ত্ৰমে প্রযুক্ত 'গুৰ' আ 'নঘ' ছংদক পৰিচয প্রাপ্ত কৰু।

তেৰহ টা স্বৰ রর্ণমে অ,ই,উ,ঋ,ন ৃ - হ্রস্ব আৰ আ,ঈ,ঊ,ঋৃ,এ.ঐ,ও,ঔ- দীর্ঘ স্বৰ অছি। ঈ স্বৰ রর্ণ জখন র্যংজন রর্ণক সংগ জ্বড়ি জাগত অছি তঁ ওকৰাসঁ 'গুণিতাক্ষৰ' রঁনৈত অছি।ক্+অ= ক, ক্+আ=কা। এক স্বৰ মাত্রা আকি এক গুণিতাক্ষৰকেঁ এক 'অক্ষৰ' কহন জাগত অছি। কোনো র্যংজন মাত্রকেঁ অক্ষৰ নহি মানন জাগত অছি- জেনা 'অরাক্' শঙ্কমে দূ টা অক্ষৰ অছি, অ, রা। ১. সভটা হ্রস্ব স্বৰ আ হ্রস্ব যুক্ত গুণিতাক্ষৰ 'নঘ' মানন জাগত অছি। একৰা উপৰ U নিখি একৰ সংকেত দেন জাগত অছি। ২. সভটা দীর্ঘ স্বৰ আৰ দীর্ঘ স্বৰ যুক্ত গুণিতাক্ষৰ

'𑒑𑒳𑒩𑒳' 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒂 𑒋𑒏𑒩 𑒮𑓀𑒏𑒹𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒆𑒣𑒩𑒧𑒹 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒕𑒼𑒙 -।𑓓. 𑒁𑒢𑒳𑒮𑓂𑒫𑒰𑒩 𑒏𑒱𑓀𑒫𑒰 𑒫𑒱𑒮𑒩𑓂𑒑𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒮𑒦 𑒁𑒏𑓂𑒭𑒩 𑒑𑒳𑒩𑒳 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱।𑓔. 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒁𑒏𑓂𑒭𑒩𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑓀𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞𑒰𑒏𑓂𑒭𑒩 𑒏𑒱𑓀𑒫𑒰 𑒫𑓂𑒨𑓀𑒖𑒢 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒩𑒯𑒪𑒰𑒮𑒿 𑒍𑒯𑒱 𑒁𑒏𑓂𑒭𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒑𑒳𑒩𑒳 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒖𑒹𑒢𑒰- 𑒁𑒔𑓂, 𑒮𑒞𑓂𑒨। 𑒋𑒯𑒱𑒧𑒹 𑒁 𑒂 𑒮 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒑𑒳𑒩𑒳 𑒁𑒕𑒱।

𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒏𑒯𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒁𑒢𑒳𑒮𑓂𑒫𑒰𑒩 𑒂 𑒫𑒱𑒮𑒩𑓂𑒑𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒦𑒹𑒪𑒰𑒮𑒿 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒂𑒩𑒼 𑒏𑒯𑒪 𑒖𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒥𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳 𑒂 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫𑒏 𑒧𑒹𑒪 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 𑒯𑒼𑒃𑒞।

𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒥𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳+𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 𑒮𑓂𑒫𑒩= 𑒋𑒏 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰

𑒮𑓀𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞𑒰𑒏𑓂𑒭𑒩: 𑒋𑒞𑒋 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰 𑒑𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒋𑒞 𑒋𑒯𑒱 𑒞𑒩𑒯𑒹𑒿:-

𑒏𑓂𑒞𑒱= 𑒏𑓂 + 𑒞𑓂 + 𑒃 = 𑓐+𑓐+𑓑= 𑓑

𑒏𑓂𑒞𑒲= 𑒏𑓂 + 𑒞𑓂 + 𑒄 = 𑓐+𑓐+𑓒= 𑓒

𑒏𑓂𑒭= 𑒏𑓂 + 𑒭= 𑓐+𑓑

𑒞𑓂𑒩= 𑒞𑓂 + 𑒩= 𑓐+𑓑

𑒖𑓂𑒘= 𑒖𑓂 + 𑒘= 𑓐+𑓑

𑒬𑓂𑒩= 𑒬𑓂 + 𑒩= 𑓐+𑓑

𑒮𑓂𑒩= 𑒮𑓂 +𑒩= 𑓐+𑓑

𑒬𑓂𑒩𑒵 =𑒬𑓂 +𑒩𑒵= 𑓐+𑓑

হ্ব= ৯ +র= 0+১

ত্ত্র= ৯ + ৯ + র= 0 + 0 + ১

হ্রস্ব + **ই** = ১ + 0

ও রা দীর্ঘক বাঁদ বিঁকাৰীক প্রযোগ নহি হোএত অছি জেনা দিঅ**ই** আ**ই** ও**ই** (দোষপূর্ণ প্রযোগ)। হঁ ব্যঁজন+অ গণিতাঙ্কৰক বাঁদ বিঁকাৰী দ**ই** সকৈ ছী।

হ্রস্ব + চন্দ্ৰবিঁন্দু= ১+0

দীর্ঘ+ চন্দ্ৰবিঁন্দু= ২+0

জেনা হঁসন= ১+১+১

সাঁস= ২+১

বিঁকাৰী আ চন্দ্ৰবিঁন্দুক গণনা শূন্য হোএত।

জা ক**ই** = ২+১

ক্ =0

ক= ক্ +অ= 0+১

কিএক তঁ ক কেঁ ক্ পঢ়বাঁক প্রবৃত্তি মৌথিলীমে আবিঁ গেল তেঁ বিঁকাৰী দেবাঁক আবশ্যকতা পড়ল, দীর্ঘ স্বৰমে এহন আবশ্যকতা নহি অছি।

U- 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫𑒏 𑒔𑒹𑒢𑓂𑒯

I- 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒𑒏 𑒔𑒹𑒢𑓂𑒯

𑒋𑒏 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 I =𑒠𑒴𑒙𑒰 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 U

𑓔

𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑

𑒁𑒣𑒢 𑒪𑒰𑒪𑒠𑒰𑒮𑒏 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝𑒏 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰𑒣𑒩 𑒂𑒅। 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒮𑓂𑒣𑒭𑓂𑒙𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑 𑒦𑒹𑒙𑒻𑒞 𑒖𑒰𑒨𑒞। 𑒏𑒫𑒱 𑒪𑒰𑒪𑒠𑒰𑒮 𑒞𑒿 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑 𑒏𑒃 𑒢𑒻 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒋𑒞𑒃 𑒙𑒰𑒃𑒣𑒱𑓀𑒑 𑒧𑒱𑒮𑓂𑒙𑒹𑒏 𑒞𑒿 𑒮𑓂𑒣𑒭𑓂𑒙 𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿 𑒢𑒻 𑒁𑒕𑒱। 𑒞𑒐𑒢 𑒄 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏 𑒑𑒝𑒢𑒰𑒮𑒿 𑒁𑒢𑒦𑒱𑒖𑓂𑒘 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏 𑒥𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒴𑒤𑒩𑒲𑒛𑒩𑒏 𑒏𑒰𑒖 𑒦𑒃 𑒮𑒏𑒻𑒋, 𑒖𑒹 𑒥𑒩𑓂𑒞𑒢𑒲𑒏 𑒋𑒏𑒩𑒴𑒣𑒞𑒰 𑒁𑒢𑒥𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑 𑒏𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒪𑒰𑒪𑒰𑒠𑒰𑒮 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 (𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏 𑒩𑒰𑒧𑒠𑒹𑒫𑒗𑒰)𑒧𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑 𑒢𑒻 𑒦𑒹𑒙𑒻𑒞, 𑒮𑒹 𑒩𑒰𑒧𑒠𑒹𑒫 𑒗𑒰 𑒏𑒹𑒩 𑒠𑒰𑒫𑒰 𑒕𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒂 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰𑒣𑒩 𑒧𑒴𑒪𑒣𑒰𑒚𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒩𑓂𑒞𑒱𑒞 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒖𑒹 𑒂𑒩𑒼𑒣 𑒪𑒑𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒂 𑒖𑒹 𑒂𑒩𑒼𑒣 𑒪𑒑𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒮𑒹 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏 𑒑𑒝𑒢𑒰𑒮𑒿 𑒁𑒢𑒦𑒱𑒖𑓂𑒘 𑒥𑒴𑒗𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒮𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒏𑒯𑒥 𑒕𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒁𑒣𑒢 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒧𑒹। 𑒧𑒴𑒪𑒣𑒰𑒚𑒮𑒿 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑 𑒚𑒲𑒏 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒅𑒠𑓂𑒠𑒹𑒬𑓂𑒨𑒮𑒿 𑒍 𑒏𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒮𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒠𑒰𑒫𑒰 𑒕𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒕𑒢𑓂𑒠 𑒖𑒿 𑒪𑒰𑒪𑒠𑒰𑒮 𑒪𑒱𑒐𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱 𑒞𑒿 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏𑒏𑒹𑒿 𑒋𑒞𑒹𑒏 𑒞𑒿 𑒖𑓂𑒘𑒰𑒢 𑒯𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒔𑒰𑒯𑒲 𑒖𑒹 𑒍 𑒠𑒹𑒐𑒨 𑒖𑒹 𑒐𑒰𑒪𑒲 𑒯𑒹𑒛𑒱𑓀𑒑 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒠𑒹𑒢𑒹

কাজ নৈ চলত। আ ৰামদেৱ ঝা জীক বিচাৰে সাহিত্য অকাদেমীক লালদাস ৰামাযণকেঁ অন্তিম পাঠ মানবাঁক চাহী। আৰ দেখূ সাহিত্য অকাদেমীক পাঠ।

**ৰামাদেৱ ঝা দ্বাৰা সম্পাদিত লালদাসক কুণ্ডলিয়া (সাহিত্য অকাদেমী)

কুণ্ডলিয়া দোহা

ৰঘুনাযক করুণাযতন দেখি বিভীষণ দীন।

দেল প্রমাণহিঁ ৰাজ্য পদ তনি পদ ৰত মন লীন॥

তনি পদ ৰত মন লীন হীন দীনক প্রতিপালক।

শৰণাগত বৎসল দযাল লালক দুখ ঘালক॥

লোকপাল যম কাল ডৰথি লখি জনিক সুসাযক।

সকল লোক নিঃশোক কৰথি সে বিভু ৰঘুনাযক॥১॥

অঘনাশিনী ৰঘুপতি কথা, সুনিতহি হো দুখ দূৰ।

𑒞𑒢𑒱𑒣𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒳 𑒁𑒢𑒳𑒏𑒴𑒪 𑒩𑒯𑒱, 𑒏𑒩𑒟𑒱 𑒧𑒢𑒼𑒩𑒟 𑒣𑒴𑒩॥

𑒏𑒩𑒟𑒱 𑒧𑒢𑒼𑒩𑒟 𑒣𑒴𑒩 𑒏𑓂𑒩𑒴𑒩𑒮𑒾𑓀 𑒮𑒠𑒰 𑒥𑒔𑒰𑒥𑒟𑒱।

𑒡𑒢 𑒖𑒢 𑒫𑒱𑒖𑒨 𑒫𑒱𑒦𑒴𑒞𑒱 𑒖𑒴𑒞𑒱 𑒮𑒳𑒐 𑒞𑒢𑒱𑒏 𑒥𑒜𑓃𑒰𑒥𑒟𑒱॥

𑒏𑒰𑒧 𑒂𑒠𑒱𑒮𑒾𑓀 𑒥𑒔𑒟𑒱 𑒦𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒣𑒰𑒥𑒟𑒱 𑒁𑒫𑒱𑒢𑒰𑒬𑒱𑒢𑒱।

𑒣𑒰𑒣𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒦 𑒞𑒢𑒱𑒏 𑒯𑒩𑒟𑒱 𑒑𑓀𑒑𑒰 𑒁𑒒𑒢𑒰𑒬𑒱𑒢𑒲॥𑓒॥

𑒔𑒱𑒞𑒔𑒏𑒼𑒩 𑒏𑒲 𑒔𑒰𑒐 𑒢𑒱𑒞, 𑒫𑒱𑒭𑒨 𑒫𑒱𑒭𑒧 𑒁𑓀𑒑𑒰𑒩।

𑒮𑒲𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧𑒏 𑒦𑒖𑒢 𑒦𑒪, 𑒏𑒩 𑒤𑒪 𑒁𑒧𑒱𑒨 𑒁𑒯𑒰𑒩॥

𑒏𑒩 𑒤𑒪 𑒁𑒧𑒱𑒨 𑒁𑒯𑒰𑒩 𑒦𑒰𑒩 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩𑒏 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒲।

𑒪𑒹𑒪 𑒮𑒏𑒪 𑒣𑒠 𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧 𑒦𑒏𑓂𑒞 𑒦𑒫 𑒥𑒢𑓂𑒡𑒢 𑒞𑒼𑒛𑓃𑒲॥

𑒣𑒞𑒱𑒞𑒯𑒳𑒿𑒏𑒰𑒿 𑒑𑒞𑒱 𑒖𑒞𑒨 𑒞𑒞𑒨 𑒩𑒯𑒱 𑒪𑒯𑒳 𑒮𑒳𑒐 𑒮𑒧𑒳𑒔𑒱𑒞।

𑒯𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒔𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒖 𑒖𑒰𑒢𑒳 𑒁𑒣𑒩 𑒦𑒫𑒫𑒱𑒭𑒨𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒔𑒱𑒞॥𑓓॥

𑒧𑒢 𑒫𑒱𑒯𑒓𑓂𑒑 𑒏𑒞𑒱 𑒠𑒳𑒐 𑒮𑒯𑒃 𑒦𑒫𑒣𑒱𑓀𑒖𑒩𑒧𑒹 𑒂𑒥𑒱।

𑒑𑒯𑒃 𑒪𑒰𑒪 𑒖𑒾𑓀 𑒮𑒳𑒐 𑒔𑒯𑒨 𑒬𑓂𑒩𑒲𑒣𑒠 𑒞𑒩𑒳𑒫𑒩 𑒣𑒰𑒥𑒱॥

𑒬𑓂𑒩𑒲𑒣𑒠 𑒞𑒩𑒳𑒫𑒩 𑒣𑒰𑒥𑒱 𑒑𑒰𑒥𑒱 𑒩𑒯𑒳 𑒩𑒰𑒧𑒏𑒟𑒰 𑒢𑒱𑒞।

নহি তেহি যোঁ অছি অপৰ যুক্তি কল্যাণ ত্ৰাণ হিত॥

কত পাতকি ভরসিন্ধু তৰন নহি ৰহন এক ক্ষণ।

গারিঁ গারিঁ হৰি কথা যথা মতি নারিঁ এক মন॥৪॥

ওনা তঁ মৈথিনী অকাদেমীক পাঠ আ ঐ পাঠমে খাস কোনো অন্তৰ নৈ অছি, মাত্ৰ রিভক্তি আ দূটা শব্দ কতৈ সংশোযন গেন অছি আ কতৌ ফৰাক ক**ই** দেন গেন অছি। দোসৰ পুস্তনিযাক অন্তিম শব্দ অঘযাশিনী কেঁ অঘনাশিনী ক**ই** দেন গেন অছি।

কৰ্ণাটকক গোকৰ্ণ গংগারনী আ অধনাশিনী ধাৰপৰ অছি আ 'পাপতাপ সভ তনিক হৰথি গংগা' মানে পাপনাশিনী গংগা মানে 'অধনাশিনী' প্ৰযোগ সমথিত অছি, 'অঘনাসিনী' নৈ, প্ৰাযঃ টাগপিংগ মিস্টেক অছি।

ওনা তঁ ছন্দোভঙ্গ ঠীক কৰবাঁক দারা তঁ পুষ্ট নৈ ভেন, মুদা শব্দক উচিত প্ৰযোগক প্ৰযাস ভেন অছি যে মৈথিনী অকাদেমীক পাঠসঁ সাহিত্য অকাদেমীক পাঠ হমৰা শ্ৰেযস্কৰ নাগি ৰহন অছি।

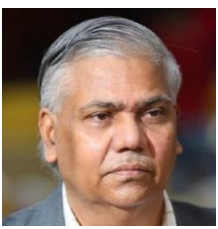
অপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

३.पद्य खण्ड

३.१.राज किशोर मिश्र- ठातर

३.२.कल्पना झा- मायक खोँठर

২.১.ৰাজ কিশোৰ মিশ্র- চাতৰ

ৰাজ কিশোৰ মিশ্র, ৰিটায়র্ড চীফ জেনৰল মৈনেজৰ (ৱা), ৰী.এস.এন.এল.(মুখ্যালয), দিল্লী,গাম- খৰেৰ ডীহ, পো. খৰেৰ হাট, মধুৰঁনী

চাতৰ

ৰঁহেনি পয়া ৰনে ঝুটি ন জা ন,
চি ড়ি খওনে খন্নক দা না ,
কা ত কৰো ই, খইঠ় মে ৰৈসন,
নগখওনে কো নো ৰঁহা না ।

কিঁ কি ৰা তক নি ধ্কপষ্ট নেনা ,
ন্ডড়ি ৰহনে ঢ়ন পেষ্ট নেনে,
দা ন্না দেখি ন্ডতৰনে ,তই ফেঁম্নি গেনে
জা ন ম্নে, ৰিঁ ন্ব ৰুঁঝনহি খেনা।

শি শ্ব মূগা , নহি ৰুঁঝনেক, ভেনৈ কী ,
শ্বা ,ও ৰঁহেনি ক জা ন ম্নে,
নহি জননেক দ্বনি শ্বা কে ফৰেৰঁ,
নি দোঁ ষ ,শ্বাৰঁ এহি হা ন ম্নো।

ও, ফড়ফড়া ৰহনে শ্বঢ়ি পাঁ খি ,
তা কি ৰহনে শ্বঢ়ি ,ঢা ৰু কা ত,
ঢ়ষ্টপষ্টা ৰহনে শ্বঢ়ি ,নি কম্নই নেনে,
কি ও তই ৰুঁঝশ্বও ওকৰ ৰাঁ ত।

ৰাঁ ষ্ট তকৈত শ্বঢ়ি মা এ -ৰাঁ প নেনে,
খগ- ভা খা ম্নে কা নি ৰহনে শ্বঢ়ি ,
পঢ়তা এ ৰহনে শ্বঢ়ি নো ভক দো শ্বাৰে,
'নেনা গনতী মা নি ৰহনে শ্বঢ়ি '।

নিঃ ম্নহা য ভেনে গা ঢ় দি ম্নি তা কএ,
কা তৰ ভেনে তা কএ নত্তী ,
হা ৰনে, থা কনে , ৰহনৈ ভৰো ম্ন নে,
নি কনই কে, এক্কো ৰত্তী ।

তা কি ৰহন ঢ়ন র‍্যা ধ দি ঘ,
ক**ই** দি খএ মুক্ত ও জা ন ঘঁ,
দযা কৰয ;মুদা র‍্যর্থ যা ঠন্া
কৰৰ্ঁ ভেন ,ঞ্চ্পা - কঁগা ন ঘঁা

খপন্া ভৰি ,তা গতি নগা ৰহন খঠি ,
ঠা তৰ ঘেঁ ড়ুড়**ই** কে,
মো ঈগৰ -মো ঈগৰ মূত ওকৰ,
তৈঁ,বৃথা প্রযত্নে তো ড়**ই** কো

হ্যা ৰি গেন রঁদী মূগা -শি শ্ব,
গদ্-গদ্ খঠি ও শি কা ৰী ,
রঁহেনি খা কেঁ তা কি ৰহন খঠি ,
রঁনি ক**ই** দযা -ভি খা ৰী ।

পৰা ধী ন পংঠী কে রেঁঠনেক,
রঁহেনি খা কো নো গহি কী ক হ্যা থ,
ধনি ক মা নি ক, ঠা নী -পি জৰা মে,
রঁন্দী রঁনা ক**ই** ন**ই** গেন ঘা থা

ষ্বা মী ক ধী খাপূতা ঘভ,
দৈক খা এ নেন মধুৰগৰ ফন,
কি চ্ছ -কি চ্ছ রঁা জি খেনৈ ওকৰা ঘঁগ,
ঘ**ই**ৰ কে নেনা -ভুঈকা -দনা

ঋারৈক দনা ন পৰ, মেনা ,পৰৰাঁ ,
তঽ ,দেখি ক' নগৈক সেহন্তা ,
'ৰেঁকা ৰে ভেনহঁ সূগা -ৰঁছা ,
ঠি ন্হো ৰি , কড়া ঙঞ্চন কি ও ঋনতা ?

পৰি ঠৰ্যা নে ঠা হী , মা নি কক,
নে ম্রি ঠ-ম্রি ঠ ঋাম, নে ঋম্ন,
পৰা ধী ন ভেনহঁ জখনে যঁ,
এহি স্বখ যঁ নগৈত ঋচ্ছি গন্থ।

জা ঠ়-মা য মখমনক ওঠ়না যঁ,
ঝাঁ পন গেন হমৰ পি জৰা ,
না গন, নৰ্ক মে, স্বখ কি চ্ছ-কি চ্ছ ক'
জেনা ,দেন গেন ঋচ্ছি ম্রি ঝৰা ।

ৰঁড় কা নৈত হো এত মা এ -ৰাঁ প,
ঋা, তা কৈত হো এত হমৰ ৰাঁ ষ্ট,
স্বচ্ছংদতা হমৰ ,নে জা নি কো না ,
ৰিঁ কা গেন ও, কো নদন হা ষ্ট।

ঋাৰঁঽ ৰঁনা চ্ছৈক ভৰদ্বতি ঋা,
ৰঁহি ন তকৈত হো এতি ,হমৰে ৰাঁ ষ্ট,
না ন ঠো প, ঙজৰ ঠা নন নেন,
ঋৰশ্য ,ও তা কতি ,হমৰ ননা ষ্ট।

নী ক নে নগৈত হেতৈ রঁহি ন কে,
ছুষ্টি গেন যভ যঁঘতি ঋা,
কী নী ন হো এত ৰা তি মে ?
জা গনে, পহৰ ৰতি ঋা।

রিঁ যৰি গেনহাঁ ডড়না গ ঋারঁ,
পূৰা নভ হো গত চ্ছন ঋপনে দো ঋাৰি ,
ডড়ৈত ৰহৈত চ্ছনহাঁ, জতয মো ন ভেন,
ওহি নেন কা ষ্টৈ চ্ছী রঁপহা ৰি ।

মো ন পড়ৈত ঋচ্ছি ঋপন ঘৰ ও,
গা চ্ছ -রিঁ ৰি চ্ছ, নদী মে যনা ন,
কৰত পৰতৰ ড্র ৰজত -পি জৰা ?
খোঁ তা মে ফাঁ ড়ৈত চ্ছনহাঁ ধা ন।

ঞ্চহেযে ফষ্টৈচ্ছ, জী রন ঋচ্ছি রঁহ্নক,
নহি ঠা হী ড্র যভ ,স্বখ ঋা স্বরি ধা ,
'দ্বক্ষো নী ক, স্বতঁত্র জি নগী ক'
নহি হমৰা এহি মে কনি কো দ্বরি ধা ।

পৰতঁত্রতা কে জি জ্জি ৰ যঁ,
কো না কই নগা রূঁ নেহ?
মো ন -ঋাত্মো ডড়ৈত ঋচ্ছি নভ মে,
পি জৰা মে কেরন দেহ।

হে স্বা মী !ঋহাঁ জঁ ব্রুঁমৈত হো গঐক,
ঋগ নো কনি কে ভা ষা ,
কি চ্ছু নহি ঠা হী ঋহাঁ ক দেন,
দই দি ঋ স্বতংত্রতা -ঋাসা ?

ঠা হী নে হমৰা ৰা জ -পা ঽ,
ৰঁস, চ্ছো ড়ি দি ঋ ঋহাঁ হমৰ ৰাঁ ঽ।

ফা ঢৌ পৃথ্বী , খসৌ রজ্র,
ভঠৌ ৰঁৰংডৰ, ৰিঁ ড়ৰো , ত্তফা ন,
ঋুজি জা গ পি জৰা কে দো ঋাৰ,
চ্ছুঙ্টি জা এ হমৰ ,কো ঘনা কই জা ন।

ঋাৰঁ হম নহি ৰহৰঁ পি জৰা মে,
না গন হমৰা ঋঠি ভঠা ঽ,
পৰা ধী নতা সঁ মুক্তি ক,
কো নো তই হেৰেঁ কৰতৈ ৰাঁ ঽ।

চ্ছো ড়ৰঁ নহি হম ঋপন ভমেদ,
কহি ও তই ঋুজতৈ ঠা নী ক দো ঋাৰ,
এহি কা ৰা গৃহ সঁ , নভ মে ভড়ৰঁ ,
ওকৰা নেন নহি হম ঋনভো ঋাৰ।

তা কি নেৰঁ হম ঋপন খোঁ তা ,
ভেঙ্টত মা এ -ৰাঁ প -ৰঁহি নি ,

তকৰ ৰ্হাঁ দ **তই** নহি ন**ই** জা এত,
হমৰ স্বতঁত্রতা কে কি ও কি নি ?'

শি শ্ব মৃগা , কপো ন -কল্পনা মে,
ডুৰ্বন, পি জৰা মে পড়ন -পড়ন,
ঁট্টন মো ন, খা দূনূ খাঁখি মে ,
খা নী ,নো ৰে -নো ৰ ভৰনা

স্বপন মঁতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

ৱ.২.কল্পনা ঝা- মাযক খাঁচৰ

কল্পনা ঝা

মাযক খাঁচৰ

কতে স্নেহগৰ মায তোহৰ খাঁচৰ,

নোন ঠৰ্হুঁস হৰিযৰ খাঁচৰ,

ৰাঁহি গিষ্ঠঽ মেঁ কিছু ৰহৈ ন্বকেনে,

নোক সমাজ শ্বা সৰঁ সঁ ঢোৰোনে,

ঠৰঁৰন নোৰ হমৰ তোঁ পোছনেঁ,

নহিঁ শ্বাগ্ব কিছু পাছু ৰঁজনেঁ,

মায ৰিঁদা ভেনূঁ গিষ্ঠ খোন নে,

কি ৰখনে ঠেঁ কনি দেখো নে,

শ্বাঁঠৰ ক গিষ্ঠ ক মোন ৰঁন্নত ঠৈ,

মায ক স্নেহ শ্বনমোন হোতি ঠৈ,

ঠহক্কা মাৰি মায জহন হঁসন,

ফুজি গিষ্ঠ কিছু কহি ৰহন,

ম্বঠী ৰাঁহি হম নেন্বঁ ন্বকায,

মায ক সপনা ৰহৈ ৰিঁনৈন ।

-কল্পনা ঝা, ৰোঁকাৰো

শ্বপন মংতব্য editorial.staff.videha@gmail.com **পৰ পঠাউ।**

𑓔. 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒮𑒴𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒣𑒩𑓂𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒫𑒹𑒭𑒝

𑓔. 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒮𑒴𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒣𑒩𑓂𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒫𑒹𑒭𑒝

𑒮𑒴𑒔𑒢𑒰

Videha eJournal (link www.videha.co.in) is a multidisciplinary online journal dedicated to the promotion and preservation of the Maithili language, literature and culture. It is a platform for scholars, researchers, writers and poets to publish their works

and share their knowledge about Maithili language, literature, and culture. The journal is published online to promote and preserve Maithili language and culture. The journal publishes articles, research papers, book reviews, and poetry in Maithili and English languages. It also features translations of literary works from other languages into Maithili. It is a peer-reviewed journal, which means that articles and papers are reviewed by experts in the field before they are accepted for publication.

𑓑

"𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒏 𑒖𑒲𑒫𑒱𑒞 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩-𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏 𑒂 𑒩𑓀𑒑𑒧𑓀𑒔𑒏𑒩𑓂𑒧𑒲- 𑒩𑓀𑒑𑒧𑓀𑒔-𑒢𑒱𑒩𑓂𑒠𑒹𑒬𑒏 𑒣𑒩 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏 𑒬𑒵𑓀𑒐𑒪𑒰"

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant.

- Robert Louis Stevenson

....

Videha: Maithili Literature Movement

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒁𑒣𑒢 𑓓𑓖𑓙 𑒧 (𑓐𑓑 𑒧𑒃 𑓒𑓐𑓒𑓓) 𑒁𑓀𑒏𑒧𑒹 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒁𑒬𑒼𑒏 𑒣𑒩 𑒂 𑓓𑓗𑓐 𑒧 (𑓑𑓖 𑒧𑒃 𑓒𑓐𑓒𑓓) 𑒁𑓀𑒏𑒧𑒹 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒩𑒰𑒧 𑒦𑒩𑒼𑒮 𑒏𑒰𑒣𑒛𑓃𑒱 '𑒦𑓂𑒩𑒧𑒩' 𑒣𑒩 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏 𑒢𑒱𑒏𑒰𑒪𑒞। 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏

নেন ৰচনাকাৰ/ কনাকৰ্মীক কাজ, ৰচনা-সংপাদন, সংস্মৰণ আ অন্য ৰচনাত্মক কাৰ্যপৰ সভ প্ৰকাৰক ৰচনা (সংস্মৰণ, আনোচনা, সমানোচনা, সমীক্ষা আদি) আমংত্ৰিত অছি। অহাঁ অপন ৰচনা ३৬৯ম অংকক ৰিশেষাংক নেন ২৪ অপ্ৰৈন ২০২३ ধৰি আ ३৭০ম অংকক ৰিশেষাংক নেন ৮ মঈ ২০২३ ধৰি ঈ-পত্ৰ সংকেত editorial.staff.videha@gmail.com পৰ পঠা সকৈ ছী।

ৰিদেহ অৰৰিন্দ ঠাকুৰ ৰিশেষাংক

ৰিদেহ জগদীশ চন্দ্ৰ ঠাকুৰ অনিন ৰিশেষাংক

ৰিদেহ ৰামনোচন ঠাকুৰ ৰিশেষাংক

ৰিদেহ ৰাজনন্দন নান দাস ৰিশেষাংক

ৰিদেহ ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰ ৰিশেষাংক

ৰিদেহ কেদাৰ নাথ চৌধৰী ৰিশেষাংক

ৰিদেহ প্ৰেমনতা মিশ্ৰ প্ৰেম ৰিশেষাংক

ৰিদেহ শৰদিন্দু চৌধৰী ৰিশেষাংক

-গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, সম্পাদক ৰিদেহ, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

২

"ৱিদেহ দ্বাৰা এক ৱেঁৰমে কোনো একটা সংস্থাক সমগ্র মূল্যাংকন শৃংখলা"

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant.

- Robert Louis Stevenson

....

Videha: Maithili Literature Movement

ৱিদেহ অপন ৩৭১ ম (০১ জুন ২০২৩) অংকমে "মিথিলা স্টুডেন্ট যূনিযন (এম.এস.যূ.)" পৰ ৱিশেষাংক নিকালত। মিথিলা স্টুডেন্ট যূনিযন (এম.এস.যূ.) পৰ নিম্না বিন্দুপৰ মৈথিলীমে আলেখ আমংত্রিত অছি।

১) এম.এস.যূ. কেৰ গঠনক প্রমাণিক ঐতিহাস,

২) এম.এস.যূ. আ মিথিলা কেৰ নৱ চেতনা,

৩) এম.এস.যূ. আ ৱিভিন্ন জাতি কেৰ সমন্বয,

৪) এম.এস.যূ. দ্বাৰা ভেল ৱিভিন্ন আংদোলন আ তকৰ লেখা-জোখা এৱম্ ওকৰ প্রভাৱ আঁ

৫) এম.এস.যূ. সংদর্ভিত আন কোনো লেখ।

৩৭১ম অংকক ৱিশেষাংক লেল অহাঁ অপন ৰচনা ২৫ মই ২০২৩ ধৰি রই ফাগনমে ঈ-পত্র সংকেত editorial.staff.videha@gmail.com পৰ পঠা সকৈ ছী।

-গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, সম্পাদক ৰিদেহ, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

३

"ৰিদেহ মোনোগ্ৰাফ" শৃংখনা

ৰিদেহ অপন জীৰিত ৰচনাকাৰ/ কনাকৰ্মী পৰ ৰিশেষাংক শৃং নাক অন্তৰ্গত (১)অৰৰিন্দ ঠাকুৰ, (২)জগদীশ চন্দ্ৰ ঠাকুৰ নিন, (३)ৰামনোচন ঠাকুৰ, (৪) ৰাজনন্দন নান দাস, (৬)ৰৱীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰ, (৩) কেদাৰ নাথ চৌধৰী, (৭) প্ৰেমনতা মিশ্ৰ 'প্ৰেম' আ (৮) শৰদিন্দু চৌধৰী ৰিশেষাংক নিকাননে অছি।
অহী সন্দৰ্ভমে আঠো সাহিত্যকাৰ পৰ "ৰিদেহ মোনো ্ৰাফ" শৃংখনা অন্তৰ্গত "মোনোগ্ৰাফ" আমংত্ৰিত কযন জা ৰহন অছি।
"ৰিদেহ মোনোগ্ৰাফ" শৃংখনাক ৰিৰৰণ নিম্ন প্ৰকাৰ অছি:
(১) গচ্ছুক নেখক উপৰমে কোনো এক ৰচনাকাৰ পৰ অপন মোনোগ্ৰাফ নিখৰ্বাক গচ্ছা editorial.staff.videha@gmail.com পৰ পঠা সকৈ ছথি। মোনোগ্ৰাফ নিখৰ্বাক অৱধি সামান্যঃ এক মাস ৰহত।
(২) ৰিদেহ আঠ ৰচনাকাৰপৰ আঠ নেখকক নাম মোনোগ্ৰাফ নিখৰ্বাক নেন চযনিত ক২ ওকৰ সাৰ্ৰজনিক ঘোষণা কৰত।
"ৰিদেহ মোনোগ্ৰাফ" নিখৰ্বাক নিঅম:
(১) মোনোগ্ৰাফ পূৰ্ণ ৰূপেঁ ৰচনাকাৰপৰ কেন্দ্ৰিত হঅয। াহিত্য অকাদেমী, এন.ৰী.টী. আ কিছু ব্যক্তিগত ৰূপেঁ নিখন মোনোগ্ৰ ফ/ ৰাঁযোগ্ৰাফীমে নেখক সংস্মৰণ আ ব্যক্তিগত প্ৰসংগ জোড়ি কয

ৰচনাকাৰক ৰঁহন্নে অপন-আত্মে-প্ৰশংসা নিখৈত ছথি। "রিদেহ মোনোগ্ৰাফ" ফীফা রর্ন্ড কপ ফুটৰॉন সন ৰহত। ফীফা রর্ন্ড কপ ফুটৰॉন এহেন একমাত্ৰ টূৰ্নামেণ্ট অছি জতয কোনো "ওপেনিংগ" রॉ "ক্নোজিংগ" সেৰীমনী নৈ হোগত ছৈ আ তকৰ কাৰণ ছৈ জে "ওপেনিংগ" রॉ "ক্নোজিংগ" মে টূৰ্নামেণ্টমে নৈ খেনা ৰহন নোক মুখ্য অতিথি/ অতিথি হোগত ছথি আ ফোকস খিনা ৃী সঁ দূৰ চনি জাগত অছি। ফীফা মাত্ৰ আ মাত্ৰ ফুটৰॉন খিনাড়ীপৰ কেন্দ্ৰিত ৰহৈত অছি সে ওকৰ টূৰ্নামেণ্ট "ওপেনিংগ সেৰীমনী" নৈ ৰৰন্ সোঝে "ওপেনিংগ মৈচ" সঁ আৰম্ভ হোগত অছি আ ওকৰ সমাপন "ক্নোজিংগ সেৰীমনী"সঁ নৈ ৰৰন্ "ফাগনন মৈচ আ ট্ৰাফী"সঁ খতম হোগত অছি আ ফোকস মাত্ৰ আ মাত্ৰ খিনাড়ী ৰহৈত ছথি। তহিনা "রিদেহ মোনোগ্ৰাফ" মাত্ৰ আ মাত্ৰ ঐ " াতো ৰচনাকাৰ"পৰ কেন্দ্ৰিত ৰহত আ কোনো সংস্থৰণ আদি জোড়ি ক**ই** ফোকস ৰচনাকাৰসঁ অপনাপৰ কেন্দ্ৰিত কৰৰাঁক অনুমতি নৈ ৰহত।

(২) মোনোগ্ৰাফ নেন "রিদেহ পেটাৰ"মে ভপনব্ধ সামগ্ৰীক সন্দৰ্ভ সহিত ভপযোগ কযন জা সকৈএ।

(৩) রিদেহমে ঙ্ৰ-প্ৰকাশিত ৰচনা সভক কাপীৰাগটে নেখক/সংগ্ৰহকৰ্ত্তা নোকনিক নগমে ৰহতন্হি। সম্পাদক 'রিদেহ' ঙ্ৰ-পত্ৰিকামে প্ৰকাশিত ৰচনাক প্ৰিংট-রের্ঁ আৰ্কাগরক/ আৰ্কাগরক অনুরাদক আ মূন আ অনূদিত আৰ্কাগরক ঙ্ৰ-প্ৰকাশন/ প্ৰিংট-প্ৰকাশনক অধিকাৰ ৰখৈত ছথি। ঐ ঙ্ৰ-পত্ৰিকামে কোনো ৰাযনটীক/ পাৰিশ্ৰমিকক প্ৰারধান নৈ ছৈ।

(৪) "রিদেহ মোনোগ্ৰাফ"ক ফাৰ্মেট: ৰচনাকাৰক পৰিচয

(ৰচনাকাৰক জন্ম, নিরাস-স্থান আ কার্যস্থনক ভৌগোনিক-সাংস্কৃতিক রিরেচনা সহিত) আ ৰচনারনী (সমীক্ষা সহিত)।

ঘোষণা: "রিদেহ মোনোগ্রাফ" শৃংখনা অন্তর্গত (১) ৰাজনন্দ নান দাস জী পৰ মোনোগ্রাফ নির্মনা কর্ণ, (২) ৰরীন্দ্র াথ ঠাকুৰ পৰ মুন্নী কামত আ (३) কেদাৰ নাথ চৌধৰী পৰ প্রেম মোহন মিশ্র দ্বাৰা নিখন জাযত। মৈথিনী পুত্র প্রদীপ পৰ "রিদেহ োনোগ্রাফ" নিখতাহ প্রেমশংকৰ ঝা "পরন"।
শেষ ৯ গোষ্টপৰ নির্ণয শীঘ্র কএন জাযত।

ঘোষণা ২: ওনা তঁ মৈথিনী পুত্র প্রদীপ পৰ রিদেহ রিশেষাংক নৈ নিকাননে অছি, মুদা ানকৰ অরদান কেঁ দেখৈত প্রেমশংকৰ ঝা "পরন"ক ানকা উপৰ "রিদেহ মোনোগ্রাফ" নিখবাঁক রিচাৰ আযন তঁ ওকৰা স্বীকাৰ কযন গেন।

-গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, সম্পাদক রিদেহ, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

৪ (১)

রিদেহ দ্বাৰা জে রিশেষাংক প্রকাশিত হোগ ছৈ তকৰ সংগে রিদেহ ওহন নেখক-সাহিত্যপৰ অপন ধ্যান সেহো কেঁদ্রিত কৰত জিনকাপৰ রিদেহক রিশেষাংক কোনো কাৰণরশ নৈ প্রকাশিত ভ**২** সকন। ঐ নর রিচাৰক মুখ্য রিঁদু এনা অছি-
১) হম একটা কোনো নেখক রা কনাকাৰপৰ একাগ্র আনোচনা কৰবঁ জকৰ ভাষা মৈথিনী অথরা অংগ্রেজী ৰহত। ঐ পোথীক পহিন

ৰূপ ওা-বুঁক কেৰ ৰূপমে ঐত আ প্ৰযাস ৰহত জে একৰ প্ৰিংট যেহো আৱঁএ জে কি পৰিস্থিতিপৰ নিৰ্ভৰ কৰত।
২) ঐ শৃংখলামে সুভাষ চংদ্ৰ যাদৱপৰ কেংদ্ৰিত "নিত নৱল সুভাষ চংদ্ৰ যাদৱ" এৱং ৰাজদেৱ মংডলপৰ কেংদ্ৰিত "Rajdeo Mandal-Maithili Writer" প্ৰকাশিত ভেল অছি। দুনূ পোথীক লোকাৰ্পণ ৩১ দিসম্বৰ ২০২২ কেঁ ১১১ম সগৰ ৰাতি দীপ জৰয মে কএল গেল।
৩)আগাঁক ঘোষণা
লেল http://videha.co.in/investigation.htm দেখৈত ৰহী।

কমলানন্দ ঝাক পোথী "মৈথিলী উপন্যাস: সময সমাজ আ সৰোকাৰ" (২০২১) ক শীৰ্ষক ভ্ৰামক অছি। ওা লনকৰ কিছু সৱৰ্ণ উপন্যাসকাৰপৰ কিছু সিণ্ডিকেটেড কথিত সমীক্ষাত্মক আলেখক সংগ্ৰহ অছি, ২৬৩ পন্নাক ওা পোথী হাৰ্ডবাঁউণ্ডমে লাগৱ্ৰেৰীকেঁ মাত্ৰ বেঁচল জা সকত, জতই ওা সড়ি জাযত, অমেজনসঁ হম ওা চাৰি সয পাঁচ টাকামে কিললোঁ মুদা ঐমে পাঁচো পাওক সামিগ্ৰী লৈ অছি।

এতই একটা ভূল সুধাৰ অছি, একটা গএৰ সৱৰ্ণ লেখক সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱক উপন্যাস 'গুলো'কেঁ বিলু পঢ়লে ও দূ পাঁতি লিখলন্হি আ লিপটা দেলন্হি, ও দুনূ পাঁতি হম এতই অহাঁক মনোৰংজনাৰ্থ প্ৰস্তুত কই ৰহল ছী। অহাঁ গুলো পঢ়লহিযে হএৱ, জঁ লৈ পঢ়লে ছী তঁ পহিলে পঢ়ি লিঅ, কাৰণ তখন বেঁশী মনোৰংজক অনুভৱ হএত, গুলো সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক অনুমতি সঁ উপলব্ধ অছি বিদেহ

আৰ্কাগরপৰ ঐ http://videha.co.in/pothi.htm লিংকপৰ।

"উপন্যাসক কমজোৰী অছি লেখকক ৰাজনীতিক পূর্বাগ্রহ। ৰাজনীতি বিশেষ�� পক্ষধৰতা ৰচনাক সঁগ ন্যায নহি কই পবৈত অছি।"

জগ উপন্যাসমে ৰাজনীতি দূৰ-দূৰ ধৰি নৈ ছৈ ওতই 'ৰাজনৈতিক পূর্বাগ্রহ' আ 'ৰাজনীতি বিশেষক পক্ষধৰতা'ক তঁ প্রশ্নে নৈ ছৈ। ৰাজনীতিক পূর্বাগ্রহ বাঁ পক্ষধৰতাক সোচৰ ধূমকেতু আ যাত্রী প্রযুক্ত কেনহি। সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক 'ভোট' জে ২০২২মে আযল জে সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক অনুমতি সঁ উপলব্ধ অছি বিদেহ আৰ্কাগরপৰ ঐ http://videha.co.in/pothi.htm লিংকপৰ, সে ৰাজনীতিপৰ অছি মুদা ওতহুও সুভাষজীক ভগতা শৈলীকেঁ ৰাজনীতিক পূর্বাগ্রহ বাঁ পক্ষধৰতাক সোচৰক আৱশ্যকতা নৈ পড়লৈ। পঠু হমৰ পোথী 'নিত নৱল সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ' জে উপলব্ধ অছি ঐ http://videha.co.in/pothi.htm লিংকপৰ।

কমলানন্দ ঝাক বিঁম্ব পঢ়লে সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱক বিৰুদ্ধ ব্রাহ্মণবাদী জাতিগত পূর্বাগ্রহ একটা খতৰাক ঘণ্টী অছি। জগ হিসাবেঁ ব্রাহ্মণবাদকেঁ আগাঁ বঢ়বৈলে কমলানন্দ ঝা ৰামপংথক সোচৰ পকড়ৈ ছথি আ সামাজিক ন্যাযক বাঁনি চঢ়বই চাহৈ ছথি, তকৰ প্রতি সমানান্তৰ ধাৰা সচেত অছি। এ অপন বাঁযোডাটামে গএৰ সৱর্ণসঁ ছীনি কই, সমানান্তৰ ধাৰাক লোকক হককেঁ মাৰি কই লেল সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিল অনুবাদ অসাইনমেণ্টক গর্বসঁ চৰ্চা কৰৈত ছথি। আ এ অসাইনমেণ্ট হিনকা সেৰিটসঁ নৈ জাতিগত টাগটিনসঁ ভেটল ছন্হি, অহী সভ কিৰদানীক এৱজমে

ভেলৈন চন্থি। হিনকা সন নোক নেন মৈথিনী ৰাঁযোডেলৈক একলৈ পাঁতি খ্মচি, সমানান্তৰ ধাৰা নেন জীৱন-মৰণক প্ৰশ্ন।

খ্মাৰ খ্মহাঁ পুচৰ জে তকৰ প্ৰতিকাৰ সমানান্তৰ ধাৰা কেনা কেনক, ও তঁ কন্নাৰোহলৈ নৈ কৰৈএ, তঁ তকৰ উত্তৰ খ্মচি হমৰ ২ লৈা পোথী জে ১১১ম সগৰ ৰাতি দীপ জৰয মে নোকার্পিত ভেন ২১ দিসম্বৰ ২০২২ কেঁ, ৰএহ সগৰ ৰাতি দীপ জৰয জকৰা সাহিত্য খ্মকাদেমী গত দস ৰ্খসঁ গীড়ি নেৰাঁক প্ৰযাস ক**ই** ৰহন খ্মচি। খ্মহাঁসঁ ঐ তীনূ পোথীপৰ টিপ্পণী ড্ৰ-পত্ৰ সঙ্কেত editorial.staff.videha@gmail.com পৰ খ্মামংত্ৰিত খ্মচি। পহিন দূ পোথী মে ৰাজদেৱ মণ্ডন খ্মা স্বভাষ চন্দ্ৰ যাদৱক সাহিত্যক সমীক্ষা খ্মচি জে হমৰ তেসৰ পোথী মৈথিনী সমীক্ষশাস্ত্ৰক সিদ্ধাংতক খ্মাধাৰপৰ কএন গেন খ্মচি।

তীনূ পোথীক নিংক নীচাঁ দেন গেন খ্মচি।

Rajdeo Mandal- Maithili Writer (Now with Supplement I & II)

নিত নৱন স্বভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ

নিত নৱন স্বভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ (মিথিনাক্ষৰ)

মৈথিনী সমীক্ষাশাস্ত্ৰ

মৈথিনী সমীক্ষাশাস্ত্ৰ (তিৰহুতা)

সংগমে পঢ়ু কমনানন্দ ঝা ক ব্ৰাহ্মণৱাদপৰ প্ৰহাৰ:

দূষণ পঞ্জী- The Black Book

দূষণ পঞ্জী- The Black Book (মিথিলাক্ষৰ)

-গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, সম্পাদক বিদেহ, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

৪(২)

নিত নবল দিনেশ কুমাৰ মিশ্র

দিনেশ কুমাৰ মিশ্রক 'দুই পাটন কে বীচ মে' কোসী নদীক ঐতিহাসিক আত্মকথা থীক, ও মিথিলাক আন ধাৰ সভক ঐতিহাসিক আত্মকথা সেহো লিখনে ছথি জেনা বঁন্দিনী মহানন্দা, বাঁগমতী কী সদ্গতি!, দুই পাটন কে বীচ মেং.. (কোসী নদী কী কহানী), ন ঘাট ন ঘৰ, বঁগাৰত পৰ মজবূৰ মিথিলা কী কমলা নদী, ভুতহী নদী ঔৰ তকনীকী ঝাড়-ফূঁক, The Kamla River and People On Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a ghost river and engineering witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments। সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামৰ্শদাত্রী সমিতিক সদস্য পংকজ ঝা পৰাশৰ দ্বাৰা হিনকৰ পোথী সভসঁ পৈৰাক পৈৰা মৈথিলী অনুবাদ কই অপনা নামে উপন্যাস ছপবাঁওল গেল অছি, জকৰা ছদ্ম সমীক্ষক কমলানন্দ ঝা ঐ চোৰ লেখকক বিসৰ্ট কহৈ ছথি! এতই স্পষ্ট কই দী জে ঐ চোৰ লেখক আ ছদ্ম সমীক্ষক দুনূ অলীগঢ় মুস্লিম বিশ্বানযক হিন্দী বিভাগমে ছথি। ঐ বিসৰ্ট দিনেশ কুমাৰ মিশ্রক থীক, জে আই.আই.টী. খড়গপুৰসঁ সিবিল গন্জীনিযৰিং মে বী. টেক. ১৯৬৮মে আ সাউথবক্ঠবন গন্জীনিযৰিংমে এম.টেক. ১৯৭০মে কেলে ছথি, আ

ওগ ৰিসঠ নেন ক্লানিফাগড ছথি। জখন কোনো ৰিষযমে নামাংকন নৈ হোগ ছৈ তখন নোক হাৰি-থাকি হিন্দীমে নামাংকন নগএ, নৈ তঁ কমনানন্দ ঝা কেঁ বুঁঝ**ই** মে খাৰিঁ জগতন্হি জে ওা ৰিসঠ কোনো মিৰিন গন্‌জীনিযৰেক ভ**ই** সকৈত খছি, ভ**ই** সকৈএ বুঁঝনো হোগন্হ। হিন্দী মূন খা মৈথিনীক স্ক্ৰীনশাট খাঁগা সংনগ্ন খছি।

দিনেশ ৠমাৰ মিশ্র মিথিনাক নৈ ছথি মুদা মিথিনাক সভ ধাৰক কথা ও নিখনে ছথি, হম সভ ঢনকা প্রতি ৠতজ্ঞ ছী খা ঢনকৰ ঋণসঁ মিথিনাৰাসী কহিযো উঋণ নৈ ভ**ই** সকতা, মুদা মূনধাৰাক পুৰস্কাৰ খা পাগ নোনুপ নোকসঁ ৠতঘ্নতে ভেঁটত সে ফেৰ সিদ্ধ ভেন। ঐ নেখককেঁ দস ৰাঁৰহ ৰৰ্খ পহিনে সেহো তাৰানন্দ ৰিযোগী উঙ্কাৰক ভেঁটনে ছনখিন্হ জে নিখনে ৰহথিন্হ জে ও কৰিতামে প্রভাৰিত ভ**ই** খনাযাসে খপন ৰচনামে দোসৰক সামিগ্রী চোৰি ক**ই** নগ ছথি, এহনে সন। খাৰঁ ঐ কমনানন্দ ঝা ক খাশ্রয তকনন্হি মুদা দুৰ্ভাগ্য! জগ হিসাৰেঁ ব্ৰাহ্মণৰাদকেঁ খাগাঁ ৰঁঢ়ৰৈনে কমনানন্দ ঝা ৰামপংথক সোঙৰ পকড়ৈ ছথি খা সামাজিক ন্যাযক ৰঁনি চঢ়ৰঁ**ই** চাহৈ ছথি, তকৰ প্রতি সমানান্তৰ ধাৰা সচেত খছি। সীনিংগসঁ ৰঁচৰাঁ নেন জমীন-জথোৰঁনা নোক কম্যূনিস্ট ৰঁননা খা খাৰঁ ব্ৰাহ্মণৰাদ ৰঁচেৰাঁনেন ৰামপংথক শৰণ, এহেন নোক সভসঁ কম্যূনিজ্‌মকেঁ ৰঁঢ়ত নুকসান ভেন ছৈ।

দিনেশ কুমাৰ মিশ্রক সভটা পোথী খাৰঁ ঢনকৰ খনুমতিসঁ উপনব্ধ খছি ৰিদেহ খাৰ্কাগৰমেঃ

http://videha.co.in/pothi.htm

এত**ই** একটা গপ মোন পাড়ি দী জে জখন রিঁন গেট্সকেঁ পূছল গেলন্হি জে কী ও একৰ রাঁকৰ ভাৰতমে পাগৰেশীক ডৰসঁ দেৰীসঁ ত্থানি ৰহল ছথি? তঁ হনকৰ উত্তৰ ৰহন্হি জে মাগক্রোসাফ্ট পাগৰেশীক ডৰে কোনো উৎপাদ দেৰীসঁ নৈ উতাৰনে ত্থছি। সে রিদেহ পেটাৰমে হম সভ ঐ তৰহক রিষ্ক ৰহিতো একৰা ত্থাৰ সমৃদ্ধ কৰৈত ৰহরঁ, কাৰণ সমানান্তৰ ধাৰামে সড়ল মাঁছ দ্বাৰে পোখৰিক সভ মাঁছ নৈ সড়ৈএ, এত্তুক্কা মনাহ গোট-গোট ক**ই** সড়ল মাঁছ নিকানৈত ৰহল ছথি, নিকানৈত ৰহতা।

সিণ্ডীকেটেড সমীক্ষাপৰ ত্থন্তিম প্রহাৰ।

মূল দিনেশ কুমাৰ মিশ্র (দুগ পাটৈন কে রীচ মেং... ২০০৬): যহ ধ্যান দেনে কী রাঁত হৈ কি 1923 সে 1946 কে রীচ কোসী ক্ষেত্র মেং মলেৰিযা সে 5,10,000, কালাজাৰ সে 2,10,000, হৈজ সে 60,000 তথা চেচক সে 3,000 মৌতেং (কুল 7,83,000) হুঈং। চোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (**সাহিত্য ত্থকাদেমীক মৈথিলী পৰামর্শদাত্রী সমিতিক সদস্য**) [জনপ্রাংতৰ ২০১৭ (পৃ. ১০৩)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

মূল দিনেশ কুমাৰ মিশ্র (দুগ পাটৈন কে রীচ মেং... ২০০৬): ভাৰতরর্ষ মেং রিঁহাৰ মেং কোসী নদী কো রাঁধনে কা কাম 12রীং শতাব্দী মেং কিসী ৰাজা লক্ষ্মণ দ্বিতীয নে কৰরাযা থা ঔৰ গস কাম কে লিএ উসনে প্রজা সে 'রীৰ' কী উপাধি প ত্রা ঔৰ নদী কা তটৰঁন্ধ 'রীৰ রাঁধ' কহলাযা। গস তটৰঁন্ধ কে ত্থরশেষ

ঋভী ভী স্বপৌন জিনে মেঁ ভীম নগৰ সে কোঞা 5 কিনোমীটৰ দক্ষিণ মেঁ দিখাঞা পড়তে হৈঁ। ডা. ফ্রাঁসিস বূঁকানন (1810-11) কা ঋনুমান থা কি যহ বাঁধ কিসী কিনে কী সুৰক্ষা কে নিএ বঁনী বাঁহৰী দীরাৰ ৰহা হোগা ক্যোঁকি যহ বাঁধ ধৌস নদী কে পশ্চিম কিনাৰে পৰ তিনযুগা সে উসকে সংগম তক 32 কিনোমীটৰ কী দূৰী মেঁ ফৈনা হুঋা থা। ডা. ডব্ল্যূ.ডব্ল্যূ. হন্টৰ (1877) বূঁকানন কে গস তৰ্ক কে সাথ সহমত নহীঁ থে কি যহ বাঁধ কিসী কিনে কী সুৰক্ষা দীরাৰ থা। স্থানীয নোগোঁ কে হরানে সে হন্টৰ কা মাননা থা কি ঋধিকাংশ নোগ গসে কিনে কী দীরাৰ নহীঁ ম নতে ঔৰ উনকে হিসাবঁ সে যহ কুছ ঔৰ হী চীজ থী মগৰ বহ নিশ্চিত ৰূপ সে কুছ কহনে কী স্থিতি মেঁ নহীঁ থে। ফিৰ ভী জো ঋাম ধাৰণা বঁনতী হৈ বহ যহ হৈ কি যহ কোসী নদী কে কিনাৰে বঁনা কোঞা তটবঁন্ধ ৰহা হোগা জিসসে নদী কী ধাৰা কো পশ্চিম কী ওৰ খিসকনে সে ৰোকা জা সকে। নোগোঁ কা যহ ভী কহনা থা কি ঐসা নগতা থা কি গস তটবঁন্ধ কা নিৰ্মাণ কাৰ্য একাএক ৰোক দিযা গযা হোগা।

ছন্দ সমীক্ষক কমনানন্দ ঝা দ্বাৰা চোৰ উপন্যাসকাৰক পীঠ ঠোকৰঁ, দেখূ ছন্দ সমীক্ষক কমনানন্দ ঝা দ্বাৰা উদ্ধৃত চোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (মৈথিনী উপন্যাস, সময, সমাজ ঋা সৰান পৃ. ২৯৭-২৯৮):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

ঠোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ **(সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামর্শদাত্রী সমিতিক সদস্য)** [জলপ্রা◌ংতৰ ২০১৭ (পৃ. ३১)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप कें आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा कें लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनें छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवतः कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक कें बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका कें आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

মূন দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰ (দ্ৰগ পাৰ্টন কে ৰীঠ মেং... ২০০৩): কোসী কে প্ৰৱাহ কি ভযাৱহতা কী এক ঝনকফিৰোজশাহ তুগনক কী ফৌজ কে সন্ 1354 মেং ৰঁগান মে দিলী নৌৰ্টনে কে সময মিনতী হৈ। ৰ্তাযা জাতা হৈ কি জৱ্ সুনতান কী ফৌজেং কোসী কে কিনাৰে পহুঁচীং তো দেখা কি নদী কে দূসৰে কিনাৰে পৰ হাজী শমসুদ্দীন গনিযাস কী ফৌজেং মুকাৱ্নে কে নিএ তৈযাৰ খড়ী হৈং। যহ ৰহী হাজী শমসুদ্দীন থে জিন্হোংনে হাজীপুৰ তথা সমস্তীপুৰ শহৰ ৰ্সাযে থে। ফিৰোজ কী ফৌজেং শাযদ কুৰসেনা কে আস-পাস কিসী জগহ পৰ কোসী কে কিনাৰে মোচ মেং পড় গঞ্জং। নদী কী ৰফ্তাৰ উন্হেং আগে ৰঢ়নে মে ৰোক ৰহী থী। আখিৰকাৰ

ফৈসলা দেখা কি নদী কে সাথ-সাথ উত্তৰ কী ওৰ ৰঁঢ়া জায ঔৰ জহাঁ নদী পাৰ কৰনে লাযক হো জায ৰহাঁ পানী কী থাহ লী জাযে। সুলতান কী ফৌজেং প্রাযঃ সৌ কোস উপৰ গঙ্গা ঔৰ জিযাৰন কে পাস, জো কি উসী স্থান পৰ অৱস্থিত থা জহাঁ নদী পহাড়োং সে মৈদানোং মেং উতৰতী থী, নদী কো পাৰ কিযা। নদী কী ধাৰা তো যহাঁ পতলী জৰুৰ থী পৰ প্রবাহ ইতনা তেজ থা কি পাঁচ-পাঁচ সৌ মন কে ভাৰী পত্থৰ নদী মেং তিনকোং কী তৰহ ৰঁহ ৰহে থে। জহাঁ নদী কো পাৰ কৰনা মুমকিন লগা উসকে দোনোং ওৰ সুলতান নে হাথিযোং কী কতাৰ খড়ী কৰ দী ঔৰ নীচে বালী কতাৰ মেং ৰস্সে লটকাযে গযে জিসসে কি যদি কোঈ আদমী ৰঁহতা দেখা হো তো ইস ৰস্সোং কী মদদ সে উসে ৰঁচাযা জা সকে। শমসুদ্দীন নে কভী সোচা ভী ন থা কি সুলতান কী ফৌজেং কোসী কো পাৰ কৰ লেংগী ঔৰ জৰ উস কো ইস ৰাঁত কা পতা লগা কি সুলতান কী ফৌজোং নে কোসী কো পাৰ কৰনে মেং কামযাৰী পা লী হৈ তো ৰহ ভাগ নিকলা।

ডোৰ পংকজ ঝা পৰাশৰ (**সাহিত্য অকাদেমীক মৈথিলী পৰামৰ্শদাত্রী সমিতিক সদস্য**) [জনপ্রা ংতৰ ২০১৭ (পৃ. ১০৯)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनें रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कें नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनें कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनें शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कें जतय नदी पार करब कनें आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कें ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनें छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कें पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(... শীঘ্ৰ ঋহী নিংকপৰ ঋাৰ স্ক্ৰীনশাট ঋপডেট কএল জাযত।)

ৱিদেহক ৩৬৩ ম ঋংক দিনাংক ০১ ফৰৱৰী ২০২৩ সঁ প্ৰাৰম্ভ... নিত নৱল দিনেশ কুমাৰ মিশ্ৰ

http://videha.co.in/ ৱিদেহ: প্ৰথম মৈথিলী পাক্ষিক ঞ্জ-পত্ৰিকা ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004) পৰ।

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant. -Robert Louis Stevenson

...

Videha: Maithili Literature Movement

-গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ, সম্পাদক বিদেহ, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

৪ (ই)

নিত নবল সুশীল

কমলানন্দ ঝাকেঁ হম কিএ ছন্দ সমীক্ষক কহৈলিযনি?

কাৰণ ও ছন্দ সমীক্ষক ছথি।

ও লিখৈ ছথি- "মৈথিলী উপন্যাস-যাত্ৰাক লগভগ সয বৰ্ষক বাঁদ মৈথিল অন্তৰজাতীয বিবাহক সপনা, সংঘৰ্ষ আ বিডম্বনা পৰ গৰিমাযুক্ত উপন্যাস লিখবাঁক শ্ৰেয গৌৰীনাথকেঁ জাগত ছনি।"

তঁ কী কমলানন্দ ঝা সুশীলসঁ ই শ্ৰেয ছীনি লেলনি? কী ই হুনকৰ ব্ৰাহ্মণবাদী সংস্কাৰক অহংকাৰ- জে হম ককৰো চঢ়া সকৈ ছিঐ আ ককৰো উতাৰি সকৈ ছিঐ- কেৰ পৰাকাষ্ঠা থীক, আকি হুনকৰ অধ্যযনক অভাৱক প্ৰমাণ?

চলূ অহাঁকেঁ লঽ চলী কমলানন্দ ঝা কেৰ স্বাৰ্থী দুনিযাঁসঁ দূৰ, ছল-ছদ্মসঁ দূৰ সুশীলক জাদূৰ্বলা সাহিত্যক নিশ্ছল দুনিযাঁমে।

অহাঁক স্বাগত অছি সুশীলক সাহিত্যক দুনিযাঁমে।

প্ৰস্তুত অছি সুশীলক 'গামৰাঁলী' (১৯৫২) জে আবঁ উপলব্ধ অছি

विदेह आर्काइवमे लिंक http://videha.co.in/pothi.htm पर।

पहिल पाँतीमे उपन्यास आरम्भसँ पहिलहिये 'गामरॉनी' उपन्यासक सम्बन्धमे स्वीन लिखै छथि-

"विधवा विवाह आ अन्तर्जातीय विवाहक समर्थनमे।"

आ उपन्यास आरम्भ।

गामरॉनीक मृत्यु आ तखने समेना, गामरॉनीक दाह संस्कार के करतै? ब्राह्मण समाज कि जादव समाज?

मैथिलीक सिण्डीकेटक्के समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

विदेहक ३७३ म अंक दिनांक ०१ फरवरी २०२३ सँ प्रारम्भ... **नित नवल स्वीन**

http://videha.co.in/ विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004) पर।

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant. -Robert Louis Stevenson

...

Videha: Maithili Literature Movement

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-

547X VIDEHA

৯

ৱিদেহ ব্ৰাঁডকাস্ট নিস্ট

ৱিদেহ WWW.VIDEHA.CO.IN সম্বন্ধী সূচনা নেন অপন whatsapp নম্বৰ হমৰ whatsapp no +919560960721 পৰ পঠাউ, ওকৰ প্ৰযোগ মাত্ৰ ৱিদেহ সম্বন্ধী সমাচাৰ দেবাঁক নেন কএন জাএত।

৩

ৱিদেহক "সাহিত্যিক ভ্ৰষ্টাচাৰ ৱিশেষাংক"

ৱিদেহ "সাহিত্যিক ভ্ৰষ্টাচাৰ ৱিশেষাংক" নেন নিম্ননিখিত ৱিষযপৰ আনেখ ঈ-মেন editorial.staff.videha@gmail.com পৰ আমংত্ৰিত অছি।

১. সাহিত্য, কনা আ সৰকাৰী অকাদমীঃ-

(ক) পুৰস্কাৰক ৰাজনীতি

(খ) সৰকাৰী অকাদেমীমে পৈসবাঁক গএৰ-নোকতাংত্ৰিক ৱিধান

(গ) সত্তাগষ্ট আ অকাদমী কেৰ কাজ কৰবাঁক তৰীকা

(ঘ) সৰকাৰী সত্তাক ছদ্ম ৱিৰোধমে উপজন তাৎকোনিক সমানাংতৰ সত্তাক কাৰ্যপদ্ধতি

(ঙ) অকাদেমী পুৰস্কাৰমে পাগ ফৈক্টৰঃ মিথক ৱা যথাৰ্থ

২. ৱ্যক্তিগত সাহিত্য সংস্থান আ পুৰস্কাৰক ৰাজনীতি

৩. প্ৰকাশন জগতমে পসৰন ভ্ৰষ্টাচাৰ আ নেখক

४. मैथिलीक छद्म लेखक संगठन आ ओकर पदाधिकारी सबहक आचरण

५. स्कूल-कालेजक मैथिली विभागमे पसरल साहित्यिक भ्रष्टाचारक विविध रूप-

(क) पाठ्यक्रम

(ख) अध्ययन-अध्यापन

(ग) नियुक्ति

६. साहित्यिक पत्रकारिता, विक्री, मंच-माला-माछक आ लोकार्पणक खेल-तमाशा

७. लेखक सबहक जन्म-मरण शताब्दी केर चुनाव , कैलेंडरवाद आ तकरा पाछूक राजनीति

८. दलित एवं लेखिका सबहक संगे भेद-भाव आ ओकर शोषणक विविध तरीका

९. कोनो आन विषय।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

ANNEXURE

Read the original Article by Douglas Kellner and then blatant copying in hindi version in his own name by Pankaj Parashar published in Pahal-86

After that read blatant intellectual theft/ copying of Maithili Poem by Pankaj Parashar Published in Aarambh-23 (March 2000) and then Shri Arun Kamal's original Hindi Poem "Naye Ilake Me" Ist published by Vani Prakashan in 1996.

Thanks Readers for coming out with so much information.

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

By

Douglas Kellner

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life.

I, however, want to make another distinction between functional intellectuals who serve to reproduce and legitimate the values of existing societies contrasted to critical-oppositional intellectuals who oppose the existing order. Sometimes oppositional intellectuals voice their criticisms in the name of existing values which they claim are being violated (i.e. truth, rights, rule by law, justice, etc.) and sometimes in the name of values or ideas which are said to be higher potentialities of the existing order (i.e. participatory democracy, socialism, genuine equality for women and blacks, ecological restoration, etc.). Functional intellectuals were earlier the classical ideologues, whereas today they tend to be functionaries of parties or interest groups, or mere technicians who devise more efficient means to obtain certain ends, or who apply their skills to increase technical knowledge in various specialized domains (medicine, physics, history, etc.) without questioning the ends, goals, or values that they are serving, or the social utility or disutility of their activities.

Functional intellectuals are thus servants of existing societies who are specialists in legitimation and technical knowledge, while oppositional intellectuals are critics who struggle to create a better society. Critical intellectuals were traditionally those who utilized their skills of speaking and writing to denounce injustices and abuses of power, and to fight for truth, justice, progress, and other universal values. In the words of Jean-Paul Sartre (1974: 285), "the duty of the intellectual is to denounce injustice wherever it occurs." For Sartre, the domain of the critical intellectual is to write and speak within the public sphere, denouncing oppression and fighting for human freedom and emancipation. On this model, a critical intellectual's task is to bear witness, to analyze, to expose, and to criticize a wide range of social evils. The sphere and arena of the critical/oppositional intellectual is the word, and his or her function is to describe and denounce injustice wherever it may occur.

The modern critical intellectual's field of action was what Habermas (1989) called the public sphere of democratic debate, political dialogue, and the writing and discussion of newspapers, journals, pamphlets, and books. Of course, not all intellectuals were critical or by any means progressive. With the rise of modern societies, there was a division between physical and mental labor, and intellectuals became those who specialized in mental labor, producing and distributing ideas and culture, with some opposing and some legitimating the established forms of society.

Thus, intellectuals were split into those critical and oppositional individuals who opposed injustice and oppression, as contrasted to functional intellectuals who produced technical knowledge that served the existing society and those producers of ideology who legitimated the forms of class, race, and gender domination and inequality in modern societies. In the following reflections, I want to discuss some challenges from postmodern theory to the classical conceptions of the critical-oppositional intellectual and some of the ways that new technologies and new public spheres offer new possibilities for democratic discussion and intervention, which call for a redefinition of the critical intellectual. Consequently, I will discuss some changes in the concept of the public sphere and how new technologies and new spheres of public debate and conflict suggest some new possibilities for redefining intellectuals in the present era.

The Public Sphere and the Intellectual

Democracy involves a separation of powers and popular participation in governmental affairs. During the era of the Enlightenment and 18th century democratic revolutions, public spheres emerged where individuals could discuss and debate issues of common concern (see Habermas 1989). The public was also a site where criticism of the state and existing society could circulate. The institutions and spaces of the 18th century democratic public sphere included newspapers, journals,

and a press independent from state ownership and control, coffee houses where individuals read newspapers and engaged in political discussion, literary salons where ideas and criticism were produced, and public assemblies which were the sites of public oratory and debate.

Bourgeois societies split, of course, across class lines and different class factions produced different political parties, organizations, and ideologies with each party attracting specialists in words and writing known as intellectuals. Oppressed groups also developed their own insurgent intellectuals, ranging from representatives of working class organizations, to women like Mary Wollstonecraft fighting for women's rights, to leaders of oppressed groups of color, ethnicity, sexual preference, and so on. Insurgent intellectuals attacked oppression and promoted action that would address the causes of oppression, linking thought to action, theory to practice. Thus, during the 19th century, the working class developed its own oppositional public spheres in union halls, party cells and meeting places, saloons, and institutions of working class culture. With the rise of Social Democracy and other working class movements in Europe and the United States, an alternative press, radical cultural organizations, and the spaces of the strike, sit-in, and political insurrection emerged as sites of an oppositional public sphere.

Intellectuals in modern societies were thus conflicted beings with contradictory social functions. The classical critical intellectual -- represented by figures like the French Enlightenment ideologues, Thomas Paine, Mary Wollstonecraft, and later figures like Heine, Marx, Hugo, Dreyfus, Du Bois, Sartre, and Marcuse -- was to speak out against injustice and oppression and to fight for justice, equality, and the other values of the Enlightenment. Indeed, the Enlightenment itself represents one of the most successful discourses of the critical individual, a discourse and movement which assigns intellectuals key social functions. And yet conservative intellectuals attacked the Enlightenment and its prodigy the French Revolution and produced discourses that legitimated every conceivable form of oppression from class to race, gender, and ethnic domination.

Against the EN and Sartre's model of the committed intellectual who is engaged for freedom (engagé), Michel Foucault complained that Sartre represented an ideal of the universal intellectual who fought for universal values such as truth and freedom, and assumed the task of speaking for humanity (1977). Against such an exalted and in his view exaggerated conception, Foucault militated for a conception of the specific intellectual who intervened on the side of the oppressed in specific issues, not claiming to speak for the oppressed, but to intervene as an intellectual in specific issues and debates.

Foucault's conception of the specific intellectual has been accompanied within a new postmodern politics with a turn toward new social movements as the domain of contemporary politics (Laclau and Mouffe 1985), replacing the state and the national realm of party politics. For a postmodern politics, power is diffuse and local and not merely to be found in macroinstitutions like the workplace, the state, or patriarchy. Macropolitics that goes after big institutions like the state or capital is to be replaced by micropolitics, with specific intellectuals intervening in spheres like the university, the prison, the hospital, or for the rights of specific oppressed groups like sexual or ethnic minorities. Global and national politics and theories are rejected in favor of more local micro politics, and the discourse and function of the intellectuals is seen as more specific, provisional, and modest than in modern theory and politics, subordinate to local struggles rather than more ambitious projects of emancipation and social transformation.

In my view, such a binary distinction between macro and micro theory and politics is problematical, as are absolutist commitments to either modern or postmodern theory tout court (Best and Kellner 1991 and 1997). Using the example of the events of 1989 that saw the collapse of communism, for instance, it is clear that the popular offensives against oppressive communist power combined micro and macropolitics, moving from local and specific struggles rooted in union halls, universities, churches, and small groups to mass demonstrations forcing democratic reforms and even classical mass insurrection aiming at an overthrow of the existing order, as in Romania. In these struggles, intellectuals played a variety of roles and deployed a diversity of discourses, ranging from the local and specific to the national and general.

Thus, whereas I would argue that postmodern theory contains important criticism of some of the illusions and ideologies of the traditional modern intellectual, it goes too far in rejecting the classical role of the critical intellectual. Moreover, I shall suggest that some of the modern conception of the critical and oppositional intellectual remains useful. I would, in fact, reject the particular/universal intellectual dichotomy in favor of developing a normative concept of the critical public intellectual. The public intellectual -- on this conception -- intervenes in the public sphere, fights against lies, oppression, and injustice and fights for rights, freedom, and democracy à la Sartre's committed intellectual. But a democratic public intellectual on my conception does not speak for others, does not abrogate or monopolize the function of speaking the truth, but simply participates in discussion and debate, defending specific ideas, values, or norms or principle that may be particular or universal. But if universal, like human rights, they are contextual, provisional, normative and general and not valid for all time. Indeed, rights are products of social struggles and are thus social constructs and not innate or natural

entities -- as the classical natural rights theorists would have it. But rights can be generalized, extended, and can take universal forms -- as with, for instance, a UN charter of human rights that holds that certain rights are valid for all individuals -- at least in this world at this point in time.

Consequently, one does not need all of the baggage of the universal intellectual to maintain a conception of a public or democratic intellectual in the present era. Intellectuals may well seek to occupy a higher ground than particularistic interests, a common ground seeking public interests and goods. But intellectuals should not abrogate the right to speak for all and should be aware that they are speaking from a determinate position with its own biases and limitations. Moreover, intellectuals should learn to get out of their particular frame of reference for more general ones, as well as to be able to take the position of the other, to empathize with more marginal and oppressed groups, to learn from them, and to support their struggles. To perpetually criticize oneself, to develop the capacity for self-reflection and critique -- as well as self-expression -- is thus part of the duty of the democratic intellectual.

New Technologies, New Public Spheres, and New Intellectuals

In the following discussion, I will argue that although the public intellectual should assume new functions and activities today, the critical capacities and vision of the classical critical intellectual are still relevant, thus I suggest building on models of the past, rather than simply throwing them over, as in some types of postmodern theory. I want to suggest that rethinking the intellectual and the public sphere today requires rethinking the relationship between intellectuals and technology.

In a certain sense, there was no important connection between the classical intellectual and technology. To be sure, intellectuals -- especially scientific scholars like Leonardo de Vinci, Galileo, or Darwin -- deployed technologies and entire groups like the British Royal Society were concerned with technologies and were indeed often inventors themselves. Some intellectuals used printing presses and were themselves printers and many, though not all, of the major intellectuals of the 20th century probably used a typewriter, though I personally know of no major studies of the relationship between the typewriter and intellectuals. Yet a classical intellectual did not have to intrinsically deploy any specific technology and there was thus no intimate connection between intellectuals and technology.

I now want to argue that in the contemporary high-tech societies there is emerging a significant expansion and redefinition of the public sphere and that these developments, connected primarily with media and computer technologies, require a reformulation and expansion of the concept of critical or committed intellectual,

as well as a redefinition of the public intellectual. Earlier in the century, John Dewey envisaged developing a newspaper that would convey "thought news," bringing all the latest ideas in science, technology, and the intellectual world to a general public, which would also promote democracy (see the discussion of this project in Czitrom 1982: 104ff). In addition, Bertolt Brecht and Walter Benjamin (1969) saw the revolutionary potential of new technologies like film and radio and urged radical intellectuals to seize these new forces of production, to "refunction" them, and to turn them into instruments to democratize and revolutionize society. Sartre too worked on radio and television series and insisted that "committed writers must get into these relay station arts of the movies and radio" (1974: 177; for discussion of his Les temps modernes radio series, see 177-180).

Previously, radio, television, and the other electronic media of communication tended to be closed to critical and oppositional voices both in systems controlled by the state and in private corporations. Public access and low power television, and community and guerilla radio, however, open these technologies to intervention and use by critical intellectuals. For some years now, I have been urging progressives to make use of new communications broadcast media (Kellner 1979; 1985; 1990; 1992) and have in fact been involved in a public access television program in Austin, Texas since 1978 which has produced over 600 programs and won the George Stoney Award for public affairs television. My argument was that radio, television, and other electronic modes of communication were creating new public spheres of debate, discussion, and information and that intellectuals who wanted to engage the public, to be where the people were at, and who thus wanted to intervene in the public affairs of their society should make use of these new media technologies and institutions, and develop new communication politics and new media projects.

In fact, one can argue that the victory of Reagan and the Right in the United States in 1980 was related to the Right's effective mobilization of conservative intellectuals and their use of television, radio, fax and computer communication, direct mailings, telephones, and other sophisticated political uses of new technologies, as well as more traditional print media. Furthermore, one could argue that Clinton's victory over Bush in 1992, and the surprising success of the Perot campaign, were related to effective uses of communication technologies. And more recently in the U.S., the Republican and rightwing success in the 1994 elections can be related to their use of talk radio, computer bulletin boards, and other technologies. Indeed, Newt Grinrich, William Bennett, and other conservatives have made very effective use of public access television, radio, computer networks, book promotion tours with high media exposure, and other technologies to promote their ideas. Yet it is generally acknowledged that the Clinton administration deployed much more effective communications politics in the 1996 election than the Dole

campaign. Effective CU politics are thus now essential to political success in national and local conflicts and often which side has the most effective politics of CU wins the struggle in question.

Consequently, I would argue that effective use of technology is essential in contemporary politics and that intellectuals who wish to intervene in the new public spheres need to deploy new communications media to participate in democratic debate and to shape the future of contemporary societies and culture. My argument is that first broadcast media like radio and television, and now computers have produced new public spheres and spaces for information, debate, and participation that contain both the potential to invigorate democracy and to increase the dissemination of critical and progressive ideas -- as well as new possibilities for manipulation, social control, and the promotion of conservative positions. But participation in these new public spheres -- computer bulletin boards and discussion groups, talk radio and television, and the emerging sphere of what I call cyberspace democracy require critical intellectuals to gain new technical skills and to master new technologies.

I am thus suggesting that intellectuals in the present moment must master new technologies and that there is thus a more intimate relationship between intellectuals and technology than in previous social configurations. To be an intellectual today involves use of the most advanced forces of production to develop and circulate ideas, to do research and involve oneself in political debate and discussion, and to intervene in the new public spheres produced by broadcasting and computing technologies. New public intellectuals should attempt to develop strategies that will use these technologies to attack domination and to promote education, democracy, and political struggle -- or whatever goals are normatively posited as desirable to attain. There is thus an intrinsic connection in this argument between the fate of intellectuals and the forces of production which, as always, can be used for conservative or progressive ends.

Toward a Radical Democratic Techno-Politics

A revitalization of democracy in capitalist societies will therefore require a democratic media politics. Such a politics could involve a two-fold strategy of, first, attempting to democratize existing media to make them more responsive to the "public interest, convenience, and necessity." In the United States, the media watchdog group FAIR (Fairness and Accuracy in Media) has developed this alternative, criticizing mainstream media for failing to assume their democratic and journalistic responsibilities and calling for an expansion of voices and ideas within the media system. Another strategy involves the development of oppositional media, alternatives to the mainstream, developed outside of the established media

system. On my view, both strategies are necessary for the development of a democratic media politics and it is a mistake to pursue one at the neglect of the other.

Developing a radical democratic media politics thus involves continued relentless criticism of the existing media system, attempts to democratize and reform it, and the production of alternative progressive media. On my account, democratizing our media system will require expansion of the alternative press, a revitalization of public television, an increased role for public access television, the eventual development of a public satellite system, democratized computer networks, and oppositional cultural politics within every sphere of culture, ranging from music to visual to print culture.

Community and Low-Power Radio

Community radio has long provided an alternative set of voices to the highly commercialized mainstream radio. Citizen-band (CB) and short-wave radio allows individuals to directly communicate with each other. Many countries have also experimented with low-power community radio, which enables groups to actually bring individuals out of their homes to public places to engage in discussion or communal activity. Low-power radio enables individuals to directly communicate with their neighbors through call-in telephone connections, or through discussions in nearby studios, and thus provide democratic and participatory institutions (see Box 3).

Low-power radio, however, is subject to quick suppression by the state, as happened in Japan which had an extensive low-power radio culture in play that was shut-down almost overnight when the state outlawed low-power broadcasting. In the U.S., there have been some low-power radio experiments, but the government too has cracked down on these local attempts to democratize radio. A democratic media politics should thus struggle for low-power radio and to increase the possibilities of direct communication through radio technology.

Ironically, despite the higher costs of television technology, there are probably more immediate possibilities for democratic alternative television than in radio. As mentioned, while low-power radio technologies are relatively inexpensive, they are easily suppressed by a state which opposes democratic and free-wheeling communication. Community radio has been curtailed by saturation of FM and AM frequencies and in most places there is simply not room for legal community radio stations. During the early 1990s in Austin, Texas, for instance, a vicious battle took place between the University of Texas and a local community-based co-op radio group for the remaining FM frequency band. Hence, it has been difficult to develop

new radio outlets for public communication with the previous limited spectrum allotment, although fiber-optic community cable system and the Internet also make possible a dramatic expansion of community and alternative road which could make possible Brecht's vision of a radio system with every individual a sender.

Public Access Television

Public access television has been for some decades now an established venue for alternative democratic communication. The rapid expansion of public access television in the 1970s in the U.S. provided new possibilities for progressive individuals and groups to produce video programming that cuts against the conservative programming which dominates mainstream television in the United States. Progressive access programming is now being cablecast regularly in such places as New York, Los Angeles, Boston, Chicago, Atlanta, Madison, Urbana, New Orleans, Austin, and perhaps as many as 2,000 other towns or regions of the country. Public access television, in most cases, provides free equipment and airtime to individuals and groups who want to make their own programming. Usually, one must take a course to actually use studio and editing equipment and a few systems lease the equipment and airtime, but, for the most part, where there are public access channels, the cable systems make them available for public use and they are usually managed by an independent body, answerable to the community, and often financed by the cable system.

When cable television began to be widely introduced in the early 1970s, the Federal Communications Commission mandated in 1972 that "beginning in 1972, new cable systems {and after 1977, all cable systems} in the 100 largest television markets be required to provide channels for government, for educational purposes, and most importantly, for public access." This mandate suggested that cable systems should make available three public access channels to be used for state and local government, education, and community public access use. "Public access" was construed to mean that the cable company should make available equipment and air time so that literally anybody could make noncommercial use of the access channel, and say and do anything that they wished on a first-come, first-served basis, subject only to obscenity and libel laws and prohibitions against advertising and pitches for money. Creating an access system required, in many cases, setting up a local organization to manage the access channels, though in other systems the cable company itself managed the access center.

In the beginning, however, few, if any, cable systems made as many as three channels available, but some systems began offering one or two access channels in the early to mid 1970s. The availability of access channels depended, for the most part, on the political clout of local governments and committed, and often unpaid,

local groups to convince the cable companies, almost all privately owned, to make available an access channel. Here in Austin, for example, a small group of video activists formed Austin Community Television in 1973 and began broadcasting with their own equipment through the cable system that year. Eventually, they received foundation and CentertainmentA government grants to support their activities, buy equipment, and pay regular employees salaries. A new cable contract signed in the early 1980s called for the cable company to provide $500,000 a year for access and after a difficult political struggle, which I shall mention later, were able to get at least $300,000-$400,000 a year to support Austin Community Television activities.

A 1979 Supreme Court decision, however, struck down the 1972 FCC ruling on the grounds that the FCC did not have the authority to mandate access, an authority which supposedly belongs to the U.S. Congress. Nonetheless, cable was expanding so rapidly and becoming such a high-growth competitive industry that city governments considering cable systems were besieged by companies making lucrative offers (20 to 80 channel cable systems) and were able to negotiate access channels and financial support for a public access system. Consequently, public access grew significantly during the early 1980s.

Where there are operative public access systems, individuals have promising, though not sufficiently explored, possibilities to produce and broadcast their own television programs. In Austin, Texas, for example, there have been weekly anti-nuclear programs, black and chicano series, gay programs, countercultural and anarchist programs, an atheist program, feminist and women's programs, labor programming, and a weekly progressive news magazine, Alternative Views, with which I am involved, that has produced over 470 hour-long programs from 1978 to the present on a wide variety of topics. We combine news reports from alternative sources with discussion, documentaries, and video-footage from alternative sources. Paper Tiger Television in New York combines critique of corporate media by media critics with imaginative sets, visuals, editing, and so on. A labor-oriented program, The Mill Hunk News, in Pittsburgh used to combine news reports of labor issues with documentary interviews with workers, music-videos, and other creative visuals, while Labor Beat in Chicago also uses documentary footage, music, drama, and collages of images, as well as interview and talking head formats, to present alternative information (see Box 4).

There have been some experiments with national progressive satellite networks, although they have suffered from inadequate funding and the failure of often conservative-owned cable systems to carry progressive programming. While public access television is still in a relatively early stage of development in the U.S. and Europe, it contains the promise of providing a different type of alternative television.

Despite obstacles to its use, public access provides the one institution in the commercial and state broadcasting systems that is at least potentially open to progressive intervention. It is self-defeating simply to dismiss broadcast media as tools of manipulation and to think that print media are the only tools of communication and political education open to progressives. Surveys have shown that people take more seriously individuals, groups, and politics that appear on TV; thus the use of television could help progressive movements and struggles gain legitimacy and force in the shifting and contradictory field of U.S. politics. The Right has been making effective use of new technologies and media of communication, and for progressives to remain aloof is a luxury that they can no longer afford.

Of course, many will claim that democratic politics involves face-to-face conversation, discussion, and producing consensus. But for intelligent debate and consensus to be reached, individuals must be informed and radio, television, and computers are important sources of information in the present age. Thus I am not proposing that media politics supplement all political activity and organizing, but am suggesting that a media politics should be developed to help activist groups and individuals obtain and disseminate information. In Austin, Texas, for instance, a group, Council for Public Media, has been working to inform activist groups how they can get information through the new computer technologies and how they can use the press, broadcast media, and other methods of communication to get their messages out. Activist groups are coming to see that media politics is a key element of political organization and struggle and thus more work on developing institutions and strategies for media politics is necessary.

Indeed, if progressive groups and movements are to produce a genuine alternative to the Right, they must increase their mass base and circulate their struggles to more segments of the population. After all, most people get their news and information from television, and the broadcast media arguably play a decisive role in defining political realities, shaping public opinion, and determining what is or what is not to be taken seriously. If progressives want to play a role in local and national political life, they must come to terms with the realities of electronic communication and computer technologies in order to develop strategies to make use of new technologies and possibilities for intervention.

The Democratization of Computers and Information

Other possibilities for expanding a system of democratic techno-politics reside in new computer and information technologies. It appears that there will be a merger of entertainment and information centers in the homes of the future with all possible print media information accessible by computer and all visual media entertainment and information resources available for home

computer/entertainment center access. But the threat--and likelihood if alternative concepts are not developed and disseminated--is that this information and entertainment material will be thoroughly commodified, available only to those who can afford to pay. Consequently, it is necessary to begin devising public alternatives to these private/corporate information and entertainment systems of the future.

Given the growing importance of computers and information in the new techno-capitalist society, producing new information networks and systems must therefore be an essential ingredient of a progressive media and information politics. The computerization of the world is well underway and possibilities are growing for new information networks and computer communication systems. To avoid corporate and government monopolization and control of information, new public information networks and centers are also necessary so that citizens of the future can have access to the information needed to intelligently participate in a democratic society. For computers, like broadcasting, can be used for or against democracy.

Indeed, computers are a potentially democratic technology. While broadcast communication tends to be one-way and unidirectional, computer communication is potentially bi-, or even omni-, directional. Individuals can use computers to do word-processing to communicate with other individuals, or can directly communicate with others via modems which use the telephone to link individuals with each other. Modems can tap into community bulletin boards, web sites, or computer conference programs, that make possible a new type of public communication and progressives should intervene in these information modes as well as participating in public debate and discussion. For instance, many computer bulletin boards and web sites have a political debate conference where individuals can type in their opinions and other individuals can read them and if they wish respond. This constitutes a new form of public dialogue and interaction.

Computer data bases and web sites provide essential sources of information and new technologies that tremendously facilitates information-searching and research. Mainstream data bases include Lexis/Nexis and Dialogue which contain a tremendous array of newspapers, magazines, journals, transcripts of TV programs, news conferences, congressional hearings, and newsletters, reproduced in full. Alternative data bases include Peacenet which has over 600 conferences on topics of ecology, war and peace, feminism, and hundreds of other topics. Here progressives put in alternative information and some of the conferences have lively debates. Between the mainstream and alternative computer data bases, individuals and groups can access a tremendous amount of information in a relatively short time.

I was able to research my book on the media and the Gulf war, for instance, because I was able to access information on various topics from a variety of sources

simply by punching in code words which enabled me to discern the conflicting media versions of the Gulf war and to put in question the version being promoted by the Bush administration and Pentagon. Eventually, the lies and disinformation promoted by the U.S. government in the war were thoroughly exposed by a variety of sources, accessible to computer data base searches. Corporations, government institutions, the major political parties, and other groups are taking advantage of these computer data bases and progressive must learn to access and use them to produce the information necessary to prevail in the public debates of the future.

But the politics of information in the future must struggle to see that alternative information is accessible in mainstream computer data bases, as well as alternative ones. Many data bases and information services omit leftist, feminist, environmentalist, and other alternative information sources from their listings, thus in effect shutting out radical alternatives in information sources, much as the broadcasting networks exclude dissident voices from broadcast communication. Progressive groups and alternative publications should struggle to make sure that their information sources and services are listed in data base bibliographies and source material.

Yet the proliferation of the World Wide Web enables independent and alternative groups and individuals to creat their own web sites, to make their information available to people through the globe, often free of charge. In the next section, I will give some examples of how computer techno-politics have deployed web sites, bulletin-boards, mailing lists, and email campaigns to promote a variety of political struggles. First, however, I want to conclude this section by noting that a synergy is emerging between the new sources of information, new media and technologies, and political organization and struggle. Print and broadcast media organs can obtain information from computers and disseminate it to the public. Political groups can obtain information from these sources and disseminate it back through print, broadcast, and computer technologies. Information critical of, say, transnational corporate policies can be disseminated through a multiplicity of sites, so political groups need to be aware of the potential for the transmission of information through a variety of media in the contemporary era.

Moreover, the Internet may be a vehicle for new forms of alternative radio, television, film, art, and every form of culture as well as information and print material. New multimedia technologies are already visible on web sites and Internet radio and television is now in its infancy. This would truly make possible Brecht's dream of a communications system where everyone was a sender and receiver and would greatly proliferate the range and diversity of voices and texts and would also no doubt give a new dimension of the concept of information/cultural overload.

Indeed, we must obviously gain a whole set of new literacies to use and deploy the new technologies (see Kellner, forthcoming). But in conclusion, I want to limit my focus on new technologies and techno-politics of the present day.

Techno-Politics and Political Struggle

Since new technologies are in any case dramatically transforming every sphere of life, the key challenge is how to theorize this great transformation and how to devise strategies to make productive use of the new technologies. Obviously, radical critique of dehumanizing, exploitative, and oppressive uses of new technologies in the workplace, schooling, public sphere, and everyday life are more necessary than ever, but so are strategies that use new technologies to rebuild our cities, schools, economy, and society. I want to focus, therefore, in the remainder of this section on how new technologies can be used for increasing democratization and empowering individuals.

Given the extent to which capital and its logic of commodification have colonized ever more areas of everyday life in recent years, it is somewhat astonishing that cyberspace is by and large decommodified for large numbers of people -- at least in the overdeveloped countries like the United States. In the U.S., government and educational institutions, and some businesses, provide free Internet access and in some cases free computers, or at least workplace access. With flat-rate monthly phone bills (which I know do not exist in much of the world), one can thus have access to a cornucopia of information and entertainment on the Internet for free, one of the few decommodified spaces in the ultracommodified world of technocapitalism.

Obviously, much of the world does not even have telephone service, much less computers, and there are vast inequalities in terms of who has access to computers and who participates in the technological revolution and cyberdemocracy today. Critics of new technologies and cyberspace repeat incessantly that it is by and large young, white, middle or upper class males who are the dominant players in the cyberspaces of the present, and while this is true, statistics and surveys indicate that many more women, people of color, seniors, and other minority categories are becoming increasingly active. Moreover, it appears that computers are becoming part of the standard household consumer package and will perhaps be as common as television sets by the beginning of the next century, and certainly more important for work, social life, and education than the TV set. Moreover, there are plans afoot to wire the entire world with satellites that would make the Internet and communication revolution accessible to people who do not now even have telephones, televisions, or even electricity.

However widespread and common -- or not -- computers and new technologies become, it is clear that they are of essential importance for labor, politics, education, and social life, and that people who want to participate in the public and cultural life of the future will need to have computer access and literacy. Moreover, although there is the threat and real danger that the computerization of society will increase the current inequalities and inequities in the configurations of class, race, and gender power, there is the possibility that a democratized and computerized public sphere might provide opportunities to overcome these inequities. I will accordingly address below some of the ways that oppressed and disempowered groups are using the new technologies to advance their interests and progressive political agendas. But first I want to dispose of another frequent criticism of the Internet and computer activism.

Critics of the Internet and cyberdemocracy frequently point to the military origins of the technology and its central role in the processes of dominant corporate and state powers. Yet it is amazing that the Internet for large numbers is decommodified and is becoming more and more decentralized, becoming open to more and more voices and groups. Thus, cyberdemocracy and the Internet should be seen as a site of struggle, as a contested terrain, and progressives should look to its possibilities for resistance and circulation of struggle. Dominant corporate and state powers, as well as conservative and rightist groups, have been making serious use of new technologies to advance their agendas and if progressives want to become players in the political battles of the future they must devise ways to use new technologies to advance a progressive agenda and the interests of the oppressed and forces of resistance and struggle.

There are by now copious examples of how the Internet and cyberdemocracy have been used in progressive political struggles. A large number of insurgent intellectuals are already making use of these new technologies and public spheres in their political projects. The peasants and guerilla armies struggling in Chiapas, Mexico from the beginning used computer data bases, guerrilla radio, and other forms of media to circulate their struggles and ideas. Every manifesto, text, and bulletin produced by the Zapatista Army of National Liberation who occupied land in the southern Mexican state of Chiapas in 1994 was immediately circulated through the world via computer networks. In January 1995, the Mexican government moved against the movement and computer networks were used to inform and mobilize individuals and groups throughout the world to support the Zapatistas struggles against repressive Mexican government action. There were many demonstrations in support of the rebels throughout the world, prominent journalists, human rights observers, and delegations travelled to Chiapas in solidarity and to report on the uprising, and the Mexican and U.S. governments were bombarded with messages

arguing for negotiations rather than repression; the Mexican government accordingly backed off their repression of the insurgents and as of this writing in August 1997, they have continued to negotiate with them.

Earlier, audiotapes were used to promote the revolution in Iran and to promote alternative information by political movements throughout the world (see Downing 1984). The Tianenaman Square democracy movement in China and various groups struggling against the remanents of Stalinism in the former communist bloc and Soviet Union used computer bulletin boards and networks, as well as a variety of forms of communications, to circulate their struggles. Opponents involved in anti-nafta struggles made extensive use of the new communication technology (see Brenner 1994 and Fredericks 1994). Such multinational networking and circulation of information failed to stop nafta, but created alliances useful for the struggles of the future. As Witheford (forthcoming) notes: "The anti-nafta coalitions, while mobilizing a depth of opposition entirely unexpected by capital, failed in their immediate objectives. But the transcontinental dialogues which emerged checked --though by no means eliminated--the chauvinist element in North American opposition to free trade. The movement created a powerful pedagogical crucible for cross-sectoral and cross-border organizing. And it opened pathways for future connections, including electronic ones, which were later effectively mobilized by the Zapatista uprising and in continuing initiatives against maquilladora exploitation."

Thus, using new technologies to link information and practice, to circulate struggles, is neither extraneous to political battles nor merely utopian. Even if material gains are not won, often the information circulated or alliances formed can be of use. For example, two British activists were sued by the fastfood chain McDonald's for distributing leaflets denouncing the corporation's low wages, advertising practices, involvement in deforestization, harvesting of animals, and promotion of junk food and an unhealthy diet. The activists counterattacked, organized a McLibel campaign, assembled a website with a tremendous amount of information criticizing the corporation, and assembled experts to testify and confirm their criticisms. The five-year civil trial, ending ambiguously in July 1997, created unprecedented bad publicity for McDonald's and was circulated throughout the world via Internet websites, mailing lists, and discussion groups. The McLibel group claims that their website was accessed over twelve million times and the Guardian reported that the site "claimed to be the most comprehensive source of information on a multinational corporation ever assembled" and was indeed one of the more successful anticorporate campaigns (February 22, 1996; visit http://www. envirolink.org/mcspotlight/home.html).

Many labor organizations are also beginning to make use of the new technologies. Mike Cooley (1987) has written of how computer systems can reskill rather than deskill workers, while Shosana Zuboff (1988) has discussed the ways in which high-tech can be used to "informate" workplaces rather than automate them, expanding workers knowledge and control over operations rather than reducing and eliminating it. The Clean Clothes Campaign, a movement started by Dutch women in 1990 in support of Filipino garment workers has supported strikes throughout the world, exposing exploitative working conditions (see their website at http://www.cleanclothes.org/1/index.html). In 1997, activists involved in Korean workers strikes and Merseyside dock strike in England used websites to gain international solidarity (for the latter see http://www.gn.apc.org/lbournet/docks/).

Most labor organizations, such as the North South Dignity of Labor group, note that computer networks are useful for coordinating and distributing information, but cannot replace print media that is more accessible to more of its members, face-to-face meetings, and traditional forms of political struggle. Thus, the trick is to articulate one's communications politics with actual political movements and struggles so that cyberstruggle is an arm of political battle rather than its replacement or substitute. The most efficacious Internet struggles have indeed intersected with real struggles ranging from campaigns to free political prisoners, to boycotts of corporate projects, to actual political struggles, as noted above.

Hence, to capital's globalization from above, cyberactivists have been attempting to carry out globalization from below, developing networks of solidarity and circulating struggle throughout the globe. To the capitalist international of transnational corporate globalization, a Fifth International of computer-mediated activism is emerging, to use Waterman's phrase (1992), that is qualitatively different from the party-based socialist and communist Internationals. Such networking links labor, feminist, ecological, peace, and other progressive groups providing the basis for a new politics of alliance and solidarity to overcome the limitations of postmodern identity politics (on the latter, see Best and Kellner 1991, 1997, and forthcoming).

Moreover, a series of struggles around gender and race are also mediated by new communications technologies. After the 1991 Clarence Thomas Hearings in the United States on his fitness to be Supreme Court Justice, Thomas's assault on claims of sexual harassment by Anita Hill and others, and the failure of the almost all male US Senate to disqualify the obviously unqualified Thomas, prompted women to use computer and other technologies to attack male privilege in the political system in the United States and to rally women to support women candidates. The result in

the 1992 election was the election of more women candidates than in any previous election and a general rejection of conservative rule.

Many feminists have now established websites, mailing lists, and other forms of cybercommunication to circulate their struggles. Likewise, African-American insurgent intellectuals have made use of broadcast and computer technologies to advance their struggles. John Fiske (1994) has described some African-American radio projects in the "techostruggles" of the present age and the central role of the media in recent struggles around race and gender. African-American "knowledge warriors" are using radio, computer networks, and other media to circulate their ideas and counter-knowledge on a variety of issues, contesting the mainstream and offering alternative views and politics. Likewise, activists in communities of color -- like Oakland, Harlem, and Los Angeles -- are setting up community computer and media centers to teach the skills necessary to survive the onslaught of the mediazation of culture and computerization of society to people in their communities.

Obviously, rightwing and reactionary groups can and have used the Internet to promote their political agendas. In a short time, one can easily access an exotic witch's brew of ultraright websites maintained by the Ku Klux Klan, myriad neo-Nazi groups including Aryan Nations and various Patriot militia groups. Internet discussion lists also promote these views and the ultraright is extremely active on many computer forums, as well as their radio programs and stations, public access television programs, fax campaigns, video and even rock music production. These groups are hardly harmless, having promoted terrorism of various sorts ranging from church burnings to the bombings of public buildings. Adopting quasi-Leninist discourse and tactics for ultraright causes, these groups have been successful in recruiting working class members devastated by the developments of global capitalism which have resulted in widespread unemployment for traditional forms of industrial, agricultural, and unskilled labor.

The Internet is thus a contested terrain, used by Left, Right, and Center to promote their own agendas and interests. The political battles of the future may well be fought in the streets, factories, parliaments, and other sites of past struggle, but all political struggle is already mediated by media, computer, and information technologies and will increasingly be so in the future. Those interested in the politics and culture of the future should therefore be clear on the important role of the new public spheres and intervene accordingly.

पंकज पराशर

बुद्धिजीवी, लोक वृत्त और टेक्नो पॉलिटिक्स

बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों का वर्गीकरण भी विवाद का विषय बनता जा रहा है। जिगमेंट बोमन बुद्धिजीवियों को समाज की एक ऐसी इकाई के रूप में देखते हैं जो सामाजिक संस्थाओं की सेवा करने के लिए वैश्विक मूल्यों का विधेयन करते हैं। इस वर्ग के बुद्धिजीवियों के बारे में ऐसा माना जाता है कि ये बुद्धिजीवी अपनी योग्यता के आधार पर आम जनमानस के लिए मानवाकृतियों, लोक में घटित घटनाओं आदि की बेहतर व्याख्या प्रस्तुत करते हैं। अमेरिकी बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों की भूमिका को लेकर जो गरमा-गरम बहस छिड़ी हुई है उनमें से एक धड़े का मानना है कि फिलवक्त जो सामाजिक और वैश्विक हालात हैं उसमें बुद्धिजीवियों की स्थिति में आधुनिक बुद्धिजीवियों से लेकर उत्तर आधुनिक बुद्धिजीवियों तक में बदलाव आया है। दिलचस्प यह है कि पश्चिम के बुद्धिजीवियों में जैसे ही यह बदलाव आया उसका त्वरित असर हिंदी के उन उत्तर-आधुनिक बुद्धिजीवियों पर भी पड़ा, जो कुछ साल पहले तक उत्तर-आधुनिकता के भारतीय प्रवक्ता होने का दावा करते नहीं अघाते थे। जहाँ एक ओर आधुनिक बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के कार्यकारी इकाई के तौर पर नई आधुनिक समाज-व्यवस्था का विधेयन करते हैं वहीं दूसरी ओर इस प्रकार सामाजिक जीवन में बुद्धिजीवियों की भूमिका के राजनीतिक विकेन्द्रीकरण के सिद्धांत का भी प्रतिपादन करते हैं।

नोम चोम्स्की के बाद की पीढ़ी में वामपंथी रुझान के कवियों/विचारकों और बुद्धिजीवियों की संख्या में निरंतर बढ़ोत्तरी जारी है। बुश प्रशासन अपनी तमाम नीतियों को लेकर पनप रहे असंतोष और मुखर होते प्रतिरोधी स्वर को लेकर भी हैरान-परेशान है। गौरतलब है कि 2003 में इराक हमले की पीठिका बनते समय भी वहां के बुद्धिजीवियों ने बुश प्रशासन की आलोचना की थी और आज आम जनता वहाँ से अमेरिकी सैनिकों की अविलंब वापसी की मांग कर रही है। मगर राष्ट्रपति जार्ज डब्ल्यू. बुश के सिपहसालारों ने इन विरोधों की न तब परवाह की और न अब ऐसा लगता है कि उन पर कोई खास असर पड़ा है। अमेरिका स्थित कोलंबिया यूनिवर्सिटी में दर्शनशास्त्र के प्रोफेसर डगलस कैलनर ने कुछ वर्ष पूर्व, 2005 के आखिर में छपी अपनी किताब 'मीडिया स्पेक्टैकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी' में इन मुद्दे पर जोरदार बहस की है कि इन दिनों मीडिया में जिन मुद्दों को जनहित के नाम पर उठाया जा रहा है वह असल में जनहित के वास्तविक मुद्दों से लोगों का ध्यान हटाने की एक शातिर चाल है। 9/11 के बाद मीडिया ने जिस तरह से अपना चेहरा और चाल दोनों को बदला है – कैलनर खास तौर पर इससे चिंतित होते हैं और बुद्धिजीवियों के बीच खास-

खास बिन्दुओं पर चिंतन का आह्वान करते हैं। इसी तरह 'द वार फॉर द व्हाइट हाउस' किताब में वे अमेरिकी विदेश, रक्षा और आर्थिक नीतियों की गंभीरता से नये-नये तथ्यों की रोशनी में न सिर्फ आलोचना करते हैं बल्कि खासी मज़म्मत भी करते हैं।

अभी हाल ही में छपी वाशिंगटन डी.सी. के बाशिंदे मिखाइल मैकडोनाल्ड की 'द अमेरिकन इंटरेस्ट' नामक छपी किताब में खास तौर पर अमरीकी हितों और वैश्विक परिदृश्य की पड़ताल की गई है। उन्होंने एक और बेहद दिलचस्प किताब 'द स्ट्रेंजर इन क्राउफोर्ड' में जार्ज बुश और कालजयी फ्रेंच उपन्यासकार अल्बेयर कामू के बीच तुलना करते हुए एक किताब ही लिख मारी है। बहरहाल, असली मुद्दा यह है कि मीडिया की बदली प्राथमिकता और चाल की बेहतर समीक्षा प्रस्तुत करते हुए डगलस कैलनर ने 'टेक्नो पॉलिटिक्स' जैसी शब्दावली के सहारे बुद्धिजीवियों की भूमिका और नई-नई आने वाली चुनौतियों को रेखांकित किया है। बुद्धिजीवियों को दो वर्गों में वर्गीकृत करते हुए कैलनर कार्यकारी बुद्धिजीवी (फंक्शनल इंटेलेक्चुअल) के बारे में कहते हैं, ये स्थापित सामाजिक मूल्यों का उत्पादन और विधेयन करते हैं। जबकि इसके ठीक विपरीत विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी (क्रिटिकल-अपोजीशनल इंटेलेक्चुअल) स्थापित सामाजिक व्यवस्था का विरोध करते हैं। कभी-कभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी समाज में मौजूद मूल्यों के खिलाफ ही अपनी आवाज बुलंद करते हैं और ऐसा मानकर चलते हैं कि इन मूल्यों का समाज में दबदबा बढ़ रहा है। मसलन कानून, न्याय, सत्य और अधिकार आदि। ऐसे बुद्धिजीवी कई बार और भी गंभीर मुद्दों का विरोध करते हैं – जैसे लोकतंत्र, समाजवाद, अश्वेत लोग और स्त्रियों की समानता आदि।

कार्यकारी बुद्धिजीवी पहले रूढ़ और काफी हद तक आदर्शवादी थे, जबकि आज उन वर्गों और तकनीकविदों के हितों के संरक्षक बने हुए हैं जो परिणामों तक पहुँचने के लिए समर्थ साधनों का इस्तेमाल करते हैं। ये बुद्धिजीवी अपनी क्षमताओं को विभिन्न क्षेत्रों, जैसे दवा, भौतिक विज्ञान और अतीत में मौजूद तकनीकी ज्ञान को बढ़ाने के लिए करते हैं। बिना नतीजे की ओर उँगली उठाये और किसी चीज की परवाह किये बगैर वे जिन मूल्यों की स्थापना और वापसी के लिए प्रयत्नशील रहते हैं – उसकी उपयोगिता और अनुपयोगिता पर आज विमर्श करना बहुत आवश्यक है।

कार्यकारी बुद्धिजीवी समाज को बेहतर बनाने (अपने तरीके से) के लिए तकनीकी जानकारियों में दक्षता हासिल करते हैं, वहीं विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी आलोचक सामाजिक बेहतरी के लिए संघर्षरत हैं। देश-विदेश में ऐसे बुद्धिजीवियों की एक लंबी फेहरिस्त है जिन्होंने आंदोलनों में न सिर्फ शिरकत की, बल्कि ता-उम्र के लिए उससे जुड़ ही गए। तेलुगू में वरवर राव, अंग्रेजी में अरुंधति राय, बांग्ला में महाश्वेता देवी आदि लेखकों-बुद्धिजीवियों को भारतीय परिप्रेक्ष्य में देखा जा सकता है। विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी परंपरागत तौर पर अपने ज्ञान और लेखन का प्रयोग अन्याय, शक्ति के दुरुपयोग, सत्य के लिए संघर्ष और अन्य वैश्विक मूल्यों के खिलाफ आवाज उठाने के लिए करते हैं। ज्याँ पॉल सार्त्र के शब्दों में कहें तो, ''विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता तक सीमित है।'' सार्त्र के इस कथन के आधार पर एक विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का काम समाज की विभिन्न कुरीतियों का विश्लेषण करना तथा उनको और अधिक मुखरता प्रदान करना है। यह बुद्धिजीवी के शाब्दिक हथियार हैं जिनके जरिये उन्हें समाज में कहीं भी हो रहे अन्याय का विरोध करना है। हेबरमास (1989) के कथन की रोशनी में अगर देखें तो ''आधुनिक समय में विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता से जुड़े मुद्दे, राजनीतिक वाद-विवाद और विभिन्न किताबों, पत्र-पत्रिकाओं में छपी चीजों पर लिखना और विमर्श करना है।'' हालांकि सभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी वैचारिक रूप से प्रगतिशील नहीं हैं, बावजूद इसके समाज के आधुनिक होने से बुद्धिजीवियों की भौतिक और मानसिक दशाओं में तब्दीलियाँ आई हैं। इन दिनों बुद्धिजीवी वे लोग हैं जो नये विचारों और नये

संस्कारों को पैदा करने में माहिर होते हैं। इनमें से भी कुछ बुद्धिजीवी वर्तमान समाज का समर्थन करते हैं तो कुछ उसका विरोध करते हैं। शायद इन वजहों से भी बुद्धिजीवी, कार्यकारी और विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी के रूप में बँट गए। कार्यकारी बुद्धिजीवी जहाँ एक तरफ समाज की सेवा तकनीकी जानकारियों से करते हैं वहीं नये आदर्श पैदा करके वर्ग, रंग और लिंग को वैधता प्रदान करते हैं। कहना न होगा कि अपने देश में भी सांप्रदायिक शक्तियों के सत्तासीन होते ही ऐसे-ऐसे तुर्रम खाँ, 'बुद्धिजीवी' का बिल्ला लगाये हुए कभी 'वाजपेयी क्लब' बना रहे थे, तो कभी उनकी कविताओं को नये-नये 'रागों' में गाकर सत्ता की आराधना में तन्मयता दिखा रहे थे - अभूतपूर्व समाजवादियों के समर्थन पर टिकी भाजपा राज के समय।

विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी अन्यायी और शोषकों के खिलाफ आवाज बुलंद करते हैं। जबकि विरोधी खेमे के परंपरागत बुद्धिजीवी उत्तर आधुनिक सिद्धांतों द्वारा पैदा की गई चुनौतियों के साथ-साथ नई तकनीकों द्वारा तलाशी गई लोकतांत्रिक बहसों की संभावनाओं पर चर्चा करना मुफीद समझते हैं। यह सारी बातें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी और उनकी भूमिका को ठीक से पुनर्परिभाषित करने की माँग करता है।

लोकक्षेत्र (पब्लिक स्फीयर) और बुद्धिजीवी

अगर मूल परिभाषा पर नजर दौड़ाएं तो लोकतंत्र मूलतः सत्ता के विकेन्द्रीकरण के साथ-साथ सरकारी मामलों में जनता की भागीदारी का नाम है। पुनर्जागरण और 18 वीं शताब्दी की राजनीतिक क्रांति के काल में एक ऐसा लोकक्षेत्र उभरकर सामने आया जहाँ आम आदमी अपने से जुड़े मुद्दों पर बहसें कर सकता था। दिलचस्प यह है कि उस काल में सरकार की आलोचना खास तौर पर आम जनता तक पहुँचाई जाती थी। खुद को अभिव्यक्त करने का साधन बना अखबार और पत्र-पत्रिकाएं। उस वक्त तत्कालीन प्रेस की आजादी आम जन को काफी कुछ सही रूप से चीजों को जानने-समझने का रास्ता फराहम कराती थी। वैचारिक आदान-प्रदान के लिए लोग कॉफी हाउस, पान की दुकान, नाई की दुकान आदि जगहों पर बैठा करते थे और वहीं विभिन्न मुद्दों पर चर्चाएं छिड़ जाती थीं। दुखद यह है कि बूर्ज्वा समाज के टूटने के बाद तमाम लोगों ने अपनी-अपनी पार्टियाँ बना लीं, संस्थाएं बना लीं और विचारधाराएं विकसित कर लीं। बकौल डगलस कैलनर, "आम जनता को रिझाने के लिए विभिन्न पार्टी और संस्था के लोग लिखने लगे और खुद को खुद के ही द्वारा बुद्धिजीवी का दर्जा दे दिया। देखते-देखते शोषित वर्गों ने भी अपने बुद्धिजीवी पैदा कर लिए। हालांकि ये बुद्धिजीवी विद्रोही विचारधारा के थे और शोषकों के मुकाबले शोषितों के बुद्धिजीवियों में खास बात यह थी, वे समाज के सारे तबके का प्रतिनिधित्व करते थे।" ध्यान रहे कि मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट जैसी महिलाओं ने महिला अधिकारों के लिए आवाज बुलंद की थी। शोषित वर्ग के विद्रोही विचारधारा वाले इन बुद्धिजीवियों ने दमन और उनके कारणों के खिलाफ तो आवाज बुलंद की ही साथ ही इसके हल के लिए इनके समाधानों को सिद्धांत से उठाकर वास्तविकता के धरातल पर प्रयोग करने की बात कही। इसलिए 19 वीं शताब्दी में कर्मचारी वर्ग के लोगों ने शोषकों के खिलाफ अपना एक अलग ही लोकक्षेत्र विकसित किया। यूनियन हॉलों, दफ्तरों, सार्वजनिक स्थानों में इनकी सभाएं, चर्चाएं होने लगीं। इसी दौर में बकौल जुरगेन हेबरमास, "अमेरिका और यूरोप में पनप रहे लोकतंत्र और श्रमिक आंदोलनों ने एक वैकल्पिक प्रेस को जन्म दिया। इसके साथ ही हड़ताल और बैठकों जैसी चीज ने शोषक-विरोधी लोकक्षेत्र को एक नया मंच प्रदान किया।"

आधुनिक समाज के बुद्धिजीवियों में विरोधाभासी रूप से सामाजिक कार्यों को लेकर हमेशा एक मतभेद बना रहा। पारंपरिक रूप से विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों जैसे टॉमस पेन, मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट और बाद में मार्क्स, ह्यूगो, सार्त्र और मार्क्वेज जैसे लोगों ने पुनर्जागरण के दरम्यान अन्याय और शोषण के खिलाफ अपनी आवाज बुलंद की। इसके बावजूद संकीर्ण विचारों के बुद्धिजीवियों ने पुनर्जागरण और

फ्रांसीसी क्रांति की कामयाबियों पर हमला करते हुए कुछ इस तरह का इजहार-ए-खयाल किया जिसके तहत वर्ग, लिंग और रंग के नाम पर दमन और उत्पीड़न को जायज ठहराया गया।

इन बुद्धिजीवियों के विरोध में मिशेल फूको ने शिकायत की थी, ''सार्त्र ने एक आदर्शवादी नमूना प्रस्तुत किया है, जो बुद्धिजीवियों को वैश्विक मूल्यों, मसलन, सत्य, अहिंसा, आजादी और मानवता आदि के लिए लड़ने की सलाह देता है।'' फूको ने इसके विरोध में विशेष बुद्धिजीवी का प्रस्ताव किया जो बिलकुल तटस्थ होकर शोषितों-उत्पीड़ितों के सवालों से जुड़े खास मुद्दों के लिए अपनी आवाज बुलंद करे। फूको का यह विचार उत्तर-आधुनिक राजनीति में प्रासंगिक हो गया और राजनीति को पार्टी की राजनीति से हटाकर सामाजिक आंदोलनों की तरफ मोड़ दिया गया। उत्तर-आधुनिक राजनीति के लिए शक्ति का विकेन्द्रीकरण जरूरी है।

डगलस कैलनर कहते हैं, ''मैं यह मानता हूँ कि आलोचक बुद्धिजीवी या कहें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों के कुछ विचार उपयोगी हैं। आम बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के हनन के खिलाफ आवाज उठाते हैं, जबकि आम लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी दूसरों के लिए आवाज उठाने के बदले व्यक्तिगत या वैश्विक मुद्दों से जुड़े खास मुद्दों पर ही अपनी राय जाहिर करते हैं।'' नतीजा यह होता है कि वर्तमान परिवेश में लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी कहलाने के लिए वैश्विक बुद्धिजीवी के पूरे गुण होने की आवश्यकता नहीं है। कहना न होगा कि बुद्धिजीवियों को व्यक्तिगत इच्छाओं/अनिच्छाओं से ऊपर उठकर सोचना चाहिए। बिना किसी पक्षपात के अपनी बात कहनी चाहिए - तमाम पूर्वग्रहों को छोड़कर। इसके साथ-साथ अपनी सीमाएं जानते हुए खुद को दूसरे की जगह रखकर सोचना चाहिए।

नई तकनीक, लोकक्षेत्र और नये बुद्धिजीवी

कुछ मामलों में बुद्धिजीवियों और तकनीक में कोई खास संबंध नहीं होता। आज के उच्च तकनीक से संपन्न समाज में कंप्यूटर और त्वरित मीडिया युग में प्रतिबद्ध आम बुद्धिजीवियों को परिभाषित करने की जरूरत है। बीसवीं सदी की शुरुआत में जॉन डिवे ने 'थॉट न्यूज' नामक एक ऐसे अख़बार की परिकल्पना की थी जिसमें विज्ञान की नवीनतम खोजों और विचारों को जगह दी जाए। इसके अलावा बर्टोल्ट ब्रेख़्त और वाल्टर बेंजामिन ने सिनेमा और रेडियो के क्रांतिकारी परिणामों को देखा था और दूसरे बुद्धिजीवियों से यह अपील की, कि वे इन साधनों का इस्तेमाल समाज को और अधिक लोकतांत्रिक बनाने और उसे बदलने में करें। ज्याँ पॉल सार्त्र ने भी रेडियो धारावाहिकों का अध्ययन किया और इस बात पर बल दिया कि प्रतिबद्ध लेखकों को भी रेडियो और सिनेमा का इस्तेमाल करना चाहिए। इससे भागना ठीक नहीं है।

पहले रेडियो, टेलीविजन और दूसरी इलैक्ट्रानिक मीडिया पर तमाम तरह की बंदिशें आयद थीं। रेडियो और टेलीविजन का विवाद, बहसें, जानकारियां आदि एक नये लोक वृत्त का निर्माण करते दिखाई दे रहे हैं। डगलस कैलनर जोर देकर कहते हैं कि, ''बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वे इन माध्यमों का उपयोग करके जन मामलों में सीधे जनता की भागीदारियों को सुनिश्चित करें और एक नयी संचार राजनीति और मीडिया-परियोजनाओं का निर्माण करें।''

यह तथ्य अब धीरे-धीरे असलियत को काफी हद तक स्पष्ट करता जा रहा है कि आज की राजनीति में यदि कोई बुद्धिजीवी लोकवृत्त (पब्लिक स्फीयर) में अपनी पैठ बनाना चाहता है, समाज को नई दिशा देना चाहता है - तो नई तकनीकों का उन्हें अधिक से अधिक इस्तेमाल करना चाहिए। पहले रेडियो और टेलीविजन ने एक लोकक्षेत्र का या कहें लोकवृत्त का निर्माण किया था लेकिन अब कंप्यूटर और इंटरनेट ने अपने अलग लोकवृत्त बनाये हैं। जानकारियां, बहसें, लोकतांत्रिक सहभागिता और विचारों को पहुँचाने के

लिए नई संभावनाओं को भी पैदा किया है। ...और यह कहना शायद गैर-जरूरी है कि इस्तेमाल में लाने से पूर्व इन तकनीकों का बारीकी से अध्ययन जरूरी है।

आज के समय में बुद्धिजीवी होने का मतलब है नई तकनीकों का उपयोग करके विचारों के क्षेत्र में नई और ऊर्जस्वी विचारों की खोज, उसका संपूर्ण वितरण और इससे तैयार हुए लोकवृत्त में अपनी पूरी भागीदारी। डगलस कैलनर इस मुद्दे पर अपनी राय साफ-साफ जाहिर करते हैं, कुछ इस तरह, ''आज के नये बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वह अपनी नीतियां इस तरह से बनाएं कि शिक्षा, लोकतांत्रिक विकास के साथ ही अपनी नीतियों को बेहतर ढंग से प्रसारित करने के लिए नई तकनीक का बेहतर इस्तेमाल करें। भविष्य में जो वक्त आएगा उसमें बुद्धिजीवियों और नई तकनीक के बीच नाभिनालबद्ध रिश्ता बनाना अनिवार्य हो जाएगा।'' इसके बगैर नई तकनीक से भागने वाले लोग अपनी मेधा का सही इस्तेमाल कर ही नहीं पाएँगे और तब वे कैसा लोकवृत्त बनाएँगे और किस तरह के बुद्धिजीवी रह जाएंगे, यह मुद्दा बहसतलब है।

नव पूँजीवादी समाज में लोकतंत्र की मजबूती के लिए यह और भी आवश्यक है कि लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति (डेमोक्रेटिक मीडिया पॉलिटिक्स) नई रणनीति के तहत की जाए। मीडिया की लोकतांत्रिक राजनीति में दो तरह की नीतियां होती हैं - पहली कार्यरत मीडिया को लोकतांत्रिक बनाना और दूसरी आम जनता की सुविधाओं, इच्छाओं और जरूरतों के प्रति मीडिया को जिम्मेवार बनाना।

मुख्य धारा की मीडिया के विकल्प के तौर पर एक विपक्षी मीडिया को तैयार करना भी आने वाली 'टैक्नो पॉलिटिक्स' का मुकाबला करने के लिए आवश्यक है। लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति के लिए मुख्य धारा की पूँजीवादी मीडिया समर्थित नीतियों की तीखी आलोचना, उसमें सुधार और वैकल्पिक मीडिया का विकास, इसकी जरूरी शर्तें हैं। मीडिया को लोकतांत्रिक बनाने का प्रयास तभी संभव है जब एक वैकल्पिक प्रेस का निर्माण हो। आम जनता की पहुँच में टेलीविजन हो और एक सकारात्मक विपक्षी राजनीति के साथ-साथ ऐसी वैचारिक दृढ़ता से सम्पन्न नीतियां हों जो मुख्यधारा की मीडिया को प्रभावित करें। उसकी नीतियों की परत-दर-परत पड़ताल करके उपयुक्त भाषा-शैली और अंदाज में बेनकाब करने का बेहतर एजेंडा हो।

पिछले कुछ दशकों में टेलीविजन संचार माध्यम के एक बेहतर विकल्प के रूप में देखा जाने लगा है। 1970 में अमेरिका में हुए टेलीविजन के विकास में प्रगतिशील बुद्धिजीवियों के लिए नई संभावनाएं पैदा की थीं। उसने इस तरह के कार्यक्रमों को बढ़ावा दिया जो तत्कालीन संकीर्ण समाज की कठोर आलोचनाएं करता था - उन दिनों मुख्यधारा की मीडिया में इसकी भरमार थी। 1970 में जब टेलीविजनों की संख्या में इजाफा होने लगा तब वहाँ 'फेडरल कम्युनिकेशन कमीशन' का एक आदेश आया जिसके अंतर्गत 1972 के बाद के नए 'केबल सिस्टम' को कम-अज़-कम एक चैनल सरकार को शिक्षा और आम आदमी को नई जानकारियां मुहैया कराने के लिए देने होंगे। शुरुआती दौर में कुछ कंपनियों ने एक चैनल मुहैया कराई तो कुछेक ने दो या तीन।

कई लोग ऐसा मानते हैं कि लोकतांत्रिक राजनीति में आम सहमति बनाने के लिए आमने-सामने बैठकर बातचीत करना जरूरी है लेकिन एक चतुराई पूर्ण सहमति के लिए जनता का जागरूक और जानकार दोनों होना बेहद आवश्यक है। कहना न होगा कि वर्तमान संदर्भ में यह रेडियो और टेलीविजन के द्वारा ही मुमकिन है। यह जरूरी नहीं है कि मीडिया वर्तमान राजनीति की पूरक बने लेकिन मीडिया राजनीति को बढ़ावा अवश्य दिया जाना चाहिए ताकि इसके माध्यम से जागरूक और जानकार लोग सूचनाओं को

अधिक-से-अधिक लोगों तक प्रसारित कर सकें। अमेरिका के टेक्सास राज्य में 'काउंसिल फॉर पब्लिक मीडिया' अपने कार्यकर्ताओं और आमजनों को यह बताता है कि नई तकनीक और कम्प्यूटर वगैरह का इस्तेमाल अपने विचारों को ज्यादा-से-ज्यादा लोगों तक पहुंचाने के लिए कैसे करें ? मीडिया राजनीति में ज़्यादा लोगों की भागीदारी, राजनैतिक संरचना की इसकी आवश्यकताओं को दर्शाती है। इसलिए आज नव पूँजीवाद और भूमंडलीकृत शोषण के हथियारों को मात देने के लिए मीडिया राजनीति को और अधिक विकसित करने की जरूरत है – साथ ही इसके लिए और अधिक मेहनत करने की जरूरत भी है।

अगर कोई विकासशील समूह या आंदोलन से जुड़े आंदोलनकर्मी वर्तमान राजनीतिक माहौल में 'अधिकारों' का कोई विकल्प तलाश करना चाहते हैं तो हर हाल में उन्हें अपनी बात अधिक-से-अधिक लोगों तक पहुँचानी होगी और खुद से ज़्यादा-से-ज़्यादा लोगों को जोड़ना होगा। आखिर ज्यादातर लोग समाचार और अन्य अनेक सूचनाएं टेलीविजन से ही प्राप्त करते हैं। प्रसार माध्यम ही आम जनता के विचारों को बनाने में एक अहम भूमिका निभाता है और यह तय करता है कि किस चीज को गंभीरता से लें और किसको गंभीरता से नहीं लें। अगर वैकल्पिक विकास के यूटोपिया से लैस लोग राष्ट्रीय राजनीति में अपनी पैठ बनाना चाहते हैं तो उन्हें नई तकनीकों को ध्यान में रखकर ही अपनी नीतियों का निर्माण करना पड़ेगा।

लोकतांत्रिक समाज के निर्माण और विकास में 'टैक्नो पॉलिटिक्स' को बढ़ावा देने के लिए कंप्यूटर और सूचना प्रौद्योगिकी नई-नई संभावनाएं पैदा करता जा रहा है। ऐसा लगता है कि आने वाले समय में घर-घर में मनोरंजन और जानकारियों का भंडार होगा – मगर वे भारतीय नागरिक हर चीज की तरह इससे भी अंततः वंचित रह जाएंगे जो आज भी दो वक़्त की रोटी के लिए संघर्षरत हैं और कल भी संघर्ष से शायद नहीं उबर पाएंगे। यह सारा ताम-झाम अंततः इन मध्यवर्गीय नागरिकों को फायदा पहुँचाएगा जिन्हें मूलभूत आवश्यकताओं के लिए कुछ करने की जरूरत नहीं है। दूसरी चिंता इसके साथ यह जुड़ी हुई है कि अगर वैकल्पिक विचारों वाले मीडिया का विकास नहीं हुआ तो इसका उपयोग वही कर पाएंगे जो आर्थिक रूप से बेहद मजबूत स्थितियों में होंगे। नतीजा यह होगा कि गरीब मुल्कों के लोग किसी भी तरह इसका लाभ नहीं उठा पाएंगे। नाइजीरिया, कांगो गणराज्य और दक्षिण अफ्रीकी मूल के लोगों की इस तक पहुंच हो ही नहीं सकेगी। भारत के 'हिंदी पट्टी' के लोग तो आज भी छोटी-से-छोटी जानकारियां नहीं पा सकते हैं। फलस्वरूप, इन निजी मनोरंजन माध्यमों का विकल्प ढूँढ़ना जरूरी होता जा रहा है।

आज के इस टैक्नो पूँजीवादी समाज में कंप्यूटर और प्रौद्योगिकी की बढ़ती महत्ता विकासशील मीडिया की जरूरत के रूप में उभरा है। पूरी दुनिया कंप्यूटरीकृत होने जा रही है और आने वाले वक्त में जिस देश के नागरिक की इस दुनिया तक पहुँच और दखल नहीं होगी वे हर तरीके से दुनिया में रहकर भी किसी और दुनिया के वासी में तब्दील होते चले जाएंगे। गरीब मुल्कों की सरकारें जिस तरीके से बहुराष्ट्रीय पूँजी के आकाओं और पूंजीवादी मीडिया के सेठों को अपने यहाँ बुलाकर मनचाहे तरीके से काम करने के लिए सारी सुविधाएं उपलब्ध करवा रही हैं उसके कारण भी जनता अपनी मूलभूत जरूरत की चिंताओं में ही गर्क है। उन्हें यह सोचने और जानने का मौका ही उपलब्ध नहीं करवाया जा रहा है कि हमारा आनेवाला वक्त कैसा होगा और हमारी सरकारें किस तरह की दुनिया बनाने वालों के साथ हैं, सहयोगी हैं ? इसलिए निजी कंपनियों और सरकारों के एकाधिकार से बचने के लिए यह जरूरी हो जाता है कि नये-नये जानकारी केन्द्रों की स्थापना की जाए ताकि लोकतांत्रिक समाज में अपनी सहभागिता को सुनिश्चित किया जा सके।

कंप्यूटर अपनी क्षमताओं के कारण अंततः एक लोकतांत्रिक तकनीक है, जहां प्रसारण के माध्यम मात्र 'वन वे ट्रैफिक' हैं वहीं कंप्यूटर और इंटरनेट द्विपक्षीय माध्यम है। कंप्यूटर, इंटरनेट, चैटिंग आदि का उपयोग आम जनता एक दूसरे से बातचीत करने के लिए कर सकती है। मोडेम और टेलीफोन लाइनों की

सहायता से तमाम लोग – जो इससे जुड़े हैं, जुड़ सकते हैं – वे लोग तमाम मुद्दों पर विमर्श कर सकते हैं। इस तरह यह एक नये संसार और प्रतिक्रियाओं को जन्म देता है। वर्तमान समय में जन सरोकारों से जुड़े लोगों के लिए यह और भी जरूरी हो जाता है कि वे ऐसे कार्यक्रमों से जुड़कर, इस दुनिया में प्रवेश करके गरीब मुल्कों की व्याख्या प्रस्तुत करें, जिससे उन दमित और शोषित तबकों तक भी इसका लाभ पहुंच सके – जो आज तक तो वंचित हैं ही और सरकार की जैसी नीतियाँ हैं, राजनीतिज्ञों की जो कार्य शैली और प्रतिबद्धताएं हैं उससे आगे भी दुनिया में हो रही हलचलों से वे वंचित रहेंगे। 'टेक्नो पॉलिटिक्स' में शामिल विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों पर ही अंततः यह जिम्मेदारी आयद होती है कि वे एक वास्तविक लोकवृत्त के निर्माण के लिए जन-जन तक सूचनाएं अपने-अपने तरीके से पहुँचाएं।

सहायक ग्रंथ

1. फ्रेडरिक जेमसन : ए क्रिटिकल रीडर, सं. डगलस कैलनर एंड सीन होमर, 2004
2. मीडिया स्पेक्टेकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी : डगलस कैलनर, 2005
3. मीडिया कल्चर : कल्चरल स्टडीज, आइडेंटिटी एंड पॉलिटिक्स बिटवीन द मॉडर्न एंड द पोस्ट मॉडर्न : डगलस कैलनर (1995)
4. द रोल ऑफ पब्लिक इंटेलेक्चुअल : एलन लाइटमैन।
5. द स्ट्रक्चरल ट्रांसफॉरमेशन ऑफ द पब्लिक स्फीयर : एन इनइक्विटी इंटू ए कैटेगरी ऑफ बूर्ज्वाजी सोसाइटी, जुरगेन हेबरमास, 1991, अनुवाद : थॉमस बर्जर, एम.आई.टी. प्रेस।
6. मासेज, क्लासेज, एंड द पब्लिक स्फीयर : माइक हिल, वारेन मोन्टाग, वर्सो, 2001
7. पावर एंड पॉलिटिक्स इन ग्लोबलाइजेशन : द इंडिस्पेंसबल स्टेट : होवार्ड एच. लैन्टर, 2004
8. रूल ऑफ एक्सपर्ट्स : इजिप्ट, टैक्नो पॉलिटिक्स, मॉडर्निटी : टिमोथी मिथेल, यूनिवर्सिटी ऑफ कैलिफोर्निया प्रेस, 2002

पंकज पराशर प्रायः, महत्वपूर्ण किताबों को लेकर 'पहल' में लिख रहे हैं। नोम चोम्स्की के बाद पूंजीवादी दुनिया में वामपंथी रूझान बढ़ने के दृश्य पर वे विस्तृत काम कर रहे हैं। नोम चोम्स्की की ताज़ा किताब 'फेल्ड स्टेट्स' पर अगले अंक में संपादकीय टिप्पणी पाठक पढ़ सकेंगे।

सांझ होइत गाममे

भारतक नक्शापर
जकर कोनो टा जिक्र
कतहु देखार नहि होइत अछि
से एकटा कोनो गाम
आ ओहि गामक एकटा साँझमे हम
ठाढ़ छी चुपचाप
बहुत दिनपर घुरल
कोनो बटोही जकाँ

जे तकैत अछि अपन घर
घरक आगूमे रोपल सिंगरहार
आ सिंगरहारकेँ नहि देखि

घुरि अबैए बेर-बेर
हिया हारिकें
भ' जाइए ठाढ़
चुपचाप

चुपचाप ठाढ़ ओ बटोही
तकैत रहैए
ठकनबैत रहैए
सोचैत रहैए
किनसाइत…
किनसाइत…
किनसाइत…

चिन्हबाक प्रक्रियामे
बेर-बेर असफल होइत ओ
बेर-बेर तकैए किछु परिचित निशान
बेर-बेर तकैए किछु पहिचान
अपन स्मृतिक दरिद्रतापर कानि
बैसि जाइत अछि थसथसाक'
चुपचाप कोनो ठाम

ओ तकैत अछि
अपन हृदयमे बसल गाम
गाममे अपन घर
घरक आगूमे रोपल सिंगरहार
ओ तकैत अछि बेर-बेर

मोन पड़ैत छैक
बेर-बेर पड़ैत छैक मोन
'ने ओ नगरी, ने ओ ठाम…
फकड़ा गुनबैत ओ बुढ़िया

बुढ़ियाक तमाकुल माँगब
मोन पड़ैत छैक
एक-एक क' सबटा

मोन नहि पड़ैत छैक घर ?

घर नहि मोन पड़ैत अछि
वा घरे नहि मोन पाड़ैत अछि
घर ओ नहि चिन्हि पबैए
वा घरे ओकरा नहि चिन्हैए
घरसँ ओ गेल छल
कि घरे ओत'सँ गेल छल
ई एकटा भयंकर समस्या अछि उपस्थित

एहि मुन्हारि साँझमे
जे निरन्तर गाढ़ भेल जा रहल-ए
तेज आँचपर खौलैत दूध जकाँ
ओ ठाढ़ अछि
निरन्तर अस्पष्ट होइत जा रहल
साँझक गाछ तर
ओ ठाढ़ अछि
ठकमकाएल
साँझ क' घुरल सुग्गा जकाँ
घर कें तकैत

साँझक गाछमे
गाछक झाँखुड़ सबहक दोगमे
निरन्तर अस्पष्ट होइत गाम

आ गाममे ठाढ़ ओ
निरन्तर अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
निरन्तर
बाढ़िमे आस्ते-आस्ते डुबैत
आ अंततः चक्कडुम होइत
घर जकाँ
ओ अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
साँझ खन गाममे
गाममे साँझे खन
ओ विलीन भेल जा रहल-ए
आस्ते-आस्ते--
आस्ते-आस्ते--
आस्ते आस्ते--

☐

नये इलाके में

इन नये बसते इलाकों में
जहाँ रोज बन रहे हैं नये नये मकान
मैं अक्सर रास्ता भूल जाता हूँ

धोखा दे जाते हैं पुराने निशान
खोजता हूँ ताकता पीपल का पेड़
खोजता हूँ ढहा हुआ घर
और ज़मीन का खाली टुकड़ा जहाँ से बायें
मुड़ना था मुझे
फिर दो मकान बाद बिना रंग वाले लोहे के फाटक का
घर था इकमंजिला

और मैं हर बार एक घर पीछे
चल देता हूँ
या दो घर आगे ठकमकाता

यहाँ रोज कुछ बन रहा है
रोज कुछ घट रहा है
यहाँ स्मृति का भरोसा नहीं
एक ही दिन में पुरानी पड़ जाती है दुनिया
जैसे वसन्त का गया पतझड़ को लौटा हूँ

जैसे बैशाख का गया भादों को लौटा हूँ

अब यही है उपाय कि हर दरवाजा खटखटाओ
और पूछो—
क्या यही है वो घर ?

समय बहुत कम है तुम्हारे पास
आ चला पानी ढहा आ रहा अकास
शायद पुकार ले कोई पहचाना ऊपर से देख कर

घरबाली आ बगिया। संगहि सड़क नाटक अछि : चिन्हियौ नेपाल, लेहुआयल आँचर, नै आब नै, ककर लाल, कोंटा सिंगार आदि।

द्वितीय : रूपम श्री (सहरसा)

सुश्री रूपम श्रीक जन्म सहरसामें भेलन्हि। अहाँ स्नातकमे पढ़ैत छी संगहि संगीतसँ सेहो प्रभाकर कऽ रहल छी। रंगमंचसँ लगाव अहाँकेँ सुजीक प्रयाससँ १९९५ सँ भेल। रूपम श्री विभिन्न संस्था संग रंगमंच कऽ रहल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि इप्टा, पंच कोसी। हिनका द्वारा कएल गेल महत्वपूर्ण नाट्य प्रस्तुति अछि : मधुश्रावणी, कनियाँ पुतरा, पाँच पत्र। रूपम श्रीक प्रिय नाटककार छथि महेन्द्र मलंगिया आ प्रिय निर्देशक छथिन उत्पल झा। मैथिली रंगमंचमेँ काज क'र' मे नीक लगैत अछि। २००३ मे खगौल, पटनामे अहाँकेँ सर्वश्रेष्ठ अभिनेत्रीसँ सम्मानित कएल गेल, तरंग महोत्सवमे उत्कृष्ठ नृत्यक लेल द्वितीय पुरस्कार राष्ट्रपति श्रीमती प्रतिभा सिंहदेवी पाटीलसँ अहाँ ग्रहण केलहुँ।

तृतीय : कल्पना मिश्रा (दिल्ली)

सुश्री कल्पना मिश्राक जन्म मिथिलाक नागदह गाममे भेलन्हि। बच्चेसँ कल्पना जीक लगाव संगीतसँ भऽ गेलन्हि। अहाँ शास्त्रीय संगीतक प्रशिक्षण प्रयाग विद्यापीठ संगीत समिति, इलाहाबादसँ प्राप्त केलहुँ। अहाँक शिक्षा दिक्षा बेगूसरायमे भेल। पहिने हिनक झुकाव मैथिली संगीत दिस भेल, तत्पचात ई अभिनय दिस सेहो आकर्षित भेलीह। अहाँ दिल्ली स्थित मिथिलांगन संस्थासँ रंगकर्म कऽ रहल छी। मैथिलीक संग भोजपुरी, हिन्दीमे सेहो अहाँ लगातार अपन पहचान बनेबामे सफल भेलहुँ अछि। रंगमंचक संग अहाँ लगातार फिल्म, टेलीविजनक लेल काज कऽ रहल छी। कल्पना जी कतेको मैथिली नाट्य प्रस्तुतिमे अपन अभिनय प्रतिभा देखा चुकल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि : जट जटिन, उगना हॉल्ट, सामा चकेबा आदि। हिनक इच्छा छनि जे महिला कलाकारक प्रति मिथिला समाजक नजरियामे बदलाव अएबाक चाही। कल्पना जीक प्रिय निर्देशक छथि संजय चौधरी आ प्रिय नाटककार महेन्द्र मलंगिया।

सूचना: पंकज पराशरकेँ डगलस केलनर आ अरुण कमलक रचनाक चोरिक पुष्टिक बाद (http://www.box.net/shared/७५xgdy३७dr)बैन कए विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलनसँ निकालि देल गेल अछि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५, १६४.१००.८.३, २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....**पंकज पराशरकेँ बैन कए विदेह साहित्य आन्दोलनसँ। निकालल जा रहल अछि।**

सम्पूर्ण दस्तावेज मूल आ पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ , २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....क चोरुक्का *नीचाँक लिंकपर सेहो अछि।*

http://www.box.net/shared/७५xgdy३७dr

विदेहमे किछु अनोनिमस ई-मेल अएलाक बाद ओकर इन्क्वायरीक बाद चेतना समिति द्वारा पंकज पराशरकेँ देल सम्मानकेँ वापस लेबा लेल आ एहि लेखककेँ बैन करबा लेल ई हमर (चेतना समितिक आजीवन मेम्बरक हैसियतसँ) आधिकारिक अनुरोध अछि आ इन्क्वायरीक विस्तृत विविचन नीचा देल जा रहल अछि। कृपया चेतना समिति एहि विषयपर अपन आपात बैसकी करए आ उचित निर्णय लए से अनुरोध।- गजेन्द्र ठाकुर

इन्क्वायरीक विवरण:

पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल कृत्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो Douglas Kellner क Technopolitics क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे धोखासँ छपबओलक। तकर पता चललाक बाद "पहल"मे एहि लेखकक रचनाक प्रकाशन बन्द भऽ गेल। एहि सम्बन्धमे विस्तृत आलेख विदेहक अगला अंकक सम्पादकीयमे देल जाएत।

२. एहि सभ घटनाक बाद पंकज पराशरकेँ विदेहसँ बैन कएल जा रहल अछि। विदेह आर्काइवसँ "विलम्बित कइक युगमे निबद्ध" पोथीकेँ हटाओल जा रहल अछि। प्रकाशककेँ सेहो उचित पुलिसिया कार्यवाही (यदि आवश्यक हुअए तँ) आ आन कार्रवाही लेल एहि समस्त घटनाक्रमक सूचना दऽ देल गेल अछि। ३.पाठक डगलस केलनरसँ ई-मेल kellner@gseis.ucla.edu पर "पहल" पत्रिका वा तकर सम्पादक श्री ज्ञानरंजनसँ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in वा info@deshkaal.com पर आ दैनिक जागरणसँ nishikant@jagran.com, sanjay@jagran.com पर सम्पर्क कए विस्तृत जानकारी लऽ सकैत छथि। डगलस केलनरक आर्टिकल गूगल सर्चपर technopolitics टाइप कए ताकि सकै छी आ पढ़ि सकै छी। पहल पत्रिकाक वेबसाइट www.deshkaal.com पर सेहो पहल पत्रिकाक पुरान अंक सभ आस्ते-आस्ते देबाक प्रारम्भ भेल अछि।

विस्तृत जानकारीक लेल सुधी पाठकगण अहाँक धन्यवाद। भविष्यमे सेहो एहि घटनाक पुनरावृत्ति नहि हुअए ताहि लेल अहाँक पारखी नजरिक आस आगाँ सेहो रहत। एहि तरहक कोनो घटनाक जानकारी हमर ई-पत्र ggajendra@gmail.com पर अवश्य पठाबी।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....

डगलस केलनरक नीचाँक आलेखकक पंकज पराशर द्वारा चोरि सिद्ध कएलक जे एक दशक पहिने एहि लेखक द्वारा अरुण कमलक चोरि सँ आइ

धरि हुनकामे कोनो तरहक परिवर्तन नहि आएल छन्हि। हँ, आब ओ पटना विश्वविद्यालयक प्रोफेसरक रचना चोरेबासँ आगाँ बढ़ि गेल छथि आ कैलिफोर्निया वि.वि.क प्रोफेसरक रचना चोराबए लागल छथि। एहि सन्दर्भमे हमरा एकटा खिस्सा मोन पड़ैत अछि। २०-२२ बरख पुरान सत्य कथा। दरभंगामे रहैत रही, छतपर हम आ हमर एकटा पिसियौत भाइ साँझमे ठाढ़ रही। सोझाँमे सरवनजीक घरक बाअड़ीमे खूब लताम फड़ल छलन्हि। हमर पिसियौत भाइ हुनका इशारा दऽ कहलखिन्ह जे दस टा लताम आनू। ओ बेचारे दसटा लताम तोड़लन्हि आ आबि रहल छलाह आकि रस्तामे हमसभ देखलहुँ जे एकटा छोट बच्चा संग हुनका किछु गप भेलन्हि आ ओ पाँचटा लताम ओहि बच्चाकेँ दऽ देलखिन्ह। जखन सरवन जी अएलाह तँ कहलन्हि जे ओ बच्चा हुनका भैया कहि सम्बोधित कएलकन्हि आ पाँचटा लताम मँगलकन्हि- से कोना नञि दितियैक- सरवनजीक कहब छलन्हि। आब पंकज पराशर प्रसंगमे की भेल से देखी। प्रदीप बिहारीजीक बेटा प्रणवकेँ पंकज पराशर नोम चोम्स्की आ डगलस केलनरक रचना दैत छथिन्ह आ तकर अनुवाद करबा लेल कहै छथिन्ह। बेचारा जान लगा कऽ अनुवाद कऽ दैत छन्हि, ई सोचि जे जिनका ओ चच्चा कहै छथि- जे क्रान्तिकारी विचारक छथि (मार्क्सवादी!!!) से कोनो नीक पत्रिकामे ई अनुवाद छपबा देथिन्ह। मुदा छह मासक बाद चच्चाजी कहै छथिन्ह जे नोम चोम्स्की बला रचना हेरा गेल आ डगलस केलनर बला रचनाक अनुवाद नञि नीक रहए से रिजेक्ट भऽ गेल। मुदा क्रान्तिकारी कवि (चोरुक्का सेहो विवरण नीचाँमे अछि) दुनू रचना पहल पत्रिकामे पठा दै छथि- पहल-८६ मे डगलस केलनर बला रचना छपितो छन्हि (आ से अनुवादक रूपमे नहि वरन् मूल लेखकक रूपमे) आ ओ बैन सेहो कऽ देल जाइ छथि। हमर सरवन जी एकटा बच्चा द्वारा भैया कहलापर पाँचटा लताम ओकरा दऽ दै छथिन्ह मुदा हमर पराशरजी भातिजोक पाँचटा लताम निर्लज्जतासँ छीनि लैत छथि।

आ हम हुनकर खोजबीन तखन करै छी जखन ओ विदेहंमे आइडेन्टिटी बदलि हमरा गारि पढ़ैत छथि- हुनकर रियल आइडेन्टीटी नाङट करै छी। फेर सभसँ गप करै छी आ पाठकक सहयोगसँ *आरम्भ*, *पहल* क पुरान अंक भेटि जाइत अछि जतए हिनकर कुकृत्य छन्हि।

डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइडक कथा अंग्रेजी विषएमे स्कूलमे पढ़ने रही। एकटा वैज्ञानिक रहथि डॉ. जेकील हृदएसँ कलुषित। मोन करन्हि जे चोरि-उच्क्कागिरी करी। से एकटा द्रवक खोज कएलन्हि जकरा पीबि कऽ ओ मिस्टर हाइड बनि जाथि आ रातिमे चोरि-उच्क्कागिरी करथि। एक रातुक गप अछि जे मिस्टर हाइड ककरो हत्या कऽ भागि रहल रहथि मुदा भोर भऽ गेल रहै से लोक सभ हुनका खेहारए लगलन्हि। ओ डॉ.जेकीलक घरमे पैसि गेलाह (कारण डॉ.जेकील तँ ओ स्वयं छलाह) आ केबार भीतरसँ लगा लेलन्हि। लोक सभ चिन्तित जे डॉ. जेकीलकेँ ई बदमाश मारि देतन्हि से ओ सभ केबार पीटए लगलाह। मिस्टर हाइड द्रव पीअब शुरु केलन्हि मुदा ओहि दिन दवाइमे रिएक्शन

नहि भेलैक आ हुनकर रूप डॉ. जेकीलमे नहि बदलि सकलन्हि। आब एहि कथाक अन्तमे मिस्टर हाइड माथ नोचि रहल छथि जे हुनका अपन समस्त पापक प्रायश्चित मिस्टर हाइड बनि करए पड़तन्हि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ..... हिनकर रियल आइडेन्टिटी हम नाङट करै छी आ ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

मैथिलमे ई एकटा तथ्य छै जे चुपचाप जे गारि सुनै अछि तकरा कहल जाइ छै जे ओ बड्ड नीक लोक छथि। मुदा समए आबि गेल अछि मिस्टर हाइड सभकेँ देखार करबाक आ ओकरा कठोर सजा देबाक। मुदा ई तँ मात्र प्रारम्भ अछि। मैथिलीमे बहुत गोटे छथि जे हिन्दीमे बैन भेल लेखककेँ पोसै छथि (मैथिली सेवाक लेल) जे जखन ककरो गारि पढ़बाक होए तँ ओ तकर प्रयोग कऽ सकथि।

एहि ब्लैकमेलरक डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइड बला चरित्र मैथिल सर्जनाक विरोधमे मैथिल-जन पत्रिकामे एक दशक पहिने उजागर भऽ गेल छल मुदा लोक हिनका पोसैत रहल।

आरम्भमे सेहो ई एकटा चिट्ठी मैथिलीक सम्पादकक विरोधमे देलन्हि जे छपि गेल आ ओकर घृणित भाषाक कारण भाइ साहेब राजमोहन झाकेँ माफी माँगए पड़लन्हि आ फेर ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि।

एकटा आग्रह आ आह्वान: सुभेश कर्ण आ समस्त मैथिली-प्रेमी-गण- एहि मिस्टर हाइडक ब्लैकमेलिंग आ एब्युजक द्वारे अहाँ सभकेँ मैथिली छोड़ि कऽ जएबाक आवश्यकता नहि अछि, कारण पापक घैला भरि गेलाक बाद ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

जे.एन.यू.मे छात्र-छात्रा सभसँ पोस्टकार्ड पर साइन लऽ ओहिपर अपन रचना लेल प्रशंसा-पत्र पठबैत घुमैत अपस्याँत कथित गोल्ड मेडेलिस्ट(!!!) मिस्टर हाइडकेँ चिड़ैक खोता तोड़बाक सख शुरुहेसँ छन्हि। पहिल कथा गोष्ठीमे जखन ई सहरसामे सभसँ पुछने फिरै छथि जे साहित्यकार बनबासँ की-की सभ फाएदा छै तखन ई एकटा पाइ आ पुरस्कारक लेल अपस्याँत मैथिल युवा-पीढ़ीक प्रतिनिधित्व करै छथि, जे राजमोहन झा जीक शब्दमे मैथिलीसँ प्रेम नञि करैत अछि। ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि आ जखन ओ माफ कऽ देलखिन्ह तखन फेर हुनका गारि पढ़ब शुरु कऽ देलन्हि। हमरासँ लिखित मेल-माफी अस्वीकार भेलाक बाद मिस्टर हाइडक माथ नोचब स्वाभाविके। मिस्टर हाइड ककरो इनकम टैक्स, कस्टम वा सरकारी नोकरीमे देखै छथि, सुनै छथि तँ पाइक मारल जेकाँ हिनका मोनमे ब्लैकमेलिंग कुलुबुलाए लगै छन्हि, प्रायः आनन्द फिल्मक एक गोट कलाकार जेकाँ- जे एहने मिस्टर

हाइड लेल कहै अछि- जे ई डॉक्टर रहितए तँ किडनी बेचितए, से ओ जतए छथि ओतहु ब्लैकमेलिंगक धन्धा शुरू कैये देने छथि। मुदा चिड़ैक खोता उजाड़ैत-उजाड़ैत मधुमाखीक छत्ता उजाड़बाक गल्ती एहेन ब्लैकमेलर कैये दैत अछि। जे सरकारी नोकरी वा इन्कम-टैक्स, कस्टममे ई ब्लैकमेलर रहितए तँ देश जरूर बेचि दैतए।

जे कियो सूचनाक स्वतंत्रताक नाम पर, अन्तर्जालपर स्वतंत्रताक नामपर वा साहित्यिक समालोचनाक नामपर गारि पढ़ैत अछि तँ सर्वदा मोन राखू जे ई सभ स्वतंत्रता अहूँकेँ प्राप्त अछि। एहि घटनाक विषएमे अहाँसँ पत्रकार, न्यूजपेपर, पत्रिका आ हिन्दीक गणमान्य लेखकगण/ प्रोफेसर/ विश्वविद्यालय आदिकेँ एहि घटनासँ सूचित करेबाक अनुरोध अछि। विशेष जानकारी लेबाक आ देबाक लेल ggajendra@gmail.com पर सूचित करू।

कोना पकड़ाएल ई चोर:-स्टेप बाइ स्टेप:-

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj Parashar pparasharjnu@gmail.com
Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४८ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३.
Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४५ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
pahal=- ८६, aarambh -२३ aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२५/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed२५३a/newDK/intell.htm ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-८६ ke page १२५-१३१ par achhi-soochnak lel dhanyad pathakgan.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake

Me" hoinh aa Aarambh (ank २३, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March २०००) me prakashist maithili kavita "Sanjh Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi- Dhanyavad.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:०२ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२३/२०१० at ११:४० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses parasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.
Reply ०१/२१/२०१० at १०:०० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
the htpps host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com
Reply ०१/२१/२०१० at ०८:५० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, the organisation being taken into confidence.
Reply ०१/२१/२०१० at ०६:१३ PM
१४

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३ aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.
Reply ०१/१८/२०१० at ११:१९ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi
Reply ०१/१८/२०१० at ०९:२७ PM
from ISP २२०.२२७.१७४.२४३ of Dainik Jagran he abused many times earlier too to others. अविनाशकेँ सेहो २२०.२२७.१७४.२४३ आइ.एस.पी.सँ एहि प्रकारक ई-पत्र अबैत रहै मुदा ओ मामिला खतम कs देने रहथिन। ओ टिप्पणी सभ एतेक घृणित छैक जे एतए नहि देल जा रहल अछि।

पाठकक संदेश: एहि घटनाक्रमपर

kellner@ucla.edu" <kellner@ucla.edu
Dear Gajendra
thanks for the detective work. was there a response?
best regards,
Douglas Kellner
Philosophy of Education Chair
Social Sciences and Comparative Education
University of California-Los Angeles
Box 951521, 3022B Moore Hall
Los Angeles, CA 90095-1521

Fax 310 206 6293
Phone 310 825 0977
http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

dear Gajendraji,
apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi.
Rajiv K Verma

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi
shridharam

ओकरा सार्वजनिक नहि करबै।अहां कें सूचनार्थ पठेने छी जे पंकज पहिनेहो इ सब काज करैत रहय छलैए।
avinash

ठीक छै--_-सम्पादक।

Dear Gajendra g

You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com realy a adventureous collection. I will also find some time to learm the article published through the videha.

Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head jai Maithili jai Mithila

Sunil Mallick

President

MINAP, Janakpur

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.

shyamanand choudhary

Namaskar.

Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.

Dr. Ramanand Jha' Raman'

गजेन्द्र जी ,

चेतना समिति हिनका सम्मानित कएलक अछि सेहो हमरा ज्ञात नहिं | यद्यपि हमहू चेतना क स्थाई सदस्य | जे हो. मुदा निंदास्पद घटना तं ई थिके तें दुखी कयलक | कतिपय नव मैथिल-प्रतिभाक आकलन-मूल्यानकनक हमर अपन स्नेग्रही स्वभाव, एहि दुर्घटनाक बाद तं आब चिंता मे ध' देलकय|

देखी,

हम अपने विस्मित भेलहुँ| बहुत दु:खद दृश्य | सृजन विरूद्ध साहित्यिक सन्दर्भ मे ई घटना आधुनिक मैथिलीक बहुत कुरूप प्रसंग क' क' स्मरण कैल जायत

सस्नेह,

गंगेश गुंजन.

PRIYA MAITHILJAN

APPAN BHASHA- SANSKAR-SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. DHANYABAD.

SAPREM,

PK CHOUDHARY

Gajendra babu

pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke

seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.
subhash Chandra yadav

प्रिय ठाकुरजी!
(माननीय संपादक)
"विदेह ई-पत्रिका" [मैथिली]
एखन धरिक उपलब्ध साक्ष्यक आधार पर हम अपनहिक संग जाएब पसिन्न करब।
शंभु कुमार सिंह
Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had traslated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar;s duplicay
Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had traslated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo-- intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more
In the past Pankaj Parasar was accused for lifting the senses and emotions from poems of doyens of Hindi and Maithili poets. What Pankaj did should be condemned. I regret for him.

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country .–

VIJAY DEO JHA
Dear Gajendraji,
I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.
हां अपन मेल में लिखने छी जे विदेह आर्काइव से संबंधित लेखक'क सबटा रचना हटा लेल जायत। अहि से आर्काइव सं ई प्रसंग सेहो, एकर साक्ष्य सेहो मेटा जायत। हमर मत ई जा साक्ष्यब रहबाक चाही निक आ अधलाह दुनु तरहक काज'क। अहां अप्पसन कामेंट आ र्निणय सेहो आर्काइव मे जा के संबंधित रचना के पोस्टा-स्क्रिाप्टर के रुप मे भविष्या'क पाठक'क लेल सुरक्षित राखि सकैत छियन्हि।

ई दोहरेबाक बहुत औचित्यक नहि जे विदेह निक लागि रहल अछि आ अहांक परिश्रम एकदम देखा रहल अछि।
ईति,
सदन।

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole.
I feel proud for the person like you who shows the courrage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean.

Thanx for enlightening me on the subject.

Regards,
Bhalchandra Jha.

पंकज पराशरकेर एहन कार्य पर स्मरण अबैत अछि करीब बीस-पचीस साल पहिलुक घटना, जहिया आकाशवाणी दरभंगासँ म,म,डॉ, सर गंगानाथ झाक एकमात्र मैथिलीक कारुणिक पदकेँ एक गोट कवि द्वारा अपन कहि प्रसारित कए देल गेल छल, जे बादमे (सजग श्रोता द्वारा सूचना देलाक बाद) आजन्म बैन कए देल गेलाह । कहबाक तात्पर्य जे जँ हम मैथिल दरभैगा- मधुबनीमे गंगानाथ बाबूक पदकेँ अपन कहि सकैत छी तँ ई कोन बड़का गप । निश्चये एहन रचनाकारकेर सङ्ग कड़गर डेग उठाएब आवश्यक ।
ajit mishra

Dear Gajendrajee,
We should take strong step to prevent such intellectual cheats.
My support is always with you.
K N Jha
This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,
Prof. Udaya Narayana Singh
प्रियवर ठाकुर जी,
मैथिल साहित्यकार आब साइबर क्राइम सेहो क रहल छथि, ई जानि अपार प्रसन्नता भेल |
पंकज पराशर के नकारात्मक बुद्धिक पूर्ण उपयोग करबाक लेल हम नोबेल प्राइज सा सम्मानित कराय चाहैत छी |
बुद्धिनाथ मिश्र

Sampadak Mahoday
Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee
ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak achhi
Sadar
SHIV KUMAR JHA

गजेन्द्र भाई,
नमस्कार ! मैथिली मे एहि तरहक काज लगातार भ' रहल अछि । किछु व्यक्ति एहि धंधा मे अग्रसर छथि । मैथिलीक सम्पादक लोकनिक अनभिज्ञताक फायदा कतेको अंग्रेजी पढ़निहार तथाकथित साहित्यकार लोकनि उठा रहल छथि। पंकज जीक पहल मे छपल लेख के हम सेहो पढ़ने हीं आ किछुए दिनक बाद हम नेट पर मूल लेखकक आलेख के सेहो पढ़लहु । हमरा त' आश्चर्य लागल छल जे पंकज जी आलेखक कम स कम शीर्षक त' बदलि लैतथि मुदा हुनका एतेक ज्ञान रहितनि तखन की छल।

एतबे नहि , हिनक बहुत रास कवितो अंग्रेजी साहित्य स' हेर-फेर कयल गेल अछि । खैर ! जे करथि ... । मुदा एहि बेर कहाबत ठीक होबाक चाही " सौ सोनार के त' एक लोहार के "। प्रकाशन मे जे भी कियो व्यक्ति गलती क' रहल छथि हुनका गंभीर क्रिमिनल बुझबाक चाही। धन्यवाद एहि लेल अहाँ के जे एतेक जोरदार तरीका स' एहि गप्प के उठैलहु।
अहाँक
प्रकाश चन्द्र ।
pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal
kamini

Gajendr jee,
maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otabe svaahaa hetai.
हमर मनतब एतबे, जे एक बेर अहां देखार क देलहुं, आब छोडि देल जाओ. हिन्दीयो मे एहिना भ रहल छै. बेर बेर आ खराब भाषा मे लिखल मोन के दुखी करैत अछि. फेर लागैत अछि जे अहि मे समय कियैक नष्ट करी?
हिन्दुस्तान मे जाति आ सेहो मैथिली से जाति नयि जाएत. हम एकरा नयि मानैत छलहुं मुदा आब 30 बरख से मैथिली मे लिखनाक बाद आब देखल जे एक ओर
1 मैथिली साहित्य मे लिली जी, उषा जी आ शेफलिका जी के बाद यदि किओ नाम लैत अछि त हमर.
2 एखनो कोनो पत्रिका बै छै त हमरा लेल रचनाक आग्रह होइते छै.
3 एखनो हम ओतबे सक्रिय छी आ निरंतर लिखि रहल छी.
4 दुखद जे हमरा बाद (सुस्मिता पाठक आ ज्योत्स्ना मिलन के हम अपने तुरिया बुझैत छी) के बाद एहेन कोनो सशक्त कोन, महिला लेखने नयि आएलए.

5 ई स्थिति रहलाक बादो, आब जहन हम देखै छी, त पाबै छी जे हमरा पर, हमर रचना यात्रा अथव हमर रचना पर किछु नयि लिखल गेलए, चाहे ओ मोहन भारद्वाज रहथु अथवा आन किओ. जहन हमर दशक केर चर्च होइत छै, तीन चारिटा नाम पर सविस्तार चर्चा होइत छै, जाहि मे हमर नाम नयि रहैत छै. हमर नाम मात्र सन्दर्भ लेल जोडि देल जाइत छै.

6 एतेक दिन मे मात्र रमण जी हमरा पर एक गोट लेख लिखलन्हि. हम ओकरा पुन: टाइप करबा के अहां लग पठायब.

7 जाति पाति धर्म आ द्वेष पर कहियो ध्यान नयि देलाक कारणे त कही हमर ई स्थिति नयि छै, आब हमरा ई सोचबा मे आबि रहल अछि.

8 हमर शिक्षक, जे स्वयं हिन्दी के ख्यातिलब्ध कथाकार छथि, हमरा बुझेने रहलाह जे हम मैथिली मे लिखब बन्न क; दी, कियैक त हम गैर मैथिल (जाति विशेष) से नयि छी, तैं हमर लेखन के कहियो मैथिल सभ नयि नोटिस करताह, कहियो किछु नयि करता.. अपन भाषाक प्रति प्रेम के आगरह कारणे हम हुनकर बात नयि माननियै, लिखैत गेलहुं, मुदा आब लागि रहलअए जे हुनकर कहबी सही छलन्हि की?

9 एखनो की हाल छै मैथिली मे, देखियो. ओकरा विरुद्ध किछु करियु. मैथिली मे जे पैघ पैघ संस्था चाइ, चेतना समिति सनक, सभ बेर विद्यापति पर्व मनबैत छथि. लाखो खर्च करै छथि, मुदा नीक लेखक केर पोथी सभ बेर 5-7 टा निकालैथु, से नयि होबैत छन्हि.

10 हमरा भेटल जानकारी के मोताबिक विद्यापति हॉल किराया पर चढै छै. तकरा मे कोनो आपत्ति नयि, यदो ओकरा से किछु आय होबै. मुदा ओकरा मैथिलीक काज अथवा नाटक आदि लेल मांगल जाएत, त; नयि भेटै छै. यदि ओकर शुल्क चुका दी, तहन त किरायाके रूप मे किऊ ल' सकि छै. एकरा सभ के उजागर करी.

11 व्यक्ति से संस्था पैघ होइत छै. जतेक संस्था सभ छै, तकरा पर लिखी, साहित्य अकादमीक मैथिली विभाग सहित.

12 लिली रेक सभटा रचनाक अनुवाद अधिकार हमरा देने छथि. हुनक साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त पोथी 'मरीचिका' केर हिन्दी अनुवाद लेल पिछला 2-3 साल से हम लिखि रहल छी. साहित्य अकादमीक पत्रिका 'समकालीन भारतीय साहित्य" मे हम पिछला 25 साल से अनुवाद सहित छपि रहल छी. मुदा हमरा से अनुवादक नमूना मांगल गेल. ओहि कुर्सी पर जे स्वनाम धन्य बैसल छथि, हुनका हमरा मादे नयि बूझल त कोनो मैथिल साहित्यकार से पूछि सकैत छलाह. ई तहिने भेलै, जेना एक बेर एक गोट चैनल ऋषिकेश मुखर्जी से हुनकर बायोडाटा मंगने छल आ एखनि पढल समाचारक अनुसारे आ. जानकी वल्लभ श्हस्त्री से हुनकर बायोडाटा पद्मश्री लेल मांअगल गेलैय.

13 अपन विनम्रता दर्शाबैत हम लिली जीक दू तीन टा कथाक हिन्दी अनुवाद हम पठा देलियन्हि. तैयो अई पर कोनो विचार नयि. लिखला के बाद हमरा कहल गेल जे हम लिली जी से साहित्य अकादमी के अनुवादक अधिकार दियाबे मे मददि करी. आरे भाई, अहां के अनुवाद से मतलब अछि ने, आ जहन हम अनुवाद क; के देब' लेल तैयार छी तहन अकादमी के किअयैक अधिकार चाही? अई लेल जे अकादमी अपन पसीनक आदमी के अनुवाद लेल द; सकय. एखनि धरि ओकरा पर निपटारा नयि भेलैये. अकादमी से फेर कोनो पत्र नयि आएल अछे. अनुवाद तैयार राखल छै. लिली जी आब बहुत बुजुर्ग भ; गेल छथि. हुनक मात्र इयैह इच्छा छै (आ बहुत स्वाभाविक) जे हुनकर पोथी सभ हुनका सोझा मे प्रकाशित भ; जाए.

14 लिली जी के पोथी हिन्दी मे आनबाक श्रेय हमरे अछि, ई मनितहुं ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल

समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लडू.
15 मैथिली के भारतीय ज्ञानपीठ से पुस्तक प्रकाशन लेल हमही आगां एलहुं आ प्रभास जी आ लिली जी के पोथी बहार भेलै.भारतीय ज्ञानपीठ से मैथिली पुस्तक प्रकाशन के श्रेय हमरे छन्हि, ईहो मनैत ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लडू.
गजेन्द्र जी, मैथिलीक ई सभ मानसिकता पर आन्दोलन करी जाहि से रचनाकार आ वरिष्ठ रचनाकार सभ के अपमानित नयि होब' पडै. अहां चाही त' एकरा विदेह पर द' सकै छी.
हम दोसर बात सेहो लिखि के पठायब. मुदा हम फेर कहब, जे हम व्यक्ति के नयि संस्था आ व्यक्ति के मानसिकता के दोष देबन्हि. लोक पढथु आ पूचाथु ई स्वनामधन्य सभ से जे जकरा से अहां के गोलौंसी अछे, तकरा पर अहां लिखब आ जकरा से नयि अछे, जे मौन भावे लिखि रहलए कोनो विविआद मे पडल बगैर, हुनका लेल ई व्यवहार?
-विभा रानी.
Shri gajendraji
good work.
Anha sa ehina neer khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat.
chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi.
Saadhuvaad.
manoj pathak.

संगहि "विदेह" केँ एखन धरि (१ जनवरी २००८ सँ १४ जनबरी २०१०) ९३ देशक १,०४२ ठामसँ ३६,७१७ गोटे द्वारा विभिन्न आइ.एस.पी.सँ २,१९,८९१ बेर देखल गेल अछि (गूगल एनेलेटिक्स डाटा)- धन्यवाद पाठकगण।- गजेन्द्र ठाकुर

संदेश-

[विदेह ई-पत्रिका, विदेह:सदेह मिथिलाक्षर आ देवनागरी आ गजेन्द्र ठाकुरक सात खण्डक- निबन्ध-प्रबन्ध-समीक्षा, उपन्यास (सहस्त्रबाढ़नि) , पद्य-संग्रह (सहस्त्राब्दीक चौपड़पर), कथा-गल्प (गल्प गुच्छ), नाटक (संकर्षण), महाकाव्य (त्वञ्चाहञ्च आ असञ्जाति मन) आ बाल-मंडली-किशोर जगत- संग्रह कुरुक्षेत्रम् अंतर्मनक मादेँ।]

१. श्री गोविन्द झा- विदेहकेँ तरंगजालपर उतारि विश्वभरिमे मातृभाषा मैथिलीक लहरि जगाओल, खेद जे अपनेक एहि महाभियानमे हम एखन धरि संग नहि दए सकलहुँ। सुनैत छी अपनेकेँ सुझाओ आ रचनात्मक आलोचना प्रिय लगैत अछि तेँ किछु लिखक मोन भेल। हमर सहायता आ सहयोग अपनेकेँ सदा उपलब्ध रहत।

२. श्री रमानन्द रेणु- मैथिलीमे ई-पत्रिका पाक्षिक रूपेँ चला कऽ जे अपन मातृभाषाक प्रचार कऽ रहल छी, से धन्यवाद। आगाँ अपनेक समस्त मैथिलीक कार्यक हेतु हम हृदयसँ शुभकामना दऽ रहल छी।

रमेश

बहस- पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी अध्याय थिक

विदेह-सदेह २ (२००९-१०) सँ पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि आ साइबर अपराधक पापक घैलक महा-विस्फोट भेल अछि। ई पैघ श्रेय पत्रिकाक सम्पादक श्री गजेन्द्र ठाकुरकेँ जाइत छनि। हुनकर अपराध पकड़बाक चेतना केर जतेक प्रशंसा कयल जाय, कम होयत। “विदेह”क मैथिली प्रबन्ध-समालोचना- अंक, अइ पोल-खोल लेल कएक युग धरि विलम्बित भऽ कऽ निबद्ध रहत, से “समय केँ अकानैत” कहब कठिन अछि।

साहित्योमे चौर्यकलाक उदाहरण पहिनहुँ अबैत रहल अछि गोटपगरा। मुदा एक बेरक चोरि पकड़ा गेलाक बाद प्रायः चोरिक आरोपी साहित्यकार मौन-व्रत धारण करैत रहलाह अछि आ मामिला ठंढ़ाइत रहल अछि।

मुदा ताहि परम्पराक विपरीत अइ बेरक चोर ’सिन्हा चोर’ निकलल अछि आ विगत एक दशकसँ निरन्तर चोरि करैत जा रहल अछि- सेन्ह काटिकऽ। आ तेहेन महाचोरकेँ मैथिलीक साहित्यकार आ संस्था सभ तरहत्थीपर उठा-उठा कऽ पुरस्कृत केलक अछि आ समीक्षाक

चासनीमे चोरायल कविता सबकेँ बोरि देल गेल अछि।
विदेह-सदेह-२ प्रमाण-पुरस्सर अभियोगे टा नहि लगौलक, अपितु एहेन महत्वाकांक्षी असामाजिक तत्वक विरुद्ध साहित्यिक दण्ड आरोपित कऽ अपन ''बोल्डनेस'' सेहो प्रदर्शित केलक अछि। एक दशकमे तीन बेर पकड़ायल चोर प्रायः ''डेयर डेभिल'' होइत अछि आ अपन अनुचित। सीमाहीन महत्वाकांक्षाक पूर्ति लेल अपन वरीय संवर्गीय व्यक्तिकेँ सीढ़ीक रूपमे उपयोग करैत अछि आ स्वार्थ-सिद्धिक उपरान्त अपन पयर सँ ओही सीढ़ीकेँ निचाँ खसा दैत अछि। फेर ओकरा अपन ट्विटर-फेसबुक-नेट वा पत्रिकामे गारिक निकृष्टतम स्तरपर उतरऽ मे कनियों देरी नहि होइत छै। ओ नाम बदलि-बदलि कऽ गारि पढ़ैत अछि आ अपन प्रशंसामे जे.एन.यू.क छात्र-छात्राक पोस्टकार्ड लिखेबामे अपस्याँत भऽ जाइत अछि। ओ हिन्दीक कोनो बड़का साहित्यकारक बेटीक संग अपन नाम जोड़ि विवाहक वा प्रेम-प्रसंगक खिस्सा रस लऽ लऽ कऽ प्रचारित करैत अछि। एहेन प्रवृत्ति कएटा आओर तिकड़मबाजमे देखल गेल अछि जे हिन्दीक पैघ-पैघ नामक माला जपि कऽ मठोमाठ होअय चाहैत अछि। वस्तुतः ई चिन्ताजनक तथ्य थिक जे मैथिलीक नव-तूरकेँ हिन्दीक पैघ-पैघ नामक वैशाखीक एतेक जरुरति किऐक होइत छनि?
''विदेहक'' ''इनक्वायरीक विवरण'' पढ़ि कऽ रोइयाँ ठाढ़ भऽ जाइत अछि। पहल-८६ आ आरम्भ-२३ मे जे पोल खूजल छल, अइ तथाकथित साहित्यकारक, तकरा बादे मैथिली साहित्यसँ बारि देल जेवाक चाहैत छल। मुदा विडम्बना देखू जे चेतना समिति सम्मानित कऽ देलक। ''मैथिल ब्राह्मण समाज'', रहिका (मधुबनी) सन अँखिगर संस्थाकेँ चकचोन्ही लागि गेल, जखनकि संस्थामे विख्यात साहित्यकार उदयचन्द्र झा ''विनोद'' आ पढ़ाकू प्रोफेसरगण छथि। ई संशयविहीन

अछि जे पुरस्कृत करेबामे विनोदजीक महत्वपूर्ण भूमिका रहल हैत। ''विदेह'' द्वारा रहस्योद्घाटन केलाक बावजूद एखन धरि चेतना समिति अथवा मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिकाकँ अपन पुरस्कार आपस करेवाक वा आने कोनोटा कार्रवाई करवाक बेगरता नहि बुझा रहल छै आ सर्द गुम्मी लधने अछि। एहेन ''जड़-संस्था'' सभ मैथिली साहित्यक उपकार करैत अछि वा अपकार? ई केना मानल जाय जे पहल-८६ वा आरम्भ-२३ अइ दुनू संस्थाक कोनो अधिकारी वा साहित्यकारकँ पढ़ल नहि छलनि?

ई आश्चर्यजनक सत्य थिक जे मैथिलीक कएटा पैघ साहित्यकार पंकज पराशरक कृत्रिम काव्य आ आयातित शब्दावलीमे फँसि गेलाह अछि। ''विलम्बित कएक युग मे निबद्ध'' क भूमिकामे अनेरो विदेशी साहित्यकारगणक तीस-चालिस टा नाम ओहिना नहि गनाओल गेल अछि, अपन कविता केँ विश्वस्तरीय प्रमाणित करबाक लेल अँखिगर चोरे एना कऽ सकैत अछि। सम्भावना बनैत अछि जे डगलस केलनर जकाँ ओहू सभ कविक रचनाक भावभूमिक वा शब्दावलीक चोरिक प्रमाण एही काव्य-पोथीमे भेटि जाय। अंततः मि. हाइडक कोन ठेकान? मैथिलीमे तँ लोक विश्व-साहित्य कम पढ़ैत अछि। तकर नाजायज फायदा कोनो ब्लैकमेलर किऐक नहि उठाओत? आखिर टेक्नो-पोलिटिक्स की थिक- टेकनिकल पोलिटिक्स थिक, सैह किने? एकरा बदौलत झाँसा दऽ कऽ पाकिस्तानोक यात्रा कयल जा सकैत अछि। ''टेक्नो-पोलिटिक्सक'' बदौलत किरण-यात्री पुरस्कार, वैदेही-माहेश्वरी सिंह ''महेश'' पुरस्कार, एतेक धरि जे विदितजीक अकादमीयोक पुरस्कार लेल जा सकैत अछि। प्रदीप बिहारीक सुपुत्रक भातिज-कका सम्बन्धक मर्यादाक अतिक्रमण कयल जा सकैत अछि। प्रो. अरुण कमलक ''नये इलाके में'' सेंधमारी कऽ कऽ ''समय कँ

अकानल'' जा सकैत अछि। आर तँ आर, अइ टेकनिकल पॉलिटिक्सक बदौलत जीवकान्तजी सन महारथी साहित्यकारसँ ''विलम्बित कएक युग...'' पोथीक समीक्षा लिखबा कऽ ''मिथिला दर्शन'' (५) सन पत्रिकामे छपवा कऽ स्थापित आ अमर भेल जा सकैत चछि। मैथिली साहित्यक सभसँ पैघ सफल औजार थिक ''टेक्नो पोलिटिक्स''!

ई मानल जा सकैत अछि जे मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ आरम्भ-२३ आ पहल-८६ कोलकातामे नहि भेटल होइन्हि। मुदा जीवकान्तजी नहि पढ़ने हेताह से मानबामे असौकर्य भऽ रहल अछि। जीवकान्त जी तँ प्रयाग शुक्लक ''चन्द्रभागा में सूर्योदय'' आ एही शीर्षकक नारायणजीक कविता (चन्द्रभागामे सूर्योदय) सेहो पढ़ने हेताह जे छपल अछि मैथिलीमे। तखन पंकज पराशरक समुद्रसँ असंख्य प्रश्न पूछऽवला कविताक भावार्थ किऐक नहि लगलनि जे समीक्षामे कलम तोड़ि प्रशंसा करऽ पड़लनि वा करा गेलनि? एकरा ''प्रायोजित समीक्षा'' किऐक नहि मानल जाय? की प्रयाग शुक्ल वा नारायणजीक समुद्र विषयक कवितासँ वेशी मौलिकता पंकज पराशरक कवितामे भेटलनि जीवकान्तजीकेँ? ओइ सभ कविताक कनियोँ ''छाया''क शंको नहि भेलनि समीक्षककेँ? ''सभ्यताक सभटा मर्मान्तक पुकार''क नोटिस लेबऽवला समीक्षककेँ साहित्यिक चोरि असभ्य आ मर्मान्तक पीड़ादायक नहि लगलनि? आब जीवकान्तजी सन समीक्षकक ''पोजीशन फॉल्स'' भऽ जेतनि से अन्दाज तँ मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ नहियें रहनि, उदय चन्द्र झा ''विनोद'' केँ सेहो नहि रहनि। ई अभिज्ञान तँ पंकजे पराशर टाकेँ रहल हेतनि? बेचारे ''पराशर'' मुनिक आत्मा स्वर्गमे कनैत हेतनि आ पंकसँ जनमल जतेक कमल अछि सब अविश्वसनीय यथार्थक सामना करैत हेताह। पराशर गोत्री भऽ कऽ तीन बेर चोरि

केनाइ ‘‘पराशर’’ महाकाव्यक रचयिता स्व. किरणजीकेँ सेहो कनबैत हेतनि। आखिर जीवकान्तजी साहित्यिक चोरिक नोटिस किए ने लेलनि, जखनकि हुनका विचारेँ ‘‘मैथिलीक समीक्षक प्रायः मूर्खता पीबिकऽ विषवमन करैत अछि’’(विदेह-सदेह-२-२००९-१०)/ विनीत उत्पल-साक्षात्कार आ जीवकान्तजी स्वयं पंकज पराशरक चोरिवला कविता-पोथीक समीक्षक छथि, अपितु चौर्यकला प्रवीण कविक घोर प्रशंसक छथि। तखन अइ समीक्षा-आलेखमे अन्तर्निहित असीम-प्रशंसा साकांक्ष-पाठककेँ ‘‘विष-वमन’’ कोना ने लगौक? हुनका सन ‘‘पढ़ाकू’’ समीक्षक-पाठककेँ ‘‘फॉल्स पोजीशन’’मे अननिहार ‘‘एक्सपर्ट आ हैबिचुएटेड’’ साहित्य-चोरसँ प्रशंसा आ पुरस्कार दुनू पाबि जाय तँ मैथिली-काव्यक ई उत्कर्ष थिक वा दुर्भाग्य? अंततः विदेह-सदेह टा किऐक निन्दा केलक एहि घटनाक? आन कोनो पत्रिका किऐक नहि केलक? डॉ. रमानन्द झा ‘‘रमण’’ इन्टरनेटपर निन्दा करैत छथि तँ घर-बाहर पत्रिकामे किऐक नहि जकर ओ सम्पादक छथि? चेतना समिति, पटना सम्मानित करैत अछि एहने-एहने साहित्यकारकेँ तखन अपने पत्रिकामे कोना निन्दा करत, जखनकि पुरस्कार आपसो नहि लैत अछि, जानकारी भेलाक वा साकांक्ष साहित्यकारक अनुरोध प्राप्त भेलाक बादो? नचिकेताजी नेटपर निन्दा करताह आ ‘‘विदेह’’मे छपत तँ ‘‘मिथिला दर्शन’’मे किऐक नहि निन्दा वा सूचना छपल? कारण स्पष्ट अछि- जीवकान्तक समीक्षा पंकज पराशरक काव्य-पोथीपर छपत, तखन ओही पोथीक चोरि कयल कविताक निन्दा कोना छपत? चारु भाग साहित्यिक आदर्श, मर्यादा आ नैतिकताक धज्जी उड़ि रहल अछि- पितामह आ आचार्यगणक समक्ष आ (अनजाने मे सही) हुनको लोकनिक द्वारा। मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिका; चेतना समिति, पटना आ साहित्य अकादेमी, नई दिल्लीमे अन्ततः कोन अन्तर अछि वा

रहल? एहेन नामी पुरस्कारक संचालन आ चयनकर्ता महारथी सभकैँ नव लोककैँ पढ़बाक बेगरता किऐक नहि बुझाइत छनि? बिना पढ़ने पुरस्कारक निर्णय वा समीक्षाक निर्णय कतेक उचित, जखन कि ई चोरि तेसर बेरक चोरि थिक आ से छपि-कऽ भण्डाफोड़ भेल अछि। एकरा वरेण्य आ वरीय साहित्यकारगण द्वारा काव्य-चोरि, आलेख-चोरिकैँ प्रश्रय देल जायब किऐक नहि मानल जाय, जखनकि आरम्भ, मैथिल-जन, पहल आ विदेह-सदेह पहिनहि छापि चुकल छल? की साहित्यिक चोरिकैँ प्रश्रय देब, दलाल वर्गकैँ प्रश्रय देब नहि थिक? एहेन सम्भावनायुक्त नव कविकैँ प्रश्रय देब मैथिली साहित्य लेल घातक अछि वा कल्याणकारी, जकरा मौलिकतापर तीन बेर प्रश्न चेन्ह लागल होइक? की पोथीक आकर्षक गत्ता देखि वा विदेशी कविगणक नामावली (भूमिकामे) पढ़ि कऽ समीक्षा लिखल जाइत अछि वा पुरस्कारक निर्णय लेल जाइत अछि? जँ से भेल हो तँ सब किछु ‘‘ठिक्के छै भाइ’’? अइ सबसँ तँ जीवकान्तजीक बात सत्य बुझाइत अछि जे समीक्षकगण दारू पीबि कऽ वा पैसा पीबि कऽ वा मूर्खता पीबि कऽ समीक्षा लिखैत छथि। डगलस केलनरक ‘‘टेक्नोपोलिटिक्स’’ तँ छपि गेल ‘‘पहल’’मे चोरा कऽ। आब जीवकान्तजी, ज्ञान रंजनजी अथवा हिन्दी जगतक आन साहित्यकार-सम्पादकसँ पूछथु जे नोम चोम्स्कीवला रचना कतय गेल, की भेल, कोन नामें छपल? पंकज पराशरक नामें कि पदीप बिहारीजीक सुपुत्रक नामैँ (अनुवाद रूपमे)। ई रिसर्च एखन नहि भेल तँ भविष्यमे पुनः एकटा साहित्यिक चोरिक पोल खूजत? अंततः एकटा माँछकैँ कएटा पोखरिकैँ प्रदूषित करए देल जाय आ से कए बेर? उदय-कान्त बनि कऽ गारि पढ़वाक आदति तँ पुरान छनि डॉ. महाचोर कैँ। ककरो ‘‘सरीसृप’’ कहि सकैत छथि (मैथिल-जन) आ कोनो परिवारमे घोंसिया कऽ विष वमन कऽ सकैत छथि। ऑक्टोपसक

सभ गुणसँ परिपूर्ण डॉ. पॉल बाबाकेँ चोरिक भविष्यवाणी करवाक बड़का गुण छनि तेँ हिनका नामी फुटबॉल टीम द्वारा पोसल जाइत अछि, जाहिसँ ''विश्व-कप''केँ दौरान अइ ''अमोघ अस्त्रक'' उपयोग अपना हिसाबेँ कयल जा सकय।

सहरसा-कथागोष्ठीमे पठित हिनकर पहिल कथाक शीर्षक छल- हम पागल नहि छी। ई उद्घोषणा करवाक की बेगरता रहैक- से आइ लोककेँ बुझा रहल छैक। अविनाश आ पंकज पराशरक मामाजी तहिया हिनकर कथाकेँ ''टिप्पणीक''क्रममे मैथिली-कथाक ''टर्निंग प्वाइन्ट'' माननै छलाह। आइ ओ ''टर्निंग प्वाइन्ट'' ठीके एक हिसाबेँ ''टर्निंग प्वाइन्ट'' प्रमाणित भेल, कारण कथाक ओहि शीर्षकमे सँ ''नहि'' हटि गेल अछि, हिनकर तेबारा चोरिसँ। हिनकर पहिल चोरि (अरुण कमलक कविता- नए इलाके में) क निन्दा प्रस्तावमे ''मामाजी'' आ डॉ. महेन्द्रकेँ छोड़ि, सहरसाक शेष सभ साहित्यकार हस्ताक्षर कऽ ''आरम्भ''केँ पठौने छलाह। आइ ओ हस्ताक्षर नहि केनिहार सभ कन्छी काटि कऽ वाम-दहिन ताक-झाँक करवाक लेल बाध्य छथि। द्वैध-चरित्र आ दोहरा मानदण्डक परिणाम सैह होइत अछि। अविनाश तखन तँ देखार भऽ जाइत छथि जखन ओ विदेह-सदेह-२ मे लिखैत छथि जे ''एकरा सार्वजनिक नहि करबै''। नुका कऽ सूचना देवाक कोन बेगरता? पंकज पराशरसँ सम्बन्ध खराब हेवाक डर वा कोनो ''टेक्नोपोलिटिक्स''(?) केर चिन्ता?

विदेह-सदेह-२ क पाठकक संदेश तँ कएटा साहित्यकारकेँ देखार कऽ दैत अछि। जतय राजीव कुमार वर्मा, श्रीधरम, सुनील मल्लिक, श्यामानन्द चौधरी, गंगेश गुंजन, पी.के.चौधरी, सुभाष चन्द्र यादव, शम्भु कुमार सिंह, विजयदेव झा, भालचन्द झा, अजित मिश्र, के.एन.झा, प्रो.नचिकेता, बुद्धिनाथ मिश्र, शिव कुमार झा, प्रकाश चन्द्र

झा, कामिनी, मनोज पाठक आदि अपन मुखर भाषामे प्रखरतापूर्वक निन्दनीय घटनाक निन्दा केलनि अछि, ततहि अविनाश, डॉ. रमानन्द झा “रमण”, विभारानीक झाँपल-तोपल शब्द आश्चर्य-भावक उद्रेक करैत अछि। मुदा संतोषक बात ई अछि जे पाठकक “प्रबल भाव-भंगिमा” साहित्यकारोक “मेंहायल आवाज”क कोनो चिन्ता नहि करैत अछि। विभारानी तँ कमाले कऽ देलनि। एहि ठाम मैथिली भाषा-साहित्यक एक सय समस्या गनेवाक उचित स्थान नहि छल। ई ओनाठ काल खोनाठ आ महादेवक विवाह कालक लगनी भऽ गेल। कोनो चोर बेर-बेर अपन कु-कृत्यक परिचय दऽ रहल अछि आ हुनका समय नष्ट करब बुझा रहल छनि आ चोरकेँ देखार केलासँ दुःख भऽ रहल छनि? ओ अपन प्रतिक्रियामे कतेक आत्म श्लाघा आ हीन-भावना व्यक्त केलनि अछि से अपने पत्र अपने ठंढ़ा भऽ कऽ पढ़ि कऽ बूझि सकैत छथि। हिन्दीयोमे एहिना भऽ रहल अछि, तँ मैथिलीमे माफ कऽ देल जाय? आब हिन्दीसँ पूछि-पूछि कऽ मैथिलीमे कोनो काज होयत? विभारानी ज्योत्सना चन्द्रमकेँ ज्योत्सना मिलन केना कहैत छथि? हुनकर उपेक्षा कोना मानल जाय? ओ सभ साहित्यिक कार्यक्रममे नोतल जाइत छथि, सम्मान आ पुरस्कार पबैत छथि, पाठक द्वारा पठित आ चर्चित होइत छथि। समीक्षाक शिकाइत की उच्चवर्णीय (?) साहित्यकारकेँ मैथिलीमे नहि छनि? समीक्षाक दुःस्थिति सभ जातिक मैथिली साहित्यकार लेल एके रंग विषम अछि। ओइ मे जातिगत विभेद एना भेलए जे ब्राह्मण-समीक्षक, आरक्षणक दृष्टिकोणेँ निम्न जाति (?)क साहित्यकारक किछु बेशीए समीक्षा (सेहो सकारात्मक रूपेँ) केलनि अछि। समीक्षा आ आलोचनाक विषम स्थितिक कारणें जँ नैराश्यक शिकार भऽ जाय लेखक, तँ लेखकीय प्रतिबद्धताक की अर्थ रहि जायत? विभाजीकेँ बुझले नहि छनि जे हुनका लोकनिक

बाद मैथिली महिला लेखनमे कामिनी, नूतन चन्द्र झा, वन्दना झा, माला झा आदि अपन तेवरक संग पदार्पण कऽ चुकल छथि। हुनका ने कामिनीक कविता संग्रह पढ़ल छनि आ ने ‘‘इजोड़ियाक अङैठी मोड़’’। हुनका अपन गुरुदेवक बात मानि हिन्दीमे जाइसँ के कहिया रोकलकनि? ओ गेलो छथि हिन्दीमे। मातृभाषाक प्रेरणा अद्वितीय होइत छै। मैथिलीक जड़ संस्था अथवा समीक्षक सभपर प्रहार करबामे हमरा कोनो आपत्ति नहि, मुदा अर्थालाभ तँ एतय नगण्य अछिए। सामाजिक सम्मान विभाजीकेँ अवश्य भेटलनि अछि। समाजमे ‘‘जड़’’लोक छै तँ ‘‘चेतन’’ लोक सेहो छैक। हुनकासँ मैथिली भाषा-साहित्य आ मिथिला-समाजकेँ पैघ आशा छै, हीनभाव वा आत्मश्लाघासँ ऊपर उठि काज करवाक बेगरता छैक। सक्षम छथि ओ। हुनका श्रेय लेवाक होड़सँ बँचवाक चाही। अन्यथा साहित्य अकादेमी प्रतिनिधि, दिवालियापन केर शिकार जूरीगण आ मैथिलीक सक्षम साहित्यकारमे की की अन्तर रहि जायत? विभारानीक विचलनक दिशा हमरा चिन्तित आ व्यथित करैत अछि। ओ दमगर लेखिका छथि, सशक्त रचना केलनि अछि, आइ ने काल्हि समीक्षकगण कलम उठेबापर बाध्य हेबे करताह। समीक्षकक कर्तव्यहीनतासँ कतौ लेखक निराश हो?

पंकज पराशरक श्रृंखलाबद्ध साहित्यिक चोरिपर सार्थक प्रतिक्रिया देब कोनो साहित्यकार लेल अनुचित नहि अछि कतहुसँ। साहित्यकार लेल साहित्यिक मूल्यक प्रति ओकर प्रतिबद्धता मुख्य कारक होइत अछि आ हेवाको चाही आ तकरा देखार करवाक ‘‘बोल्डनेसो’’ हेवाक चाही। ‘‘चाही’’वला पक्ष साहित्यमे बेशीए होइत अछि। एहेन-एहेन गम्भीर विषयपर साहित्य आ समाजक ‘‘चुप्पी’’ एहेन घटनाकेँ प्रोत्साहित करैत अछि आ जबदाह जड़ताकेँ बढ़बैत अछि, भाषा-साहित्यकेँ बदनाम

तँ करिते अछि। जाधरि पंकज पराशरक चोरि-काव्यक समीक्षा लिखल जाइत रहत, विभारानीक मूल-रचनाक समीक्षा के लिखत? ककरा जरूरी बुझेतैक? विभारानी अपने तँ समीक्षा प्रायोजित नहि करओती? सक्षम लेखकक व्यवहारोक अपन स्तर होइत छै। तँ संगठित भऽ चोरिक भर्त्सना हेवाक चाही।

